

Jämlik, jämställd & klimatsmart stad

Vänsterpartiets budgetförslag 2021

**VÄNSTERPARTIETS FÖRSLAG TILL BUDGET 2021 FÖR STOCKHOLMS STAD OCH INRIKTNING
FÖR 2022-2023 SAMT ÄGARDIREKTIV 2021-2023 FÖR KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS**

ETT STOCKHOLM FÖR ALLA.....	1
KOMMUNFULLMÄKTIGES INRIKTNINGSMÅL OCH MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDEN.....	2
FÖRUTSÄTTNINGAR	19
DIREKTIV FÖR SAMTLIGA NÄMNDER OCH BOLAGSSTYRELSER.....	33
NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING	51
KOMMUNSTYRELSEN M.M.	51
REVISORSKOLLEGIET.....	63
VALNÄMNDEN	64
KRISLEDNINGSNÄMNDEN	65
STADSELSNÄMNDER	66
STADSELSNÄMNDERNAS UPPGIFTER	66
FÖRSKOLEVERKSAMHET	69
BARN, KULTUR OCH FRITID	73
ÄLDREOMSORG.....	77
STÖD OCH SERVICE TILL PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	81
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG INKLUSIVE SOCIALPSYKIATRI.....	84
STADSMILJÖVERKSAMHET	89
EKONOMISKT BISTÅND	92
ARBETSMARKNADSÅTGÄRDER.....	94
FACKNÄMNDER	96
ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	96
AVFALLSNÄMNDEN	101
EXPLOATERINGSNÄMNDEN.....	102
FASTIGHETSNÄMNDEN	109
IDROTTSNÄMNDEN	114
KULTURNÄMNDEN: KULTURFÖRVALTNINGEN	119
KULTURNÄMNDEN: STADSARKIVET.....	123
KYRKOÅRDSNÄMNDEN	125
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN.....	127
SERVICENÄMNDEN	130
SOCIALNÄMNDEN	132
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	139
TRAFIKNÄMNDEN	144
UTBILDNINGSNÄMNDEN	150
ÄLDRENÄMNDEN	158
ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN.....	163
CENTRAL MEDELSRESERV	166
FINANSFÖRVALTNING.....	168
BOLAG INOM STOCKHOLM STADSHUS AB	171
BOLAGSKONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB	171
MODERBOLAGET STOCKHOLMS STADSHUS AB.....	171
BOSTADSBOLAGEN: AB SVENSKA BOSTÄDER, AB FAMILJEBOSTÄDER OCH AB STOCKHOLMSHEM	176
MICASA FASTIGHETER I STOCKHOLM AB.....	185
BOSTADSFÖRMEDELINGEN I STOCKHOLM AB	188
SKOLFASTIGHETER I STOCKHOLM AB (SISAB).....	191
STOCKHOLM VATTEN OCH AVFALL AB.....	193
STOCKHOLMS HAMN AB	196
AB STOKAB.....	198

STOCKHOLMS STADS PARKERINGS AB	199
KULTURHUSET STADSTEATERN AB	201
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB.....	203
STOCKHOLM BUSINESS REGION AB (SBR)	204
S:T ERIK FÖRSÄKRINGS AB.....	206
S:T ERIK LIVFÖRSÄKRING AB	207
S:T ERIK MARKUTVECKLING AB	208
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB.....	209
MÄSSFASTIGHETER I STOCKHOLM AB.....	209
STOCKHOLM EXERGI HOLDING AB.....	211
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	213
STORSTOCKHOLMS BRANDFÖRSVAR (SSBF)	213
STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSE	215
SHIS BOSTÄDER – STIFTELSEN HOTELLHEM I STOCKHOLM.....	215

TABELLER

Vänsterpartiets förslag till budget 2021 för Stockholms stad och inriktning för 2022-2023 samt ägardirektiv 2021-2023 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Ett Stockholm för alla

Året 2020 kommer för de allra flesta att förknippas med coronapandemin och dess allvarliga konsekvenser. Många stockholmare har mist livet i covid-19 och en stor del av dödsfallen i Stockholm har skett inom äldreomsorgen. Det är tydligt att de nedskärningar som gjorts de senaste åren skadar äldreomsorgen och måste upphöra. Valfärden, och särskilt äldreomsorgen, måste istället få stora resurser för att förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön och därmed omsorgen om de äldre. En bra äldreomsorg är också en viktig jämställdhetsfråga. De som jobbar i äldreomsorgen är till väldigt stor del kvinnor, och deras arbete måste uppvärderas.

Att stärka valfärden är en central del av Vänsterpartiets budgetförslag för Stockholm. De som arbetar i valfärden ska inte behöva oroa sig för nedskärningar, för få kollegor och orimliga effektiviseringskrav. De ska känna att de har förutsättningar för att göra sitt jobb på bästa sätt. För oss går vår gemensamma välfärd före skattesänkningar och företagens intresse av att göra vinst på våra skattepengar.

Under coronapandemin har arbetslösheten ökat i Stockholm, i och med den ekonomiska nedgången. Många har också blivit varslade eller permitterade. Därför krävs kraftfulla insatser för att ekonomin ska återhämta sig och för att folk ska få tillbaka sina jobb. Vi måste satsa på vuxen- och yrkesutbildningarna för att hjälpa människor in på arbetsmarknaden och vi behöver också göra stora investeringar i klimatomställningen för att få igång ekonomin och skapa nya arbetstillfällen. För vi vet också sedan tidigare att vi befinner oss i ett klimatnödläge och att en grön omställning är nödvändig, och nu är tiden att ställa om.

Stockholm ska också vara en trygg stad och alla stockholmare, oavsett var de bor, ska känna sig trygga i sina bostadsområden. Därför måste vi fortsätta bekämpa det gängvåld som ökat kraftigt i Stockholm i år. Det behövs fler poliser som är lokalt förankrade ute i våra stadsdelar, men även här spelar valfärden en avgörande roll. På lång sikt, eftersom en bra skola, möjligheten till ett jobb och att kunna få en bostad är avgörande för att bekämpa framväxten av kriminalitet. Men även i det akuta läge vi befinner oss i, där socialtjänsten måste få de resurser som krävs för att hålla unga borta från gängen.

Vänsterpartiets budgetförslag syftar till att visa att staden skulle kunna styras på ett annat sätt. Vi har en budget som sätter fokus på jämlikhet, jämställdhet och klimatomställning och som syftar till att motverka diskriminering och rasism.

Vi vill ha ett Stockholm för alla – inte bara några få.

Vi föreslår därför att Stockholms stad under perioden 2019 – 2022 ska arbeta utifrån visionen Ett Stockholm för alla och följande inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman
2. Ett klimatsmart Stockholm
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområden

För att nå visionen om ett Stockholm för alla ska alla stadens nämnder och bolagsstyrelser bidra till nedanstående mål. Alla stadens verksamheter ska bidra till en jämlik, jämställd och ekologiskt hållbar stad och alla verksamheter ska arbeta utifrån ett barnperspektiv. Coronapandemin har synliggjort stora revor i välfärden, framförallt inom äldreomsorgen, där många äldre avlidit och där brister i bemanning och arbetsvillkor försvårat medarbetarnas möjlighet att göra sitt jobb på bästa sätt. Den allvarliga konjunkturedgången har därtill drabbat Stockholmsregionen särskilt hårt och väldigt många stockholmare har blivit arbetslösa. Nu krävs att staden rustar sig inför kommande pandemier och för att ekonomin ska komma igång igen. Välfärden ska stärkas liksom stadens rådighet över och beredskap inom strategiska välfärdsområden, en kraftfull satsning göras på vuxen- och yrkesutbildningar och ekonomin stimuleras genom gröna investeringar som ökar takten i klimatomställningen och samhällsinvesteringar som minskar bristen på bostäder och idrottsanläggningar.

Ett Stockholm som håller samman

Alla barn i Stockholm har goda och jämlika levnadsvillkor

Ojämligheten i barns uppväxtvillkor måste brytas och barns rättigheter ska stärkas. Alla barn ska ha tillgång till en kvalitativ pedagogisk verksamhet i såväl förskola som skola. Socialtjänsten ska ha tillräckliga resurser att stödja de barn som har behov av det. Och alla barn har rätt till en trygg bostadssituation och god hälsa oavsett bakgrund.

Beslutsfattande i staden ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Stadens program för barns rättigheter och barnkonventionen ska vara en utgångspunkt för alla verksamheter. I detta arbete är stadens barnombudsman en viktig funktion. Staden ska verka för att minska barngrupperna, öka personaltätheten och öka inskrivningsgraden i förskolan. Alla barns behov av lek, utevistelse och lärande ska stimuleras. Staden ska satsa på utbildning av förskollärare och barnskötare för att öka kvaliteten och säkra personalförsörjningen. Arbetet med att förbättra arbetsvillkoren ska intensifieras, lönerna höjas och ledarskapet bli mer närvarande.

Alla elever ska efter grundskolan vara behöriga till gymnasiet. För att uppnå det ska staden genomföra satsningar i tidig ålder så att alla barn klarar av skolans grundläggande mål. Arbetet med de skolsociala teamen ska permanentas och utökas. Likvärdigheten i skolan ska öka och insatserna för språkutveckling samt modersmål ska förstärkas redan i förskolan. Modersmålsundervisning för de nationella minoriteterna ska utvidgas. Skolor med störst behov ska få ökade resurser. Skolor med låga kunskapsresultat ska kunna anställa de skickligaste lärarna och antalet specialpedagoger och speciallärare ska öka. Skolorna ska få stöd för att analysera vilka behov de har av resurser för att säkerställa att rätt åtgärder sätts in för att öka lärarnas möjlighet att koncentrera sig på kärnupdraget.

Den psykiska ohälsan bland Stockholms elever ska minska och fortsatt satsning på elevhälsa ska göras. Introduktionsgrupper/förberedelseklasser ska finnas på skolor över hela staden. För att alla barn ska kunna garanteras en god skolgång behöver arbetet med resursskolor, CSI-undervisning (centrala grupper med särskilda inriktningar) öka. Fritidsverksamheten fyller en viktig roll för barnets bildning och utveckling. Verksamheten behöver få bättre förutsättningar för att klara sitt uppdrag, mer personal och mindre barngrupper.

Alla barn ska ha rätt till ett rikt liv med jämlik och god tillgång till lek, kultur och idrott. Barns miljöer såsom förskole- och skolgårdar ska förbättras, avgifter hållas låga och hinder för deltagande i aktiviteter tas bort. Antalet barn som föds kommer att öka de närmaste åren och staden måste därför öka investeringstakten i utbyggnad av förskolor och skolor, lekparkar, parklekar, öppna förskolor och fritidsverksamheter. En långsiktig investeringsplan ska tas fram för upprustning och nyanläggning av parklekar. Satsningarna ska utgå från ett tillgänglighets- och jämställdhetsperspektiv. Stockholm ska investera i en social infrastruktur som skapar ett samhälle för alla.

Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser och ett rättvist samhälle för alla

Social utsatthet minskar i jämlika samhällen därför är det prioriterat att staden arbetar gemensamt för att nå målet om en jämlik stad. Det förebyggande sociala arbetet ska stärkas som ett led i att skapa ett rättvist och tryggt samhälle. Stadens insatser inom socialtjänsten ska präglas av ett brukarperspektiv och utgå från en tillit till medarbetarna. Det finns inget utrymme för vinstjakt inom socialtjänsten, alla resurser ska gå till att utveckla och stärka insatserna för de som har behov av dem.

De som behöver stöd ska mötas av tillit och få tillgång till stöd som stärker dem och som utgår från ett rättighetsperspektiv. Staden ska erbjuda kvalitativa och likvärdiga sociala insatser i hela staden och funktionsnedsatta tillförsäkras goda levnadsvillkor. Som en del i detta ska staden införa fri ledsagning, för att alla som har behov av ledsagning ska få samma rätt till frihet som alla andra. Genom att stärka de sociala insatserna bidrar staden med att skapa ett tryggare samhälle för alla.

Forskningen visar att underutnyttjandet av ekonomiskt bistånd är större än överutnyttjandet, ändå lägger staden stora resurser på att jaga så kallade fuskare. Detta trots att kontroller ingår i den ordinarie handläggningen av ekonomiskt bistånd. Av de fel som upptäcks är endast ett fåtal sådana som beror på avsiktligt fusk. Därför ska FUT-handläggningen (handläggning av felaktiga utbetalningar och bidragsbrott) i staden på sikt avskaffas. Handläggningen av ekonomiskt bistånd ska vara rättssäker och eventuella bidragsbrott ska utredas men att utreda brott ska göras av polismyndigheten. Kostnaderna för FUT-handläggare ska omfördelas till barn vars föräldrar är aktuella på socialtjänstens ekonomiska bistånd samt mer resurser till socialt arbete.

För att skapa än bättre förutsättningar och en större jämlikhet mellan stadsdelarna ska staden prioritera sju stadsdelar i ytterstaden. De prioriterade stadsdelarna är Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Farsta, Skarpnäck och Enskede-Årsta-Vantör.

Satsningar inom trygghetsarbetet ska vara långsiktiga och i första hand vara inriktade på det förebyggande arbetet. Staden ska arbeta långsiktigt tillsammans med organisationer som har speciell kompetens, så som tjej- och kvinnojourer, i arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Staden ska starta ett skyddat boende för kvinnor med beroende och eller de som lever nära gängkriminalitet. Socialnämnden uppdras att inrätta ett stödcentrum för personer som blivit utsatta för sexuella övergrepp där det ska erbjudas ett sammanhållet stöd och behandling. Resurser ska även finnas för uppsökande arbete och utbildningsinsatser.

Socialtjänstens barn- och ungdomsvård behöver fortsatta satsningar för att korta utredningstider och ge barn i utsatthet ett individanpassat stöd. Barn i samhällsvård behöver säkerställas god uppföljning, god skolgång och fler kompensatoriska insatser.

Staden ska arbeta med tidigt stöd för familjer i behov i samverkan genom att inrätta fler familjecentraler och hembesöksprogram för nyblivna föräldrar och föräldrar i behov av stöd.

Staden behöver en förstärkt beroendevård och en långsiktig plan för att stoppa hemlösheten. Vi ska ha nollvision mot hemlöshet bland äldre med målet att inga äldre i staden ska vara hemlösa år 2025. Barn i osäkra boendeförhållanden är särskilt prioriterade inom hemlöshetsarbetet.

Staden ska sänka trösklarna för att få fast bostad, genom bland annat ett utvecklat förebyggande arbete och fler hyresrätter till överkomliga hyror. SHIS ska få utökad anslag för att täcka stadens ökade behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. Staden ska utveckla arbetet med tryggt mottagande inom socialpsykiatri. Meningsfulla dagverksamheter ska erbjudas liksom en väg till arbete. Boenden enligt LSS Lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL) ska öka i staden och ingen funktionsnedsatt ska behöva flytta från staden på grund av bostadsbrist.

Stockholm ska vara en stad som utvecklar insatser för att nyanlända ska kunna etablera sig genom stöd till bostad, utbildning och jobb. Målet är att nyetablerade får möjlighet att fullt ut delta i samhällslivet. Staden ska utveckla arbetet för ensamkommande barn. Särskilt fokus är på etableringsinsatser, insatser för ökad psykisk hälsa samt uppsökande arbete riktat mot ensamkommande barn och unga i stadens riskmiljöer. Nya vägar och samarbeten ska prövas för att kunna möta EU-medborgares och papperslösa behov av ett mer värdigt boende. Staden ska exempelvis ordna lagliga uppställningsplatser, stärka det uppsökande arbetet och arbeta strategiskt för att kunna erbjuda långsiktiga boendelösningar.

Coronapandemin har påverkat stadens socialtjänst i alla dess delar. Ett hårt arbete av stadens anställda har gjort att pandemin har hanterats, men mycket av det vanliga arbetet har varit tvunget att stoppats på grund av restriktioner. Det är viktigt att staden tar höjd för den socialtjänstskuld som byggts upp under den tid som socialtjänsten har haft restriktioner. Det får inte bli så att minskningen av insatser permanenteras med Coronapandemin som ursäkt.

Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo i levande och trygga stadsdelar

Det råder en akut bostadsbrist och skenande bostadsjämlighet i staden och det som framförallt saknas är hyresrätter – särskilt sådana med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskollärare har råd att betala. Samtidigt präglas staden av omfattande segregation mellan och inom olika stadsdelar där människor med olika bakgrund inte möts vare sig i bostadsområdet, skolan eller på jobbet. Det är därför av yttersta vikt att bostadspolitikerna både syftar till att upprätthålla en hög takt på byggandet av framförallt hyresrätter, öka andelen bostäder med överkomliga hyror och bidra till blandade upplåtelseformer på kvartersnivå i alla delar av staden.

Stockholm ska hålla en hög byggtakt och bygga minst 140 000 lägenheter till år 2030, men för att nå det krävs en annan politik än idag. Bromma flygplats ska omedelbart läggas ned och på den platsen finns möjligheter till en ny stadsdel med minst 30 000 nya bostäder. För att möta behoven på bostadsmarknaden ska minst 60 procent av alla markanvisade bostäder vara hyresrätter. Staden ska styra mot större lägenheter bland annat i områden med trångboddhet och särskilt verka för att stadsdelar som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter i syfte att bryta boendesegregation och öka

underlaget för kollektivtrafik och service. Staden ska skärpa sitt arbete mot oseriösa hyresvärdar och se till att riskkapitalbolag som genomför ytliga renoveringar för att kunna höja hyrorna inte får möjlighet att expandera i vår stad. I likhet med andra städer som London, Paris, Berlin, Barcelona och Amsterdam ska Stockholm ansluta sig till det globala FN-initiativet The Shift, som ser bostaden som en mänsklig rättighet och inte en handelsvara.

De allmännyttiga bostadsbolagen är ett av stadens viktigaste verktyg för att leva upp till bostadsförsörjningsansvaret oberoende av konjunktur, då de kan upprätthålla en hög takt i bostadsbyggandet även när det ekonomiska läget försämras. Bostadsbolagen ska därför ges tillräckligt många och tillräckligt stora markanvisningar för att kunna nå sina bostadsmål och bygga bra bostäder med pressade hyror. Även behovet av markanvisningar för bostadssociala satsningar som genomgångsbostäder för prioriterade grupper måste tillgodoseas. Bostadsförsörjningen handlar också om hur det befintliga beståndet kan komma fler till del, exempelvis genom påbyggnader och installation av hiss. Istället för att som idag sälja ut hyresrätter och centrumanläggningar ska bostadsbolagen aktivt söka efter möjligheter att köpa centrum- och bostadsfastigheter i särskilt prioriterade områden i ytterstaden.

Bostadsbolagen ska fortsätta vara drivande i den lokala samverkan med bland annat stadsdelarna, polisen och andra fastighetsägare för ökad trivsel och trygghet i staden. Arbetet med feministisk stadsplanering ska fortsätta och hyresgästerna ges ökade möjligheter att påverka sitt boende, exempelvis självförvaltning där ansvaret för utemiljön kan övertas i utbyte mot reducerad hyra och ett avgörande inflytande ges över standardhöjningar i samband med upprustning.

För att klara klimatmålen är det avgörande att hela byggsektorn ställer om. Staden ska skärpa sina miljökrav och stärka samordningen av till exempel logistik och masshantering för att minska utsläppen av växthusgaser under byggprocessen. Parkeringstalen ska sänkas ytterligare, tillgången till laddinfrastruktur öka och fler bostäder ska uppföras helt i trä. De allmännyttiga bostadsbolagen ska investera kraftigt i solenergi och vindkraft för att bli fossilfria och självförsörjande på el senast år 2030. Ökade gröna investeringar i energieffektiviseringar är också viktiga i stadens arbete för att aktivt motverka konjunkturedgången som fördjupats till följd av coronapandemin. Den biologiska mångfalden ska stärkas genom exempelvis gröna tak, odlingar för pollinerande insekter och stadsodling och koloniområden, samtidigt som staden ska planeras så att det är lätt att ta sig fram med gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Barnen måste ges plats när staden växer. Staden ska därför i ett tidigt skede utveckla samrådsprocesser som tillförsäkrar att barns röster blir hörda och planera för möjligheter till lek, rörelse och föreningsidrott. Tillräckliga ytor för skol- och förskolegårdar ska prioriteras i stadsplaneringen och riktlinjer för lekvärdesfaktorer tas fram. Befintliga förskolegårdar kompenseras så att lekvärdet höjs om friytan per barn är begränsad. Många lekplatser och parklekar i staden behöver upprustas och trafikmiljöerna kring exempelvis skolor ska bli säkrare för att fler barn ska kunna cykla eller gå från hemmet på egen hand. Fler naturreservat ska inrättas och värdefulla grönområden värnas för att säkra tillgången till grön- och rekreationsområden i alla delar av staden.

Samordningen av utbyggnaden av grupp- och servicebostäder ska stärkas, tydliga krav på nya bostäder med pressade hyror ställas i samband med markanvisning och möjlighet att bygga om befintliga fastigheter för att möta behovet av anpassade bostäder provas. Samtidigt ska tillgänglighetsperspektivet genomsyra all stadsplanering – bostäder, lokaler och offentliga miljöer ska planeras så att alla kan leva ett aktivt och självständigt liv oavsett ålder och funktionsförmåga. För att staden ska kunna säkra att det byggs

tillräckligt med LSS- och SoL-boenden ska principen om 60 procent i egen regi och 40 procent i privat regi införas.

De kommande decennierna blir befolkningen allt äldre. Staden ska därför tillskapa 10 000 bostäder för äldre fram till år 2040. Seniorbostäder upplåtna med hyresrätt med överkomliga hyror och möjlighet till social samvaro är särskilt prioriterade, liksom bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik. Stadens bostadsbolag har en avgörande roll i detta arbete, och måste därför få markanvisningar för att klara dessa mål.

Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Det ska finnas plats för lek, fysisk rörelse och spontanidrott i hela staden och stadsplaneringen ska främja folkhälsan. Stadens satsningar på idrotten ska vara jämlika och jämställda, med målet att aktivera dem som idag motionerar minst. Det riktade arbetet mot ungdomar, flickor med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning, ungdomar med svag socioekonomisk bakgrund och transpersoner ska fortsätta och utvecklas.

Att samarbeta med stadens idrottsföreningar är en förutsättning för att öka idrottandet. Alla föreningar som staden samarbetar med ska ha en tydlig demokratisk grundsyn och ett aktivt arbete mot diskriminering. Alla invånare ska uppmuntras till att aktivera sig i föreningslivet eftersom det ökar sammanhållningen i staden och den demokratiska utvecklingen. Staden ska arbeta innovativt med att främja folkhälsan och öka möjligheten att idrotta för alla. coronapandemin har slagit särskilt hårt mot stadens idrottsföreningar, cuper, matcher och träning har ställts in, vilket har fått stora konsekvenser. Staden måste göra vad den kan för att stötta föreningslivet när möjlighet till idrott åter öppnar.

Alla stockholmare ska ha god tillgång till idrottsplatser, idrottsanläggningar och arenor som inbjuder till idrottsutövande för alla, oavsett kön, ålder, funktionsvariation, sexuell läggning eller var man bor i staden. När idrottsmark tas i anspråk för bostadsbebyggelse ska full kompensation säkerställas för ersättningsinvesteringar. En förutsättning för detta är ett stort antal kommunalt drivna idrottsanläggningar, gym och simhallar. En utbyggnad av idrottsanläggningar och en effektiv användning av dagens anläggningar är en förutsättning för att möta behoven framöver. Staden ska särskilt säkerställa att planeringen för tillkommande idrottsytor påbörjas i ett tidigt skede av planprocessen samt integrera ytor för rörelse och fysisk aktivitet i stadsplaneringen, vilket är en strategisk prioritering som saknas idag. Resurser för ny- och reinvesteringar i ytor för idrott, lek och rörelse ska säkerställas på strategiska platser i staden. Genom att bygga nya idrottsanläggningar samt upprusta, energieffektivisera och installera solpaneler på befintliga kan staden både ta stora kliv framåt i klimatomställningen och bidra till att hålla upp sysselsättningen i bygg- och anläggningssektorn efter krisen.

Vi ser behov av ett utökat regionalt samarbete och ett gemensamt idrottsfastighetsbolag för att kunna klara utbyggnaden, bland annat för specialidrotter på platser med goda kollektivtrafikförbindelser över kommungränserna. En idrottsgeneral tillsätts för att utgöra länken mellan föreningslivet och staden i syfte att underlätta föreningslivet möjligheter att bygga ut sida verksamheter. Vi föreslår också en utökad investeringsplan för idrottsinvesteringar.

Stockholmarna ska kunna idrotta oavsett ekonomiska förutsättningar. Avgifter för att utöva idrott ska därför hållas låga. I syfte att öka simkunnigheten ska låga inträden till simhallar prioriteras. Det ska finnas möjlighet till olika kostnadsfria idrottsaktiviteter för barn och ungdomar, i synnerhet under loven. Staden ska utveckla hälsofrämjande insatser för personer med fysiska och psykiska funktionsnedsättningar.

Ungas organisering ska uppmuntras och fler mötesplatser ska tillskapas utifrån ungas egna önskemål, inte minst för flickor och hbtq-personer. Alla stadens idrotts- och friluftsanläggningar ska ha tillgång till flexi-omklädningsrum. Sommarkolloverksamheten ska utvecklas så att den passar fler. Avgifterna till kollo ska inte hindra någon från att delta. Stadens parklekar, öppna förskolor och lekplatser ska upprustas och byggas ut. Parklekarna ska vara bemannade och vara öppna även på helgerna.

Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg med god kvalitet

Coronapandemin har tydligt visat behovet av stora satsningar på äldreomsorgen. De anställda inom äldreomsorgen har gjort fantastiska insatser under krisen, men utgångsläget med en splittrad vård och omsorg med ett stort antal privata aktörer, många tidsbegränsat anställda och brister i bemanningen var inte det bästa utgångsläget för en kris. Kommande år kommer det behöva göras stora satsningar på äldreomsorgen. Det behövs fler fasta anställningar och ökad bemanning, högre andel sjuksköterskor och förstärkt läkarnärvaro på äldreboenden, liksom bättre möjligheter för äldreomsorgschefer att utöva ett närvarande ledarskap. Beredskapen inför kommande pandemier måste stärkas genom att inrätta ett permanent lager av skyddsutrustning, samtidigt som stadens avtal med privata aktörer måste ses över för att stärka stadens möjligheter att samordna och fördela resurser i händelse av en kris eller pandemi.

När antalet äldre stockholmare på sikt ökar kraftigt krävs det en långsiktig planering och samordning i staden för att möta de behov som uppstår. Stockholm ska vara en äldrevänlig stad, tillgänglig och inkluderande, en stad för alla. Ett äldreperspektiv ska finnas med i all stadsplanering och nybyggnation. Målsättningen är att äldre ska kunna leva ett självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa så länge som möjligt. Som stöd i det arbetet har staden inrättat en äldreombudsman som fyller en viktig funktion i det kommande arbetet. Staden ska intensifiera arbetet med att skapa en äldrevänlig stad genom att ta fram ett program för detta. Tillgänglighetskommissionen ska möjliggöra tillgänglighetsanpassningar i stadens fysiska miljö för att underlätta för äldre i staden.

All äldreomsorg ska ha hög kvalitet. Staden ska ställa höga kvalitetskrav både på särskilda boenden för äldre och på hemtjänsten. Vården och omsorgen ska vara personcentrerad och jämställd. Alla äldre ska ha rätt till daglig utevistelse, sociala aktiviteter och gemenskap. För att förbättra kvaliteten på maten ska verksamheterna även fortsättningsvis ha dietister anställda i äldreomsorgen, inte minst för att stärka matsituationen som social aktivitet och på så sätt minska ofrivillig ensamhet bland äldre. Otrygghet och oro ska motverkas och det brottsförebyggande arbetet stärkas.

Utvecklingsarbetet inom hemtjänsten fortsätter med målet att öka den äldres inflytande, förbättra samverkan runt den äldres behov samt öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen att tillmötesgå den äldres dagsaktuella behov och önskemål. Specialiserade mottagningsteam i hemtjänsten ska öka tryggheten och stärka möjligheten till rehabilitering efter utskrivning från sjukhus. Satsningen på ”Tryggt mottagande i hemmet” ska permanenteras i alla stadsdelar. Även satsningar på kompetensutveckling för personalen inom psykisk ohälsa, språk, beroende och våld i nära relationer ska fortsätta. För att stärka medarbetarnas kompetens kring demenssjukdomar och ge verktyg för att arbeta personcentrerat ska utbildningsmodellen ”Stjärnmärkt” fortsätta att spridas i staden. Utbildningsmodellen består av fyra steg och vänder sig främst till anställda på demensboenden, äldreboenden och hemtjänstenheter men även till biståndshandläggare och andra som möter målgruppen äldre. För att möta ett ökat behov ska staden ska starta ett boende för äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk.

Medarbetare i staden ska ha en god arbetsmiljö och ges möjlighet att utvecklas i yrket. Personalkontinuitet, hög bemanning och utbildningsnivå samt goda arbetsvillkor för personalen är viktiga områden för att omsorgen ska hålla hög kvalitet. Förutsättningarna för chefer i äldreomsorgen att utöva ett närvarande ledarskap ska förbättras. För att öka yrkets attraktivitet och klara framtida rekrytering inom äldreomsorgen ska arbetstiden förkortas med början i hemtjänsten, genom en gradvis sänkning av heltidsmättet. Staden ska fortsätta att förbättra arbetsvillkoren genom att säkra rätten till heltid och trygga anställningar, rimliga scheman där långa arbetspass inte förekommer och en god löneutveckling. Målet är att alla anställda ska ha grundläggande vård- och omsorgsutbildning. Som en fortsättning på arbetet med att all hemtjänstpersonal ska ha arbetskläder ska samtliga tillsvidareanställda, både hel- och deltid, inom hemtjänsten erbjudas arbetsskor.

Alla äldre har rätt till ett tryggt och anpassat boende och staden ska erbjuda olika typer av boendalternativ. Visionen om 10 000 bostäder fram till år 2040 ska säkra framtidens behov av bostäder för äldre. Staden ska även arbeta aktivt med att mer av det befintliga bostadsbeståndet ska tillgänglighetsanpassas. Samordnad information ska göra det lättare att hitta ett anpassat boende och uppmuntra äldre att tidigt planera för förändrade behov. För att underlätta äldres rätt till ett boende efter behov och förutsättningar ska fixartjänsten utvidgas för att inkludera flyttstöd som lotsar den äldre med behov av stöd vid flytt. Servicenivån i seniorboenden ska höjas genom att stadsdelsnämnderna utvecklar dess aktivitetscenter för att ge äldre ökad tillgång till social samvaro, gemenskap och aktiviteter. I de stadsdelsområden där det saknas aktivitetscenter ska andra lokaler än kommunala seniorboenden prövas. För att stärka det ensamhetsförebyggande arbetet och bryta social isolering ska staden ha god kunskap om och kontakt med de sociala mötesplatser som drivs av civilsamhället. Utemiljön vid äldres boende ska bidra till trivsel och fysisk aktivitet. Som ett led i stadens åtgärdsprogram mot hemlöshet bland äldre ska 500 seniorlägenheter fram till år 2040 öronmärkas för äldre med hemlöshetsproblematik och låga inkomster. Samverkan mellan stadsdelsnämnderna, socialnämnden, bostadsbolagen och SHIS ska stärkas för att underlätta för äldre med hemlöshets- eller skuldproblematik att få en egen bostad.

Ett klimatsmart Stockholm

Energianvändningen är hållbar

Vänsterpartiets politik genomsyras av insikten att vår tids största och mest brådskande utmaning är att ställa om till ett hållbart samhälle, och att detta kräver hela samhällets gemensamma ansträngningar. Klimatet är en global utmaning men på vartenda område där vi har möjlighet att gå före och visa vägen ska vi också göra detta. Stockholm ska vara världsledande i omställningen till ett hållbart och rättvist samhälle. Många städer runtom i världen har utlyst klimatnödläge för att visa på hur allvarlig och brådskande situationen är. Stockholms stad stöder, genom nätverket C40, en global ”green new deal”, det vill säga stora investeringar för minskade utsläpp samtidigt som fattigdom och arbetslöshet bekämpas, samt utlysningen av ett globalt klimatnödläge. Bland annat ska städerna eftersträva en halvering av utsläppen till 2030. Detta är kraftfulla ställningstaganden som måste motsvaras av handling på hemmaplan. Ett klimatnödläge bör utlysas för Stockholm och en åtgärdsplan bör tas fram som motsvarar allvaret. Vi vill införa målet om minst en halvering av utsläppen till 2030, och göra en plan för investeringar som styr mot en kraftig omställning i närtid. Klimatinvesteringarna ska uppgå till minst en miljard under mandatperioden men mer än så om det krävs för att nå målen. Investeringarna bidrar också till att stärka den ekonomiska återhämtningen i staden efter den djupa lågkonjunktur som coronapandemin orsakat.

Med tanke på att tiden vi har på oss att ställa om är knapp behöver vi rikta in stadens arbete och resurser på politiska beslut och investeringar som kan bidra till att minska utsläppen så mycket som möjligt. Ett tydligt sådant steg är att omedelbart lägga ned Bromma flygplats och använda platsen till en ny hållbar stadsdel.

I detta arbete behöver staden arbeta tillsammans med akademien för att utforma en så verkningsfull politik som möjligt. Vi avsätter därför 100 miljoner kronor till en fond för att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt som främjar omställning och klimatanpassning. Medlen ska kunna sökas av akademien och stadens verksamheter för att finansiera forskningsstudier och utvecklingsprojekt. Det kan till exempel handla om att utvärdera klimateffekten av olika satsningar och stödja verksamheternas arbete med att identifiera risk- och sårbarhetsfaktorer kopplade till skyfall och värmeböljor. Särskilt samhällskritiska verksamheter som förskola, skola och äldreomsorg behöver stöd för att exempelvis se över ventilationssystem, tillgång till skugga och kompetensen hos personal för att hantera extrema värmeböljor eller se över elcentralers placering och utrymningsvägar i händelse av översvämningar och större elavbrott.

Vi föreslår också att staden tillsätter en vetenskaplig klimatpanel med ledande forskare som har i uppdrag att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040 och som även skulle hantera inkomna ansökningar och bevilja medel ur fonden. Omställningen kommer att kräva en mängd stora och små förändringar. Det ska vara lätt att göra miljövänliga val i vardagen men de allra viktigaste reformerna kräver stora investeringar och inte minst politisk vilja. Vår energipolitik ska präglas av den dubbla insikten att energin måste produceras på ett hållbart vis och att vår energiförbrukning måste minska.

Staden har stora möjligheter att gå före i den utvecklingen genom att minska energiförbrukningen i såväl befintliga som nya byggnader. När vi bygger nya hus ska produktionen ske på ett hållbart vis i alla led, och vara förberedd för dagens och morgondagens hållbara energisystem. Med driftcentraler i egen regi kan vi minska energianvändningen, förbättra driftoptimeringen och utveckla hanteringen av effektoppar i stadens samlade fastighetsbestånd. Från och med år 2030 ska våra bostadsbolag vara självförsörjande på el och mindre sårbara för elavbrott. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion, som exempelvis investeringar i utbyggd vindkraft, solceller på stadens fastigheter och innovativa lösningar för lagring av energi i till exempel vätgas, ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker. Det är hög tid att investera i den senaste klimatpositiva tekniken, som exempelvis en storskalig biokolsanläggning, en teknik som kan binda koldioxid från atmosfären. Stockholms nuvarande miljöprogram och klimathandlingsplan är ambitiösa, men måste följas av de investeringar som gör det realistiskt att nå dessa mål. Samtidigt med de stora investeringarna i energiomställning ska vi hålla uppe tempot i de mindre omställningarna.

Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Stadens transporter ska ha mindre klimatpåverkan trots att staden växer. Transporterna i staden ska vara hållbara och på sikt ske utan fossila drivmedel samtidigt som kollektivtrafiken, gång eller cykel ska vara det naturliga förstahandsvalet. Till 2030 ska vi ha en fossilfri nationell fordonsflotta och ett förbud mot nybilsförsäljning av fossilbilar till 2025. Genom successiva begränsningar av fossildriven trafik i staden tar vi de kraftfulla steg som är nödvändiga för hållbara transporter. Genom stora investeringar i kollektivtrafik och fortsatt utveckling av gågator, samlastning och infartsparkeringar som gör det lätt att lämna bilen utanför staden ställer vi om till en mer hållbar och miljövänlig stad. Stadens luft blir renare genom minskad användning av

fossila bränslen och minskad biltrafik. Den utvecklingen ska främjas med ökade möjligheter till laddning av elbilar och elcyklar i anslutning till bostadsbolagens fastighetsbestånd. Det bidrar också till att gatorna blir mer framkomliga för gående, cyklisterna och kollektivtrafik.

Stockholm har en hållbar resursanvändning

Staden växer och vi blir fler och fler invånare varje dag. Det ger oss stora möjligheter men innebär också en utmaning att växa på ett sätt som bevarar de kvaliteter som idag lockar människor till Stockholm.

Parker, sjöar och skogar ska vara tillgängliga och en naturlig del av varje Stockholmares liv. Det innebär att vi inrättar naturreservat, rustar upp parker, ger möjligheter till odlingslotter och förstärker arbetet för ett rent vatten och en ren luft. Ett av vår tids stora hot är minskningen i biologisk mångfald, och den måste vi möta med en mångfald av insatser. Vi tillsätter en ljusdesigner som ställer om stadens ljusföroreningar till en belysning som inte hotar artmångfalden.

Staden ska stärka artmångfalden genom exempelvis strategiska planteringar, gröna tak, konstgjorda dammar och bikupor. Tillsammans med obligatorisk matavfallsinsamling, satsningar på stadsnära odling och mycket mer bygger vi en levande stad som fungerar väl tillsammans med den omgivande naturen. Vi vill skärpa stadens livsmedelsstrategi så att den senast 2030 är i överensstämmelse med vad staden förbundit sig till i nätverket C40. Måltider som serveras i kommunala verksamheter ska inriktas mot en årlig konsumtion av kött på högst 16 kg och mejeriprodukter om 90 kg. Maten ska vara ekologiskt odlad, och en halvering av matsvinnet jämfört med 2015 ska uppnås. Äldre har rätt till en mat som de är vana vid och där kan kött- och mejeridelarna vara högre. I andra delar av den kommunala förvaltningen ska helt växtbaserad kost däremot vara norm, exempelvis i kommunens tjänstemannaorganisation.

Ett viktigt led i arbetet för en hållbar resursanvändning är att nå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040 genom att ställa miljökrav och stärka samordningen av logistik, teknisk infrastruktur och masshantering i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt. I exploateringsprocesserna ska livcykelbaserade klimatkrav ställas som inkluderar såväl energiåtgången i färdig byggnad och klimateffekter från byggprocessen samt ställas krav på åtgärder som främjar stadsgröniska och biologisk mångfald. Bostadsbolagen ska välja resurseffektiva byggmaterial, arbeta för att minska bygg- och rivningsavfall samt för återbruk av byggmaterial och därtill visa största möjliga varsamhet i samband med upprustningar.

Vi ska hålla nere förbrukningen av naturresurser och begränsa såväl som effektivt återvinna det avfall som en stad producerar. Stadens alla verksamheter ska präglas av en insikt om vikten av att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle.

Stockholm ska vara giftfritt och hälsosamt, såväl inne som ute

Ren luft och rent vatten ska vara en självklarhet i Stockholms utemiljöer, men även inomhus ska vi slippa gifter, buller och avgaser. Stadens arbete med att minska hälsorelaterade riskfaktorer och förbättra stockholmarnas inomhus- och arbetsmiljö behöver fortsätta fortlöpande. Detta gäller särskilt buller i bostäder och allmänna lokaler, dålig luftkvalitet, luktstörningar, förebyggande av fuktskador och höga radonhalter. I *Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019* beskrivs visionen om ett Giftfritt Stockholm 2030 och vilka åtgärder som ska genomföras för att nå visionen. Åtgärderna handlar om att rensa bort och undvika farliga ämnen i kemiska produkter, varor och byggmaterial som staden använder och verka för att andra aktörer ska arbeta

i samma riktning. Barn ska ha rätt till en giftfri vardag i förskola och skola. Staden har ett genomgående fokus på att minska barns exponering. Staden ska därför intensifiera arbetet med att kartlägga och ta bort gifter. Arbetet med att kartlägga och åtgärda dålig inomhusluft och buller i förskola och skola ska snabbas på.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Högskolor och universitet har strategisk betydelse för Stockholms fortsatta utveckling. Staden ska driva på för att öka antalet högskoleplatser i regionen och arbeta för att stärka samverkan mellan akademi och samhälle. Viktiga samverkansfrågor är gemensamma forskningsprojekt, kompetensförsörjning samt student- och forskarbostäder. För att främja kompetensförsörjningen och stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning är det av stor vikt att utveckla samarbetet med universitet och högskolor som utbildar exempelvis förskollärare och socionomer och andra bristyrken. Stockholm ska vara ett centrum för internationellt baserad verksamhet inom forskning och utveckling, vilket förutsätter offensiva satsningar på utbildning och infrastruktur.

Staden ska främja utvecklingen av kreativa näringar, miljöteknikföretag, besöksnäring och arbetsintegrerade sociala företag och utveckla arbetet med att göra Stockholm till en hållbar stad. Detta är också angeläget för att bidra till återhämtningen i ekonomin efter coronapandemin, då vissa jobb som finns idag kan riskera att försvinna på grund av den strukturomvandling som krisen väntas påskynda. I mötet mellan människa och teknik ska Stockholm vara den stad som bäst utnyttjar digitaliseringens möjligheter för att göra livet och vardagen enklare och bättre för invånare, anhöriga, företagare, föreningsliv och besökare.

Fler jobbar, har trygga anställningar, är småföretagare och kan enkelt utbilda sig genom livet

Alla stockholmare har rätt till ett arbete med schyssta arbetsvillkor. Arbete är grunden för människors utveckling, delaktighet och egen försörjning. En trygg anställning med goda arbetsvillkor och en fast lön ger människor frihet att forma sina egna liv. Minskade ekonomiska klyftor är en förutsättning för en jämställd, jämlik och hållbar stad. Insatserna för att fler ska få ett arbete ska därför stärkas. Likaså arbetet mot diskriminering på arbetsmarknaden på grund av exempelvis kön eller etnicitet. Arbetslöshet är ett samhällsmisslyckande och ett stort slöseri med mänskliga resurser.

Arbetslösheten i staden har ökat kraftigt till följd av pandemin och unga samt utrikes födda är särskilt drabbade. Krisen har slagit särskilt hårt mot detaljhandel, restaurang- och besöksnäringen i Stockholmsregionen. Vissa av dessa branscher upplevde nedgångar redan före krisen, vilket tyder på att sysselsättningen i dessa branscher troligen inte kommer kunna återhämta sig till tidigare nivåer. Det är därför viktigare än på mycket länge att stadens satsar på vuxen- och yrkesutbildning, studie- och yrkesvägledning och karriärrådgivning för att underlätta för personer som har blivit permitterade, varslade eller uppsagda att byta spår och utbilda sig till ett annat yrke. Staden ska därför starta ett nytt centrum för karriärväxling och omställning vid Campus Åsö för att kunna erbjuda bristyrkesutbildningar, rådgivning och stöd för den som behöver byta bransch till följd av krisen. Stadens insatser mot ungdomsarbetslöshet ska fortsätta och intensifieras genom att unga ska erbjudas jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. Fler lokala insatser ska etableras i områden med hög ungdomsarbetslöshet. För att fler unga ska få möjlighet till en första arbetslivserfarenhet ska feriejobben utökas från 9 000 till 10 000 jobb. Satsningen på fler Stockholmsjobb

ska fortsätta vilket innebär att personer som får försörjningsstöd på grund av arbetslöshet ska erbjudas anställningar inom staden i upp till ett år. Riktade insatser till grupper som står långt från arbetsmarknaden ska intensifieras och särskilda insatser ska genomföras för att nyanlända ska komma i arbete snabbt. Särskilt fokus ska vara att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Insatserna för att underlätta unga ensamkommandes etablering i samhället ska stärkas genom förtydligad samordning och förstärkt studie- och yrkesvägledning.

Utbildning är den viktigaste faktorn för att kunna komma in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Fler elever ska klara grundskolan och gymnasieskolan och fler stockholmare ska ges möjlighet att utbilda sig på högskolor och universitet. Staden ska arbeta för att få fler utbildningsplatser till Stockholmsregionen. Satsningar på vuxenutbildningen är dessutom avgörande för minskad arbetslöshet och förbättrad matchning på arbetsmarknaden samt för fortbildning av personal som saknar adekvat utbildning. Detta gäller både utbildning på grundläggande nivå och utbildning som är riktad mot bristyrken. För att öka stadens rådighet och beredskap ska andelen vuxenutbildningar som drivs i egen regi öka inom samtliga avtalsområden. Som ett led i arbetet att höja yrkesutbildningarnas status ska även yrkesstudenter på Komvux kunna söka studentbostad hos alla stadens bostadsbolag på samma villkor som andra studenter.

Kvaliteten i Svenska för invandrare (SFI) ska höjas och undervisningen ska vara mer flexibel med möjlighet att kombineras med annan utbildning eller arbete. Möjligheter att läsa svenska under föräldraledighet ska förbättras och SFI-utbildningarna ska vara spridda över staden. Utbudet inom Komvux ska utökas och kombinationsutbildningar för personer som står långt från arbetsmarknaden prövas, med en tydlig anknytning till stadens kompetensförsörjningsbehov. Målet är att fler kortutbildade ska söka sig till, och klara av en utbildning inom vuxenutbildningen.

Stockholm ska vara en attraktiv stad för småföretagare. Det ska finnas goda och långsiktiga förutsättningar för tillväxt samt trygghet för enskilda företagare och deras anställda. Småföretagare ska få stöd i säkerhets- och trygghetsfrågor i bostadsbolagens arbete med de lokala centrumen.

Med stöd av staden ska den kreativitet som finns hos stockholmarna komma till uttryck inom såväl offentlig sektor som etablerade och nystartade företag. Staden ska samverka med andra aktörer för att öka företagandet och särskilt främja företagande av kvinnor som bor i ytterstaden. Genom ett utvecklat partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och en förstärkt yrkesutbildning ökar förutsättningarna att möta företagens behov om exempelvis matchning och kunskapsförsörjning.

De kulturella och kreativa näringarna omfattar idag tolv procent av stadens alla arbetsplatser, men såväl scener för musik som teater stängs ner av både logistiska och ekonomiska skäl. Många verksamheter har dessutom fått stänga på grund av pandemin. Det innebär inte bara ökad arbetslöshet och hotande konkurser, det innebär även ett hot mot stadens attraktionskraft och besöksnäring. Staden ska motverka denna utveckling.

Lokalhyresgäster som får ekonomiska svårigheter på grund av pandemin ska bemötas på ett generöst sätt och individuella bedömningar göras om möjligheten till hyresrabatter oavsett fortsatt statligt stöd. För att motverka arbetslösheten och konjunkturnedgången i bygg- och anläggningssektorn ska stadens bostadsbolag tidigarelägga angelägna upprustnings- och energieffektiveringsprojekt och ges fler markanvisningar.

Stockholm stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är målet att skapa en jämlik, jämställd och hållbar stad, såväl för dagens som framtidens generationer. En god offentlig ekonomi är en förutsättning för att kunna stärka välfärden. Därför ska Stockholm alltid ha en ekonomi i god balans. Uppdragen i budgeten ska motsvaras av en tillräcklig medelstilleddelning. I staden använder vi skatten för att främja jämlikhet men för en genomgripande förändring krävs nationella skattereformer. Grundläggande mål för soliditet och investeringskostnader ska garantera långsiktig hållbarhet. Stadens verksamhet ska vara kostnadseffektiv och styras och organiseras så att administrativa kostnader kan hållas låga utan att inverka negativt på verksamheten eller arbetsmiljön

Stockholm är en stad med stort och eftersatt behov av investeringar i framförallt skol- och idrottslokaler, infrastruktur och bostäder. Kortsiktigt innebär uteblivna investeringar bättre förutsättningar att visa positiva ekonomiska resultat. Långsiktigt innebär det ökade kostnader och en sämre fungerande stad. Staden ska säkerställa att investeringar genomförs med ett livscykelperspektiv i nivå med de långsiktiga behoven i en växande stad. För långsiktiga lokalbehov är det mest ekonomiskt fördelaktiga att äga lokalerna, vilket innebär att samhällsfastigheter i huvudsak ska byggas och förvaltas av staden. Med en stark driftbudget, högt bostadsbyggande, försäljningar av icke-strategiska fastigheter och en hög kostnadsmedvetenhet i investeringsprojekten kan stadens investeringar fortsatt vara helt egenfinansierade. Investeringarna ska utgå från långsiktiga befolkningsprognoser och ett tydligt driftskostnadsperspektiv samt användas som ett verktyg för att nå stadens mål om social och ekologisk hållbarhet. Kraftfulla investeringar är också viktiga för att bidra till återhämtningen efter lågkonjunkturen som allvarligt har fördjupats av pandemin.

Offentlig upphandling är ett medel för att driva utvecklingen i en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning

Offentlig upphandling och offentliga inköp ska användas strategiskt för att nå de globala målen i Agenda 2030 om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Huvudregeln ska vara att samma regler, krav och mål som gäller för kommunalt driven verksamhet ska gälla för upphandlad verksamhet. Kraven handlar om allt från arbetsrättsliga villkor, meddelarfrihet, anti-diskrimineringskrav och klimat- och miljömål till sociala krav som arbete och praktik för långtidsarbetslösa, feriejobb samt arbete och anpassning av arbetsplatser för personer med funktionsnedsättning.

För att permanent värna välfärden och stoppa vinstsyftande bolag som gör stora vinstuttag på bekostnad av kvaliteten i skolor, gruppboenden och äldreboenden krävs en ny lagstiftning som ser till att skattepengarna stannar i välfärden. Skatter ska gå till det som de är till för, men med borgerliga majoriteter går utvecklingen i motsatt riktning och befäster välfärden har blivit en marknad. Vår politik innebär istället att öka andelen verksamheter i egen regi, främja icke-vinstdrivande verksamheter i välfärden och att överskott återinvesteras i verksamheten. Privata välfärdsaktörer ska också öppet redovisa verksamhetens ekonomi, så att insyn finns i användningen av offentliga medel.

Majoritetens nya inköpsprogram som även innefattar upphandling av välfärd är på väsentliga områden sämre än stadens tidigare program och styrs i huvudsak av ekonomiska mål snarare än de globala hållbarhetsmålen. Där vi vill kunna kräva försäkringar för anställda i privat hemtjänst ser majoriteten krav på för goda arbetsvillkor som detaljstyrning. Där vi vill utvärdera bristande kontinuitet vid LOU-upphandlingar av välfärdsverksamhet och skydda gruppboenden och skyddat boende mot upphandling sätter majoriteten inga gränser i programmet. Där vi vill ha en neutral uppföljning av utförare i valfrihetssystemen och ta särskild hänsyn till ILO:s

grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter stryker majoriteten dessa mål i sitt program. Vår politik är också att programmet ska gå längre i meddelarfriheten än vad lagen kräver, då privata aktörer till följd av borgerlig politik i allt större utsträckning sköter verksamheter som historiskt varit kommunala angelägenheter. För anställda, underkonsulter och underleverantörer hos stadens leverantörer vill vi därför införa en visselblåsarfunktion för att även dessa grupper ska kunna slå larm om oegentligheter. Uppföljningen måste också utvecklas för att lättare upptäcka arbetsmarknadskriminalitet, exempelvis genom utökade stickprovskontroller i verksamheter där det finns indikationer på att svart arbetskraft förekommer.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Stockholm ska vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämmt oavsett kön. Stadens egen verksamhet ska bidra till ökad jämställdhet. Arbetet med genusbudgetering och jämställdhetsanalyser ska fortsätta och utvecklas. Alla indikatorer ska redovisas könsuppdelade där så är möjligt och alla avvikelser analyseras. Kvinnor i hela staden ska ha lika möjligheter att styra över sina liv och påverka i samhället. Därför ska kvinnors organisering stödjas. Målet är ett jämställt Stockholm där makt och resurser fördelas lika.

Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Staden ska vara en bra arbetsgivare som erbjuder goda arbetsvillkor. Medarbetarna ska ha stora möjligheter att vidareutvecklas i sitt yrke och mötas av ett öppet och respektfullt klimat. Delaktighet och inflytande ska stärkas. Stockholm ska ha en styrmodell som vägleds av tillit till välfärdsprofessionens kunskap och yrkesetik. Staden mår bra av medarbetare som vågar och vill bidra till utveckling av stadens verksamhet. Tystnadskulturer ska inte förekomma, och åtgärder ska sättas in när så behövs. Handlingsplanerna för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare respektive för barnskötare och förskollärare ska fortsätta och fördjupas. En handlingsplan ska också tas fram för att förbättra arbetssituationen och underlätta rekryteringen av sjuksköterskor samt arbets- och fysioterapeuter inom äldreomsorgen. En utredning ska också göras om förutsättningarna att ta över lokalvården i egen regi, då lokalvårdarna är viktiga för kvaliteten i stadens verksamheter samtidigt som yrkesgruppens arbetsvillkor behöver förbättras. Nya personalpolitiska insatser och förmåner som är intressanta för medarbetare i olika verksamheter ska tas fram, exempelvis 80-90-100-modellen, årskort på SL genom löneavdrag, pensionsväxling och utvecklingsprogram för specialister.

Heltid och fasta anställningar ska vara norm, med fortsatt särskilt fokus på äldreomsorgen, där de timavlönades andel av den arbetade tiden ska minimeras. Inte minst Coronapandemin har visat hur oerhört viktigt det är med hög bemanning och trygga anställningar för att minimera smittspridningen i äldreomsorgen. Takten i utfasningen av allmän visstid ska öka i alla verksamheter, med fokus på förskola, skola och kultur. Staden ska ta initiativ till tecknandet av ett lokalt kollektivavtal som syftar till att minimera användningen av allmän visstidsanställning och timavlönade i stadens verksamheter. Motsvarande krav ska ställas på privata aktörerna, i förekommande fall via LOV- och LOU-avtal. Alla som arbetar i Stockholms stad ska kunna leva på sin lön. Bra arbetsförhållanden baserat på de villkor som formuleras i kollektivavtal ska vara lika självklara i upphandlad verksamhet som i stadens egen verksamhet. Stadens personalpolicy ska vara ett konkret stöd för alla verksamheter i staden.

Jämställdhet, jämlikhet och frihet från diskriminering ska genomsyra personalpolitiken, med fokus på förebyggande arbete och ett stärkt systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljön ska vara fri från trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande särbehandling. Det ska läggas särskilt fokus på transpersoners arbetsmiljö och diskriminering av afrosvenskar i arbetslivet. Årliga lönekartläggningar ska genomföras. Osakliga löneskillnader ska inte förekomma. Lönetillägget för vissa personalgrupper i ytterstaden som infördes på Vänsterpartiets initiativ ska permanentas.

Arbete i stadens verksamheter ska kunna kombineras med föräldraskap. Det hälsofrämjande arbetet ska fortsätta med fokus på yrkesgrupper med hög sjukfrånvaro och låg faktisk pensionsålder. Arbetsrelaterad psykisk ohälsa ska särskilt uppmärksammas. Helhetslösningar utvecklas för yrkesgrupper med särskilt utsatta arbetsvillkor. Arbetstiden ska stegvis förkortas med början i hemtjänsten genom en gradvis sänkning av heltidsmättet.

Chefers förutsättningar i kvinnodominerade yrken ska förbättras genom fortsatta satsningar på ledarutbildningar, ökade möjligheter till närvarande ledarskap, tillgång till administrativt stöd och ökad uppmärksamhet på chefers arbetsmiljö och arbetsbelastning. Nyckeltal för antal anställda per chef ska tas fram. Chefer ska ha god kunskap om den kompetensbaserade rekryteringsprocessen. Arbetsplatserna ska vara tillgängliga. Genom breddad rekrytering ska fler utrikesfödda få arbete som chefer och fler personer med funktionsnedsättning få arbete på alla nivåer i staden.

Staden ska ha en långsiktig planering för kompetensutveckling och kompetensförsörjning för att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare. Nya vägar ska prövas i stadens egen kompetensförsörjning, exempelvis möjligheten till en kombination av arbete och studier, valideringsutbildning samt stärkt roll för gymnasieskolan och Komvux. Den som läser en yrkesutbildning på Komvux ska ges möjlighet att få en studentbostad hos våra kommunala bostadsbolag. Yrkesgrupper som arbetar med barn i behov av särskilt stöd, liksom de som arbetar inom LSS ska erbjudas ökade kompetensutvecklingsinsatser. En handlingsplan ska göras för att succesivt införa den enhetliga yrkestitulaturen, som stödassistent och stödpedagog inom LSS-verksamheten, som beslutades om under föregående mandatperiod. Utbildningsinsatser ska erbjudas alla medarbetare så att de kan nå kompetenskraven. Långsiktiga kompetensutvecklingsmedel ska finnas dels som permanenta budgetmedel för ordinarie verksamhet respektive som stadsövergripande medel för strukturella insatser. Fokus ska vara fortbildningsbehovet i förskola, fritidshem, socialtjänst och äldreomsorg samt insatser för yrkesgrupper som berörs av digitalisering och automatisering respektive arbetet med enhetlig yrkestitulatur och utbildning på LSS-området.

Stockholm är en stad fri från diskriminering där rättigheter respekteras och stärks

Stockholm ska i den egna verksamheten säkerställa respekt för mänskliga rättigheter och ta ansvar för de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig till. Arbetet med Agenda 2030:s hållbarhetsmål ska fortsätta och de 17 målen ska inarbetas i stadens verksamheter. Staden ska kontinuerligt arbeta med att utveckla sitt arbete mot diskriminering och följa upp så att arbetsgivare i staden, i och med hbtq-certifiering, faktiskt lever upp till och ser till att de mänskliga rättigheterna efterlevs. Stadens barns rättigheter ska vara centrala för alla politikområden och stadens barnombudsman ska kontinuerligt se över och utveckla arbetet med att tillgodose barnens rättigheter.

Staden ska informera om vilka rättigheter de som tillhör de fem nationella minoriteterna har. Alla som söker förskola eller skola informeras om att de nationella minoriteterna har utökade rättigheter till modersmålsundervisning från förskolan. Efterfrågan på förskola på samiska och meänkieli ska utredas för att se vilket behov som finns. Efterfrågan på äldreomsorg på samiska och meänkieli ska utredas. Och staden ska säkerställa att dessa rättigheter uppfylls. I alla stadens offentliga lokaler där staden bedriver verksamhet ska det skyltas både på svenska och på de nationella minoritetsspråken, oavsett om staden äger lokalerna eller hyr lokaler för sin verksamhet. Staden ska även arbeta för att det skapas fler mötesplatser för hbtq-personer.

Stockholm är en stad där alla kan känna sig trygga

För att människors frihet ska realiseras – i livets alla skeenden och överallt i vår stad – måste alla människor kunna känna sig trygga. Trygghet skapas när människor känner tillit till varandra och inte behöver vara rädda för att utsättas för våld eller hot.

Stadens viktigaste trygghetsskapande arbete är därför att bygga ett samhälle som håller ihop, tillsammans med stadens invånare och verksamheter. Våra offentliga rum och stadsmiljöer ska planeras, byggas och utvecklas på ett sådant sätt att alla kan känna sig trygga när de rör sig i staden. Bostadsbolagen ska intensifiera sitt trygghetsarbete i samverkan med andra fastighetsägare, stadsdelsförvaltningen, näringsidkarna, polis och civilsamhälle. Syftet ska vara att både genomföra fysiska åtgärder i centrum och bostäder för att öka den upplevda tryggheten och att stödja det förebyggande arbetet för barn och unga. I allmännyttiga centrum ska handlarna erbjudas rådgivning och tilläggstjänster för ökad säkerhet. Staden ska stärka samverkan med polisen i synnerhet när brott begås mot barn och unga och utsatta grupper.

Den organiserade brottsligheten och eskalerande våldsspiralen i delar av ytterstaden kräver att hela staden samlas mot det dödliga våldet. En särskild satsning behöver göras för att stadsdelarna kring Järvafältet ska kunna stärka upp socialtjänsten i deras samverkan med polisen, tillföra resurser till avhopparverksamheten och förstärka krisstödet till anhöriga, boende och medarbetare. Stadens centrala krisledningsnämnd ska kunna aktiveras för att samordna resurser över hela staden och fatta skyndsamma beslut som rör flera nämnder, samtidigt som stadsdelarnas Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta ska ges mandat att inför en egen krisledningsorganisation oberoende av stadsdelsgränser. Samtidigt ska staden stärka upp det förebyggande arbetet och utveckla samarbetet med civilsamhället för att förhindra nyrekryteringen till kriminella gäng och fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzonen. Beroendevården ska stärkas och ett skyddat boende för kvinnor som vill lämna gängmiljön startas. Vi ska arbeta långsiktigt tillsammans med organisationer med speciell kompetens, exempelvis tjej- och kvinnojourer, hbtq-organisationer och stärka insatser mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck. Staden ska tydligt arbeta mot alla former av hat och hets.

Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla dess invånare. Alla, oavsett funktionsvariation, ska ha rätt till full delaktighet. Stadens funktionshindersombudsman är en viktig instans i det arbetet. I syfte att intensifiera arbetet med att tillgänglighetsanpassa staden ska en tillgänglighetskommission tillsättas för att säkerställa att alla oavsett funktionsvariation ska kunna ta sig fram i staden, ta del av information från staden och i allmänhet kunna ta del av de resurser som finns i staden i stort. Genom en särskild fond för tillgänglighetsanpassning ska staden effektivt undanröja hinder för tillgängligheten. Samhällsinformationen ska finnas tillgänglig för alla. Nya bostäder ska vara tillgängliga och äldre bostäder ska vid renovering rustas för

ökad tillgänglighet. Det utökade tillgänglighetsarbetet är en del i att göra Stockholm till en äldrevänlig stad. Staden har en viktig roll för att driva på tillgänglighetsfrågan när den nya tunnelbanan byggs ut så att nya stationer är fullt tillgängliga för alla med ramper till plattformar och stationer. En trasig hiss ska aldrig vara ett hinder för någon att resa kollektivt.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning ska hålla hög kvalitet och stora möjligheter till inflytande ska garanteras. Samhällets stöd till personer med funktionsnedsättning ska vara utformat utifrån en grund i antidiskriminering och jämlikhet, så att insatserna ska kunna leda till ökad självständighet, delaktighet, inflytande och bättre levnadsvillkor. Likvärdig utbildning är en rättighetsfråga.

Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande och kulturen är en självklar del av demokratin

Stockholms stad är navet inom det svenska kulturfältet. Stockholm är också mer drabbat av pandemins nedstängningar av scener, museer och andra publika evenemang än någon annan kommun i Sverige. Enligt Svenska Handelskammaren har arbetslösheten bland stadens kulturutövare ökat med 118 %. För att inte detta ska få långsiktiga negativa konsekvenser behöver staden kraftsamla. I en tid när det blir allt nödvändigare att försvara demokrati, yttrandefrihet och det öppna samhället vilar ansvaret tungt på politikerna i Stockholms stad att värna kulturens infrastruktur och bidra till att vi fortfarande har en levande kulturstad när pandemin klingat ut. Det är därför viktigare än någonsin att se till att alla stockholmare har tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande oavsett var i staden de bor.

Konst och kultur är en självklar del av demokratin. Den kan öka förståelsen, sammanhållningen och tilliten i samhället. Staden ska skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv. Det lokala kulturlivet ska främjas och det ska finnas kultursekreterare i alla stadsdelar. Lokala samlingslokaler ska få stöd för sin verksamhet som möjliggör kultur- och föreningsliv. Riktade kultursatsningar ska göras för att nå grupper som idag inte tar del av stadens kulturliv. Ett levande kultur- och föreningsliv spelar en viktig roll för att skapa en gemenskap inom stadsdelarna och möjligheter till möten mellan stockholmare från olika områden. Kulturen ska ge plats för den mångfald av erfarenheter som finns i Stockholm idag.

Kulturskolan är en viktig verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur tillsammans med professionella vuxna i lokaler anpassade för ändamålet. Antalet pedagoger inom kulturskolan ska öka och kursutbudet ska vara varierat och generöst. Det ska finnas kulturskola i egna anpassade lokaler i alla stadsdelar och en lokalstrategi ska tas fram för detta ändamål.

För att ge alla barn och unga som vill delta i kulturskolan likvärdiga förutsättningar ska ansökningssystemet ses över med syfte att skapa ett system som är rättvist och möjliggör att underrepresenterade grupper kan delta i större utsträckning. Kulturskolans avgifter ska vara låga och generella. Arbetet att utveckla det avgiftsfria utbudet behöver fortsätta och insatser behöver initieras för att få fler ska ta steget från det avgiftsfria utbudet till de längre terminskurserna.

Stockholms stadsbibliotek är öppna institutioner som ska gynna demokrati och gemenskap och bidra till kunskap, forskning och läsning. Biblioteken ska även fortsättningsvis drivas i stadens regi och utvecklas i nära dialog med stockholmarna. Satsningar på att skapa nya bibliotek i ytterstaden och anställa fler bibliotekarier i hela staden är nödvändiga för att ge medarbetarna möjlighet att genomföra sitt kärnuppdrag. Utbudet av litteratur på olika språk ska spegla stadens invånare. Genom att på sikt

avskaffa reservationsavgifterna inom Stockholms stad ska biblioteket tillgängliggöra lån av smalare litteratur och litteratur på andra språk för fler. Biblioteken ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Stadsbibliotekets huvudbibliotek vid Sveavägen behöver ett nytt genomförandebeslut med sikte på verksamhetsutveckling för att kunna värna det kulturminnesskyddade arvet samtidigt som verksamheten ska klara behoven i en växande stad och svara upp mot dagens krav på tillgänglighet. För att klara detta mål behöver investeringsutgiften öka fram till 2025 för fastighetsnämnden. Stadens museer ska vara tillgängliga för alla genom att även fortsättningsvis vara avgiftsfria.

Stadens fria kulturliv ska värnas. Kulturstödssystemet ska säkra den konstnärliga friheten och främja en mångfald av kulturuttryck och värna konstnärers villkor i hela staden. Det ska finnas goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds, samtidigt som utövarnas konstnärliga frihet garanteras.

Stockholms stad lider brist på scener för alla typer av scenkonst och musikliv. Ett flertal scener har bara de senaste åren försvunnit vilket inneburit ett tapp för såväl stockholm-baserade grupper som svenska och internationella gästspel. Staden behöver ta en mer aktiv roll för att säkerställa framförallt mindre scener. Området för Tensta gymnasium och Tensta träff ska rustas upp och ska utvecklas till ett intressant förenings- och kulturcentrum, med lokaler för ateljéer, dansstudios och liknande.

Stockholmarna ska känna att de har möjlighet att påverka stadens utveckling och framtid. Stadsdelsnämnderna ska skapa förutsättningar för en meningsfull lokal demokrati. Stadens kontakter med invånarna ska öka och fler medborgarkontor ska öppnas runt om i staden. Stockholmarnas inflytande över sin närmiljö ska stärkas. Inom alla områden som lämpar sig för deltagandeprocesser ska medborgardialog användas och möjlighet till medborgarbudget undersökas.

Stadens styrning, ledning och uppföljning

Staden ska arbeta för en reellt tillitsbaserad styrning, ledning och uppföljning för att stärka kvaliteten i mötet med invånarna och öka medarbetarnas möjligheter att använda sina professionella yrkeskunskaper och utgå från sin yrkesetik. Stadens inriktningsmål och mål för verksamheter ska klargöra vilka uppdrag som nämnder och styrelser får från kommunfullmäktige.

Uppdragen ska motsvaras av tillräcklig medelstilldelning från kommunfullmäktige, så att inte en obalans mellan uppdrag och resurser leder till ökad arbetsbelastning och försämrad arbetsmiljö. En reellt tillitsbaserad styrning förutsätter tillräckliga resurser. Generella effektiviseringar ska inte förekomma i välfärden, som länge varit underfinansierad. Hela budgetprocessen behöver genomlysas, med fokus på generella effektiviseringar och andra budgetverktyg som används för prioriteringar.

Kommunstyrelsen ska under året följa upp måluppfyllelsen. Hur målen ska följas upp på ett meningsfullt sätt behöver utformas och utvecklas i nära dialog med verksamheterna och med hjälp av professionens kunskap, där vi även ser behov av ett stärkt helhetsperspektiv i hela kommunkoncernen och ett stärkt medborgarperspektiv.

Endast indikatorer som bedöms vara verkligt meningsfulla kvarstår, och ersätts i andra fall med mer relevanta uppföljningsmetoder. Mer uppföljning behöver riktas mot långsiktiga systemeffekter, både problemområden och goda exempel, för att undvika ensidigt fokus på ekonomi. Vem som utför utvärderingen har betydelse för hur den upplevs av anställda och invånare.

Kollegialt lärande och dialogbaserad uppföljning är metoder som ger stort utrymme för det professionella omdömet. För att uppföljning ska vara adekvat såväl för professionen som för politiken är det viktigt att fördjupa kunskapen om socioekonomiska skillnader mellan stadsdelar och grupper av invånare samt skillnader mellan könen. Dialogen mellan olika nivåer i staden ska hållas levande för att skapa en lärande organisation.

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar

Global lågkonjunktur drabbar de mest utsatta allra hårdast

Coronapandemin har inneburit en drastisk och omvälvande förändring av tillvaron för de allra flesta människor i världen och har satt djupa spår i den globala ekonomin. I likhet med andra ekonomiska kriser är det de mest utsatta människorna som drabbas allra hårdast, framförallt i samhällen som saknar grundläggande skyddsnet. Restriktioner och ekonomier som stängdes ner runt om i världen för att motverka smittspridningen ledde till en kraftig inbromsning i världsekonomin med en mycket snabb nedgång i produktion och sysselsättning, både i Sverige och i omvärlden. Internationella valutafonden, IMF, bedömer att global BNP minskar med 4,9 procent i år, efter att ha ökat med 2,9 procent år 2019. Nu har ekonomin tydligt vänt uppåt och den globala tillväxten väntas uppgå till 5,4 procent år 2021, men smittspridningen har tagit fart igen både i Sverige och i många länder och utvecklingen är mycket osäker både på kort och lång sikt.

Högre arbetslöshet i Sverige än under finanskrisen

Sveriges BNP sjönk med 8,3 procent under andra kvartalet 2020 jämfört med första kvartalet och fallet i BNP blev det största för ett enskilt kvartal enligt SCB:s tidsserie som börjar 1980. För helåret 2020 beräknar Konjunkturinstitutet (KI) att Sveriges BNP minskar med 3,6 procent för att 2021 öka med 3,5 procent, men lågkonjunkturen förblir ändå mycket djup även nästa år. Pandemin slår brett mot det svenska näringslivet, där tillverkningsindustrin och vissa branscher inom tjänstesektorn drabbats särskilt hårt. Den offentliga konsumtionen utvecklades också svagt under andra kvartalet 2020.

Tredje kvartalet 2020 syntes tydliga tecken på en stark uppgång där exporten tog igen mycket av nedgången. De ekonomiska konsekvenserna av Coronapandemin är ändå stora, men mest oroande är utvecklingen på arbetsmarknaden där arbetslösheten har stigit kraftigt. Under andra kvartalet var nära en halv miljon personer korttidspermitterade. Arbetslösheten väntas enligt KI stiga till nära 10 procent i slutet av året, vilket är högre än topparna under finanskrisen åren 2008-2009. Arbetslösheten hade varit ännu större utan de statliga stöden till företagen. Under andra kvartalet har nära en halv miljon personer varit korttidspermitterade inom ramen för det statliga stödsystemet. Samtidigt kunde många företag minska sina kostnader med hjälp av stöden och därmed öka vinsterna, vilket gjorde att aktiekurserna steg. I praktiken innebär detta en överföring av skattebetalarnas pengar till aktieägarna, vilket är ett mönster som känns igen från tidigare ekonomiska kriser.

För kommunerna pekar prognoserna enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) på ett rekordresultat för 2020, där skatteunderlaget räddats av statliga åtgärder och 22,2 miljarder högre generella statsbidrag, men där den kommunala konsumtionen på sikt pekar nedåt när vi jämför med den demografiska utvecklingen. Siffrorna för år 2021 är

osäkra på grund av att tillfälliga statsbidrag och krispaket inte alltid syns i prognoserna och omvärlden är oförutsägbar, men från år 2022 kan det finnas risk för ett stort glapp mellan ökade demografiska behov och resurserna. Först år 2024 beräknas skillnaden bortfalla mellan faktiskt arbetade timmar och den nivå som varaktigt skulle kunna gälla när det varken är hög- eller lågkonjunktur.

Det ojämlika Sverige är politiskt beslutat och kan vändas med politik

Stora och växande ekonomiska klyftor är ett allvarligt strukturproblem i den svenska ekonomin, då Sverige har gått från att vara ett av de länder vars skattesystem omfördelar mest till att ha det minst omfördelade skattesystemet inom EU:s 15 kärnländer. Skattekvoten har sänkts från 49,8 procent år 1990 till 42,9 procent år 2020, vilket motsvarar cirka 330 miljarder kronor i minskade skatteinkomster varje år. Enligt Jämlikhetskommissionen är Sverige det OECD-land jämte Nya Zeeland där den ekonomiska ojämlikheten ökat mest sedan mitten av 1980-talet.

Ungefär hälften av de ökade klyftorna sedan 1995 beror på kapitalinkomster, där 56 procent går till den hundradel av befolkningen som har de högsta inkomsterna. En annan förklaring till de ökade inkomstskillnaderna är inkomstutvecklingen i den nedre delen av inkomstfördelningen, där ersättningarna i de flesta transfereringssystem utvecklats svagare än den allmänna inkomstutvecklingen. Arbetsmarknaden blir också mer tudelad och forskare som Wilkinson och Pickett har i boken *Jämlikhetsanden* påvisat kopplingen mellan ojämlikhet och sociala och hälsorelaterade indikatorer. På senare tid har allt fler ekonomer även visat att ökad ojämlikhet påverkar tillväxten negativt.

Visserligen är Sverige bättre rustat än många andra länder att möta ekonomiska kriser, men de senaste årtiondenas nedskärningar i välfärden, privatiseringar och nedmontering av trygghetssystemen har avsevärt försämrat även våra förutsättningar. Vänsterpartiet i riksdagen har därför föreslagit en radikal omläggning av den ekonomiska politiken. Genom att omfördela från privat till offentligt konsumtionsutrymme med höjd skatt på förmögenheter, arv, gåvor, stora aktieutdelningar och kapitalvinster samt skärpta miljöskatter kan vi finansiera nödvändiga satsningar på välfärden och en grön omställning för att möta klimatkrisen samtidigt som vi tar oss ur den ekonomiska krisen.

Tydlig nedgång i konjunkturen i Stockholm

I Sverige har Stockholmsregionen drabbats särskilt hårt av pandemin. Under det första kvartalet sjönk den så kallade Stockholmsbarometern, som mäter hushållens och näringslivets syn på ekonomin, till den lägsta nivån som uppmätts för Stockholmsbarometern. Andra kvartalet steg indikatorn till värdet 81, vilket fortfarande är långt under genomsnittet på 100 och det betyder att konjunkturen är mycket svagt.

Pandemins ekonomiska följdverkningar har varit särskilt tydliga i urbana globala miljöer och Stockholms besöksnäring har därmed drabbats hårt. På grund av införda restriktioner, social distansering och oro för smittspridning har efterfrågan på hotell och restauranger, transportnäringen och personliga och kulturella tjänster minskat kraftigt.

Arbetslösheten i Stockholms stad stiger

Sedan mars har arbetslösheten i Stockholm liksom i hela Sverige stigit kraftigt till följd av pandemin. Antalet öppet arbetslösa i staden har ökat dramatiskt, även om ökningen planat ut och från och med slutet av augusti visar en liten minskning såväl i länet som i staden. Arbetsförmedlingen ser tecken på att ekonomin kommit igång och att fler lämnar förmedlingen för arbete eller utbildning än som skriver in sig. De som snabbt kommer tillbaka är de som har en utbildning och som redan är etablerade på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten har ökat i alla grupper men särskilt kraftigt bland unga och pandemin har slagit hårt mot branscher där tillfälliga anställningar är vanliga och där det finns många ingångsjobb. Situationen är också svår för utrikes födda som är nya på arbetsmarknaden och även för dem som redan var arbetslösa innan pandemin. Enligt Arbetsförmedlingen kommer läget att vara fortsatt allvarligt även under nästa år och långtidsarbetslösheten stiga från redan höga nivåer samtidigt som neddragningarna och omstruktureringen av Arbetsförmedlingen medför att kommunerna kommer behöva ta ett större ansvar för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Tudelningen på arbetsmarknaden riskerar att förvärras, då vissa jobb inte kommer tillbaka på grund av strukturomvandlingen på arbetsmarknaden. Det är framförallt utbildad arbetskraft som efterfrågas och en slutförd gymnasieutbildning är den viktigaste faktorn. Trots att arbetslösheten ökar och många har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden är bristen på arbetskraft fortfarande stor, framförallt inom IT-sektorn och bygg- och anläggning samt inom vård och omsorg och pedagogiska yrken inom offentlig sektor. Fler arbetslösa behöver därför vägledas till att utbilda sig inom bristyrken, och där kan stadens egna åtgärder inom vuxenutbildningen få stor betydelse inte minst för personer som behöver ställa om i arbetslivet på grund av att deras jobb försvinner.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till största delen på skatteintäkter, som i sin tur beror på stadens och rikets skatteunderlag samt på det kommunala utjämningsystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos. I tabellen redovisas SKR:s två senaste skatteunderlagsprognoser och regeringens prognos från budgetpropositionen. Enligt SKR är utsikterna för både konjunkturen som det kommunala skatteunderlaget mycket osäkra med anledning av pandemin.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

2020	2019	2020	2021	2022	2023	2019–2023
SKR okt 0	2,8	1,9	1,5	3,5	3,5	14,5
Regeringen sep	2,9	2,0	2,2	3,6	3,9	15,5
SKR aug	2,8	2,4	1,3	3,9	4,0	15,2

Källa: SKR.

Redan 2019 var ökningen av skatteunderlaget nästan en procentenhet lägre än året innan, främst till följd av en minskning av antalet arbetade timmar, för 2020 räknar SKR med ytterligare inbromsning av skatteunderlaget till följd av sämre arbetsmarknad och färre arbetade timmar. Att skatteunderlagstillväxten inte blir ännu lägre förklaras av en mycket kraftig ökning av inkomster från arbetslöshetsersättning och sjukpenning, delvis

till följd av tillfälliga åtgärder som beslutats för att mildra effekterna av pandemin. Det kan konstateras att skatteunderlaget 2020 har räddats av statliga åtgärder.

Under 2021 väntas konjunkturen återhämta sig och lönesumman öka igen, men skatteunderlaget dämpas av att beskattningsbara ersättningar minskar när "covid-19-åtgärderna" fasas ut. Dessutom dämpas skatteunderlaget av förslaget i budgetpropositionen om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år. Det resulterar i att skatteunderlagstillväxten år 2021 blir nästan lika lågt som under finanskrisens värsta år, 2009. Utvecklingen 2022-2023 bygger på en kraftig konjunkturåterhämtning med stark sysselsättningstillväxt, tilltagande löneökningar och ett skatteunderlag som närmar sig den historiskt genomsnittliga takten på 4 procent tillväxt per år.

Finansiering av stadens budget och statsbidragens roll

I tabellen nedan från stadsledningskontoret framgår en sammanställning av de poster som bidrar till majoritetens finansiering av stadens verksamhet, som i övrigt skiljer sig från Vänsterpartiets budget genom en lägre skattesats.

Mnkr	2020	2021	Skillnad
Skatter	50 844,9	51 406,7	561,8
Begravningsavgift	186,0	189,6	3,6
Inkomstutjämning	-4 489,3	-4 842,5	-353,2
Kostnadsutjämning	-597,0	-680,8	-83,8
Regleringspost*	1 007,4	2 924,3	1 916,9
Generellt statsbidrag	156,1	270,0	113,9
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	1 242,2	1 270,3	28,1
LSS-utjämning	-1 557,3	-1 613,4	-56,1
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	26,7	58,8	32,1
Utdelning Stockholms Stadshus AB	1 325,0	1 100,0	-225,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-11,3	-12,4	-1,1

*Regleringsposten är en avräkningspost som reglerar att statens utgifter för kommunalekonomisk utjämning blir på den nivå riksdagen beslutat och posten beräknas med ett visst belopp för alla invånare i riket.

I budget 2020 tillfördes de första Valfärdsmiljarderna, som Vänsterpartiet tidigare mandatperiod förhandlat in i budgetsamarbete med Regeringen, från budgetpropositionen 2017 som höjdes med 3,5 miljarder kronor inför 2019 ("nya välfärdsmiljarder") och sedan med ytterligare 3,5 miljarder kronor inför 2020.

I stadens förslag till budget 2021 ingår i regleringsposten alla ovan nämnda permanenta välfärdsmiljarder samt de medel som riksdagen har eller ska besluta om som ett tillskott för år 2021, vilka är följande två satsningar;

- I Vårändringsbudgeten 2020 aviserades permanent ökade generella tillskott med 12,5 miljarder kronor till kommuner och regioner. Stadens andel för år 2021 uppgår till ca 820 mkr.
- Vidare föreslogs ytterligare 10 miljarder kronor i generella tillskott i Budgetpropositionen för 2021 (BP21) till kommuner och regioner och där staden erhåller 660 mkr, dessa medel är dock engångsvis får år 2021

I budget 2021 utgörs generellt statsbidrag av de medel som fördelas som en särskild äldreomsorgssatsning om totalt 4 miljarder kronor till kommunerna varav staden erhåller 270 mkr. Dessa medel är generella men har fördelats med endast andelen äldre invånare i respektive kommun som grund och ingår därför inte i regleringsposten.

Riktade statsbidrag ingår generellt inte i stadens budget. Riktade statsbidrag (specialdestinerade) är öronmärkta för ett visst ändamål och de flesta måste sökas. Hur mycket staden kommer att få av dessa är i många fall väldigt osäkert. När det gäller det så kallade Äldreomsorgslyftet beräknas dock staden få 133 mnkr, men även dessa medel måste sökas och villkoren avgör hur mycket staden kan få. Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom äldreomsorgen genom att ge ny och befintlig personal möjlighet till utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid.

Vad gäller övriga riktade statsbidrag kan det statliga stödet för energieffektivisering och renovering ha stor betydelse för stadens bostadsbolag beroende på utformningen av stödet. Ett kommande statligt driftsstöd för avskiljning och lagring av koldioxid från biogent ursprung kan vidare ha stor betydelse för Stockholm Exergis förmåga att avskilja storskaliga negativa utsläpp som är nödvändiga för att nå målet om ett klimatpositivt Stockholm år 2040. Den statliga satsningen på vuxen- och yrkesutbildning är viktig utifrån bristen på gymnasialt utbildad arbetskraft på Stockholms arbetsmarknad, och bedömningen är att intäkterna från Skolverket kommer att öka från tidigare prognoser om 102,7 mnkr för år 2021. Bidraget för att öka likvärdigheten i skolan kommer att bli större än årets belopp om 254 mnkr, men det är för tidigt att säga hur stor ökningen blir. Det förstärkta statsbidraget för lovskola och läxhjälp skulle kunna innebära drygt 29 mnkr för staden, om samma fördelning görs som för 2020. Flera av de övriga statliga satsningarna är positiva i sak men beräknas inte ge staden mer än små belopp eller så är effekterna för staden ännu inte utredda.

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

Prisförändringen för kommunal verksamhet år 2021 beräknas enligt SKR (oktober) till 1,7 procent, vilket baseras på en prognos för timlöneökningarna för anställda i kommunerna inklusive kända förändringar av lagstadgade och avtalsenliga uppgifter. Som jämförelse anges PKV för innevarande år till 2,1 procent och uppskattas till 2,0 procent för år 2022 och 2,4 procent år 2023. Då SKR betraktar den kontinuerliga ökningen av kvaliteten på arbetsinsatsen, bland annat till följd av högre utbildningsnivå och därmed höjda löner, som en volymförändring och inte en prisförändring justerar SKR ned timlöneökningarna med en uppskattad kvalitetsökning.

Omsorgsprisindex (OPI)

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende räknas upp i enlighet med omsorgsprisindex, som för 2021 uppgår till 3,0 procent. OPI är framtaget tillsammans med Vårdföretagarna och Sobona och är ämnat att användas vid upphandling av verksamhet inom Kommunals löneavtalsområde.

Pandemins konsekvenser har synliggjort stora brister i välfärden

Coronapandemin har synliggjort stora revor i välfärden, framförallt inom äldreomsorgen, där många äldre avlidit och där brister i bemanning och arbetsvillkor försvårat medarbetarnas möjlighet att göra sitt jobb på bästa sätt. Den allvarliga konjunkturnedgången har därtill drabbat Stockholmsregionen särskilt hårt och väldigt många stockholmare har blivit arbetslösa. Nu krävs att staden rustar sig inför den andra våg av pandemin som ser ut att vara på väg in i, samtidigt som beredskapen för kommande kriser och pandemier måste stärkas och åtgärder vidtas för att lindra de

ekonomiska konsekvenserna av en utdragen pandemi. Valfärden ska stärkas liksom stadens rådighet över och beredskap inom strategiska välfärdsområden, en kraftfull satsning görs på vuxen- och yrkesutbildningar och ekonomin stimuleras genom gröna investeringar som ökar takten i klimatomställningen och samhällsinvesteringar som minskar bristen på bostäder och idrottsanläggningar.

Eftersom smittspridningen återigen har tagit fart under hösten, krävs fortsatta åtgärder för att begränsa smittspridningen. Det är helt avgörande att vårens misstag inte upprepas och att staden tillsammans med Region Stockholms smittskyddsenhet vidtar kraftfulla åtgärder för att minimera smittspridningen inom äldreomsorgen och säkerställa att äldre som bor på äldreboenden får den vård och behandling som de har rätt till. Staden måste stärka sin styrning av stadsdelsnämnderna och utnyttja krisklausulerna i avtalen med privata aktörer fullt ut för att säkerställa att alla äldre med konstaterad eller misstänkt smitta isoleras genom kohortvård eller särskilda förstärkningsteam inom hemtjänsten. Inspektioner och tillsyn måste även intensifieras för att säkerställa att grundläggande smittskydds- och hygienrutiner upprätthålls inom samtliga verksamheter. Verksamheterna ska uppmanas att överanställa för att minska sårbarheten för frånvaro och vikarier anställas på minst två månader för att minimera personalomsättningen.

Staden måste även skärpa tonen mot Region Stockholm som ansvarar för testningen och läkarinsatserna på särskilda boenden. För att kunna upptäcka medarbetare inom äldreomsorgen med asymtomatisk smitta bör testning ske löpande och brett, vilket förutsätter att regionen omgående säkerställer en fungerande testverksamhet. Under våren larmade även medarbetare och anhöriga om att fysiska läkarbesök på äldreboenden ersattes med samtal över telefon, samt att palliativ vård i vissa fall sattes in för svårt sjuka äldre utan att anhöriga informerats. Staden bör noggrant följa upp läkarnärvaron på äldreboendena inom staden och ställa krav på regionen att överföra resurser och medicinsk kompetens till sjuka äldre som vårdas på äldreboenden. Vi kan inte acceptera att individer utsätts för onödigt lidande eller inte får den vård och behandling som de har rätt till, bara för att de är över 65 år.

För att minska smittorisken för alla de yrkesgrupper som är beroende av kollektivtrafiken för att kunna ta sig till arbetet, måste staden som arbetsgivare ta ett stort ansvar för att så många som möjligt av våra medarbetare arbetar hemifrån. Utgångspunkten ska vara att allt arbete som rent praktiskt kan utföras från hemmet, också ska göra det. Staden ska ta fram tydliga riktlinjer för respektive verksamhetsområde och säkerställa att samtliga chefer på alla nivåer inom staden tillämpar dessa på ett konsekvent sätt. Samtidigt ska stadens personalstrategiska funktioner särskilt stötta chefer i deras systematiska arbetsmiljöarbete och strävan att underlätta för medarbetare som arbetar under ansträngda förhållanden till följd av krisen.

Solidarisk finansiering, investeringar och hållbar resursanvändning

Vänsterpartiet tar ansvar för staden. Vi arbetar för en jämlik, jämställd och klimatsmart stad med en långsiktigt hållbar ekonomi. För oss är det självklart att staden ska göra de nödvändiga investeringarna för att möta behoven hos en växande befolkning, inte bara bostäder med överkomliga hyror och en brådskande klimatomställning, utan också förskolor, skolor, LSS-boenden, äldreboenden, idrotts- och kulturanläggningar samt teknisk infrastruktur. Stockholm behöver ha ett ökat strategiskt ägande för att skapa den jämlika stad vi vill leva i och staden ska vara ett föredöme som arbetsgivare.

För att klara välfärden krävs skatteintäkter som förstärker driftsbudgeten, men framförallt avsevärt högre generella statsbidrag. På grund av pandemin har minskade skatteintäkter kompenseras av ökade statsbidrag och andra statliga stödåtgärder, men majoritetens svaga driftsbudget fortsätter att tvinga verksamheterna till åtstramningar.

Den största delen av stadens inkomster kommer från skatter som betalas av stockholmare med vanliga löner. På grund av pandemin har de generella statsbidragen och andra statliga stödåtgärder avsevärt stärkt stadens inkomster och räddat ekonomin.

I staden använder Vänsterpartiet skatten för att främja jämlikhet, vilket kommer alla invånare till del, men för att få en grundlig förändring till stånd krävs en omfördelning på nationell nivå. Sverige hör till de få länder inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) som varken har förmögenhetsskatt, arvsskatt, gåvoskatt eller fastighetsskatt kopplad till fastighetens värde. Idag betalar ofta små lokala företag mer i skatt än stora vinstrika multinationella företag. Det är orimligt. Företagsbeskattningen måste ändras och regelverket mot skatteflykt skärpas.

Välfärden behöver rustas, inte skäras ned, vilket för framförallt äldreomsorgen har blivit smärtsamt tydligt under pandemin. Vi säger därför nej till bibehållen skattesänkning i staden som under mandatperioden har inneburit sänkta ambitioner för välfärden och försämrade driftsekonomi. Tillsammans med den sänkta byggtakten, inte minst för allmännyttan, och därmed lägre exploateringsintäkter kan detta även påverka stadens kreditbetyg. De senaste två åren har nedskärningar i stadsdelsnämnderna, kulturnämnden och utbildningsnämnden blivit kanske det tydligaste resultatet av den skattesänkning som de blågröna behåller för tredje året. Ombildningspolitiken har därtill avsevärt ökat otryggheten bland allmännyttans hyresgäster och riskerar att kraftigt minska antalet hyresrätter med överkomliga hyror. För år 2021 ser vi att konsekvenserna för barn och unga kommer att bli tuffa och att medarbetarna kommer att pressas hårdare i sin allt svårare uppgift att under pågående pandemi göra ett bra jobb i en underfinansierad välfärd.

Stadens förutsättningar påverkas i hög grad av den statliga skattepolitiken. För att kunna skapa fler jobb, höja kvaliteten i välfärden, öka investeringarna i hyresrätter med överkomliga hyror och bygga en infrastruktur som gynnar både människor och klimat krävs högre skatteintäkter framförallt på stora förmögenheter och kapitalinkomster. Med Vänsterpartiets skattepolitik på riksnivå kan inkomstskatten sänkas för låg- och medelinkomsttagare och kapitalägare och höginkomsttagare får därmed solidariskt betala mer för välfärden än de gör idag. För att stoppa det mångåriga skatteslöseriet som ger vinstsyftande bolag rätten att tjäna grova pengar på skolor och äldreboenden krävs en reformerad lagstiftning som ser till att skattepengarna stannar i välfärden.

Kraftigt höjda generella statsbidrag och en reformerad nationell skattepolitik som inte gynnar de rikaste behöver således införas, i enlighet med förslag i Vänsterpartiets budgetmotion i Riksdagen, *Vägen ut ur krisen - en plan för jämlikhet och grön omställning*. Totalt omfattar förslagen en höjning av de generella och riktade statsbidragen med 40 miljarder till kommunsektorn. Hela samhället måste ställas om för att hantera klimatkrisen, och Vänsterpartiet har därför också förslag om ett omfattande statligt investeringsprogram som skapar jobb och möter nödvändiga behov i samhället. Förslaget omfattar för 2021 totalt 30 miljarder kronor, och över tid hundratals miljarder.

Investeringar för en hållbar stad

Stockholm är en rik stad som uppfyller mycket höga mål för soliditeten, har högsta möjliga kreditbetyg och höga fastighetsvärden. Generellt är fastigheternas marknadsvärde ungefär dubbelt så högt som det bokförda värdet i koncernens balansräkning. Majoritetens strategi att till varje pris utesluta nödvändiga skattehöjningar och allmännyttans möjligheter att öka bostadsbyggandet och istället prioritera skattesänkning och ytterligare minskat bostadsbyggande för allmännyttan riskerar att sänka kreditbetyget. Detta skulle få negativa effekter på stadens ekonomi och på de nödvändiga investeringarna som staden behöver göra, främst när det gäller

bostäder, äldreboenden, förskolor, skolor, idrottsanläggningar samt utvecklingen av en hållbar infrastruktur för bland annat vattenförsörjningen och framkomligheten i trafiken.

Staden måste utforma en investeringsstrategi som ger vägledning för investeringsprioriteringar när befolkningen ökar och som syftar till att förverkliga ett jämlikt, jämställt och hållbart samhälle. Investeringar i bostäder och infrastruktur som gång-, cykel- och kollektivtrafik ska vara prioriterade liksom investeringar som syftar till att minska klimatpåverkan och investeringar i energieffektiviseringar. I samband med nya investeringar ska drifts- och underhållskonsekvenser alltid analyseras ur ett hållbarhetsperspektiv och en jämställdhetsanalys ingå i beslutsunderlaget.

Det ambitiösa bostadsmålet 140 000 nya bostäder till 2030 och bostadsåtagandet till följd av tunnelbanans utbyggnad behöver kompletteras med ett mål om att minst 60 procent av alla markanvisade bostäder ska vara hyresrätter för att möta bostadsjämligheten. Fram till år 2040 ska 10 000 bostäder för äldre byggas och nollvisionen mot hemlöshet bland äldre uppnås till år 2025. Planeringen för att tillgodose behovet av bostäder enligt SoL och LSS ska uppnås. Därutöver ska staden främst satsa på ökade investeringar i miljö, klimatanpassning, kunskap, välfärd, idrott och kultur.

Stadens egna bolag ska i första hand stå för utbyggnaden av samhällsservice som förskolor, skolor, gruppboenden och vård- och omsorgsboenden samt park- och grönområden för att behålla stadens rådighet över driftskostnaderna i ett livscykelperspektiv. Med majoritetens politik går utvecklingen åt motsatt håll, vilket riskerar att på sikt urholka stadens rådighet över stora delar av välfärden och kraftigt öka kostnaderna på sikt. Effektiva lösningar ska alltid sökas genom tidig samverkan med berörda nämnder, och nuvarande stuprörsplanering när det gäller planeringen av till exempel idrottsytor och andra samhällsfunktioner måste ändras. Planering av idrottsanläggningar ska göras i ett tidigt skede och i samverkan med skolplanering och bostadsplanering, och inte stanna vid ord utan fullt ut integreras i den löpande planeringen. Samarbete ska sökas med närliggande kommuner när det gäller idrottsanläggningar, för att uppnå samordningsvinster. Planeringen för arbetsplatser ska göras i samverkan med bostadsplaneringen, vilket är särskilt viktigt för utvecklingen av ytterstaden och framförallt för Söderort. Samtidigt behöver kontorslokaler byggas så att de blir flerfunktionella och därmed kan ställas om exempelvis till bostäder om den sviktande kontorsmarknaden fördjupas.

Samverkan med externa aktörer krävs för att till exempel klara utbyggnaden av seniorbostäder och vissa samhällsfastigheter, men kräver att samverkan syftar mot målet om en jämlik, jämställd och hållbar stad och inte leder till ökade kostnader i ett livscykelperspektiv.

Lösningen på det ökade behovet av investeringar är således inte att stoppa stadens egna investeringar i nya bostäder och samhällsfastigheter, att i allt högre grad förlita sig på inhyrning hos externa aktörer eller att sälja ut allmännyttiga bostäder och centrumanläggningar. Staden behöver istället övergå till en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning, vilket innebär att genom fortsatt ägande behålla rådigheten över driftskostnaderna i ett livscykelperspektiv men också att genom försäljning av fastigheter som saknar strategisk betydelse minska räntekänsligheten för staden.

Grön omstart av ekonomin

Den rådande pandemin har slagit hårt mot ekonomin och sysselsättningen. Stockholmsregionen är särskilt hårt drabbad och en påtaglig andel av stockholmarna är permitterade, varslade eller uppsagda. Det finns såldes stora behov av att stimulera ekonomin för att säkerställa att konjunkturnedgången inte sprider sig till fler branscher samt att arbetslösheten inte ökar ytterligare och blir mer permanent.

En viktig uppgift för det offentliga är att upprätthålla höga investeringsnivåer i syfte att främja sysselsättningen och motverka en konjunkturnedgång i till exempel bygg- och anläggningsbranschen. Det är också en möjlighet att genom strategiska investeringar ta stora kliv framåt i klimatomställningen. Staden behöver därför tidigarelägga planerade investeringar och tydligt rikta dessa mot åtgärder som bidrar till sänkta utsläpp, energieffektivisering och anpassning till ett förändrat klimat.

Vänsterpartiet vill under mandatperioden därför investera totalt 3 miljarder kronor för att stimulera ekonomin, skynda på klimatomställningen och anpassa staden till ett förändrat klimat.

- Upprustning och energieffektivisering
- Strategiska klimatinvesteringar
- Hållbara transporter

Upprustning och energieffektivisering

Många av stadens sim- och idrottsanläggningar är byggda under samma period och är i stort behov av upprustning. Genom att utöka investeringsramen för fastighetsnämnden med 100 miljoner kronor nästa år kan staden öka takten i upprustningen och samtidigt vidta välbehövliga åtgärder för att till exempel minska energianvändningen i fastigheterna, installera solpaneler på tak och säkerställa laddmöjligheter för elbil och cykel vid alla stadens fastigheter. Den utökade ramen finansieras fullt ut genom en stark driftsbudget som medger överskott som kan användas för upprustning av stadens fastigheter.

För att komma till rätta med bristen på idrottsanläggningar ska staden gå vidare med investeringar i enlighet med det idrottspolitiska programmet och samtidigt främja barns möjligheter till lek, rörelse och en aktiv fritid genom att rusta barns lek- och utemiljöer samt skapa utrymme för fysisk aktivitet och spontanidrott inom bebyggda områden. Under de kommande fyra åren ska därför samtliga av stadens parkleksbyggnader att upprustas eller ersättas med en ny byggnad som är anpassad efter stadsdelens behov. Kringliggande lek- och spontanidrottsytor kommer även ingå i projekten.

Utöver den utökade investeringsramen för fastighetsnämnden tillförs stadsdelarna ytterligare investeringsmedel om totalt 50 miljoner till angelägna re- och nyinvesteringar i stadsmiljön. Investeringarna ska utgå från lokala behovsanalyser och användas för att till exempel upprusta och åtgärda eftersatt underhåll av offentliga miljöer, förskolegårdar och lekplatser.

Strategiska klimatinvesteringar

Staden ska fortsätta med långsiktiga och strategiska klimatinvesteringar inom ramen för Klimatmiljarden, och investeringar ska genomföras i den omfattning och takt som krävs för att hålla god fart mot målen. Satsningen som är 1,5 miljarder kronor under mandatperioden utgår från insikten att om vi vill nå de högt satta klimatmålen om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 så kräver det stora investeringar. Därför vill vi att staden ska initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter,

bland annat utifrån förslagen i de rapporter som tagits fram som stöd för stadens styrdokument *Miljöprogram 2020-2023* och *Klimathandlingsplan 2020-2023*.

Staden ska ha möjlighet till utökad investeringsram om detta krävs för att nå målen om en fossilbränslefri stad till 2040. Strategiska klimatinvesteringar som kan finansieras genom Klimatmiljarden är till exempel biokolsanläggningar, elektrifieringsprojekt, investeringar i sol- och vindkraft samt innovativa sätt att lagra energi i till exempel vätgas.

Vidare inrättas en klimatfond om 100 miljoner kronor för att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt som främjar omställning och klimatanpassning. Medel ur fonden för finansiering av forskningsstudier och utvecklingsprojekt ska kunna sökas av akademien och stadens verksamheter. Projekten kan till exempel handla om att utvärdera klimat-effekten av olika satsningar och investeringar i syfte att hjälpa staden att fatta politiska beslut som ger så stor effekt på klimatutsläppen som möjligt och stödja verksamheternas arbete med att identifiera risk- och sårbarhetsfaktorer kopplade till exempelvis skyfall och värmeböljor. En vetenskaplig klimatpanel tillsätts under kommunstyrelsen för att hantera och fatta beslut om inkomna ansökningar till fonden, samt för att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040.

Hållbara transporter

De kommande åren är det helt nödvändigt att staden fortsätter att bidra till omställningen till ett annat sätt att transportera sig som är långsiktigt hållbart och som samtidigt minimerar konflikterna i gaturummet med fotgängare och andra trafikanter. Trettioåtta procent av alla resor inom staden görs till fots, vilket är en hög siffra internationellt sett. Därför behövs en riktad satsning för att förbättra, förenkla och förtydliga infrastrukturen för fotgängare med bland annat en översyn av skyltningar och målade övergångsställen. För att uppmuntra stockholmarna att cykla krävs stora investeringar i en trygg, säker och effektiv cykelinfrastruktur, tydlig separering av gaturummet inklusive tydliga övergångsställen, bra parkeringsmöjligheter för cykel, information om trafikregler, att låncykelsystemet sprids till ytterstaden, samt fler åtgärder som närmare specificeras under nämnderna i denna budget.

En god stadsplanering kan också minska behovet av bilresor i människors vardag genom att den nödvändiga servicen finns på rimliga avstånd samt även genom att kollektivtrafiken fungerar väl för de vardagsbehov som ligger bortom cykel- och gångavstånd. För att göra nya resmönster enkla och lockande kommer det att krävas stora investeringar i bättre kollektivtrafikvägar utöver investeringar i cykel- och gångvägar. Gaturummet måste omfördelas från bilar till kollektivtrafik, gång och cykel och den omställningen kommer att kräva satsningar i början men snabbt ge goda resultat. Vi ska nå en fossilfri fordonsflotta år 2030 och istället gå över till eldrivna transporter. För att åstadkomma denna elektrifiering av transporter kommer det att krävas stora satsningar på infrastrukturen, såväl inom produktionen som inom tillgängliggörandet. Staden är en stor aktör på området och måste visa sig villig att investera i den nya tekniken för att den ska skalas upp snabbt. Vi gör även kraftfulla satsningar på infrastruktur för laddning av elfordon i alla delar av staden och satsar på att tillgängliggöra låncyklar i hela staden.

Pandemin har visat att våra nuvarande transporter är sårbara för störningar så vi avsätter resurser till att snabbt ställa om till de förändrade resmönstren mot gång- och trafik genom så kallade Pop-up gång- och cykelbanor som framgångsrikt använts i övriga världen. Det är även viktigt att skötseln av gaturummet fungerar väl och de senaste åren har visat problemen med upphandling av exempelvis snöröjning. Vetenskapen pekar entydigt på stora svängningar i väder under kommande år och staden bör ha en

snöröjning i egen regi. Det kommer att kräva initiala investeringskostnader men kommer på sikt att bespara oss kostsamma granskningar och rättsprocesser.

Övriga investeringar och avsättningar

Avsättningar till kompetensutveckling, tillgänglighet, sociala investeringar m.m.

Vi planerar att i bokslut 2021 ur eget kapital avsätta ca 100 mnkr för strukturella kompetensutvecklingsinsatser samt 100 mnkr för tillgänglighetsinvesteringar. Av kommunfullmäktiges beslut i bokslutet för 2014 om finansiering av sociala investeringar och kompetensutveckling via eget kapital kvarstår bara mindre belopp, varför beslut om nya avsättningar behöver fattas av kommunfullmäktige.

Medel bör även fonderas för att kunna användas i händelse av en fördjupad ekonomiskt nedgång och ytterligare försämrat skatteunderlag för att skydda stadens verksamheter från neddragningar.

Investeringar i bostäder

Stadens allmännyttiga bostadsbolag ska återgå till att investera i ett högt bostadsbyggande och kontinuerligt pröva möjligheten att köpa mark och fastigheter för att bidra till fler hyresrätter med överkomliga hyror i staden. Inte minst är det viktigt för staden att bidra till att skapa jobb och stimulera ekonomin i en lågkonjunktur när den privata marknaden sviktar, utöver att nya bostäder även genererar hyresintäkter som förbättrar resultaten i bolagen. Staden har ett lagstadgat bostadsförsörjningsansvar, och majoritetens förlitande på att privata aktörer i allt högre utsträckning ska stå för merparten av bostadsbyggandet är riskabel. Vi vill även att staden ska pröva möjligheten att köpa centrum- och bostadsfastigheter i särskilt prioriterade områden i ytterstaden ska prövas om det förväntas att bland annat underlätta utvecklings- och trygghetsarbetet. Inga allmännyttiga bostäder eller centrum ska säljas externt. Strategiskt lämpliga objekt som fastigheter som inte längre fyller sin funktion för stadens verksamheter, utdömda äldreboenden, kontorsfastigheter etc. kan säljas efter noggrann prövning.

Bostadsbolagen ska under året stärka sitt hållbarhetsarbete och tillämpa ett livscykelperspektiv i samband med upprustning och nyproduktion. Genom att utgå från största möjliga varsamhet i samband med upprustningar ökar både den sociala och ekologiska hållbarheten, samtidigt som investeringsutrymme frigörs för upprätthållande av en hög takt i nyproduktionen. Utbyggnaden av laddinfrastruktur i samband med nyproduktion ska fortsätta och även riktas mot befintliga flerfamiljshus för att öka möjligheterna för den som bor i hyresrätt att ladda sin elbil eller cykel.

Staden ska fortsätta att investera i de fokusområden som översiktsplanen pekar ut för att upprätthålla en hög takt i bostadsbyggandet och bidra till en socialt hållbar stadsutveckling. Idag är investeringar i den offentliga miljön knutna till markvärden, vilket innebär att höga markvärden i innerstaden förstärker ojämlikheten om investeringsmedlen inte omfördelas från innerstad till ytterstad. Investeringsmedel ska därför omfördelas från lönsamma projekt i innerstaden till områden med lägre markvärden i ytterstaden. Likaså ska det vara motiverat att prioritera hyresrätter framför bostadsrätter i segregerade villaområden, även om det leder till minskad lönsamhet i ett enskilt projekt.

Staden ska undvika att ta idrottsmark i anspråk för bostadsbebyggelse, men om så sker ska idrotts- och fastighetsnämnden kompenseras fullt ut. Om utrymme saknas i det enskilda exploateringsprojektet ska ersättningsinvesteringen istället finansieras av

exploateringsnämndens överskott. Rutinerna för ersättningsinvesteringar ska därför ses över under året.

Investeringar i offentlig service

En växande befolkning innebär att staden måste göra stora investeringar för att möta behoven, inte bara i bostäder utan också i till exempel förskolor, skolor, äldreboenden, idrottsanläggningar och teknisk infrastruktur. Dessa investeringar kan inte helt överlåtas till privata aktörer, som majoritetens politik i stora drag går ut på, då det riskerar att öka driftskostnaderna för verksamheterna i ett långsiktigt perspektiv. Staden måste själv stå för en rimlig andel av dessa investeringar, för att inte förlora rådigheten över marken och den långsiktiga kostnadsutvecklingen.

Dessa investeringar kan inte helt överlåtas till privata aktörer, som majoritetens politik i stora drag går ut på, då det riskerar att öka driftskostnaderna för verksamheterna i ett långsiktigt perspektiv. Staden måste själv stå för en rimlig andel av dessa investeringar för att inte förlora rådigheten över marken och den långsiktiga kostnadsutvecklingen.

En viktig förutsättning för att genomföra investeringar med bibehållen finansiell styrka kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning. Staden bör därför sträva efter att bidra med egen finansiering genom att realisera en del av de markvärden som skapas genom planläggning av tidigare oattraktiva områden. Det är även avgörande att resultatnivåerna i stadens nämnder förbättras för att kunna generera ett årligt överskott som kan användas till egenfinansierade investeringar, varför driftbudgeten måste stärkas. Majoritetens skattesänkning i början av mandatperioden ledde till en urholkning av stadens intäkter som har försvagat driftbudgeten och på sikt även hotar stadens kreditbetyg.

Medfinansieringar för statliga infrastrukturprojekt

För att genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansierare i statliga infrastrukturprojekt. Åren 2021–2024 kommer utbetalningarna till medfinansiering vara cirka 4 miljarder kronor (mnkr) per år. Utbetalningarna avser medfinansiering av bussterminalen vid Slussen, tvärbanans Kistagren och utbyggnad av tunnelbanan enligt Stockholmsöverenskommelsen. I beloppet ingår även förskottering för kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen; tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan, Roslagsbanan till City och Spårväg Syd. En delbetalning av stadens bidrag till projekt Stockholms ström för förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen förväntas också ske under perioden.

Staden ska aktivt pröva möjligheten till EU-finansiering för de stora infrastrukturprojekt som syftar till ett klimatneutralt Europa år 2050 och kan definieras inom ramen för bland annat European Green Deal Call. Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde i kraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv. Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Det kan bli ändringar under 2023 till följd av ett slutbetänkande i september 2021 från utredaren i en kommitté som regeringen tillsatt för att titta närmare på bland annat god ekonomisk hushållning och balanskravet.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som ökade investeringar och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Staden har fastställt sex finansiella mål för 2021 enligt nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för 2021 ska uppgå till 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Måttet visar hur stor del av löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från koncernen. Målet är att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent. Under planeringsperioden kan soliditeten kortsiktigt komma att minska på grund av stora åtaganden för byggnation av bostäder och infrastruktur. Kommunstyrelsen får i uppdrag att 2021 tillsammans med Stockholm Stadshus AB utreda soliditetsmålen för att möjliggöra fortsatta framtida investeringar.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 7 procent.

Budgetföljsamhet

God budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten. Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet är att budgetföljsamheten före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

I detta avsnitt beskrivs gemensamma direktiv för alla nämnder och bolagsstyrelser. Direktiven rör prioriterade områden där det finns särskilt stort behov av utvecklade processer och samverkan mellan flera nämnder och bolagsstyrelser.

Tillitsbaserad styrning och uppföljning

Staden ska ha en tillitsbaserad ledning, styrning och uppföljning. Stockholms stads budget följer stadens integrerade ledningssystem (ILS) som har beslutats inom stadens program för kvalitetsutveckling och som gäller för hela kommunkoncernen. Verksamheterna ska arbeta systematiskt med verksamhets- och kvalitetsutveckling utifrån kunskapsbaserade arbetssätt och metoder. Utgångspunkten är att kunskap samlas in och följs upp systematiskt, såväl professionell kunskap som kunskap från brukare och invånare samt kunskap från forskning, bland annat från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. I utvecklingsarbetet ingår även att intern och extern samverkan ska öka där medarbetarnas delaktighet är avgörande för att nå en långsiktigt hållbar verksamhet. Det handlar bland annat om nya tekniska lösningar, bättre styr- och arbetsformer, systematiska jämförelser, kollegialt lärande och dialogbaserad uppföljning. Därutöver behöver fler innovativa miljöer utvecklas, i synnerhet inom välfärdsområdet, där medarbetare ges incitament och verktyg att omsätta goda idéer i konkreta verksamhetsförbättringar som kommer stockholmarna till del och även förbättrar arbetsmiljön. Ett viktigt sätt att få in ny kunskap och nya idéer i stadens verksamheter är att delta i projekt med andra parter.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ha en god budgetföljsamhet, fungerande ekonomistyrning och god ekonomisk hushållning.
- ha en god prognossäkerhet genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget.
- arbeta för ökat handlingsutrymme för medarbetare och chefer enligt stadens program för kvalitetsutveckling och stadens personalpolicy.
- utveckla innovationsförmåga och arbeta systematiskt med att sprida och ta till sig goda exempel på effektiva arbetssätt.
- utveckla arbetet med synpunkter och klagomål med fokus på förbättrad återkoppling till invånarna, till exempel Tyck till-appen.
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten. För att visa hur kommunkoncernens fördelning av resurser och utformning av verksamheter kommer stockholmarna till del, ska nämnder och bolagsstyrelser redovisa individbaserad statistik uppdelad efter kön. Statistiken ska, där eventuella skillnader synliggörs, analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv samt leda till att nödvändiga åtgärder vidtas.
- säkerställa att alla som kommer i kontakt med någon av stadens verksamheter, förvaltningar eller bolag, bemöts med likvärdighet och respekt.
- kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Stadshus AB utreda soliditetsmålen för att möjliggöra fortsatta framtida investeringar.
- kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden och Stadshus AB se över stadens projektfinansieringsmodell så att staden kan styra över intäktskraven från enskilda projekt till hela intäktssidan i syfte att offentliga investeringar och satsningar inte ska vara avhängigt markvärden.

Samverkan för en trygg och säker stad

Alla stadens nämnder och bolag ska tillsammans arbeta för att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad. Trygghetsarbetet är en prioriterad uppgift och ska bedrivas genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, socialt arbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god beredskap att trygga alla som befinner sig i Stockholm vid oförutsedda händelser.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- utifrån Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rekommendationer arbeta förebyggande med att stärka civilsamhället och det lokala föreningslivet i långsiktigt trygghetsskapande arbete.
- genomföra det socialt förebyggande arbetet i enlighet med Trygghetspaketet med utökade resurser till fältassistenter, socialarbetare, öppna förskolan, ökat öppethållande i parklekar och fritidsgårdar samt satsning på socialpedagoger i grundskolan. Tyngdpunkten för satsningen ligger på de sju prioriterade stadsdelsnämnderna.
- berörda nämnder och bolag ska stärka samverkan med polisen som en del i det trygghetsskapande arbetet.
- upprätthålla god beredskap för att hantera oförutsedda händelser inom respektive ansvarsområde vilket bland annat innebär att berörda funktioner utbildas och övas kontinuerligt samt att upprätta planer för ledning och kommunikation.
- öka verksamhetens robusthet genom åtgärder som baseras på årliga risk- och sårbarhetsanalyser.
- under ledning av kommunstyrelsen utveckla samverkan för att effektivt nyttja stadens resurser och sprida kunskap som bidrar till det operativa trygghetsarbetet.
- utifrån lägesbilder genomföra brottspreventiva och trygghetsskapande investeringar i den fysiska miljön inom det egna ansvarsområdet. Insatser i ytterstaden ska särskilt beaktas med utgångspunkt i det lokala utvecklingsarbetet, samverkansöverenskommelser med polisen samt Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rekommendationer.
- vidareutveckla samverkansformer med polis, det lokala näringslivet, civilsamhället och andra relevanta externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet.
- utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism utifrån kunskap och forskning inom området. Insatser mot våldsbejakande extremism ska utgå från lokala lägesbilder och handlingsplaner.
- utveckla kommunikationen om det trygghetsskapande arbete som bedrivs och genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till aktörer som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män, uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism. Bidrag ska följas upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden. I samband med beslut om bidrag ska en plan för uppföljning tydliggöras.
- berörda nämnder och bolagsstyrelser ska samverka i arbetet mot våld i närrelationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat utveckla metoder för att nå berörd målgrupp samt höja kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter.

Samverkan för bostadsförsörjning

En hög takt i bostadsbyggande är en av kommunkoncernens mest prioriterade uppgifter. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till att skapa goda förutsättningar för att klara stadens höga målsättningar utifrån sina uppdrag och stadens riktlinjer för bostadsförsörjning. Kommunstyrelsen har ett utökat ansvar för ledning och samordning av stadens bostadsbyggande. Målet är att 140 000 bostäder byggs mellan 2010 och 2030.

Under förra mandatperioden höjdes takten i byggandet av hyresrätter och till följd av att ombildningar av bostadsrätter stoppades ökade även antalet hyresrätter i staden för första gången på väldigt länge. Denna utveckling har brutits av nuvarande majoritet. Bristen på hyresrätter är dock fortfarande mycket stor, särskilt på sådana med hyror som även en timvikarie, busschaufför eller ensamstående förskolelärare har råd att betala. Staden ska därför planera för att bygga minst 60 procent hyresrätter och aktivt pröva nya sätt att pressa produktionskostnader och hyror i nyproduktionen. Inga ombildningar eller utförsäljningar av allmännyttiga bostadsfastigheter ska förekomma. Nämnder och bolagsstyrelser ska även styra mot större lägenhetsstorlekar i stadsdelar med hög andel trångbodda barnfamiljer och aktivt underlätta för äldre att flytta till en mer anpassad bostad. Visionen om 10 000 bostäder fram till år 2040 ska säkra framtidens behov av bostäder för äldre. För att öka äldres och funktionsnedsattas tillgång till ordinarie bostadsbestånd behöver staden en samsyn med fokus på tillgänglighet och bostadsanpassning. Möjligheten att anlägga hiss genom på- och tillbyggnad i låghus ska kontinuerligt prövas i allmännyttans bestånd.

Stadsplaneringen ska styra mot en socialt och ekologiskt hållbar stad med trygga offentliga miljöer där en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar liksom samhällsservice, grön- och rekreationsytor samt arbetsplatser finns i alla delar av staden. Stadens nämnder och bolag ska särskilt verka för att områden som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter och flerfamiljshus i syfte att bryta boendesegregation och öka underlaget för kollektivtrafik och service. Markanvisning ska i huvudsak utgå från områdesplanering där detaljplaner utvidgas i syfte att åstadkomma ett helhetsperspektiv och säkerställa grundläggande funktioner och kvaliteter i stadsutvecklingen genom att tillämpa socialt värdeskapande analys i alla projekt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa effektiva processer för en generellt hög takt i bostadsbyggandet och tillkommande samhällsservice.
- starta och vidareutveckla större stadsutvecklingsprojekt för att säkerställa ett långsiktigt, stabilt och högt årligt tillskott av bostäder.
- särskilt prioritera hyresrätter med överkomliga hyror, student- samt seniorbostäder liksom bostäder för grupper som staden har ett särskilt ansvar för.
- arbeta för att de allmännyttiga bostadsbolagen ska ta ett stort ansvar för bostadsbyggandet och fram till år 2030 hålla en nybyggnationstakt på i genomsnitt 1 500 hyresrätter per år, vilket förutsätter att bostadsbolagen får tillräckligt med markanvisningar.
- arbeta för låga bygg- och boendekostnader och säkerställa genomförande av Stockholmshusen.
- fortsätta arbetet med att tillföra flerbostadshus i villaområden med målsättningen att bryta boendesegregationen, utveckla stadsmiljön och förstärka områdena med kollektivtrafik och service.
- fortsätta att stärka den långsiktiga planeringen till år 2040 av både bostadsbeståndet och nyproduktion av seniorboenden samt

hyreslägenheter anpassade för äldre i ordinarie flerfamiljshus, för att möta behoven av bostäder för äldre, i såväl offentlig som privat regi.

- delta i arbetet med att ta fram en strategi för ökad tillgänglighet i bostadsbeståndet, en enhetlig definition av en tillgänglig bostad och utreda möjligheten att i samband med nyproduktion.
- intensivfiera arbetet för att få fram fler bostäder för grupper som staden har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för. Fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper ska tillskapas av Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS).
- stödja det arbete som SHIS, bostadsbolagen, socialnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden gör för att planera hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas.
- förbättra förutsättningarna för personer med osäkra boendeförhållanden att hitta en varaktig bostadslösning.
- som ett led i stadens åtgärdsprogram mot hemlöshet bland äldre, med en nollvision år 2025, öronmärka 500 seniorlägenheter fram till år 2040 för äldre med hemlöshetsproblematik och låga inkomster, varav 100 lägenheter ska stå inflyttningsklara före år 2025. Bostäderna ska tillhandahållas av Micasa Fastigheter i Stockholm AB och AB Svenska Bostäder. Därutöver ska bolaget hyra ut 25 seniorlägenheter per år till äldre hemlösa med förstärkt boendestöd, i samarbete med SHIS.
- komplettera Boendeplan 2019-2023 för bostad med särskild service enligt SoL och LSS med behovet av utbyggnad kommande 20 år, klargörande av att det är kommunens ansvar att bygga tillräckligt med boenden och redovisning av hur det ska genomföras, fastställande av principen om 60 procent i egen regi och 40 procent i privat regi, infogande av bestämmelser om exploateringsnämndens ansvar att ta fram mark för att bygga enligt planen samt klargörande av hur arbetet utifrån boendeplanen kan säkra rimliga hyresnivåer.
- ska i bostadsexploateringsprojekt ha utgångspunkten att minst 10 procent av lägenheterna ska vara avsatta för särskilt boende enligt SoL och LSS, med prioriterad inriktning på boenden inom verksamheter för personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Samverkan för en hållbar stadsutveckling

Staden ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hållbarhetsaspekter ska genomsyra all planering med fokus på att skapa en socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbar stad. Stadens markpolitik är ett viktigt verktyg i arbetet med att utveckla staden, utjämna klyftor och förbättra livsvillkoren för de som bor här nu och i framtiden. Staden ska långsiktigt växa med bibehållen finansiell styrka, trots att ny- och reinvesteringsbehovet ökar samtidigt som högt uppställda hållbarhetsmål ska nås. Översiktsplanens strategi om fokusområden och strategiska samband är centralt för att uppnå målen om en socialt sammanhållen stad. Detta ställer krav på förmågan att prioritera mellan investeringarna.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- arbeta så att innehavet av fastigheter och lokaler utvecklas på ett sätt som bidrar till att planerade investeringar kan genomföras med bibehållen finansiell styrka och med låg finansiell risk samtidigt som stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler utvecklas.
- säkerställa styrgrupper för större stadsövergripande projekt med uppgiften att prioritera och leda utifrån ett stadsövergripande perspektiv.

- skapa attraktiva och trygga livsmiljöer genom hållbar fastighetsförvaltning i såväl nyproduktion som reinvestering. Allmännyttiga bostäder och centrum är undantagna liksom andra strategiska fastigheter och ska inte säljas.
- verka för att fler långsiktiga och ansvarstagande fastighetsägare integrerar modellen för socialt värdeskapande i stadsutvecklingsprocesser. Metoder för markanvisningar och planprocess ska väljas för att bidra till social hållbarhet.
- säkerställa planering och driftoptimering av samhällsservice samt integrera behovet av förskolor, skolor, parklekar, bostäder för äldre, grupp- och servicebostäder, bostäder för sociala ändamål, idrottsplatser och lokaler för kultur, föreningsliv, näringsliv och rekreation i ett tidigt skede i planeringen. Ändamålsenliga lokaliseringar ska erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd, som också ska lämna tydliga beställningar.
- fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen prioritera att en långsiktig planering för tillkommande idrottsytor kommer tillstånd, att planeringen påbörjas i ett tidigt skede av planprocessen samt att ytor för rörelse och fysisk aktivitet alltid integreras i stadsplaneringen.
- arbeta i enlighet med gemensam planeringsinriktning för utbyggnaden av skolor som utarbetats inom ramen för samordnad skolplanering i Stockholm (SAMS), i syfte att säkerställa ett framsynt och ekonomiskt hållbart SAMS. Utöka samarbetet för att även inkludera förskolor.
- utbyggnad av skollokaler, såväl inom grundskola som inom gymnasieskolan.
- tillvarata den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar och stadens fokusområden genom en stadsövergripande styrning och uppföljning av större projekt i enlighet med stadens översiktsplan och investeringsstrategi.
- stärka samordning av logistik, teknisk infrastruktur och masshantering i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt och ställa miljökrav ur ett livscykelperspektiv, under exploateringsnämndens ledning, mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser i syfte att uppnå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040.
- stärka samverkan och helhetssyn om stadens parker och naturområden inom stadens olika processer för planering, utveckling och förvaltning genom strategisk samordning som leds av trafiknämnden.
- skärpa stadens arbete mot oseriösa fastighetsägare och oetiska affärsmetoder genom att se över nuvarande möjligheter och vid behov verka för skärpt lagstiftning samt ta fram en policy med etiska riktlinjer som ska gälla alla nämnder och styrelser vid uthyrning, försäljning, markanvisning, bygglov, detaljplaneändring och liknande tillståndsgivning.
- fortsätta att arbeta med medborgardialoger och medborgarbudget.
- värna den fysiska utformningen av förskolor och skolor då den är viktig för att det ska kunna bedrivas en god verksamhet. Vid ny- och ombyggnation ska därför verksamheternas behov och önskningar vara vägledande snarare än ekonomiska förutsättningar. Vid ny- och ombyggnation av förskolor och skolor ska personalen i verksamheten involveras i arbetet för placering, utformning och alla aspekter som påverkar deras verksamhet.
- berörda nämnder och bolag ska vid ny- och ombyggnation av lokaler för stadens verksamhet säkerställa att arkitektur, invändigt och utvändigt samt utformning av eventuella utemiljöer, stärker och lyfter verksamheterna. Lokaler och utemiljöers utformning och funktion är viktiga för möjligheten att bedriva bra verksamhet och dessa behöver vara anpassade efter den specifika verksamheten som ska bedrivas.
- säkra tillräckligt stora ytor för den pedagogiska verksamheten utomhus. SISAB ska därför tillsammans med stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden,

stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och fastighetsnämnden skyndsamt ta fram riktlinjer för lekvrådesfaktor för förskolegårdar.. Riktlinjerna ska fastslå huvudregel för förskolegårdar på 30 kvm per barn och för skolgårdar 20 kvm per barn. Vid avvikelser ska kompletterande investeringar göras i närliggande natur eller parker, exempelvis toaletter, dricksvattenfontäner och vind/solskydd, samt ökade resurser för drift.

- stoppa all nyetablering av externa köpcentrum och annan externhandel och driva på för att utveckla sådana verksamheter till områden med mer blandad bebyggelse. Staden ska äga och förvalta lokaler och centrum i ytterstaden.
- styra över en så stor del som möjligt av biltrafiken till kollektivtrafiken genom att utreda var det behöver anläggas nya infartsparkeringar.
- ta fram riktlinjer för analys av tillgänglighet i stadsplaneringen.
- ta fram en tillgänglighetscertifiering med tillhörande märkning av certifierade lokaler.
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten samt strategiskt arbeta för att den fysiska miljön och stadens lokaler ska vara tillgängliga för alla.
- säkerställa att all stadens information är tillgänglig på flera olika sätt så att alla kan ta del av den.
- ta fram strategier för att säkerställa att alla områden har tillräckliga idrottsytor, både vad gäller större anläggningar ytor för spontanidrott genom samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser.
- idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna ska föreslå vilka av de mindre fotbollsplanerna som skulle vara lämpliga att upprusta i syfte att förbättra möjligheterna att använda planerna för såväl spontan- som föreningsidrott.

Klimat- och miljöarbete

Klimat- och miljöarbetet är grundläggande för en hållbar stadsutveckling i enlighet med stadens *Miljöprogram 2020-2023* och *Klimathandlingsplan 2020-2023*. I klimatstrategin identifieras utmaningar och genomförandansvar fördelas för att nå målen på kort och lång sikt. Staden behöver möta utmaningarna i samarbete med andra aktörer, framförallt på regional nivå. Den särskilda satsningen på klimatinvesteringar ska påskynda kommunkoncernens insatser för klimatanpassning och minskad klimatpåverkan. Fokus är på åtgärder och insatser som styr mot energieffektivisering, solenergi och vindkraft, hållbara transporter samt klimatanpassningsåtgärder.

Med utlysandet av ett klimatnödläge för Stockholm kommer en åtgärdsplan. Arbetet är knutet till en vetenskaplig klimatpanel av ledande forskare som har i uppdrag att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040. Samtidigt inrättar vi en klimatfond för att stödja forsknings- och utvecklingsprojekt som främjar omställning och klimatanpassning. Projekt som beviljas medel ur fonden kan till exempel syfta till att utvärdera climateffekten av olika satsningar och investeringar och därmed underlätta för staden att fatta politiska beslut som ger så stor effekt på klimatutsläppen som möjligt och stödja stadens verksamheter i att identifiera risk- och sårbarhetsfaktorer kopplade till exempelvis skyfall och värmeböljor.

Konsumtionen av kött och mejeriprodukter måste minska drastiskt om vi ska klara klimatmålen. Därför vill vi öka andelen vegetarisk kost och minska matsvinnet i stadens verksamheter – men också införa en växtbaserad norm i stadens förvaltningar och bolag. Det innebär att alla livsmedel som köps in till tjänstemannaorganisationen ska vara fria från animaliska produkter.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter och bidra till målet om en fossilbränslefri stad senast år 2040.
- arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi i egen och upphandlad verksamhet.
- genomföra energieffektiviserande åtgärder och satsningar på solenergi, vindkraft och innovativa lösningar för lagring av energi i till exempel vätgas kontinuerligt i befintliga byggnader.
- samverka med stadens klimatpanel och ta tillvara på omställnings- och anpassningsåtgärder som genereras ur forsknings- och utvecklingsprojekt finansierade av klimatfonden.
- säkerställa att målen om hållbart resande och miljöeffektiva transporter med minskad biltrafik genomsyrar all stadsutveckling i Stockholms stad, egna och upphandlade transporter samt taxor och avgifter.
- trafیکنämnden ska i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser aktivt verka för att öka trafiksäkerheten och tillgängligheten för gång- och cykeltrafikanter till och från förskolor, skolor, idrottsanläggningar, parklekar och lekplatser med särskilt fokus på att underlätta för barn och unga att själva förflytta sig till och från hemmet till fots eller med cykel.
- främja cykling genom att tillsammans med trafیکنämnden utforma kriterier för cykelvänliga arbetsplatser, söka partners bland alla arbetsgivare i staden med fler än 10 anställda, särskilt uppmuntra kommunala arbetsplatser att ansluta sig och årligen utse stadens bästa cykelarbetsplats.
- tillämpa policyn för intern klimatkompensation för tjänsteresor som tas fram av kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden.
- initiera projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter, bland annat utifrån förslagen i de rapporter som tagits fram som stöd för stadens styrdokument Miljöprogram 2020-2023 och Klimathandlingsplan 2020-2023.
- säkerställa att investeringar sker i den omfattning och takt som krävs för att hålla god fart mot målen med stöd av stadens särskilda klimatinvesteringsåtgärder som ska uppgå till minst en miljard under mandatperioden samt externa medel såsom Klimatklivet.
- utifrån stadens skyfallsmodell prioritera och åtgärda översvänningsrelaterade risker i befintlig och planerad bebyggelse för att reducera stadens sårbarhet.
- identifiera andra klimatrelaterade risker såsom värmeböljor och höjda havsvattennivåer och stärka stadens möjlighet att hantera dessa.
- integrera dagvattenfrågor och miljö kvalitetsnormer i stadsutvecklingsprocesser.
- intensifiera insatserna att nå kommunfullmäktiges mål för insamling av matavfall.
- minska kommunkoncernens klimatpåverkan genom ökad andel ekologiska och klimatsmarta livsmedel i verksamheterna, minskat matsvinn, ökad insamling av matavfall och växtbaserad norm i stadens förvaltningar och bolag.
- minska mängden avfall som uppkommer i verksamheterna. Där det är möjligt ska avfallet återanvändas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas.
- insamling av matavfall ska bli obligatorisk i takt med att kapaciteten för sortering och återanvändning byggs ut.
- bistå Stockholms Stadshus AB i arbetet med att utveckla Stockholms fjärrvärme med utgångspunkt att de fossila bränslena i kraftvärmeverket i Värtan ska fasas ut senast år 2022, samt att all oljeanvändning för uppvärmningssyfte fasas ut 2025.

- successiva krav på fossilfria fordon i upphandlingar, med sikte på en fossilfri fordonsflotta 2030, samt att leveranser samordnas och planeras för högsta möjliga energieffektivitet.
- ta fram en plan för hur det ekologiska sambandet mellan Årstaskogen och Nackareservatet kan stärkas och utökas för att säkerställa hur Årstaskogens biologiska mångfald kan bevaras och utvecklas.
- inrätta naturreservat i Hagsåtraskogen och i Kyrkhamn. Påbörja planeringen av en ekodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsåtraskogen.
- utveckla Rågsveds naturreservat och Snösåtraområdet så att de kulturella värdena och det folkliga engagemanget tas tillvara och utvecklas i samklang med arbetet att stärka friluftslivet och naturreservatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.
- utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till att omfatta hela skogen. I arbetet ska beaktas att bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur kan genomföras.
- arbeta enligt inriktningen att nya äldreboenden, förskolor, skolor och liknande byggnader ska vara anpassade för att klara ett mer föränderligt klimat så att temperaturen inomhus blir behaglig oavsett väder.
- arbeta enligt inriktningen att gårdar och växtlighet vid både nybyggnation, investeringar och reinvesteringar ska bidra till stadens klimatanpassning.

Samverkan för mottagande av nyanlända

Det sammantagna integrationsarbetet och mottagandet i staden ska skapa goda förutsättningar för nyanlända att snabbt etablera sig i samhällslivet, på bostads- och arbetsmarknaden. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta mot samma mål och i god samverkan, med både interna och externa aktörer. I arbetet är det angeläget att stärka nyanlända kvinnors möjligheter till etablering. En viktig grund för arbetet utgör *Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholms rapporter*.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa en ändamålsenlig organisation och arbetssätt för nyanländas kommunmottagning och etablering.
- vidareutveckla de kommunala etableringsinsatserna med syfte att förbättra arbetssätt och erbjuda ett socialt stöd till nyanlända under etableringstiden.
- förstärka samverkan med andra myndigheter samt med föreningar och näringsliv.
- genom tät och kontinuerlig intern samverkan hitta platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar för mottagandet av nyanlända.
- verka för att nyanlända ges förutsättningar att snabbt etablera sig i Stockholm genom studier och arbete.

Samverkan för arbetsmarknad och näringsliv

Stadens arbetsmarknadsinsatser ges till personer som har ekonomiskt bistånd och samordnas av Jobbtorg Stockholm. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål på arbetsmarknadsområdet med fokus på prioriterade målgrupper.

Samverkan inom kommunkoncernen, med högskolor och universitet samt med näringsliv och andra privata aktörer ska stärkas. En styrgrupp för näringslivsfrågor leder kommunkoncernens strategiska arbete.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ta fram en långsiktig strategi för att klara kompetensförsörjningen inom välfärdssektorn.
- vidareutveckla möjligheterna till introduktions-, praktik- och lärlingsverksamhet.
- bidra till ett ökat antal Stockholmsjobb och öka antalet jobb med finansiering genom extratjänster.
- ta fram arbetsplatser för Stockholmsjobb där anställningarna ska vara möjliga att kombinera med utbildning, vilket är särskilt prioriterat för unga som saknar gymnasiekompetens.
- verka för fler inriktningar inom vård- och omsorgscollege respektive yrkeshögskolan för att tillgodose medarbetares behov att nå kompetenskraven i sina yrken, till exempel enhetlig yrkestitulering som stödassistent och stödpedagog inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning.
- utveckla nya vägar för att klara kompetensförsörjningen av barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger, med fokus på kombination av arbete och studier.
- öka samarbetet med näringslivet och andra externa aktörer under samordning av arbetsmarknadsnämnden för att skapa fler möjligheter till praktik eller anställning.
- fortsätta satsningen på feriejobb i samverkan med arbetsmarknadsnämnden för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena.
- samverka för att säkerställa ökat företagande, fler arbetsplatser och goda förutsättningar för näringslivet i Stockholm.
- säkerställa att näringslivet ges goda förutsättningar i stadsutveckling och att näringslivets behov tas med i tidigt skede i planeringsprocessen.
- i stora stadsutvecklingsprojekt ska näringslivsperspektivet stärkas och specifika mål fastställas.
- i stadsdelsnämnderna ska kommunikation och tydliga kontaktvägar utvecklas, bland annat med utgångspunkt från lokala näringslivsråd.
- inom sina ansvarsområden främja nyföretagande och start up-verksamhet med prioritet på ytterstaden.

Samverkan i arbetet med mänskliga rättigheter

Stadens arbete för att stärka de mänskliga rättigheterna, barnrätt och jämställdhet ska fortsatt prioriteras och genomsyra stadens verksamheter. Arbetet är en central del i genomförandet av visionen om ett Stockholm för alla. Hbtq-diplomering har tagits fram för stadens verksamheter och under året ska stadens program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck tillämpas. Arbetet med jämställdhetsintegrering och jämställdhetsanalyser ska fortsätta och programmet för ett jämställt Stockholm ska tillämpas. Arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor fortsätter och stadens verksamheter ska förbereda sig för att barnkonventionen kan komma att bli svensk lag. Nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa programmet om barnets rättigheter och inflytande.

Ett liv fritt från våld är en grundläggande mänsklig rättighet. Programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska tillämpas och staden ska stärka insatserna mot våld i nära relationer. Stadens arbete mot rasism med utgångspunkt i Europeiska koalitionen av städer mot rasisms (ECCAR) tiopunktsprogram ska fortsätta under året och utvecklas inom alla nämnder och bolagsstyrelser. En viktig del av att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra och motverka

diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och arbetet med aktiva åtgärder ska säkerställas på samtliga diskrimineringsgrunder. Även det reviderade programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning, riktlinjer för nationella minoriteter och strategi för romsk inkludering ska tillämpas.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- fortsätta att använda metoder för att synliggöra och systematiskt följa upp eventuell diskriminering inom stadens verksamheter.
- säkerställa att alla som kommer i kontakt med staden ska behandlas och bemötas likvärdigt och respektfullt oavsett könsidentitet, könsuttryck eller sexuell läggning.
- integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla led av beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten, inklusive tjänstutlåtande där det är relevant. För att visa hur stadens fördelning av resurser och utformning av verksamheter kommer stockholmarna till del, ska nämnder och bolagsstyrelser redovisa individbaserad statistik uppdelad efter kön. Statistiken ska, där eventuella skillnader synliggörs, analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv samt leda till att nödvändiga åtgärder vidtas.
- använda barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i arbetet för barns rättigheter.
- säkerställa att medarbetare i stadens verksamheter arbetar våldsförebyggande utifrån ett normkritiskt förhållningssätt.
- fortsätta arbetet mot rasism i enlighet med ECCAR:s tiopunktsprogram mot rasism och fortsatt kompetenshöjning bland stadens chefer och medarbetare.
- berörda nämnder ska i samarbete med civilsamhället arbeta för att ordna säkra och legala uppställningsplatser för EU-medborgare där personer kan få bo med tillgång till latrin, sophämtning, vatten och el. Platsen ska besökas av stadens EU-team för uppsökande arbete, länkning och särskilda insatser riktade till kvinnor ska göras. Samtidigt ska de härbärgen som drivs som IOP avvecklas stegvis.
- skriva om de IOP-avtal som idag finns med civilsamhället till att rikta dessa mot dagverksamheter med sysselsättning och stöd att komma ur fattigdom.
- stärka samverkan mellan förskola och socialtjänst för att tidigt kunna upptäcka familjer i behov av stöd.
- alla indikatorer som kan ska redovisas könsuppdelade, en jämställdhetsanalys ska följa på varje indikator som avviker.

Staden som arbetsgivare

För att staden ska kunna erbjuda alla stockholmare bra service behöver kommunkoncernen behålla och attrahera medarbetare och chefer med de kunskaper och erfarenheter som verksamheten kräver och i enlighet med stadens personalpolicy. Nya personalpolitiska insatser och förmåner som är intressanta för medarbetarna ska tas fram. Tillgång till arbetskläder och arbetsskor ska utökas i verksamheter som har det behovet. Andelen utrikesfödda chefer i staden ska öka på alla nivåer.

Kompetensförsörjningen ska säkerställa att kommunkoncernen har medarbetare med rätt kompetens och som vill bidra till att verksamheten utvecklas och når stadens mål. En sammanhållen lönebildning är central för att undvika löneglidning, uppnå tydlighet och stabilitet och stärka förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens. Långsiktiga kompetensutvecklingsmedel med fokus på välfärdsyrken ska finnas för bidra till att adekvat kompetens alltid finns i staden, såväl som ordinarie budgetmedel som stadsövergripande medel för strukturella insatser. En god och

hälsosam arbetsmiljö ska vara fri från diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. Staden ska särskilt arbeta för att förbättra transpersoners arbetsmiljö samt uppmärksamma diskriminering av afrosvenskar. I en väl fungerande arbetsmiljö är personalrörlighet och sjukfrånvaro på en sund nivå. Orsaker till hög personalrörlighet eller hög sjukfrånvaro ska vara kända och hanteras kortsiktigt och långsiktigt.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- erbjuda grundförutsättningar som goda arbetsvillkor med rätt till heltid och trygga anställningar, återkommande kompetensutveckling och en god och hälsosam arbetsmiljö, där långa arbetspass inte ska förekomma.
- säkerställa att rutiner för anmälan och utredning av diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier är väl kända av medarbetare och chefer samt därutöver ta initiativ till förhandlingar om tecknandet av ett lokalt kollektivavtal mot sexuella trakasserier.
- i rollen som arbetsgivare arbeta aktivt för att minska diskriminering utifrån etnicitet och hudfärg, i synnerhet för att minska den utbredda diskrimineringen som finns mot afrosvenskar i arbetslivet.
- arbeta med kompetensbaserad rekrytering och säkerställa att kommunkoncernens chefer har god kunskap om rekryteringsprocessen.
- prioritera långsiktig kompetensförsörjning för yrkesgrupperna inom äldreomsorgen där alltmer omfattande omvårdnadsbehov och digitalisering ställer nya krav på kompetens.
- delta i det långsiktiga arbetet med validering och utbildning för att medarbetare ska uppfylla kompetenskraven för den enhetliga yrkestitulaturen stödassistent och stödpedagog inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning, bland genom utbildningsinsatser inom ramen för stadsövergripande medel för strukturella kompetensutvecklingsinsatser.
- säkerställa rimliga förutsättningar för chefer att utöva ett närvarande ledarskap med fokus på kvinnodominerade yrken.
- säkerställa en tydlig lönepolitik som stödjer förmågan att behålla, attrahera, rekrytera och utveckla önskvärd kompetens och är ett verktyg att nå önskvärda lönestrukturer där osakliga löneskillnader inte ska förekomma.
- prioritera stöd till chefer i det systematiska arbetsmiljöarbetet liksom kompetensutveckling för både medarbetare och chefer för att öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö.
- prioritera stöd till verksamheter med hög sjukfrånvaro och/eller hög personalrörlighet samt ledarskapets betydelse även när ohälsan inte är arbetsrelaterad.
- arbeta i enlighet med handlingsplaner för att öka takten i att göra heltid till norm vid nyanställning och erbjuda ofrivilligt deltidsheltid.
- ta initiativ till tecknandet av ett lokalt kollektivavtal som syftar till att minimera användningen av allmän visstidsanställning och timavlönade i stadens verksamheter. Motsvarande krav ska ställas på de privata aktörerna.
- ta initiativ till tecknandet av ett lokalt kollektivavtal som syftar till att minska överanvändningen allmän visstidsanställning, med prioritet av förskola och skola och säkra att dessa endast används på saklig grund.
- arbeta efter handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen och underlätta rekryteringen av sjuksköterskor samt arbets- och fysioterapeuter inom äldreomsorgen i enlighet med äldrenämndens beslut 2020.
- arbeta enligt handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare samt revidera handlingsplanen i

enlighet med beslut i socialnämnden och äldrenämnden 2018, med sikte på implementering senast år 2021.

- arbeta enligt handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare.

Lokalförsörjning

Stadens samlade fastighetsinnehav är omfattande och fyller en viktig funktion på många områden för stadens invånare och medarbetare. Utgångspunkten är att stadens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna och yt- och energieffektiva lokaler med hög grad av flexibilitet. Lokaler ska utformas utifrån verksamheternas behov och professionens bedömningar och lokalernas utformning ska främja en god arbetsmiljö. Lokaler ska byggas, utvecklas och underhållas så att de är tillgängliga för alla. Det samlade lokalbeståndet är en strategisk resurs i arbetet med att skynda på klimatomställningen och kan motverka nedgången i konjunkturen genom att tidigarelägga angelägna upprustnings- och energieffektiviseringsprojekt. En stadsövergripande fastighets- och lokalpolicy ska tydliggöra målbilder, spelregler och ansvarsområden som en förutsättning för en effektiv lokalhantering.

Berörda nämnders investeringsplaner innehåller flera större fastighetsutvecklingsprojekt. Samtidigt är många fastigheter i stort behov av upprustning för att överhuvudtaget kunna fortsätta att användas. Investeringsstakten för ett växande Stockholm innebär stora utmaningar, såväl resursmässigt som organisatoriskt, för att klara behovet av nybyggnad och reinvesteringar inom bland annat samhällsfastigheter. En renodling av fastighetsbeståndet genom överförande av fastigheter och anläggningar till nämnder och styrelser dit de naturligen hör effektiviserar förvaltningen och kan öka utrymmet för underhåll och reinvesteringar. Tillgången på mark är begränsad vilket gör att utbyggnad av viss samhällsservice redan idag delvis behöver ske på privat mark. Detta innebär att staden i ökad utsträckning kan behöva samverka med fler externa aktörer.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa stadens kapacitet och förmåga att tillhandahålla effektiva lokaler som är underhållna och ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov och behovet av en god arbetsmiljö.
- bidra till en långsiktigt hållbar fastighetsförvaltning inom stadens fastighetsbolag och fastighetsförvaltande nämnder för att skapa utrymme för investeringar. Allmännyttiga bostäder och centrum ska inte säljas.
- i planering och byggande säkerställa behovet av nödvändiga verksamhetslokaler, till exempel förskolor och särskilda boenden, till rimliga villkor genom förbehåll i markanvisnings- och exploateringsavtal. I samband med detaljplanearbete ska alternativa ändamål begränsas.
- i stadsbyggnadsprojekt ha som utgångspunkt ett riktvärde om minst 25 förskoleplatser respektive minst 50 grundskoleplatser per 100 nya lägenheter, då annan planeringsgrund saknas.
- i stadsbyggnadsprojekt säkerställa tillgången till lokaler för föreningsliv och kulturliv i alla områden.
- öka samplaneringen vid utbyggnaden av skolor och nya idrottshallar. Aktuella skolor ska i förekommande fall säkras tillgång till sådana idrottshallar under skoltid genom ett separat hyresavtal mellan utbildningsnämnden och idrottsnämnden. Avsteg kan därmed göras från den närhetsprincip som annars gäller vid upplåtelse av idrottshallar under skoltid.

- samplanering ska genomföras med idrotts- och förskolelokaler där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid.
- justera samverkansavtalet mellan Micasa Fastigheter i Stockholm AB och staden med syfte att bland annat öka stadens rådighet genom att minska möjligheten för tredjepartsinhyrningar.
- årligen ta fram ett gemensamt förslag till äldreboendeplan för att klara behovet av vård- och omsorgsboende och seniorbostäder i hyresrätt. Arbetet samordnas av äldrenämnden som bearbetar förslagen och föreslår beslut om åtgärder utifrån en långsiktig bedömning för staden som helhet.
- årligen ta fram en plan för att klara behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Arbetet samordnas av socialnämnden som bearbetar förslagen utifrån ett stadsövergripande perspektiv. En samlad plan ska därefter godkännas av kommunstyrelsen som är vägledande för nämnderna.
- hitta fler lokaler för exempelvis dans-, kampsport och andra idrotter som inte kräver stora anläggningar genom att idrottsnämnden samverkar med fastighetsnämnden och bostadsbolagen.

Upphandling och inköp

Kommunkoncernen gör årligen stora inköp av varor och tjänster och som offentlig aktör är det därför viktigt att använda offentlig upphandling och inköp som medel för att driva samhällsutvecklingen i hållbar riktning enligt de globala målen i Agenda 2030.

Förväntade vinster av en upphandling av verksamhet ska alltid ställas i relation till minskad rådighet för staden och sämre insyn för allmänheten. Kommunal regi är fortfarande den enda driftsform som fullt ut tillgodoser allmänhetens insyn, rätten till kollektivavtal och ger rådighet att ingripa när verksamheter inte fungerar eller en kris kräver snabba insatser. För att värna välfärden och stoppa stora vinstuttag på bekostnad av kvaliteten i skolor, gruppboenden och äldreboenden ska staden därför driva samhällsviktiga tjänster i egen och i ideell regi i betydligt större utsträckning än idag. Pandemin har påmint om skörheten med ett stort antal privata utförare i äldreomsorgen, vilket försvårat livsviktig samordning. En splittrad organisation med begränsad kommunal rådighet ger sämre beredskap och visar betydelsen av goda arbetsvillkor.

Brukarorganisationer och fackliga organisationer ska ges tillfälle att bidra med kunskap och synpunkter i god tid innan beslut tas om upphandling eller inte. Kommunstyrelsen har en samordnande och stödjande roll och servicenämnden ett övergripande ansvar för att tillhandahålla konsultativt stöd om användning av arbetsrättsliga villkor. Vidare har arbetsmarknadsnämnden ett särskilt ansvar att erbjuda stöd vid användning av sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar, exempelvis om krav på arbete för långtidsarbetslösa eller för personer med funktionsnedsättningar.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- säkerställa att upphandling och inköp används för att nå de globala målen om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.
- säkerställa att upphandling och inköp genomförs med inriktningen att ILO:s kärnkonventioner respekteras.
- säkerställa dialoger med brukarorganisationer och fackliga organisationer inför ställningstagande till upphandling av välfärdsverksamheter.
- säkerställa att inga upphandlingar enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU) genomförs av LSS-verksamheter eller av skyddat boende.
- utvärdera den bristande kontinuiteten med LOU-upphandling inom välfärden.

- intensifiera arbetet med att ställa särskilda arbetsrättsliga villkor så att såväl krav på tjänstepension som krav på försäkringar kan ställas.
- ställa miljö- och klimatkrav om transporter, kemikalier, energianvändning, hantering av byggavfall och schaktmassor i upphandlingar inom dessa områden.
- säkerställa att direktupphandling genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer.
- ställa samma krav på underleverantörer som på en huvudleverantör.
- inrätta en visselblåsarfunktion för anställda, underkonsulter och underleverantörer hos stadens leverantörer.
- skärpa uppföljningen för att upptäcka arbetsmarknadskriminalitet, exempelvis med fler stickprovskontroller där det finns indikationer om svart arbetskraft.
- utveckla mått och mätmetoder för att bidra till minskad klimatpåverkan vid inköp och upphandling.
- säkerställa tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för att kravställa, genomföra och följa upp upphandlingar.
- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av hur digitaliseringsprojekt kan leda till effektivisering och ökad kvalitet.

Strategiska digitaliseringsfrågor

Digitalisering innebär när det är som bäst nya användarvänliga arbetssätt och förändrade beteenden genom digital teknik. Digitala arbetssätt ska vara ett sätt att öka effektiviteten inom kommunkoncernen och på det sättet bidra till att klara kompetensförsörjningen och välfärdens kvalitet. Samtidigt ställer den digitala arbetsmiljön nya krav, och därför behöver arbetsmiljöarbetet också utvecklas. Alla verksamheter som använder digital teknik bör därför införa digitala skyddsronder.

Digitalisering är ett hjälpmedel för att lösa konkreta utmaningar, både för invånare och i verksamheterna. Det gäller att i samverkan med medarbetarna identifiera de faktiska problemen och analysera inom vilka områden digitala lösningar och arbetssätt gör störst nytta. Med hjälp av väl genomförd digitalisering kan högre kvalitet nås i form av större självständighet och livskvalitet för våra invånare samtidigt som det leder till effektivare verksamhet. I arbetet behöver inte de digitala lösningarna vara huvuddelen av förändringen, utan tekniken kan snarare ha funktionen att underlätta arbetet med att utveckla processer, organisation och arbetssätt. Nämnder och bolagsstyrelser äger ansvaret för digitalisering inom sina ansvarsområden, men när modeller och gemensamma system tas fram ska det göras i samråd med kommunstyrelsen. Då digitala arbetssätt ska vara ett sätt att öka effektiviteten och kvaliteten inom staden ska driftkostnadskonsekvenser och arbetsmiljöaspekter tydliggöras vid beslut. Vinster av digitalisering ska inte tas ut innan de har inträffat. Kommunstyrelsen har samordnande ansvar för att stödja verksamheterna i digitaliseringsarbetet.

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- förbättra metoder för uppföljning och utvärdering av hur digitaliseringsprojekt kan leda till effektivisering och ökad kvalitet samt påverkan på arbetsmiljön.
- säkerställa att det finns ett effektivt och ändamålsenligt informationssäkerhetsarbete.
- delta på relevanta samarbetsarenor där nya digitala tjänster testas och utvecklas.
- dela all data som utifrån sin informationsklassning kan delas, i staden eller som öppna data externt. Data delas via öppna dataportalen.
- samverka med andra nämnder och bolagsstyrelser inom innovation och digital transformation i syfte att öka takten inom digital utveckling.

- delta i och bidra till nationella och regionala samverkansinitiativ och myndighetssamarbeten i digitaliseringsfrågor.

Internationalisering och internationellt arbete

Stockholm har under de senaste decennierna utvecklats till en internationell storstad. Kommunkoncernens möjlighet till verksamhetsutveckling förbättras av en internationell utblick där vi lär av de bästa exemplen runt om i världen.

Internationellt samarbete och utbyte med andra städer skapar bättre möjligheter för att använda resurserna så effektivt och öka graden av extern finansiering. Stockholms stad har de senaste åren intensifierat sin internationella verksamhet inom strategiskt viktiga områden, bland annat genom en ny internationell strategi och i en ny EU-policy.

Utöver att stärka kommunkoncernens internationella samarbeten och relationer är ett viktigt steg i internationaliseringsarbetet att relevant information om stadens verksamhet finns tillgänglig på engelska eller andra relevanta språk. Det gäller även information i det offentliga rummet, så som skyltar och övrig information. Detta görs i syfte att underlätta för icke-svensktalande boende och besökare i staden, samt till möjligheten för personer utifrån att ta del av relevant information om stadens verksamhet.

Stockholm ska vara en stad som står upp för demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Våra internationella samarbetspartners ska därför väljas med stor omsorg och försiktighet. Staden ska även utreda möjligheten att starta ett fristadsprogram för förföljda författare, journalister och konstutövare och söka medlemskap i det internationella fristadsnätverket International Cities of Refuge Network (ICORN).

Nämnder och bolagsstyrelser ska

- ta initiativ till att tillsammans med andra städer driva stadens perspektiv i relevanta internationella processer och sammanhang.
- bevaka och tillvarata de möjligheter som erbjuds att delta i samverkansprojekt som finansieras av EU:s fonder och program.
- utveckla det internationella perspektivet i sin kommunikation för att kunna kommunicera med fler än bara svensktalande invånare.

Skattesats

För år 2021 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med 18:03 kronor per skattekrona.

För år 2021 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Stockholm den 25 november 2020

Clara Lindblom

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	8 676,5	8 664,7	-11,8
Verksamhetens kostnader (-)	-53 634,7	-54 355,1	-720,3
Avskrivningar (-)	-1 724,8	-1 724,8	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-825,5	-788,5	37,0
Prestationsreserv	-788,9	-789,8	-0,9
Pensionsavgifter (-)	-1 773,1	-1 773,1	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-50 070,5	-50 766,6	-696,0
Skatter	51 406,7	52 252,7	846,0
Begravningsavgift	189,6	189,6	0,0
Inkomstutjämning	-4 842,5	-4 842,5	0,0
Kostnadsutjämning	-680,8	-680,8	0,0
Regleringspost	2 924,3	2 924,3	0,0
Generellt statsbidrag	270,0	270,0	0,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	1 270,3	1 270,3	0,0
LSS-utjämning	-1 613,4	-1 613,4	0,0
Verksamhetens resultat	-1 146,3	-996,3	150,0
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	58,8	58,8	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 100,0	1 100,0	0,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-12,4	-12,4	0,0
Resultat efter finansiella poster	0,1	150,1	150,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	150,1	150,0

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-6 866,0	-7 016,0	- 150,0
Inkomster	1 020,0	1 020,0	0,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 450,0	- 450,0	0,0
Nettoinvesteringar (-)	-6 296,0	-6 446,0	- 150,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	150,1	150,0
Avskrivningar	1 724,8	1 724,8	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	4 371,1	4 371,1	0,0
Summa finansiering investeringsplan	6 296,0	6 446,0	150,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Nämnder och styrelser utom rotelindelning

Kommunstyrelsen m.m.

Staden har högt ställda mål att bli en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. För att nå dit behöver staden kompetenta och engagerade medarbetare, ändamålsenliga och välskötta verksamheter samt en långsiktigt hållbar ekonomi. Kommunstyrelsen har ett särskilt viktigt ansvar för att tillsammans med Stockholms Stadshus AB leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att uppfylla kommunfullmäktiges mål.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Utvecklingen av verksamheten utgår från invånarnas behov och långsiktiga befolkningsprognoser. Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomiutskott, bibehållet personal- och jämställdhetsutskott, trygghetsutskott, integrationsutskott, råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman. En vetenskaplig klimatpanel inrättas för att stödja, följa och kritiskt granska stadens arbete för att uppnå ett fossilfritt Stockholm senast år 2040.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Kontoret har en central, strategisk och stödande roll och bistår med väl underbyggda och allsidigt belysta beslutsunderlag. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget.

Stadsledningskontoret har främst ett övergripande ansvar för styrning, utveckling och uppföljning av:

- ekonomistyrning och finansstrategi.
- utveckling av tillitsbaserad styrning och uppföljning.
- strategiska innovations- och kvalitetsutvecklingsfrågor.
- övergripande och strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor.
- strategiska välfärdsfrågor.
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor.
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering.
- strategiska idrottsplaneringsfrågor.
- IT-strategier, IT-säkerhet och digital utveckling
- stadens miljö- och klimatarbete samt stadens arbete med klimatbudget.
- stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling.

- stadens trygghets- och säkerhetsarbete, däribland samverkan med polisen, berörda nämnder och styrelser och andra aktörer, arbetet mot det dödliga våldet i kriminella miljöer, våldsbejakande extremism samt informations säkerhet och totalförsvarsfrågor.
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokalförsörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet.
- upphandlings- och inköpsverksamheten i kommunkoncernen samt drift, förvaltning och utveckling av det kommungemensamma systemet för upphandling och avtalshandling.
- stadsövergripande strategisk kommunikation och information gentemot stadens invånare, medarbetare, företagare och besökare.
- stadsövergripande arbete med evenemang.
- stadsövergripande internationella relationer och besök.
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori IT-konsulter.

Arvoden för förtroendevalda

Arvodena för borgarråd sänks till en enhetlig nivå på 65 tkr per månad oavsett funktion eller antal år som borgarråd. Arvodena för övriga arvoderade sänks i motsvarande grad. Effektiviseringsvinsten används för att förstärka välfärdsverksamheten i staden.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

Nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Ersättningen till Handelshögskolan 2 mnkr per år avvecklas jämfört med finansborgarrådets förslag till budget.

Ersättning till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Stockholm Business Region AB finansieras via ersättning från stadens budget och utgår med 99 mnkr för 2021. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Bolaget beslutar om marknadsföring av evenemang och hanterar utbetalningar för detta. Bolaget handlägger även entreprenörstöd inom en årlig ram om 12 mnkr. Bolaget finansierar och administrerar stadens medverkan i Stockholm Business Alliance enligt avtal för kommande period. Medlen är avsatta under kommunstyrelsen m.m. och utbetalas efter styrelsebeslut i Stockholm Business Region AB.

Ersättningar utgår med 642 033 tkr enligt förslag i majoritetens budget.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2021 är 18,5 mnkr för stadens nämnder och finansieras av medel under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- beakta den Sociala hållbarhetskommisionens analyser och inriktningen till färdplan i styrningen och uppföljningen av stadens nämnder och bolagsstyrelser.
- styra och samordna bostadsbyggandet samt ansvara för att stadsplaneringen skapar långsiktigt hållbara stadsmiljöer som tar hänsyn till viktiga grönområden och som bidrar till jämlika förutsättningar för stockholmarna.
- ansvara för att staden ansluter till det globala FN-initiativet The Shift som syftar till att se bostäder som en mänsklig rättighet och inte som en handelsvara samt i samverkan med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för hur The Shift ska genomföras i Stockholm.
- gentemot staten driva frågan om en ny lag om kommuners förköpsrätt för markförsäljning och tomträttsöverlåtelse inom kommunen.
- införa en idrottsgeneral som ska utgöra länken mellan idrottsrörelsen, byggherrar, exploateringsnämnden, idrottsnämnden och fastighetsnämnden, i syfte att underlätta för idrottsföreningar att genomföra byggprojekt och föra idrottens talan i stadsutvecklingsfrågor.
- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter.
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen - Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsöverenskommelse.
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar och stadens fokusområden.
- koordinera och samordna det trygghetsskapande arbetet genom trygghetsutskottet samt stärka den lokala samverkan mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser, fastighetsägare, polis, andra externa aktörer och civilsamhället för att tillvarata kunskaper, resurser och insatsmöjligheter för högsta möjliga utväxling i trygghets- och säkerhetsarbetet.
- kommunstyrelsen och ansvariga nämnder och bolagsstyrelser ska intensifiera arbetet med att ta fram aktiviteter för alla nämnder och bolagsstyrelser för att uppnå målen i delaktighetsprogrammet.
- ta fram och genomföra programmet för en äldrevänlig stad i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser samt säkerställa att äldreperspektivet beaktas i stadens verksamheter. Kommunstyrelsens pensionärsråd bistår i arbetet.
- leda det fortsatta arbetet tillsammans med bostadsförmedlingen, de kommunala bostadsbolagen, stadsbyggnadsnämnden och äldrenämnden med att ta fram en

strategi för ökad tillgänglighet i bostadsbeståndet och inledningsvis ta fram en enhetlig definition av vad som ska betecknas som en tillgänglig bostad.

- intensifiera arbetet med tillgänglighetsanpassningar i stadsmiljön och i alla stadens lokaler eller lokaler där staden bedriver verksamheter. Kommunstyrelsen ska som en del i detta arbete tillsätta en tillgänglighetskommission och en tillgänglighetsstrateg för att förstärka samordningen av konkreta insatser för att säkerställa att stadsmiljön och lokaler är tillgängliga för alla och att tillgänglighetsperspektivet finns med i all ny- och ombyggnation.
- kommunstyrelsen ska stödja nämnderna i ansökan om särskilda medel ur bland annat tillgänglighetsfonden för att göra investeringar som bidrar till ökad tillgänglighet.
- fortsätta samarbetet med berörda nämnder och styrelser för att öka koncernperspektivet och ta tillvara synergieffekter när det gäller att skapa reguljära utbildningsvägar främst inom välfärdsyrkena.
- utreda förutsättningar och genomföra en digital lösning i syfte att följa medborgarförslagets gång genom stadens förvaltningar.
- samordna stadens arbete med utbyggnaden av bostäder enligt SoL och LSS.
- ansvara för SAMS, samordnad skolplanering i Stockholm, som ska säkerställa en framsynt och ekonomiskt hållbar utbyggnad av skollokaler och i ökad omfattning genomföra planerad ny kapacitet vid befintliga skolor samt verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan utvecklas för att säkerställa skollokalskapaciteten.
- tillsammans med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och arbetsmarknadsnämnden arbeta för att anställa serviceassistenter på förskolor och fritidshem.
- driva arbetet med att stärka närsamhällets betydelse i socioekonomiskt svaga områden i syfte att generera bättre studieresultat.
- stödja berörda nämnder och bolagsstyrelserns arbete med nyanlända för att skapa förutsättningar för ett bra mottagande och för väl fungerande etablering i arbetsliv, bostadsmarknad och i samhället.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utlysa ett klimatnödläge för Stockholms stad som varar tills världens nationer säkerställt att 1,5-gradersmålet uppnås, ta fram en handlingsplan som svarar mot nödläget och utlysa en årsdag då staden summerar och kommunicerar klimatarbetet under året.
- fortsätta leda arbetet med klimatinvesteringar i den storleksordning som krävs för att följa Klimathandlingsplanen 2020-2023.
- utveckla kommunkoncernens organisation och strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning och bistå stadsbyggnadsnämnden i planeringsarbetet i enlighet med lagen om kommunal energiplanering.
- samordna stadens särskilda satsning på klimatinvesteringar och rikta insatser mot projekt som ger största möjliga klimatnytta med fokus på åtgärder som styr mot energieffektiviseringar, solenergi, vindkraft, hållbara transporter samt klimatanpassning. Därutöver bistå i allmännyttans arbete för en fossilbränslefri organisation.
- samordna stadens externa samverkan på klimatområdet med fokus på regionalt och internationellt arbete.

- ansvara för att implementera och kommunicera stadens principer för skyfallshantering för att kunna identifiera och åtgärda sårbarheter på kort och längre sikt.
- se över behovet av översvämningsskydd och beredskapsåtgärder för extrema väderhändelser tillsammans med Storstockholms Brandförsvarsförbund.
- gentemot staten driva på för att hela trängselskatten ska gå till kollektivtrafiken, att elbilar ska undantas trängselskatt och ge kommuner möjlighet att differentiera parkeringsavgifter för att främja fossilfria bilar och bilpooler.
- gentemot staten driva på för att trängselavgifterna ska höjas, differentieras och utvidgas till norra och södra länken och andra strategiska trafikleder, för att minska trängseln och ge incitament till hållbara transporter.
- verka för en fossilfri nationell fordonsflotta till 2030 och ett förbud mot nybilsförsäljning av fossilbilar till 2025.
- utveckla laddning för elbilar i gatumiljö på ett sätt som svarar mot behoven och driver på för omställning.
- initiera förhandlingar med Swedavia om uppsägning av markavtalet för Bromma Flygplats och omgående inleda ett planarbete för nya bostäder på platsen.
- fortsätta driva på för att få till stånd byggandet av höghastighetståg och fortsätta driva på för att infrastruktursatsningar ska läggas på kollektivtrafik och att Östlig förbindelse och Tvärförbindelse Södertörn inte ska byggas.
- förse Strategin för god, hälsosam och klimatsmart mat med tydliga målsättningar avseende den klimatpåverkan som orsakas av maten som serveras i stadens verksamheter.
- halvera stadens klimatpåverkan genom att servera mindre andel livsmedel med stor klimatpåverkan, minska matsvinnet, samla in allt matavfall för återvinning samt införa en växtbaserad norm i stadens förvaltningar och bolag.
- inrätta en vetenskaplig klimatpanel vars uppgift är att ge forskningsbaserade råd i frågor om stadens utveckling med hänsyn till både klimatpåverkan och klimatanpassning.
- skapa en klimatfond som kan ge medel till akademi och förvaltningar i syfte att stärka forskning och utveckling inom omställning och klimatanpassning.
- tillsammans med Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningarna att investera i vindkraft.
- leda arbetet för att installera solceller i överensstämmelse med Klimathandlingsplanen 2020-2023. Om det visar sig ekonomiskt fördelaktigt sker utbyggnaden genom ett nytt kommunalt sol- och vindkraftsbolag i samarbete med Stockholms Stadshus AB.
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en modell för intern klimatkompensation för tjänsteresor, där utsläppen som orsakas av arbetsresor med flyg och fossildriven bil debiteras med relevant summa och används till att subventionera tågresor eller andra utsläppsreducerande aktiviteter. Policyn ska införas på samtliga av stadens förvaltningar och bolag.
- tillsammans med Stockholms Hamn AB samt miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutvecklingen idag. Utredningen ska även se över möjlig samfinansiering med närliggande kommuner och staten för att möjliggöra de investeringar som kan komma att behövas.
- tillsätta en ljusdesigner och utarbeta en ljusstrategi som tar hänsyn till stadsbelysningens effekter på biologisk mångfald.
- aktivt arbeta och delta i samarbeten för att utöka kapaciteten i elnätet.
- verka för utökad effektstyrning i stadens verksamheter för att möta energitoppar.

- stärka artmångfalden genom exempelvis strategiska planteringar, gröna tak, konstgjorda dammar och bikupor.
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att bedriva parkskötsel och snöröjning i parkmark i egen regi.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktigt hållbar ekonomi för hela kommunsektorn.
- stödja nämndernas arbete med att förbättra och vidareutveckla styrning, uppföljning och prognossäkerhet i större projekt.
- kontinuerligt utveckla stadens investeringsstrategi, genom att bland annat omfördela investeringsmedel från lönsamma projekt i innerstaden till områden med lägre markvärden i ytterstaden, samt strategiskt planera lokalresurserna i syfte att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och långsiktiga driftskostnader för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål nås samtidigt som staden ges förutsättningar att växa långsiktigt och ekonomiskt hållbart.
- aktivt delta i arbetet för stärkt regional samplanering av exempelvis utbyggnad av skolor, idrottsanläggningar och infartsparkeringar.
- arbeta aktivt med uppföljningen av upphandlad verksamhet, för att säkerställa att arbetet utförs i linje med fastställda krav, med tydliga krav på återbetalning vid kontraktsbrott.
- återföra ansvaret för centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden från kommunstyrelsen till äldrenämnden.
- utveckla arbetet med näringslivsfrågor i stadens stadsutvecklingsprocesser, och särskilt beakta behoven för småföretag, kooperativ och kulturutövare.
- samordna stadens näringslivsarbete genom styrgruppen för näringslivsfrågor bestående av representanter från relevanta förvaltningar och bolag.
- i samarbete med servicenämnden bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.
- leda och samordna stadens arbete med digitalisering för att öka effektiviteten och på det sättet bidra till att klara kompetensförsörjningen och välfärdens kvalitet, och i det arbetet särskilt beakta behovet av användarvänlighet och kompetensutveckling för medarbetarna.
- samarbeta med relevanta högskolor och universitet om forskning, utbildning, stadens behov av kompetensförsörjning, utveckling och innovation.
- stödja nämnder och bolagsstyrelser att ta ett större ägandeskap om digital utveckling genom forum, samverkan och stöd i metoder för digital utveckling och styrning samt genom att effektivitetsvinster även kommer verksamheten till del.
- se över stadens engagemang och ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.
- utreda hur delar av sophämtningen kan återtas i kommunal regi tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden samt ta fram en gemensam statistik för tillsynsärenden av fastigheter för att möjliggöra bättre underlag för stadens fastighetsförsörjning.
- skärpa stadens arbete mot oseriösa fastighetsägare och oetiska affärsmetoder, se över nuvarande möjligheter och vid behov verka för skärpt lagstiftning samt ta fram en policy med etiska riktlinjer för alla nämnder och styrelser vid

uthyrning, försäljning, markanvisning, bygglov, detaljplaneändring och liknande.

- uppvakta regeringen med krav på skärpt lagstiftning som ger större möjligheter att ingripa mot oseriös fastighetsförvaltning, såsom exempelvis den tidigare förvärvslagen.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- leda stadens arbete med framtagande av nya personalpolitiska insatser och förmåner för att främja kompetensförsörjningen, exempelvis 80-90-100-modellen, årskort på SL genom löneavdrag, pensionsväxling och utvecklingsprogram för specialister.
- i dialog med de fackliga organisationerna föreslå hur stadens fortsatta behov av långsiktiga kompetensutvecklingsmedel kan tillgodoses genom permanenta budgetmedel för nämndernas ordinarie verksamhet respektive stadsövergripande medel för strukturella insatser.
- vara beredande och beslutande organ i det fortsatta arbetet med kompetensutvecklingsinsatser med prioritet på förskola, fritidshem, socialtjänst och äldreomsorg samt att verka för effektiva system för registrering av utbildning för barnskötare och undersköterskor i stadens verksamheter.
- stödja arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet och förebyggande av arbetsrelaterad psykisk ohälsa samt kommunicera riktlinjer mot kränkande särbehandling, trakasserier, repressalier eller diskriminering.
- leda och samordna stadens arbete med den digitala arbetsmiljön och införandet av digitala skyddsronder samt i det interna samarbetet säkerställa att ny digital teknik blir användarvänlig.
- fortsätta att utveckla övergripande utvecklingsinsatser för chefer och medarbetare, bland annat utreda förutsättningar för ett nyckeltal om rekommenderat maximalt antal anställda per chef.
- stödja och följa upp arbetet med tryggare anställningar med fokus heltid som norm samt minskad andel korta vikariat till förmån för fler tillsvidareanställningar inom äldreomsorg samt ställa motsvarande krav i avtalen för privat driven äldreomsorg.
- leda arbetet enligt handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare samt revidera handlingsplanen i enlighet med beslut i dåvarande socialnämnden och äldrenämnden 2018.
- delta i arbetet med genomförandet av handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare.
- bistå berörda nämnder i arbetet med att ta fram en handlingsplan fram för att förbättra arbetssituationen och underlätta rekryteringen av sjuksköterskor samt arbets- och fysioterapeuter inom äldreomsorgen.
- bistå berörda nämnder med nya vägar för att klara kompetensförsörjningen av barnskötare, förskollärare och fritidspedagoger, exempelvis genom en kombination av arbete och studier med inspiration av den så kallade Dalamodellen.
- leda stadens arbete med införandet av den enhetliga yrkestitulaturen stödassistent respektive stödpedagog inom LSS-verksamheterna i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna.
- säkerställa att funktionshinderperspektivet beaktas i stadens verksamheter. Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor bistår i arbetet.

- stödja stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder i det lokala arbetet att utveckla kunskap och arbetssätt för att möta problem och utmaningar som skapas av våldsbejakande extremism.
- stödja stadsdelsnämnderna och ansvariga facknämnder i det fortsatta arbetet att utveckla former för medborgardialoger och medborgarbudget.
- med hjälp av diskrimineringslagstiftningen se över hur stadens verksamheter kan få fler anställda med funktionsnedsättning inom ordinarie verksamhet.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Obligatorisk nämndindikator			
Kostnader för konsulter	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden
Andel nämnder som har en plan för systematisk uppföljning av antal konsulter och konsultkostnaderna	100 %	100 %	100 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska revidera handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare i enlighet med beslut i socialnämnden och äldrenämnden 2018 med bibehållande av tillägg om jämställdhet och hot och våld som beslutats 2019.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldrenämnden och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan biståndshandläggare, inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning, och socialsekreterare ifråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med berörda nämnder ta fram en handlingsplan för att implementera enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheten.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i dialog med de fackliga organisationerna och stadens nämnder och styrelser utreda de ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna för att ta över lokalvården i egen regi, utifrån det övergripande syftet att öka kvaliteten i verksamheterna och trygga arbetsvillkoren för en yrkesgrupp med stor betydelse för stadens verksamheter.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ta initiativ till förhandlingar om tecknandet av ett lokalt kollektivavtal mot sexuella trakasserier.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett nyckeltal för rekommenderat maximalt antal medarbetare per chef i olika verksamheter.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska följa upp det har fungerat för medarbetare som arbetat hemma under pandemin, utifrån fysisk och psykosocial arbetsmiljö, arbetsledning etc.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ta initiativ till förhandlingar om tecknandet av ett lokalt kollektivavtal för att minimera användandet av allmän visstidsanställning och timavlönade i stadens verksamheter. Liknande krav ska ställas i LOV- och LOU-avtalen för privat drivna verksamheter.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna för att ge alla anställda i äldreomsorgen, förskolan och LSS-verksamheter skobidrag och betalda arbetskläder (där det inte redan förekommer), med start av skobidrag i kommunal äldreomsorg.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i sin roll som arbetsgivare förstärka arbetet med att minska diskriminering mot afrosvenskar och initiera ett forskningsprojekt om stadens roll som arbetsgivare för att bidra till ökade kunskaper om vad som behövs göras för att minska diskriminering av afrosvenskar.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska med hjälp av diskrimineringslagstiftningen se över hur stadens verksamheter kan få fler anställda med funktionsnedsättning i ordinarie verksamhet.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska upphandla insiktsutbildningar gällande funktionsnedsättning som alla bolag och nämnder kan använda sig av.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillse att skyltning görs på både svenska och de fem nationella minoritetsspråken, i alla stadens offentliga lokaler, både de som staden själv äger och de där staden bedriver verksamhet.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska göra en stadsövergripande extern utvärdering av hela budgetprocessen i staden inklusive generella effektiviseringar, från val av metod och bedömd besparingspotential till uppföljning av resultatet och utvärdering av konsekvenserna.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB ta fram en övergripande policy för konsultanvändning.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med alla nämnder se över nuvarande nämndorganisation med mål att skapa en större likvärdighet i staden, upprätthålla kvaliteten i verksamheterna och de demokratiska aspekterna för invånarna. Översyn ska syfta till en hållbar organisation över mandatperioderna.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska ansvara för att staden ansluter till det globala FN-initiativet The Shift som syftar till att se bostäder som en mänsklig rättighet och inte som en handelsvara samt i samverkan med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för hur The Shift ska genomföras i Stockholm.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, SHIS och Stockholms Stadshus AB ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas samt tydliga aktiviteter och mätbara indikatorer.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB, exploateringsnämnden, socialnämnden, bostadsbolagen och bostadsförmedlingen arbeta fram en stadsövergripande handlingsplan i syfte att minska trångboddheten bland företrädesvis barnfamiljer.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda förutsättningarna för att tillsammans med polisen och kriminalvården arbeta med metoden gruppvaldsintervention mot kriminella gäng	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsätta en tillgänglighetskommission och en tillgänglighetsstrateg för att förstärka samordningen av konkreta insatser för att säkerställa att stadsmiljön och lokaler är tillgängliga för alla och att tillgänglighetsperspektivet finns med i all ny- och ombyggnation.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska säkerställa att personer som deltagit i daglig verksamhet inom LSS, alternativt sysselsättning enligt SoL i 25 eller 30 år också ska tilldelas hedersbelöning med tillhörande firande och middag i Stadshuset.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda vilken klimatpåverkan hemtjänstens transporter innebär.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden se över nämndens organisation med målsättning att skapa utförarverksamhet inom vård- och omsorgsboende för dövblinda, profilhemtjänst och trygghetslarm samt överföra verksamheten vid Gamlebo från socialnämnden till äldrenämnden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska se över ersättningssystemet för hemtjänsten för att öka incitamenten till förebyggande arbete och tydligare fokus på individens	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
behov och vilja samt resultatuppföljning och anpassning till ramtid enligt stadsledningskontorets förslag i budgetunderlaget för 2019.		
Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ta fram ett mål för äldreomsorgen för en maxandel av arbetstid som får utföras av timavlönade.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna till kulturverksamhet i tullhuset på Blasieholmen.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska återinföra Entré Stockholm, för att ge en överblick över tillgängligheten i stadens lokaler.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, kulturnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur stadens modeller för kulturstöd och föreningsbidrag ska förändras för att möta kultur- och föreningslivets behov av ändamålsenliga lokaler och samtidigt säkerställa att nämndens hyresintäkter täcker fastigheternas behov av löpande underhåll och upprustning.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden och kulturnämnden utreda möjligheterna att starta Komtek (kommunal teknikskola liknande kulturskolan) i Stockholms stad samt att utreda den organisatoriska placeringen i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillse att nödvändiga kompetensutvecklingsinsatser för såväl chefer som barnskötare och elevassistenter som arbetar med barn i behov av särskilt stöd finns tillgängliga.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden ta fram en rörelsefaktor som ska tillämpas i samband med nyproduktion och analyser av befintlig bebyggelse för att säkerställa en god tillgång till idrotts- och lektytor i alla delar av staden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska minska skolmatens klimatpåverkan genom minskat svinn, avfallsinsamling och minskad användning av kött- och mejerivaror.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska bilda en klimatpanel sammansatt av forskare med rådgivande funktion för att bidra med expertkunskap om vilken klimatpåverkan stadens beslut har.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutveckling idag. Utredningen ska även se över möjliga samfinansieringslösningar med närliggande kommuner och staten för att möjliggöra investeringar som kan komma att behövas.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram gemensam statistik för tillsynsärenden av fastigheter för att möjliggöra bättre underlag för stadens fastighetsförsörjning.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden och Stadshus AB utreda stadens projektfinansieringsmodell för att se över hur staden kan styra intäktskraven från enskilda projekt till hela intäktsidan i syfte att möjliggöra lägre kostnader för bostadsprojekt i ytterstaden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med Stockholm Stadshus AB utreda soliditetsmålen för att möjliggöra fortsatta framtida investeringar.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB och fastighetsnämnden utreda om SISAB ska ta över innehav av förskolelokaler även i bottenvåningar som för närvarande ägs och förvaltas av fastighetsnämnden och köps som en del i en bostadsrättsförening.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB se över ekonomiska styrdokument för att säkra att staden har externa relationer	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
endast med parter som respekterar internationella konventioner och mänskliga rättigheter.		
Kommunstyrelsen ska gentemot staten driva frågan om en ny lag om kommuners förköpsrätt för markförsäljning och tomträttsöverlåtelse inom kommunen.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB ta fram en policy med etiska riktlinjer som ska gälla alla nämnder och styrelser vid uthyrning, försäljning, markanvisning, bygglov, detaljplaneändring och liknande.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, bostadsbolagen och Stockholms Stadshus AB utreda förutsättningar och lämplig organisation för driftcentraler i egen regi för stadens fastighetsägande bolag, förvaltningar och stiftelser i syfte att minska energianvändningen, förbättra driftoptimeringen och utveckla hanteringen av effektoppar i det samlade fastighetsbeståndet.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden ta fram förslag på ett överskottskrav för nämnden som svarar mot nämndens fastighetsbestånd och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning och underhåll av nämndens fastigheter.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska tillsammans med fastighetsnämnden och exploateringsnämnden utarbeta en modell för öronmärkning av en andel av budgeten i exploateringsprojekt till ny- och reinvesteringar i ytor för idrott, lek och rörelse på strategiska platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en långsiktig investeringsplan för re- och nyinvesteringar i stadens parklekar samt utreda möjligheten att till skapa nya parklekar på strategiska platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och idrottsnämnden utvärdera och föreslå förändringar i gällande rutiner och kostnadsberäkningar för att säkerställa att full kompensation utgår till fastighetsnämnden vid behov av ersättningsinvesteringar i samband med ianspråktagande av idrottsmark för bostadsändamål.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och Stockholms Stadshus AB utreda möjligheten att bilda ett kommungemensamt idrottsfastighetsbolag i syfte att möjliggöra för kommunerna i länet att dela på investerings- och driftskostnader i nya idrottsanläggningar och genom strategisk lokalisering bidra till fler interaktionsskapande målpunkter i länet.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden utvärdera och föreslå förändringar i gällande rutiner kring ersättning till nämnden för inköp av bostadsrätter för förskol- och socialtjänstämål.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden och Stadshus AB utreda en extern försäljning av Hötorgs- och Östermalmsvallarna i syfte att frigöra resurser till nödvändiga idrotts- och fastighetsinvesteringar.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, Svenska Bostäder/Stadsholmen och Stockholms Stadshus AB identifiera fastigheter med högt kulturhistoriskt värde som kan överföras från nämnden till Stadsholmen AB i syfte att optimera drift och underhåll av fastigheterna utifrån ett stadsövergripande perspektiv.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och Stockholms Stadshus AB utreda möjligheten att överföra Sturehofs slott från nämnden till bolaget.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med berörda nämnder ta fram styrdokument för hur den lösa inredningen i kulturhistoriska byggnader ska tas om hand.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska ta fram en ljusstrategi samt tillskapa och tillsätta en ljusdesigner för att implementera strategin.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska utreda möjlighet att öppna ett kallbadhus i staden samt en ny sim- och multihall i Skarpnäck.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över stadens motionsspår i syfte att öka likställigheten och utöka trygghetsarbetet.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kommunstyrelsen** godkänns.

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionen ska granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden inklusive bolag och stiftelser med mera i den omfattning som följer av god kommunal revisionsred. Stadsrevisionens ansvar följer av kommunallagen, lagen om kommunal redovisning, aktiebolagslagen samt revisionsreglementet för stadsrevisionen i Stockholms stad och andra av kommunfullmäktige utfärdade föreskrifter såsom denna budgets mål och indikatorer.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

2. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Revisorskollegiet** godkänns.

Valnämnden

Nämndens uppgifter

Valnämnden ansvarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden ansvarar också för val till Europaparlamentet. Nämnden ska dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar.

Omfattningen av nämndens uppgifter är reglerad i lag, både ansvarsområdet som sådant och i viss utsträckning den organisation som ska användas för att lösa uppgifterna.

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av diskriminering eller otillbörligt verkande vid röstning.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

3. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Valnämnden** godkänns.

Krisledningsnämnden

Stockholm ska vara en trygg stad för alla. När extraordinära händelser inträffar kan krisledningsnämnden som utgörs av borgarråden inkallas. Nämndens huvuduppgift är att fatta strategiska beslut vid extraordinära händelser.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- ta över hela eller delar av andra nämnders ansvarsområden för att kunna omfördela resurser och effektivisera hanteringen.
- prioritering av stadens verksamheter, till exempel omfördelning av personal mellan verksamheter eller stängning av verksamhet.
- flyttning av verksamhet, till exempel boende i dygnet-runt-omsorg.
- begäran om bistånd från annan kommun eller annan aktör, till exempel Länsstyrelsen.
- aktivering av reservsystem och fördelning av reservkraft.

Ordförande i krisledningsnämnden avgör, på förslag från stadsdirektören, om delar av eller hela krisledningsnämnden ska aktiveras. Om ordföranden avgör att händelsen är extraordinär har krisledningsnämnden möjlighet att ta över hela eller delar av andra nämnders ansvarsområden för att kunna omfördela resurser och effektivisera hanteringen. Under 2020 har krisledningsnämnden trätt i funktion på grund av pandemin och de omständigheter som rådde i mars 2020. Kommunstyrelsen beslutade 2020-09-30 att nämndens verksamhet med anledning av coronapandemin skulle upphöra. Om så skulle krävas för att snabbt kunna fatta erforderliga beslut med anledning av den fortsatta utvecklingen av pandemin behöver nämnden kallas in igen.

Emellertid bör krisledningsnämnden aktiveras av andra skäl för att samordna, främja och stödja arbetet mot dödsskjutningarna i Järva, vilket Vänsterpartiet har föreslagit i en skrivelse till kommunstyrelsen den 2 september 2020. Det räcker inte att kräva att polisen ska omfördela resurser, staden själv måste också agera.

Den allvarliga situationen kräver att Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd får mandat att forma en gemensam krisorganisation som gör det lättare att arbeta tillsammans. Nämnderna måste också tilldelas särskilda budgetmedel så att de kan arbeta samordnat, snabbt och målinriktat tillsammans med polisen oberoende av stadsdelsgränser, ordinarie organisation och ordinarie budgettilldelning. Socialtjänsten behöver till exempel kunna avdela erfaren personal för att samverka med polisen i särskilt svåra ärenden, avhopparverksamheten tillföras mer resurser och krisstödet förstärkas till anhöriga, boende och medarbetare i stadsdelarna. Resurser måste också finnas för att utan dröjsmål kunna flytta avhoppare från staden. De två stadsdelsnämnderna kan inte förväntas klara detta inom ordinarie budget, utan staden ska därför avsätta 50 mnkr i centrala medelsreserven, öronmärkta för nämnderna på Järva, för arbetet med att stoppa skjutningarna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

4. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Krisledningsnämnden** godkänns

Stadsdelsnämnder

Stadsdelsnämnderna har ansvar för en stor del av stadens välfärdsverksamheter och fyller en viktig funktion för den lokala demokratin. Utifrån en lokal förankring och bred kompetens ska stadsdelsnämnderna verka nära invånarna och erbjuda en samhällsservice av hög kvalitet. Stockholmarnas delaktighet och inflytande ska värnas och tas tillvara lokalt. Stadsdelsnämndernas professioner inom välfärden ska stärkas genom att förenkla och underlätta byråkratiska beslutsprocesser samt att mer generella resurser tillförs nämnderna. Stadsdelsnämndernas organisation ska bevaras i dess nuvarande form, samarbete och gemensamma verksamheter ska utredas om det finns behov och samordningsvinster av. För att säkerställa god drift och skötsel av stadsmiljön ska stadsdelsnämnderna tillsammans med kommunstyrelsen utreda vilken driftsform som ger högst kvalitet. Förebyggande insatser till barn och unga ska prioriteras.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- arbetsmarknadsåtgärder och samverkan med jobbtorg
- mottagande och integration av nyanlända
- stadsmiljöarbete
- lokalt näringslivsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- tillsyn av försäljning av alkohol och tobak samt e-cigarett
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, barn, kultur och fritid, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla samverkan med berörda nämnder samt relevanta externa aktörer exempelvis inom ramen för lokala brottsförebyggande råd (BRÅ) för att stärka det brottsförebyggande arbetet.
- fortsätta att utveckla, vidta och följa upp insatser för att minska antalet brott och öka tryggheten för boende, besökare och företagare.
- utveckla det socialt förebyggande arbetet för att öka trivseln, tryggheten och gemenskapen och fortsätta att utveckla medborgarkontoren med generösa öppettider och relevant verksamhet.
- på medborgarkontoren ska det finnas samhällsvägledning samt arbete med uppsökande verksamhet mot nyanlända i stadsdelsområdet för att bistå i integrationsprocessen.
- samarbeta med SHIS bostäder och socialnämnden för att erbjuda kvalitativ samhällsvägledning och stöd i integrationsprocessen rörande nyanlända med särskilt fokus på kvotflyktingar och nyanlända barn/kvinnor.
- prioritera samarbete med lokalpolisen samt utveckling och uppföljning av samverkansöverenskommelser.
- samverka med stadens bostadsbolag för att bland annat höja kunskapen kring oriktiga hyresförhållanden på bostadshyresmarknaden och på vilket sätt sådan kan undvikas.
- samverka med stadens bostadsbolag med anledning av nya lagen om andrahandsuthyrning så att socialtjänsten får kännedom om andrahandshyresgäster som ska avhysas i synnerhet om barn berörs
- arbeta med lokalt demokrati- och utvecklingsarbete med utgångspunkt i lokala lägesbilder.
- säkerställa att personalen i förskolan har tillräckligt med planerings- och reflektionstid och tid för efterarbete.
- stadsdelsnämnderna ska som en del i trygghetsarbetet säkerställa att alla stadsdelar har en trygghetskoordinerande funktion som leder och samordnar arbetet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- bidra till att uppfylla stadens mål om ett klimatsmart Stockholm och beakta de styrdokument som syftar till att uppnå detta mål.
- i samarbete med trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- föra lokala näringslivsdialoger i sina respektive stadsdelar och förbättra företagets möjlighet till insyn och kontakter med facknämnder och kommunala bolag.
- samverka med Stockholm Business Region AB för att förbättra det lokala näringslivets förutsättningar.
- öka tillgängligheten till och kvaliteten i samhällsvägledning till nyanlända i ett tidigt skede i etableringsprocessen.
- samverka både inom staden och externt med näringsliv, civilsamhälle och föreningsliv för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden samt säkerställa att nyanlända barn och unga har tillgång till meningsfulla fritidsaktiviteter.
- Prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utifrån befintlig kunskap, lokala lägesbilder och aktiviteter i handlingsplanerna utveckla arbetet mot våldsbejakande extremism i samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, socialnämnden, idrottsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden och polis.
- stärka medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen för att skapa en god arbetsmiljö i linje med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggares arbetssituation.
- trygga en god kompetensförsörjning inom socialtjänsten och erbjuda nya medarbetare en gedigen introduktion samt stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.
- stödja tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap på alla nivåer inom stadsdelsnämndernas verksamhetsområden.
- vidareutveckla mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar i samarbete med socialnämnden.
- uppmärksamma nyanlända flickors och kvinnors erfarenheter och särskilda utsatthet.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	50 %	50 %	50 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska påbörja arbetet med att all lokalvård ska finnas i egen regi. Ta fram en plan för hur det ska ske löpande i takt med att avtal löper ut.	2021-01-01	2021-12-31

Förskoleverksamhet

Alla barn har rätt till en trygg och lugn förskolemiljö där de kan utvecklas efter sina förutsättningar. Barngruppernas storlek behöver minska och det behövs fler utbildade pedagoger och god personalkontinuitet i förskolan. Därför behövs mer ekonomiska resurser för att säkerställa verksamheternas kvalitet och en god arbetsmiljö för barn och personal.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljs-system och allmän förskola.
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till kommunal förskoleverksamhet i närområdet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn i förskoleåldern från ett till fem års ålder till familjer med ett sådant omsorgsbehov
- att driva integrationsförskolor och utveckla arbetet med verksamheten.

Utbildningsnämnden ansvarar för att samordna barnomsorg på obekvämt arbetstid samt för att samordna stadens förskoleverksamhet i egen regi. Principen om lika villkor ska råda mellan kommunal och fristående förskola.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- minska barngruppernas storlek i förskolan med målsättningen att nå riktmärke om max 12 barn i grupper 1-3 år och max 16 barn i grupper 4-5 år samt höja personaltätheten i förskolan för att garantera verksamhetskvaliteten
- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet
- säkerställa förskollärlärd undervisning på samtliga avdelningar
- säkerställa att personalen i förskolan har tillräckligt med planerings- och reflektionstid och tid för efterarbete
- främja det pedagogiska ledarskapet
- tillvarata barns nyfikenhet och prioritera utvecklingen av barns sociala samspel
- säkerställa att digitaliseringens möjligheter tillgängliggörs för alla barn
- säkerställa att barn med särskilda behov får det stöd de behöver
- samverka med föräldrar, utbildningsnämnden, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn i behov av stöd rätt insatser
- i samarbete med utbildningsnämnden ansvara för att samordna barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter
- säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds förskola
- säkerställa att alla förskolor har väl fungerande rutiner kring orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa
- i samarbete med utbildningsnämnden verka för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma
- öka antalet kommunala förskolor

- fortsätta samarbetet med fristående aktörer i syfte att skapa en likvärdig förskola
- se till att personalen i förskolan ges bra förutsättningar att koncentrera sig på kärnuppgifterna, exempelvis genom att säkerställa att personalen inom förskolan får planeringstid, reflektionstid och tid för efterarbete i den utsträckning som verksamheten kräver
- utveckla arbetssätt för att säkerställa kontinuitet av vikarier inom förskolan med målet att flertalet vikarier ska vara tillsvidareanställda
- arbeta uppsökande för att få fler att utbilda sig till barnskötare och förskollärare i synnerhet bland utbildade vikarier inom verksamheten
- inom sitt verksamhetsområde utöka andel personal med specialkompetens om barn med särskilda behov
- samarbeta med utbildningsnämnden och socialnämnden i förebyggande arbete mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld, hedersförtryck och våldsbejakande extremism
- i samverkan med kulturnämnden, utbildningsnämnden samt det fria kulturlivet fortsätta verka för att fler barn i förskolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, utbildningsnämnden och SISAB säkerställa att mark för förskoleplatser tillgängliggörs tillräckligt tidigt i planeringsprocessen av nya projekt så att nya lokaler ska finnas tillgängliga när nya bostäder färdigställs.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall
- fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor
- verka för en giftfri miljö i såväl förskolan som dess närområde och ge möjlighet till en aktiv utevistelse med fysisk rörelse
- öka andelen ekologisk och vegetabilisk mat i stadens förskolor
- verka för att fler förskolor ansöker om att erhålla Skolverkets utmärkelse ”Skola för hållbar utveckling” och att goda exempel på hur förskolor kan arbeta med hållbar utveckling sprids inom staden
- förebygga att avfall uppstår i all verksamhet, såsom genom kraftigt minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter, och verka för att en större andel produkter och material återanvänds
- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall och förbättra källsorteringen, samt fortsätta arbetet med att minska matsvinnet
- särskilt utreda köksfunktion, och möjlighet att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och nybyggnation
- i samverkan med utbildningsnämnden utbilda och sprida information om hur värmeböljor och andra extremväder ska hanteras i verksamheten. Arbeta proaktivt för att utveckla förskolorslokaler och förskolegårdar för att bättre klara av extremväder.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samverkan med utbildningsnämnden föra dialog kring resultatutvecklingen i förskolans kvalitetsredovisningar, i syfte att säkerställa och utveckla stadens systematiska kvalitetsarbete
- fortsätta digitaliseringsarbetet för att ge effektiviseringsvinster och främja en lärande organisation
- delta och samplanera förskolelokaler inom ramen för SAMS-arbetet där det finns vinster i ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid
- utifrån behovet av förskoleplatser alltid samplanera sina behov då nybyggnadsområde förläggs mellan, eller i nära anslutning, till flera nämnder
- samverka med SISAB och fastighetsnämnden vid ny- och ombyggnation av förskolor.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- aktivt medverka i handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare
- verka för en god tillgång till utbildade barnskötare samt legitimerade förskollärare i stadens förskolor
- aktivt arbeta för att minska allmän visstidsanställning för barnskötare genom att fler får tillsvidareanställningar
- förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar i stadens förskolor
- förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter, specifikt barns rättigheter, i stadens förskolor
- fortsätta det systematiska arbetet med en jämställd förskola i syfte att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av stereotypa könsroller
- utveckla arbetet med modersmålsstöd i allmänhet och för de nationella minoritetsspråken, modersmålsundervisning i förskolan
- säkerställa att alla som ansöker om förskola får information att om de tillhör någon av de nationella minoriteterna har barnen rätt till modersmålsundervisning från förskolan.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda	32 %	33 %	33 %
Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90 %	90 %	90 %
Antal förskolebarn per anställd	4,9	4,9	4,9
Antal barn per grupp			
- 1-3 år	12	12	12
- 4-5 år	16	16	16
Antal barn per förskollärare	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd

Genomsnittlig storlek på barngrupperna	14	14	14
Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	3,8
Andel utbildade barnskötare av totalt antal anställda	Fastställs efter klar registrering i Koll	Höjd andel	Höjd andel
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	60 %	70 %	80 %

Obligatorisk nämndindikator

Antal AVA-anställda barnskötare	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd	tas fram av nämnd
---------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska erbjuda möjligheter till arbete exempelvis som serviceassistent/förskoleassistent i förskolan parallellt med studier till barnskötare inom ramen för Stockholmsjobben.	2021-01-01	2021-12-31
Alla stadsdelsnämnder ska ha en handlingsplan för att minska barngrupperna och öka antalet pedagoger per barngrupp.	2021-01-01	2021-12-31
Utveckla och tillhandahåll kompetensutveckling om NPF-diagnoser för personal inom förskolan.	2021-01-01	2021-12-31
Utveckla och tillhandahåll kompetensutveckling för resurspersonal i förskolan.	2021-01-01	2021-12-31
Arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans med stadsdelarna utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

5. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **förskoleverksamhet** godkänns.

Barn, kultur och fritid

Fritidsverksamheter och parklekar är viktiga kompensatoriska verksamheter som erbjuder alla barn och unga en meningsfull fritid och stärker viktiga skyddsfaktorer och de ska arbeta nära andra förebyggande verksamheter så som fältassistenter. Verksamheterna ska ha generösa öppettider och förutsättningar till ett gott samarbete med närliggande verksamheter i staden så som förskolor, skolor, socialtjänsten, ideella verksamheter och kulturinstitutioner. Parklekar och fritidsgårdar är mötesplatser med närvarande och trygga vuxna förebilder som spelar en viktig roll i det trygghetsskapande arbetet som kan utvecklas ytterligare med rätt resurser. Särskilt prioriterade grupper i det uppsökande arbetet på fritidsgårdar och parklekar är därför flickor, nyanlända, hbtq-personer och personer med normbrytande funktionalitet eller funktionsnedsättning. Delaktighet och brukarperspektiv ska genomsyra verksamheterna. Stadens kultursekreterare är en viktig del i det förebyggande arbetet och har fortsatt uppdrag att vara stadsdelsnämndernas samordningsfunktion avseende kultur i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och kulturnämnden. Det är prioriterat att erbjuda meningsfull fritid till stadsdelens alla barn och unga, för detta krävs bland annat kontinuerlig och planerad verksamhet, dialog och samverkan med lokala ungdomsorganisationer, till exempel ungdomsråd, samt ett utvecklat jämställdhetsarbete. Stadsdelsnämnderna ska bidra till förutsättningarna för att ett levande kultur- och föreningsliv bland stockholmarna har en lokal förankring.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- tillhandahållande av fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- tillhandahålla öppen förskola.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla samverkan mellan verksamhetsområdet och socialtjänsten med fokus på det förebyggande arbetet.
- stödja nattvandrande föräldrar och andra liknande trygghetsskapande ideella krafter.
- arbeta med lokalt demokrati- och utvecklingsarbete med utgångspunkt i de framtagna lägesbeskrivningarna.
- anpassa stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter till dagens ungas behov och levnadsmönster, med särskilt fokus på unga flickor.
- genom fritidsverksamheterna erbjuda avgiftsfria lovaktiviteter i nära samarbete mellan utbildningsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna samt stadens fria kulturaktörer.

- utveckla och anpassa arbetet inom ramen för Kulan och annan kulturverksamhet i förskola och skola efter barnens och elevernas behov av att få ta del av kultur och eget skapande.
- utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för äldre och personer med funktionsnedsättning.
- ge stöd till generationsöverskridande fritids- och kulturverksamheter.
- upprusta och bygga ut stadens parklekar, öppna förskolor och lekplatser, samt arbeta för att återta parklekar i egen regi.
- utveckla parklekarnas pedagogiska och kulturella innehåll.
- utöka bemanningen och öppettiderna i parklekarna med målsättningen att samtliga parklekar ska vara öppna även på helgerna.
- arbeta för att inkludera nyanlända barn och unga i stadens fritidsverksamhet och andra verksamheter tillsammans med civilsamhället.
- arbeta uppsökande med information och erbjudande om sommarkollo. Särskilt utsatta familjer ska prioriteras.
- arbeta för att nå grupper som idag inte nås i fritidsgårdsverksamheterna, exempelvis flickor och nyanlända.
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter.
- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att en större andel barn från ytterstaden och områden som idag är underrepresenterade deltar. Södermalms stadsdelsnämnd har ett särskilt ansvar som samordnande nämnd för sommarkollo.
- vidareutveckla konsumentvägledning för ökad tillgänglighet och angelägenhet för fler med särskilt fokus på grupper som är underrepresenterade och i behov av verksamheten.
- stärka samarbetet mellan fritidsgårdar i olika stadsdelar för ökad integration och för att kunna erbjuda fler målgrupper anpassad verksamhet.
- underlätta och möjliggöra för det lokala kulturlivet genom att exempelvis upplåta befintliga lokaler och där det främjar ordinarie verksamhet samverka mellan stadsdelens verksamheter och lokala kulturaktörer.
- erbjuda föräldrastödsprogram i syfte att stärka stödet till barn och föräldrar för att skapa möjligheter till jämlika förutsättningar för en god uppväxt.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- verka för minskad energianvändning i all fritids- och kulturverksamhet.
- förebygga att avfall uppstår i all fritids- och kulturverksamhet och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all fritids- och kulturverksamhet.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- genom bra uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag, tillgång till lokaler eller föreningsbidrag inte går till någon aktör som uppmuntrar eller möjliggör varken rasism eller våldsbejakande extremism.

- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder delta i arbetet att underlätta för föreningslivet att söka bidrag hos staden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla och utöka former för demokratiskt deltagande exempelvis genom medborgarförslag och medborgardialoger.
- stärka det civila samhället genom att stödja och tillhandahålla resurser för organisering och påverkansarbete, exempelvis genom demokratisamordnare och mötesplatser.
- undersöka och testa möjligheten att erbjuda återbruks tjänster gällande exempelvis leksaker och sportutrustning för barn i anslutning till nämndens verksamheter.
- konkretisera arbetet med att nå de invånare vars röster idag inte hörs.
- i samverkan med kommunstyrelsen stärka kvinnors organisering.
- arbeta särskilt för att fler flickor ska delta i fritidsgårdsverksamheterna.
- samarbeta med biblioteken för att erbjuda relevant fritidsverksamhet till barn och unga.
- erbjuda fler barn och unga med funktionsnedsättning möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet
- i samarbete med föreningsliv och andra stadsdelsnämnder skapa och anpassa aktiviteter och platser för specifika målgrupper så som unga med funktionsnedsättning, äldre, nyanlända och hbtq-personer.
- i nära samverkan med kulturnämnden utveckla och samordna det lokala kulturutbudet genom stadsdelsnämndernas kultursekreterare.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	-	65 %	-

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska utreda möjligheterna att öppna nya parklekar under mandatperioden.	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska se över möjligheterna att återta de parklekar som drivs av utomstående aktörer till egen regi.	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska i samarbete med Spånga-Tensta SDN och Kulturnämnden utreda hur området för Tensta gymnasium och Tensta träff kan utvecklas till en kulturnod med kulturverksamhet som replokaler, dansstudios och konstnärsateljéer.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en långsiktig investeringsplan för re- och nyinvesteringar i stadens parklekar samt utreda möjligheten att tillskapa nya parklekar på strategiska platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda hur stadens modeller för kulturstöd och föreningsbidrag ska förändras för att möta kultur- och föreningslivets behov av ändamålsenliga lokaler och samtidigt säkerställa att nämndens hyresintäkter täcker fastigheternas behov av löpande underhåll och upprustning.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

6. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **barn, kultur och fritid** godkänns.

Äldreomsorg

Stockholm ska vara en äldrevänlig stad där satsningar inom äldreomsorgen syftar till att stärka den äldres position i samhället. Äldreomsorgen ska arbeta aktivt för att förebygga ofrivillig ensamhet och bryta social isolering bland äldre då det idag är en stor orsak till ohälsa. Stadsdelsnämnderna ska möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser samt fortsätta att utveckla aktivitetscentrum och etablera nya i de stadsdelar som idag saknar verksamhet. Ramtid i hemtjänsten och Tryggt mottagande ska fortsätta att utvecklas i samverkan med äldrenämnden. Centralt för en välfungerande äldreomsorg är bra arbetsvillkor för personalen där ramtid, reflektionstid och förkortad arbetstid är några viktiga redskap. Äldreomsorgen ska rustas för att kunna möta framtida kriser och pandemier genom högre bemanning, trygga anställningar, ökad tillgång till medicinsk kompetens samt möjlighet till kompetensutveckling och närvarande ledarskap

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- ledning av äldreomsorgen och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år
- anhörigstöd
- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- öppna mötesplatser och aktivitetscenter vid seniorboenden.

Äldrenämnden ansvarar för kommunövergripande frågor rörande äldreomsorg.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- varje år ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för varje region i syfte att klara vård- och omsorgsbehovet. Planen ska sedan utgöra underlag till äldrenämndens stadsövergripande boendeplanering.
- tillsammans med äldrenämnden verka för ett utökat samarbete mellan regionen och länets kommuner i syfte att stärka beredskapen inför kommande pandemier samt förhindra och begränsa smittspridning inom särskilda boenden.
- bidra till utvecklingen av såväl biståndsbedömda som icke biståndsbedömda boendeformer för äldre.
- värna om kvarboendepincipen genom att de äldre som vill bo kvar hemma ska få adekvat stöd.
- i samarbete med äldrenämnden införa förstärkt rådgivning och stöd i syfte att underlätta och stötta äldre som vill byta bostad.
- säkerställa att verksamheten i vård- och omsorgsboendena baseras på äldres behov och har en kvalitativt hög inne- och utomhusmiljö som ger möjlighet till parboende och besökare att övernatta.
- fortsätta att utveckla aktivitetscenter vid seniorboenden med särskilt fokus på att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering. De stadsdelar som inte ännu har aktivitetscenter ska tillsammans med äldrenämnden undersöka möjligheten

att etablera verksamhet på andra platser än Micasas seniorboenden. Vid nyproduktion av seniorbostäder ska aktivitetscenter skapas.

- arbeta aktivt för att minska den ofrivilliga ensamheten bland äldre genom att ha god kunskap om och kontakt med de mötesplatser och verksamheter som kan bidra till social gemenskap som drivs av ideell sektor.
- säkerställa en rättssäker, likställig och jämställd biståndsbedömning inom äldreomsorgen. Biståndsbedömningen ska ha ett folkhälsoperspektiv och hög ålder, ensamhet och isolering ska särskilt beaktas.
- säkerställa att all äldreomsorg ska ha ett rehabiliterande förhållningssätt.
- i samarbete med äldrenämnden fortsätta att arbeta och utveckla ramtid inom hemtjänsten.
- för att öka yrkets attraktivitet och klara framtida rekrytering inom äldreomsorgen ska arbetstiden förkortas med början i hemtjänsten genom en gradvis sänkning av heltidsmättet till 35 timmar.
- fortsätta utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer, både det förebyggande arbetet, arbetet med våldsutsatta samt arbetet med våldsutövare i enlighet med stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2021-2025.
- arbetet med tryggt mottagande inom äldreomsorgen ska fortsätta inom ramen för det ordinarie arbetet.
- i samråd med äldrenämnden fortsätta arbetet med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten.
- i samarbete med äldrenämnden stärka arbetet med de förebyggande och rehabiliterande insatserna genom att i ökad utsträckning samverka med arbetsterapeuter, fysioterapeuter och dietister samt anhörigkonsulenter och heminstruktörer för syn- och hörselskadade, framförallt inom hemtjänsten och den uppsökande verksamheten.
- tillhandahålla arbetsskor till hel- och deltidsanställd personal inom kommunens äldreomsorg genom medel reserverade i CM 2.
- möjliggöra för äldre att ha en vardag med hög livskvalitet genom att exempelvis erbjuda utevistelse, sociala aktiviteter, mötesplatser och kulturupplevelser.
- i samarbete med äldrenämnden utforma en äldreomsorg som präglas av ett mångfaldsperspektiv med individen i fokus. Kunskaper kring hur man når och bemöter personer som inte pratar svenska behöver öka, liksom kompetens kring posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som kan drabba äldre på grund av trauman tidigare i livet.
- fördjupa kunskapen kring äldre hbtq-personers livsvillkor.
- fortsätta jämställdhetsarbetet inom äldreomsorgen genom bland annat könsuppdelad statistik och analyser av behov, efterfrågan och biståndsbeslut utifrån kön.
- tillmötesgå behov hos äldre personer som lever med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning.
- i syfte att motverka att den individuella behovsbedömningen påverkas av att individen fyller 65 år se till att samverkan och samhandläggningen ökar kring äldre med komplexa behov.
- fortsätta och utveckla samverkan med Stockholmsregionen och Storstockholm i syfte att tillhandahålla en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet.
- fortsätta samverka med äldrenämnden och socialnämnden för att nå och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa, har en beroendeproblematik eller är socioekonomiskt svaga. Även det vråkningsförebyggande arbetet ska utvecklas.

- i samarbete med äldrenämnden, lokala brottsförebyggande råd och polismyndighet arbeta för att stoppa våld och andra brott som drabbar äldre personer.
- i samarbete med äldrenämnden fortsätta det påbörjade kvalitetsutvecklingsarbetet inom särskilt boende för äldre.
- chefer och medarbetare inom äldreomsorgen ska ta del av utbildningsinsatser, stöd och rådgivning som syftar till att upprätthålla basala hygienrutiner samt förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning bland omsorgstagare och medarbetare.
- i samråd med äldrenämnden säkerställa en tillförlitlig informationsöverlämning sker inom hemtjänsten och särskilda boenden.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta arbetet med att sortera ut matavfall.
- i samarbete med äldrenämnden fortsätta utvecklingsarbetet med schemaläggning inom hemtjänsten i syfte att öka personalkontinuiteten, främja cykelandvändningen samt minska klimatpåverkan genom minskade biltransporter.
- i samråd med äldrenämnden och genom sina dietister arbeta för att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen samt bidra till att maten har ett bra näringsinnehåll och är ekologisk.
- vid beställning av ny- eller ombyggnation av vård- och omsorgsboenden väga in behovet av tillagningskök i stadsdelen, utöver de våningskök som ska
- finnas i varje vård- och omsorgsboende. Syftet är att minska transporterna och öka kvaliteten i mathållningen.
- i samråd med äldrenämnden höja kunskapen om hur värmeböljor ska hanteras i verksamheten.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta för att äldreomsorgens verksamhet ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik.
- genom kontroll och ett utvecklat kvalitetsarbete bevaka och främja kvalitet och jämlik tillgång till god äldreomsorg.
- genom stadens kvalitetsobservatörer få stöd gällande metodutveckling.
- utveckla samarbetet med icke vinstdrivande verksamheter och initiera idéburet offentligt partnerskap (IOP) samarbeten inom äldreomsorgen.
- arbeta för att deltagandet i stadens kvalitetsutmärkelse ska öka.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- genom sina biståndshandläggare arbeta proaktivt och bedriva en uppsökande verksamhet för att ge äldre information om vilket stöd som finns att få vid behov av äldreomsorg.
- i samarbete med servicenämnden och äldrenämnden kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor.
- öka antalet samt utveckla befintliga sociala mötesplatser och träffpunkter för äldre i syfte att motverka ensamhet och isolering.
- i samarbete med äldrenämnden vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter.
- i samarbete med äldrenämnden arbeta för att säkerställa den framtida personal- och kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen.
- i samarbete med äldrenämnden arbeta för att förbättra arbetsmiljön inom hemtjänsten.
- i samarbete med äldrenämnden stödja chefers förutsättningar till ett närvarande ledarskap.
- stötta kommunstyrelsens i arbetet med att ta fram ett program för en äldrevänlig stad.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	86 %	87 %	88 %
Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 8 personer	Max 8 personer	Max 8 personer

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska utreda behovet av anpassade tjänstecyklar för stadsdelsnämndens hemtjänstpersonal.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska inrätta en stadsövergripande introduktionsutbildning för nyanställda med såväl tillsvidare- som tidsbegränsad anställning inom stadens äldreomsorg i samråd med stadsdelsnämnderna.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

7. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **äldreomsorg** godkänns.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Stockholm ska vara en jämlik stad där alla oavsett funktionsvariation kan delta i samhället på sina villkor. Som ett led i detta ska staden införa fri ledsagning för personer med synnedsättning. Brukarperspektivet ska genomsyra verksamheten. Personer med funktionsnedsättning ska garanteras det stödet de har rätt till och stödet ska vara likvärdigt över staden.

Uppgifter

Inom verksamhetsområdet ansvarar stadsdelsnämnderna för att tillhandahålla individuellt behovsprövade stödinsatser till personer med funktionsnedsättning. Insatser som beslutas enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet

Insatser som beslutas med stöd av socialtjänstlagen (SoL) är bland annat:

- hemtjänst
- bostad med särskild service
- boendestöd
- kontaktperson
- avlösning
- ledsagning

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- årligen per region ta fram ett gemensamt förslag till boendeplan för att klara vård- och omsorgsbehovet och planen ska utgöra underlag till socialnämndens stadsövergripande boendeplanering för LSS-bostäder.
- uppmärksamma barns situation inom verksamhetsområdet, både för barn med funktionsnedsättning och för barn till vuxna som ansöker om stöd och service för funktionsnedsättning.
- fortsätta att utveckla och implementera rutiner för att säkerställa barnperspektivet samt barns delaktighet i handläggningen.
- i bostadsexploateringsprojekt ska utgångspunkten vara att minst 10 procent av lägenheterna ska vara avsatta för särskilt boende enligt SoL och LSS, med prioriterad inriktning på boenden inom funktionshinderomsorg och socialpsykiatri. Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar att i tidigt skede och i tillräcklig omfattning säkerställa beställningar av dessa boenden.

- tillsammans med civilsamhället utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar i samarbete med idrotts- och socialnämnden.
- stärka arbetet med samordnad individuell plan (SIP) och utveckla hållbara strukturer för samverkan.
- boendestöd ska vara flexibelt utifrån brukarens behov och stadsdelsnämnden ska sträva efter att kunna erbjuda insatsen i egen regi
- stadsdelsnämnderna ska begära registerkontroll vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställa det som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS.
- genomföra uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd.
- personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.
- stadsdelsnämnderna ska arbeta för att bygga upp en ledsagning och avlösarservice i egen regi, personalen inom verksamheten ska erbjudas fasta anställningar.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- i samråd med socialnämnden höja kunskapen om hur värmeböljor och annat extremväder ska hanteras.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- ständigt förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning genom ett systematiskt och målinriktat arbete tillsammans med stadens tillgänglighetsstrateg.
- stärka arbetet med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och öka tillgängligheten och delaktigheten i samhället.
- säkerställa likställigheten i behovsbedömningar inom LSS över alla stadsdelar med utgångspunkt i stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck för att motverka att det förekommer våld inom de verksamheter som riktar sig till målgruppen. Detta ska göras genom kunskapshöjande insatser riktade mot både personal och personer med funktionsnedsättning.
- insatserna ska utformas med respekt för den enskildes önskemål.
- säkerställa tillgången till heminstruktörer för synskadade och hörselskadade i alla stadsdelsnämnder.
- samarbeta med organisationer och föreningar som arbetar med funktionsnedsättnings- och tillgänglighetsfrågor då de har viktiga kunskaper inom området.
- anpassa socialtjänstens handläggning, insatser och skyddsåtgärder så att alla, oavsett funktionsvariation, kan tillgodogöra sig biståndet.
- brukarperspektivet ska genomsyra alla insatser och att den enskildes inflytande ska öka.
- tillse att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och att den enskilde ges möjlighet att tidigt kunna påverka vem som blir utsedd som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	Öka	Öka	Öka
Andel nöjda brukare - Funktionsnedsättning	kompletteras	kompletteras	kompletteras
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsernas utformning (stöd och service för personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	90 %
Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	92 %	92 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
I samarbete med socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden göra en flerårig plan för hur samliga medarbetare ges möjlighet till kompletterande utbildning för att uppnå kompetenskraven för de nya befattningarna stödassistent och stödpedagog.	2021-01-01	2021-12-31
Införa fri ledsagning på prov, även kallat "Laholmsmodellen", för att sedan utvärdera försöket och dra lärdomar inför ett införande permanent i staden senast 2022.	2021-01-01	2021-12-31
Utvidga arbetsinriktad dagligverksamhet i egen regi.	2021-01-01	2021-12-31
Personaltätheten ska ses över på stadens gruppboendestäder för att säkerställa att det finns tillräckligt med personal för att bedriva den verksamhet som eftersträvas.	2021-01-01	2021-12-31
Utreda förekomsten av upplevelser av våld hos brukare inom LSS och föreslå åtgärder för att förhindra det.	2021-01-01	2021-12-31
Se över behovet av boende för demenssjuka personer under 65 år och föreslå åtgärder vid behov.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

8. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **stöd och service till personer med funktionsnedsättning** godkänns.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stockholm ska vara en stad där rätten till bistånd värnas och där socialtjänsten kan erbjuda insatser av hög kvalitet som är likvärdig över hela staden. Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare för socialsekreterare och biståndshandläggare och brukarperspektivet ska genomsyra verksamheten. Staden ska utveckla och stärka stödet till barn och unga utifrån deras behov.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- insatser för vuxna med beroendeproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- insatser för anhöriga

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten och att insatser mellan vuxen- och barnhandläggning ska vara samordnade. Barnen ska synliggöras och erbjudas eget stöd som anhöriga.
- fokusera på det förebyggande arbetet, tidiga och kunskapsbaserade insatser i samverkan med övriga aktörer.
- genom att alla stadsdelsnämnder ska ha fältassistenter arbeta lokalt med preventiv och uppsökande verksamhet för stadens unga och utveckla den uppsökande verksamheten med fältförlagt socialt arbete med fokus på de utemiljöer och de tidpunkter då ungdomar vistas där.
- stärka arbetet med samordnad individuell plan (SIP) och utveckla hållbara strukturer för samverkan både inom barnvården och för vuxna.
- säkerställa att alla stadsdelsnämnder ska ha en SIP-samordnare för att öka samverkan med utomstående aktörer.
- öka förekomsten av och skapa förutsättningar för barns rätt till information och delaktighet vid samordning av samordnade individuella planer (SIP)
- säkra stadens tillgång till jour- och familjehem samt utveckla uppföljningen av vården i egen regi.
- säkerställa att stadsdelsnämnder har ett egenkontrollsystem för att säkerställa att familjehemsplacerade barn garanteras de besöks de ska få i enlighet med gällande föreskrifter, att hälsoundersökningar görs och bedömning kring vårdnadsöverflyttning görs regelmässigt.
- utveckla samverkan med civilsamhället, näringslivet och arbetsgivare för att bidra till etablering i samhället och på arbetsmarknaden för gruppen ensamkommande barn och unga.

- fortsätta utveckla stadens familjehemsvård och säkerställa att alla barn ges tillgång till stödgrupper, t.ex. *Stella – det tredelade föräldraskapet* och *Mina båda världar*.
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar och arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med socialnämnden.
- stärka samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, fritidsverksamheter och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet för barn i riskzon, bl.a. genom att permanenta och utöka Skolsociala team.
- alla familjehemsplacerade barn ska ingå i socialförvaltningens Skolfam.
- erbjuda och säkerställa tillgången till insatser såsom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram, familjecentraler och familjebehandling som möter stockholmarnas olika behov. Alla som vill gå ett familjestödsprogram ska erbjudas det.
- fortsätta att verka för att fler familjecentraler kan öppna.
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsätta att stärka samverkan mellan socialtjänsten och förskolan, med fokus på förebyggande insatser, tidig identifiering av barn i riskzonen och uthållig kontakt med hjälpbehövande familjer.
- följa upp orosanmälningar från förskola och skola gällande barn som far illa, och i så stor utsträckning som möjligt återkoppla till förskolan eller skolan.
- tillsammans med socialnämnden genomföra insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och möjliggöra för skolan att lägga kraft vid det lärande uppdraget.
- i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden fortsätta utvecklingen av insatser för att bryta omfattande skolfrånvaro så att eleven återgår till en stabil skolsituation.
- säkerställa att hänsyn tas till barnrättsperspektivet i ärenden där en förälder eller vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten, och samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning.
- erbjuda olika former av föräldrastödsprogram och familjebehandling.
- säkerställa tillgången till adekvata behandlingsmodeller för barn, ungdomar och familjer.
- tillhandahålla rådgivning vid ungdomsmottagningar och genomföra socialt förebyggande insatser bland ungdomar.
- ungdomsmottagningarna ska stärkas och flerinsatser erbjudas med anledning av unga flickors psykiska ohälsa. Ingen privatisering av ungdomsmottagningarna ska ske.
- prioritera åtgärder för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga, särskilt unga flickor, unga hbtq-personer och ensamkommande barn och unga. Samverkan med barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och regionens övriga delar är central.
- säkerställa samverkan mellan socialtjänsten, förskola, skola och elevhälsa för alla nyanlända barn, både ensamkommande och barn som bor med sin egen familj.
- stärka det sociala uppsökande arbetet för att nå ungdomar som brukar och/eller säljer narkotika.
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv och socialtjänst i det förebyggande arbetet för att minska narkotikaanvändning.
- socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska koordinera och samordna sitt arbete med sociala insatsgrupper för målgruppen 15-29 år och särskilt utveckla förutsättningarna att nå den yngre målgruppen 15-19 år.

- erbjuda kvalitativ och erfarenhetsmässigt god öppenvård som utgår från varje individs behov i syfte att personen ska kunna bo hemma i egna stadigvarande boenden utan att riskera vräkning.
- arbeta förebyggande mot spelberoende och utveckla insatserna för målgruppen utifrån ett kunskapsbaserat arbetssätt.
- stadsdelsnämnderna ska erbjuda personer med beroendeproblematik en meningsfull sysselsättning och utveckla sådan verksamhet inom stadsdelen.
- utveckla budget- och skuldrådgivning med fokus på ökad tillgänglighet.
- vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka de problem som uppbrottet kan medföra.
- stärka arbetet med så korta placeringar som möjligt på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad samt följa upp att en likställighet råder i staden. Inga barnfamiljer ska placeras på kortvariga boenden såsom vandrarhem.
- fortsätta utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, med eller utan beroende, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa.
- i samarbete med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från uppdrag psykisk hälsa.
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer, exempelvis genom att inrätta lokala brukarråd i stadsdelarna.
- erbjuda intensiva insatser i form av vård och stöd och funktionshöjande insatser vid utskrivning från heldygnsvård för personer med psykiska funktionsnedsättningar och pröva modellen med tryggt mottagande likt inom äldreomsorgen.
- fortsätta att förbättra möjligheterna till arbetslivsinriktade insatser och sysselsättning för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt tillgodose behoven av träfflokaler i stadsdelsområdet där brukaren bor.
- i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar samt för socialpsykiatriens målgrupp.
- tillsammans med socialnämnden arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten alltid tar initiativ till och samverkar till att samordnade individuella planer upprättas
- fortsätta och utveckla samverkan med Region Stockholm och Stor Stockholm i syfte att tillhandahålla en individcentrerad och sammanhållen vård och omsorg av god kvalitet.
- arbeta förebyggande gentemot individer som kan vara i riskzon att radikaliseras till våldsbejakande extremism samt annan brottslighet.
- arbeta förebyggande mot att barn olagligen förs utomlands och tillsammans med socialnämnden utveckla rutiner för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning.
- genomföra ett pilotprojekt med tryggt mottagande inom socialpsykiatri i tre utvalda stadsdelar.
- arbeta vidare med peer supporters inom socialpsykiatri och eftersträva att de på sikt ska kunna anställas direkt av stadsdelsnämnderna.
- stadsdelsnämnderna ska kunna erbjuda boendestöd i egen regi i stadsdelen. Ersättningsystemet ska omformas så restid ej ingår i brukarens timmar. Likställigheten mellan stadsdelar ska öka gällande antalet timmar den enskilde i genomsnitt får.

- utöka arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) och säkerställ att ingen ska arbeta ensam inom det arbetet.
- stärka arbetet med särskilt kvalificerad kontaktpersoner.
- stadsdelsnämndernas arbete med tidigt socialt stöd ska permanentas.
- stadsdelsnämndernas anhörigstöd ska utvecklas och stöd ska även erbjudas till både barn som anhöriga samt till anhöriga till kriminella.
- stärka socialtjänstens arbete gentemot barn och unga genom exempelvis utredningar i tid, insatser efter behov och uppsökande verksamheter. Barn och ungdomsvården får tillräcklig budget för att täcka upp underskottet efter den blågröna majoritetens tidigare budgetar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- arbeta förebyggande inom socialtjänsten, skolan och förskolan. Socialtjänsten ska också arbeta uppsökande och ge stöd och skydd till brottsoffer.
- utveckla det våldspreventiva arbetet och arbetet med våldsutövare med särskilt fokus på unga förövare.
- säkerställa kompetens kring särskilt sårbara grupper, exempelvis personer med funktionsnedsättningar, äldre, hbtq-personer, personer med beroendeproblematik, personer med utländsk bakgrund och personer som lever i en hederskontext.
- särskilt stärka kompetensen kring och utveckla insatser riktade mot barn som lever i våldsbejakande extremistiska miljöer.
- fortsätta utveckla stödinsatser vid placering av förälder med medföljande barn på skyddade boenden, liksom stödet till barn, unga och föräldrar efter avslutad placering.
- stadsdelsnämnderna ska sträva efter att våldsutsatta inte ska flytta till vandrarhem efter boende på skyddat boende utan hitta en mer stadigvarande lösning.
- samarbeta med SHIS gällande boende för våldsutsatta.
- säkerställa skolgången för medföljande barn som är placerade och erbjuda förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder.
- öka barns inflytande i utredningar och uppföljning av insatser samt erbjuda stödsamtal till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella två månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	84 %	84 %	84 %
Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna beroende	42 %	42 %	42 %
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	Fastställs 2021	Fastställs 2022	Fastställs 2023
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	62 %	-	64 %
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	92 %	-	93 %
Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	92 %	-	92 %
Andel personer inom socialpsykiatrin som är nöjda med sin insats	80 %	80 %	80 %
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsernas utformning (stöd och service för personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	80 %

Obligatorisk nämndindikator

Antal vräkningar som berör barn	0	0	0
---------------------------------	---	---	---

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnderna ska införa en pilot för tryggt mottagande vid utskrivning från slutenvården, likt äldrenämndens arbete med tryggt mottagande.	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnderna ska utreda tillgången på öppna träfflokaler för att tillgodose att det finns träfflokaler i stadens alla stadsdelar för personer med psykiska funktionsnedsättningar.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

- Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri** godkänns

Stadsmiljöverksamhet

Stadsmiljön är alla Stockholmares gemensamma rum och används av oss alla. Tillgänglighetsarbetet ska utvecklas och stärkas för att både befintliga och nya miljöer ska vara tillgängliga för alla oavsett funktionsvariation. För att säkerställa en god drift och skötsel av stadsmiljön ska stadsdelsnämnderna tillsammans med kommunstyrelsen utreda vilken driftsform som ger högst kvalitet.

Uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturreservat
- strandbad

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla stadens parker med nya metoder för planering av grönområden och anlägga parker som en naturlig del av stadsutvecklingsområden.
- fortsätta att utveckla en trygg närmiljö i nära samverkan med trafiknämnden och andra berörda aktörer utifrån dialog med invånarna och en lokal analys. I dialogarbetet är det centralt att särskilt rikta sig till flickor och kvinnor, samt att i arbetet utgå från en jämställdhetsanalys.
- ta hänsyn till förskolebarns och skolelevs behov av att vistas i parker och grönområden i arbetet med att planera och utveckla stadsmiljön.
- upprätthålla och tydliggöra information om stadens städgaranti, vilket innebär att städning och tömning av offentliga papperskorgar ska ske inom 24 timmar efter anmälan.
- upprätthålla skadedjursbekämpning i samarbete med trafiknämnden för att minska nedskräpning från fåglar och skadedjur i stadens parker och vid badplatser.
- utveckla och stärka arbetet med att tillgängliggöra stadens naturreservat samt arbeta med rekreativa värden, i samarbete med idrottsnämnden, utbildningsnämnden och exploateringsnämnden.
- återta ansvaret för barmarksrenhållning och snöröjning på lokalgator och på sikt återta verksamheten i kommunal regi.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla och stärka ekologiska värden i stadens parker.
- bidra till goda möjligheter till stadsodling, i exempelvis parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator i samverkan med trafiknämnden.
- utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- beakta vikten av reinvesteringar för att förlänga livslängden på befintliga parker
- utveckla samverkan med det lokala näringslivet i frågor som rör den yttre miljön.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- utveckla medborgardialogen med utgångspunkt i lokala parkplaner.
- planera den yttre miljön utifrån ett jämställdhetsperspektiv och med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.
- fortsätta arbetet med att eliminera hinder för tillgängligheten inom respektive ansvarsområde.
- undanröja fysiska hinder i inne- och utemiljöer, då den fysiska tillgängligheten är avgörande för delaktighet för många stockholmare med funktionsnedsättning.
- utforma lekparken så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ta hänsyn till tillgänglighetsskapande åtgärder.
- tillgänglighetsanpassa parkvägar och parkbänkar.
- rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	76 %	76 %	76 %
Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	70 %	70 %	70 %
Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	70 %	70 %	70 %
Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	86	87	88
Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	100 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och berörda stadsdelsnämnder vidta åtgärder för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten för fotgängare och cyklister vid Järvabadet, planerad idrottsanläggning och övriga Järvafältet.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen aktivt arbeta med möjligheter att ta tillvara och utveckla de kulturella värdena och det folkliga engagemanget i Snösätra och Rågsved i samklang med arbetet att stärka friluftslivet och naturreservatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

10. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **stadsmiljöverksamhet** godkänns.

Ekonomiskt bistånd

Stockholm ska vara en stad där rätten till bistånd värnas och fokus ska ligga på att utveckla och stärka det sociala förändringsarbetet. Alla barn i staden har rätt till goda uppväxtvillkor och därför ska det kompensatoriska arbetet för barn vars föräldrar är aktuella för försörjningsstöd utvecklas.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- ge biståndstagare stöd och individuellt utformade insatser för att nå självförsörjande
- samverka inom stadsdelsnämnden samt med arbetsmarknadsnämnden för att förbättra möjligheterna för personer utanför arbetsmarknaden att nå egen försörjning
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl
- stärka intern och extern samverkan för att förbättra förutsättningarna för personer med osäkra boendeförhållanden att hitta en varaktig bostad
- skyndsamt arbeta för att digitalisera behandlingen av ekonomiskt bistånd för att personalresurserna i större utsträckning ska läggas på socialt förändringsarbete
- utvidga det kompensatoriska arbetet för barn till föräldrar som är aktuella för socialtjänstens ekonomiska bistånd
- säkerställa att utbetalningar av ekonomiskt bistånd sker rättssäkert
- säkerställa att bidragsbrott anmäls till polis för vidare utredning.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd och utgå från ett tydligt barnperspektiv.
- utveckla samverkansformerna inom socialtjänsten i syfte att säkerställa att barnperspektivet tillvaratas framförallt i ärenden som rör barn i familjer med osäkra boendeförhållanden.
- säkerställa att informationsmaterial och ansökningsblanketter är utformade så att det är lätt att förstå villkoren och lämna korrekta uppgifter, samt erbjuda stöd för att lämna rätt information
- hålla en hög tillgänglighet och ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar i kontakten med den enskilde.
- vid behov anpassa bemötandet med hänsyn till den enskildes förutsättningar, exempelvis utifrån funktionsnedsättning eller behov av språk-/teckentolk.

- alla socialsekreterare inom verksamheten ska få vidareutbildning om våld i närrelation med målet att alla ska genomgå utbildning på stadsdelarna.
- stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med och utöka de kompensatoriska insatserna för barn vars föräldrar tilldelas försörjningsstöd. Barnkonsekvensanalyser ska göras regelmässigt och barnsamtal hållas vid behov.
- ett led i det kompensatoriska arbetet är att alla barn, vars vårdnadshavare tilldelas ekonomiskt bistånd, årligen beviljas 1000 kronor för valfritt ändamål.
- stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad tillgänglighet för de sökande med öppna mottagningar, drop-in samt eftersträva en hög servicenivå.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	2,7 %
Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	1,5 %
Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,0 %	1,0 %	1,0 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna införa gratis bokpaket för barn vars vårdnadshavare tilldelas ekonomiskt bistånd.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

11. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **ekonomiskt bistånd** godkänns.

Arbetsmarknadsåtgärder

Alla Stockholmare i arbetsför ålder som idag hindras från att komma in på arbetsmarknaden ska få goda möjligheter att hitta en väg in till meningsfull sysselsättning och egen försörjning. Feriejobben är en viktig förutsättning för många unga att få sina första arbetslivserfarenheter och ska därför öka. Uppsökande arbete och tillgänglighet ska känneteckna stadens arbetsmarknadsåtgärder. Särskilt prioriterade grupper är sysslösa ungdomar, personer med funktionsnedsättning och nyanlända, då vi vet att de är grupper som har det svårast att komma in på arbetsmarknaden. Insatserna ska vara individuellt anpassade.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och offentligt skyddat arbete (OSA-anställningar)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar samt Stockholmsjobb
- Community center i de stadsdelar där det finns.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov.
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden arbeta för att ungdomar ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsområde än där de bor.
- särskilt beakta behovet av feriejobb för unga med funktionsnedsättning och unga utrikesfödda.
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden vidareutveckla arbetet med Stockholmsjobb.
- tillvarata kunskaper och metoder från påbörjat arbete med insatser för personer långt ifrån arbetsmarknaden, och vidareutveckla och sprida effektiva insatser och arbetssätt.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna*

- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, särskilt utrikes födda kvinnor, genom exempelvis uppsökande arbete.
- erbjuda personer med social problematik fysisk och/eller psykisk ohälsa individuellt utformat stöd för att närma sig arbetsmarknaden.
- öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.
- fortsätta utvecklingen av insatser för unga vuxna som står långt från arbetsmarknaden, med fokus på uppsökande arbete.

- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsätta utveckla samarbetet med det lokala närings- och föreningslivet för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med särskild inriktning mot unga.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med berörda stadsdelsnämnder anordna SFI för föräldralediga på Järva.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

12. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **arbetsmarknadsåtgärder** godkänns.

Facknämnder

Arbetsmarknadsnämnden

Minskade ekonomiska klyftor är en förutsättning för en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Insatserna för att fler ska få ett arbete ska därför stärkas. En trygg anställning med goda arbetsvillkor ger människor frihet att forma sina egna liv och ett arbete är avgörande för den enskildes möjligheter i livet och etablering i samhället. Det råder kompetensbrist inom många sektorer och insatserna ska genomsyras av ett kompetensförsörjningsperspektiv. Staden ska arbeta aktivt för att nå de som står särskilt långt från arbetsmarknaden genom att utveckla Stockholmsjobben och erbjuda insatser som kombinerar arbete med språkundervisning. För att ingen ung ska behöva starta sitt vuxenliv i arbetslöshet och utanförskap ska både förebyggande och uppsökande insatser för unga som varken arbetar eller studerar prioriteras högt, precis som insatser som underlättar unga ensamkommandes och nyanländas etablering i samhället. Antalet feriejobb staden erbjuder ska utökas.

Nämndens uppgifter

Arbetsmarknadsnämnden ansvarar för kommunövergripande arbetsmarknadsfrågor och för stadens samlade arbetsmarknadsinsatser. Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- samordning och utveckling av stadens arbete med feriejobb för ungdomar samt ungdomsbesök i äldreomsorgen
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16–19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen

Arbetsmarknadsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen med särskilt fokus på personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- stärka det livslånga lärandet och på sikt skapa möjlighet för fler att studera på Komvux.
- samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra nyanländas etablering och inkludering i samhället.
- utveckla stadens flyktingmottagande genom omvärldsbevakning, kunskapsspridning samt utveckling och uppföljning av statistik.
- samordna stadens arbete med att erbjuda samhällsvägledning till nyanlända.
- i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på bostadssituationen och möjligheterna att hitta bostad.

- vidareutveckla samverkan med aktörer i privat och ideell sektor i syfte att främja integration, utvecklade sociala nätverk, fler vägar till jobb och social innovation.
- tillsammans med Arbetsförmedlingen medverka i upprättandet av den nyanländes handlingsplan och vid behov bidra med sociala insatser.
- utveckla och förbättra innehållet i samhällsorienteringen samt arbeta för att fler nyanlända ska delta.
- i samarbete med Stockholm Business Region fortsätta dialogen med näringslivet för att utveckla företagens möjligheter att bidra till social hållbar utveckling och integration.
- samverka med näringslivet genom Advisory Board för att öka unga ensamkommandes möjligheter till etablering på arbetsmarknaden.
- ta fram en strategi för och samordna ett sammanhållet stöd för unga ensamkommandes etablering i samhället tillsammans med berörda nämnder med fokus på att ge god studie- och yrkesvägledning.
- fortsätta att utveckla jobbtorgen i egen regi och öka samverkan med stadsdelsnämndernas sociala insatsgrupper (SIG).
- utveckla arbetet med att etablera kontakt med elever i riskzonen under sista året i grundskolan eller på gymnasiet för att erbjuda stöd för att fullfölja utbildningen eller i övergången från skola till arbetsliv.
- säkerställa en hög kvalitet på studie- och yrkesvägledning inom SFI, jobbtorgens verksamheter och vuxenutbildningen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- erbjuda arbetsmarknadsinsatser till personer med ekonomiskt bistånd, med särskild prioritering av kortutbildade (personer utan gymnasieutbildning), personer med svag ställning på arbetsmarknaden, personer med funktionsnedsättning och nyanlända.
- i samverkan med stadsdelsnämnderna erbjuda arbetsmarknadsinsatser för att personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa ska kunna närma sig arbetsmarknaden.
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och regionen genom Samordningsförbundet Stockholms stad (Finsam) i syfte att skapa bättre förutsättningar för rehabilitering och inträde på arbetsmarknaden för personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa.
- samverka med Arbetsförmedlingen och stadens nämnder i det uppsökande arbetet för att nå och erbjuda insatser till unga med komplex problematik som varken arbetar eller studerar.
- särskilt prioritera att erbjuda anställningar och praktikplatser för unga. Insatserna ska kunna erbjudas alla unga upp till 29 år.
- samarbeta med stadsdelsnämnderna i det lokala utvecklingsarbetet, särskilt de sju prioriterade stadsdelsområdena.
- samordna stadsdelsnämndernas arbetsmarknadsinsatser och erbjuda stöd till kompetens- och verksamhetsutveckling, samt utveckling av möjligheterna för stadsdelsnämnderna att utbyta platser med varandra.
- utveckla arbetet med att följa upp arbetsmarknadsinsatserna på kort, medellång och lång sikt, i samarbete med högskolorna.
- utöka, samordna och leda arbetet med stadens feriejobb för unga samt ungdomsbesök i äldreomsorgen.

- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla möjligheterna för ungdomar att feriearbeta i andra stadsdelsområden än där de bor.
- fortsätta att utveckla handledarstödet till de arbetsplatser som tar emot feriearbetande ungdomar.
- fortsätta utvecklingen av anpassade insatser för språkstöd i samband med feriejobb för nyanlända ungdomar.
- vidareutveckla och utöka arbetet med att samordna och erbjuda Stockholmsjobb och stockholmsvärdar, gärna i kombination med utbildning, till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål.
- samordna stadens återsökning av statsbidrag för flyktingmottagande.
- erbjuda SFI-undervisning med hög kvalitet och tydlig koppling till arbetsmarknaden, med yrkesinriktningar med hänsyn till stadens framtida rekryteringsbehov.
- stärka och utveckla stadens egen SFI-undervisning.
- utveckla arbetssätt för att öka kontinuiteten inom SFI-undervisningen.
- fortsätta att utveckla studie- och yrkesvägledningen inom SFI.
- arbeta för att fler föräldralediga ska läsa SFI.
- utveckla vuxenutbildningen i egen regi samt Åsö vuxengymnasium som stadens kompetensförsörjningscentrum.
- fortsätta utvecklingen av vuxenutbildningen för att möta behoven hos målgrupper med kort utbildningsbakgrund, bristande svenskkunskaper, sammansatt problematik eller som på annat sätt behöver extra stöd, med särskilt fokus på nyanländas och kortutbildades etablering på arbetsmarknaden. Vuxenutbildningarnas utbildningslokaler ska ha en geografisk spridning i staden.
- utveckla och erbjuda stödinsatser för nyanlända som studerar inom vuxenutbildningen enligt utbildningsplikten.
- utveckla och stärka vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning, till exempel genom att rekrytera, matcha och utbilda personer till yrken där staden bedöms ha stora rekryteringsbehov.
- utveckla och etablera ett centrum för omställning och karriärväxling vid Campus Åsö i syfte att lindra effekterna av coronapandemin.
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken med prioritet av förskola, skola, fritidshem, äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning.
- arbeta uppsökande med studie- och yrkesvägledning för att aktivt nå personer som har rätt att läsa inom vuxenutbildningens rättighetsbaserade utbildningar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta utvecklingen av insatser för kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden, med särskilt fokus på utrikes födda kvinnor.
- samverka med företag och andra organisationer för att skapa fler praktikplatser, feriearbeten och möjlighet till arbete för personer med funktionsnedsättning.
- vara pådrivande i arbetet för att öka antalet anställningar av personer med funktionsnedsättning i stadens verksamheter.

- i samråd med den romska minoriteten arbeta för romers etablering på arbetsmarknaden, i linje med regeringens uppdrag att som utvecklingskommun arbeta för att stärka romers mänskliga rättigheter.
- stödja stadens nämnder och bolagsstyrelser vid användning av sysselsättningsfrämjande krav i upphandling av byggtreprenader och tjänster.
- följa upp, analysera och sammanställa hur nämnders och bolagsstyrelsers upphandlingar bidrar till ökad sysselsättning för personer som står utanför arbetsmarknaden.
- genomföra kompetensutvecklingsinsatser om jämlikt bemötande och diskriminerande strukturer på arbetsmarknaden som individen kan mötas av, hos samtliga medarbetare.
- erbjuda arbetsgivare som nämnden samverkar med kunskapsutvecklingsinsatser om jämlikt bemötande och diskriminerande strukturer på arbetsmarknaden.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	100 %	100 %	100 %
Antal tillhandahållna platser för feriejobb	10 000	10 000	10 000
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	10 000	10 000	10 000
Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	1 100	1 200	1 200
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	1 100	1 300	1 300
Obligatorisk nämndindikator			
Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska utveckla möjligheten att kombinera Stockholmsjobb som till exempel serviceassistent i förskolan och på fritidshem med halvtidsstudier till barnskötare.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska skapa reguljära utbildningsvägar samt valideringsutbildningar inom vuxenutbildningen för befattning stödassistent inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska skapa utökade reguljära utbildningsvägar inom yrkeshögskolan för befattning som stödpedagog inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med Stockholm Stadshus AB verka för att öka antalet Stockholmsjobb inom bolagens verksamheter, med särskilt fokus på kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska utreda möjligheten att utöka andelen vuxenutbildning i egen regi i syfte att öka kvaliteten och skapa långsiktighet och stabilitet.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda hur staden kan bli en bättre arbetsgivare för personer med funktionsnedsättning.	2021-01-01	2021-12-31

Arbetsmarknadsnämnden ska ta fram en plan för att öka antalet vuxenutbildningsplatser i egen regi.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska förstärka jobbtorgen för att möta den ökande arbetslösheten hos utrikesfödda över 29.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samverkan med berörda nämnder etablera ett centrum för omställning och karriärväxling vid Campus Åsö samt samverka med berörda myndigheter för att utveckla verksamheten.	2021-01-01	2021-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska öppna AIM, för Aktivitet Inspiration och Motivation, på fler platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

13. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Arbetsmarknadsnämnden** godkänns.

Avfallsnämnden

I Stockholm hanteras avfall på ett ekonomiskt, effektivt och långsiktigt hållbart sätt. Vi såväl begränsar som effektivt återvinner det avfall som en stad producerar. Stadens alla verksamheter ska präglas av en insikt om vikten av att skapa en klimatsmart stad och ett långsiktigt hållbart samhälle.

Nämndens uppgifter

Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar vilar på staden i fråga om avfallshantering. Nämnden ansvarar för:

- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall.

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholm Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB.

Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB.

Kommunfullmäktiges mål för nämnden

Stadens nämnder ska fastställa uppföljningsbara mål för sin verksamhet utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägardirektiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

14. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Avfallsnämnden** godkänns.

Exploateringsnämnden

Stadens mark är en strategisk resurs som ska användas för att bryta boendesegregationen och bidra till en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Hyresrätter med överkomliga hyror ska prioriteras före bostadsrätter och allmännyttan ska få tillräckligt med mark för att nå sina bostadsmål. Den långsiktiga samhällsplaneringen ska stärkas för att säkerställa att viktiga samhällsfunktioner byggs ut i takt med att befolkningen växer. Samtidigt ska staden se till att goda boendemiljöer och tillgång till grön- och rekreationsytor, offentlig och kommersiell service, kultur- och samlingslokaler samt inbjudande och trygga offentliga rum finns i stadens alla delar. Aktörer som bygger för stadens behov och lämnar lägenheter till bostadsförmedlingen prioriteras vid markanvisningar. Aktörer som däremot inte sköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmetoder ska inte tillåtas bygga nya bostäder på stadens mark.

Nämndens uppgifter

Exploateringsnämnden ansvarar för:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- aktivt verka för att staden lever upp till sitt bostadsförsörjningsansvar genom att säkerställa ett högt bostadsbyggande över konjunkturcykler.
- styra stadsutvecklingen mot en socialt hållbar stad med trygga offentliga miljöer där en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar liksom samhällsservice, grön- och rekreationsytor samt arbetsplatser finns i alla delar av staden.
- i huvudsak markanvisa utifrån områdesplanering där detaljplaner utvidgas i syfte att åstadkomma ett helhetsperspektiv samt säkerställa grundläggande funktioner och kvaliteter i stadsutvecklingen genom att tillämpa socialt värdeskapande analys i alla projekt.
- särskilt verka för att områden som domineras av villor och radhus tillförs hyresrätter och flerfamiljshus i syfte att bryta boendesegregation och öka underlag för kollektivtrafik och service.
- särskilt prioritera hyresrätter med överkomliga hyror, student-, ungdoms- och seniorbostäder liksom bostäder för grupper som staden har ett särskilt ansvar för.

- öronmärka markanvisningar till aktörer som bygger bostäder med överkomliga hyror, aktörer som uppfyller kraven för statliga investeringsstöd samt presumerar sin hyra.
- säkerställa att de allmännyttiga bostadsbolagen får tillräckligt många och stora markanvisningar för att nå bostadsmålen i ägardirektiven.
- öka markanvisningarna till och aktivt delta i utvecklingen av koncepten Stockholmshus och Snabba hus.
- öka transparensen i markanvisningsprocessen genom att markanvisningar i högre utsträckning prövas i ett jämförelseförfarande med tydliga kriterier och urvalsgrunder.
- pröva innovativa sätt att genom till exempel markanvisningstävlingar och villkorade markanvisningar pressa produktionskostnader och hyror i nyproduktion, även av gruppboendestäder.
- erbjuda en variation i byggrätternas storlek för att möta förmågan hos olika typer av byggaktörer.
- styra mot större lägenhetsstorlekar, bland annat i stadsdelar med hög andel trångbodda barnfamiljer.
- prioritera aktörer som bygger sociala bostäder för stadens behov och lämnar samtliga lägenheter till bostadsförmedlingen.
- skärpa rutinerna för kontroll av byggaktörer för att säkerställa att fastighetsägare som missköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmodeller inte ges markanvisningar eller möjligheter att förvärva fastigheter.
- vara en aktiv part i stadens samverkan för att tillgodose boendelösningar i mottagandet av nyanlända samt öka ambitionen och skapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper i bostadsbolagens nyproduktion.
- tillgodose behovet av såväl icke biståndsbedömda seniorbostäder som biståndsbedömda vård- och omsorgsboenden genom markanvisningar i enlighet med äldreboendeplanen.
- sänka avgälden för seniorbostäder upplåtna med hyresrätt i syfte att stimulera nyproduktion och samtidigt ställa krav på presumering av hyran och att en andel av bostäderna öronmärks för individer över 85 år som är folkbokförda i staden.
- markanvisa bostäder med särskild service enligt SoL och LSS enligt de behov som anges i Boendeplan 2019-2023 samt utifrån principen 60 procent i egen regi och 40 procent i privat regi.
- säkerställa den planeringsinriktning som läggs fast i SAMS genom att vid markanvisning av större områden alltid samråda med berörd stadsdelsnämnd och utbildningsnämnden, samt reservera mark för skolbyggnation.
- inkludera utemiljön i förskola och skola i byggprocessens tidiga skeden enligt riktlinjer för lekvrädesfaktor för förskole- och skolgårdar som ska tas fram enligt *Direktiv för samtliga nämnder och styrelser*.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om en fossilbränslefri stad senast år 2040.
- ansvara för arbetet med att utveckla stadens miljöprofilsområden och kontinuerligt implementera lärdomar i övriga stadsutvecklingsprojekt.
- leda arbetet med att stärka samordningen av logistik, teknisk infrastruktur och masshantering i stadsutvecklings- och infrastrukturprojekt och ställa miljökrav

ur ett livscykelperspektiv i syfte att uppnå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor till år 2040.

- aktivt följa allmännyttans arbete med att ta fram en branschstandard för beräkning av klimatpåverkan från byggandet och en standard för livscykelbaserade klimatkrav som inkluderar såväl energiåtgången i färdig byggnad som klimateffekter från byggprocessen.
- i samarbete med kommunstyrelsen och i samverkan med Region Stockholm bevaka och säkerställa en jämlik tillgång till klimatvänlig kollektivtrafikförsörjning med hög tillgänglighet och kvalitet för alla grupper i samhället.
- samverka med trafiknämnden i ett tidigt skede av exploateringsprojekt för att säkerställa god framkomlighet och att nya stadsutvecklingsområden är försörjda med kollektivtrafik redan vid inflyttning.
- skapa goda förutsättningar för bilpooler, främja mobilitetstjänster och säkerställa att en hög andel av parkeringsplatserna i nyproduktion på stadens mark förses med laddinfrastruktur.
- revidera riktlinjerna för flexibla och projektspecifika parkeringstal för att ytterligare sänka parkeringstalen vid nybyggnation och styra bort den kostnaden från bostadsbyggandet samt minska biltrafiken i staden.
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall, havsnivåhöjningar och värmeböljor i planeringen och bistå i kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning.
- stärka kompetensen inom dagvatten och skyfallshantering i stadsutvecklingen.
- vid planering av bebyggelse beakta den skyfallsmodell som Stockholm Vatten och Avfall AB tagit fram och utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer.
- ha ett stadsövergripande perspektiv vid investeringar i park- och naturmark, samordna med övriga gröna investeringar, och tydligt redovisa detta i beslutsunderlag och uppföljning.
- i exploateringsavtalen med byggaktörerna ställa krav på åtgärder som främjar stadsgrönska och biologisk mångfald, såsom gröna tak och väggar, konstgjorda dammar samt grönytor och planteringar som gynnar pollinerande insekter.
- säkerställa att medel för grönkompensation i större utsträckning inriktas på ekologiska åtgärder som förstärker biologisk mångfald, ekosystemtjänster och klimatanpassning.
- arbeta med digitaliseringens möjligheter i stadsutvecklingsprojekt för att skapa en smart stad som gör livet enklare och mer klimatsmart samtidigt som sårbarhetsaspekter beaktas.
- i planeringen säkerställa ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor och eleffekt.
- huvuddelen av alla nybyggen ska ha tak som är gröna och bidrar med fördröjning av dagvatten och/eller ha solceller.
- markanvisa ett ökat antal bostäder årligen i byggnader som huvudsakligen uppförs i trä.
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta naturreservat i Hagsätraskogen och i Kyrkhamn.
- påbörja planeringen av en ekodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen för att stärka det viktiga ekologiska sambandet däremellan.
- utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen, och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till att omfatta hela skogen.

- i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utveckla och utöka möjligheterna till stads- och koloniodling samt underlätta för andra lokala odlingsinitiativ.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa tillskapande av hyresrätter med rimliga hyror och tillräckligt med investeringsutrymme för angelägen utveckling i hela staden genom att aktivt omfördela medel från mer lönsamma projekt i innerstaden till ytterstaden samt projekt som syftar till att tillskapa hyresrätter i stadsdelar som domineras av radhus och villor.
- öka öppenheten vid markanvisningar så att nämnden och allmänheten får större inblick i vilka ansökningar som har gjorts för marken och orsakerna till kontorets val av byggaktör och projekt.
- tillämpa driftsnyckeltal i planeringsprocessen som främjar långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar och ökad förutsägbarhet i driftskostnader för nya områden.
- vid ianspråktagande av idrottsmark eller idrottsanläggning för exploatering samverka med idrottsnämnden för att identifiera behov av kompenserande åtgärder. Den del av kostnaderna som avser ersättning av befintlig funktion ska täckas av exploateringsprojektet.
- i de beslut som fattas om stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential samt i större stadsutvecklingsprojekt analysera näringslivets möjligheter i samverkan med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region AB och berörd stadsdelsnämnd. Särskilt fokus på småföretagares och kulturutövares möjligheter.
- intensifiera det strategiska arbetet tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Business Region AB för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i översiktsplanens fokusområden i Stockholms södra delar.
- redovisa hur nämnden, i arbetet med översiktsplanens fokusområden, främjar det lokala näringslivet i stadsutvecklingsprocesser.
- i prioriteringen av investeringsprojekt beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm.
- utveckla processer i syfte att i högre grad tillgodose stadens behov av samhällsservice med hjälp av seriösa privata aktörer på såväl kommunal som privat mark.
- följa försök i andra kommuner med digitala verktyg och bättre projektplanering för att minska byggkostnaderna.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utveckla samrådsprocesser för att tillförsäkra att barns röster blir hörda och barnperspektivet stärks genom hela planprocessen.
- stärka stockholmarnas inflytande över sin närmiljö genom en utökad dialog på lokal nivå och utvecklade former för dialog med grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser.
- säkerställa tillgången till lokaler för föreningsliv och kulturliv i alla områden i samband med större markanvisningar och stadsutvecklingsprojekt.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal markanvisade bostäder	12 000	12 000	12 000
Antal markanvisade bostäder i syfte att nå minskade boendekostnader	600	600	600
Antal markanvisade hyresrätter	7 200	7 200	7 200
Antal påbörjade bostäder	10 000	10 000	10 000
Antal påbörjade hyresrätter	6 000	6 000	6 000
Antal markanvisade seniorbostäder upplåtna med hyresrätt	400	400	400
Antal markanvisade bostäder till stadens bostadsbolag (exkl. Micasa)	2 500	2 500	2 500
Antal markanvisade bostäder i trähus	1 000	1 000	1 000
Antal markanvisade genomgångsbostäder för prioriterade grupper	300	300	300
Antal stadsdelar med mer än 60 % bostadsrätter och ägt boende	69	68	67
Obligatorisk nämndindikator			
Antal påbörjade student- och ungdomsbostäder	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Antal markanvisade arbetsplatser i ytterstaden	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Antal påbörjade respektive färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	Tas fram av nämnd enligt gällande boendeplan	Tas fram av nämnd enligt gällande boendeplan	Tas fram av nämnd enligt gällande boendeplan

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen revidera markanvisningspolicyn för att tydligare styra mot prioritering av hyresrätter, kompletterande lägenhetsstorlekar, markanvisning i huvudsak efter påbörjad detaljplanering och bidrag med lägenheter för sociala behov även från privata byggaktörer. Revideringen syftar till en tydlig prioriteringsordning, ökad transparens för hur mark anvisas, inkl. vård- och omsorgsboende, samt att endast seriösa hyresvärdar ska få markanvisning. De som inte sköter sin förvaltning eller tillämpar oetiska affärsmodeller ska inte få markanvisningar eller möjlighet att förvärva fastigheter.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska öka antalet markanvisningar till allmännyttan så att målet om 3 000 bostäder för påbörjade lägenheter/år kan upprätthållas.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningarna för att indexera tomträttsavgälden för större förutsägbarhet och långsiktiga spelregler för byggaktörer, samtidigt som staden bör kunna ta del av ökade markvärden.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningarna att halvera tomträttsavgälden för seniorbostäder i syfte att stimulera byggandet av seniorbostäder upplåtna med hyresrätt.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska initiera en markanvisningstävling för hållbara toalettlösningar i flerbostadshus.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska ta fram en strategi för skyddsvärd natur.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska utreda förutsättningarna för att införa en kvalitets- och kvantitetsstandard för offentliga rum i hela staden, med uppföljning på områdesnivå respektive stadsövergripande nivå, som ska tas i beaktande i alla markanvisningar och investeringsbudgetar.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och berörda stadsdelsnämnder vidta åtgärder för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten för fotgängare och cyklister vid Järvabadet, planerad idrottsanläggning och övriga Järvafältet.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, SHIS, kommunstyrelsen och koncernstyrelsen ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas samt tydliga aktiviteter och mätbara indikatorer.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med koncernstyrelsen, exploateringsnämnden, socialnämnden, bostadsbolagen och bostadsförmedlingen arbeta fram en stadsövergripande handlingsplan i syfte att minska trångboddheten bland företrädesvis barnfamiljer.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen ta fram en rörelsefaktor som ska tillämpas i samband med nyproduktion och analyser av befintlig bebyggelse för att säkerställa en god tillgång till idrotts- och lektyr i alla delar av staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden pröva möjligheten att utlysa arkitekttävlingar i syfte att identifiera innovativa platser och sätt att tillskapa ytor för idrott, lek och fysisk aktivitet i exempelvis tätbebyggda områden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utvärdera och föreslå förändringar i gällande rutiner och kostnadsberäkningar för att säkerställa att full kompensation utgår till fastighetsnämnden vid behov av ersättningsinvesteringar i samband med ianspråktagande av idrottsmark för bostadsändamål.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och kommunstyrelsen utarbeta en modell för öronmärkning av en andel av	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
budgeten i exploateringsprojekt till ny- och reinvesteringar i ytor för idrott, lek och rörelse på strategiska platser i staden.		
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden aktivt arbeta med möjligheter att ta tillvara och utveckla de kulturella värdena och det folkliga engagemanget i Snösätra och Rågsved i samklang med arbetet att stärka friluftslivet och naturreservatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

15. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Exploateringsnämnden** godkänns.

Fastighetsnämnden

Stockholms stads fastighetsbestånd som till stor del består av kulturfastigheter, idrottsanläggningar och andra fastigheter med staden som hyresgäst fyller en viktig funktion för stadens invånare. Stadens fastigheter ska vara tillgängliga och tillgodose stockholmarnas behov idag och i framtiden. Genom ett ansvarsfullt förvaltande av fastigheter och strategiska energieffektiviseringar bidrar stadens fastighetsförvaltning till en jämlik, jämställd och klimatsmart stad som leder till en långsiktig hållbar utveckling för människor, miljö och stadens ekonomi.

Nämndens uppgifter

Fastighetsnämnden ansvarar som stadens fastighetsförvaltande resurs för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag samt naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns. Uppdraget omfattar förvaltningsbyggnader, kulturfastigheter, idrottsanläggningar, vissa kommersiella fastigheter, vissa naturvårdsområden och reservat utanför stadens gräns samt inhyrningar och bostadsrätter. Nämndens ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter men i vissa fall även med externa hyresgäster
- planering för en effektiv användning av stadens lokaler med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov utifrån ett långsiktigt perspektiv
- hållbar fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- hantering av ärenden om tvångsförvaltning, samordnas av AB Svenska Bostäder
- svara för stadens hyresförhandlingar för andrahandsuthyrning av bostäder där det idag saknas förhandlingsordning
- samordna hyresbildningen för de bostadslägenheter som hyrs ut i andra hand där bakomliggande hyresförhandlingsordning saknas
- samverka med stadsdelsnämnderna vid ny- och ombyggnation av förskolor och låta verksamheternas behov och önsknings vara vägledande snarare än ekonomiska förutsättningar. Vid nybyggnation av förskolor och skolor ska pedagoger involveras i arbetet för placering, utformning och alla aspekter som påverkar deras verksamhet.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utifrån nämndens uppdrag och ansvarsområden aktivt bidra till att stadsutvecklingen styr mot en socialt hållbar stad med trygga offentliga miljöer där en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar liksom samhällsservice, idrotts-, grön- och rekreationsytor samt arbetsplatser finns i alla delar av staden.
- i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna aktivt verka för att nya idrottsytor placeras så att dessa främjar möten mellan människor med olika bakgrund i syfte att motverka segregation.
- tillsammans med kommunstyrelsen, koncernstyrelsen och idrottsnämnden aktivt verka för en utökad regional idrottsplanering.

- i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna aktivt verka för tillskapandet av fler utomhusgym anpassade för särskilda målgrupper, såsom kvinnor, äldre och personer med funktionsnedsättning.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen inventera utemiljön på förskolegårdar i anslutning till bostadsrätter som SDN hyr för nämndernas räkning respektive av bostadsbolagen och vid behov ta fram en handlingsplan för re- och nyinvesteringar som behöver göras för att höja lekvärdesfaktorn.
- vara en aktiv part i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i stadsdelar där nämnden äger och förvaltar fastigheter.
- kontinuerligt rondera och underhålla sitt fastighetsbestånd för att främja trivsel, trygghet och upprätthålla en hög nivå på den löpande förvaltningen.
- ha en aktiv upphandlingspolicy där huvudmannen för en entreprenad ansvarar för hela kedjan av underentreprenörer och säkerställer att kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor skrivs in i samtliga avtal.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utifrån sitt uppdrag bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om en fossilbränslefri stad senast år 2040.aktivt verka för att nya idrottsanläggningar lokaliseras i kollektivtrafikhöga lägen i syfte att minska behovet av transporter med bil.
- tillsammans med trafiknämnden och fastighetsnämnden säkerställa att både befintliga och nya idrottsanläggningar förses med trygga och säkra gång- och cykelförbindelser.
- löpande pröva möjligheten att uppföra solceller inom nyproduktion och på befintliga fastigheter.
- aktivt bidra till att öka takten i energieffektiviseringen av stadens samlade fastighetsbestånd i syfte att skynda på klimatomställningen och motverka konjunkturnedgången genom att öka investeringsvolymen och tidigarelägga angelägna upprustnings- och energieffektiviseringsprojekt.
- aktivt delta i arbetet med att minska utsläpp och energiåtgång under uppförande av nya fastigheter genom utökad samverkan med stadens förvaltningar och andra aktörer om exempelvis logistiklösningar, transporter och masshantering.
- aktivt följa allmännyttans arbete med att ta fram en branschstandard för beräkning av klimatpåverkan från byggandet och en standard för livscykelbaserade klimatkrav som inkluderar såväl energiåtgången i färdig byggnad som klimateffekter från byggprocessen.
- intensifiera arbetet med att identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt fastighetsbestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor samt ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.
- möjliggöra för laddplatser till elbilar och elcyklar i anslutning till nämndens fastigheter.
- löpande pröva möjligheten att anlägga gröna tak, konstgjorda dammar, bikupor och odlingar som anpassats till pollinerande insekter i anslutning till nämndens fastigheter i syfte att främja den biologiska mångfalden.
- förvalta naturreservaten utanför stadens gräns med ambitionen att öka tillgängligheten, förstärka och utveckla ekosystemtjänster samt gröna värden.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- bedriva en långsiktig hållbar fastighetsförvaltning, bland annat genom att avyttra fastigheter som saknar strategiskt värde för staden på lång sikt.
- inför beslut att sälja till externa aktörer alltid analysera konsekvenserna för stadens lokalhyreskostnader på kort och lång sikt.
- renodla fastighetsbeståndet och därmed bidra till att ansvaret för fastigheter och anläggningar ligger på nämnder och styrelser där de naturligen hör.
- i samarbete med Stockholm Parkering AB fortsätta utreda vilka bergum och övriga anläggningar som kan överföras från nämnden till bolaget i syfte att användas för parkeringsändamål.
- i samarbete med kommunstyrelsen verka för att omförhandla hyresavtal för lokaler för förskolor och fritidshem som enskilda anordnare hyr i andra hand av staden för att säkerställa att avtalen omfattar nämndens samtliga kostnader för sådana hyresförhållanden.
- använda sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar som verktyg för att bidra till att skapa arbetstillfällen för personer som står långt från arbetsmarknaden.
- ansluta sig till den gemensamma avsiktsförklaringen mellan de allmännyttiga bostadsbolagen och SISAB som syftar till att arbeta enhetligt och proaktivt för att motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser inom ramen för modellen Rättvist byggande.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta med att tillgängliggöra publika lokaler för personer med funktionsnedsättning.
- göra podiet och talarstolar i Rådssalen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning med hänsyn till de kulturhistoriska förutsättningarna.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh)	7 000 MWh	10 000 MWh	13 000 MWh
Obligatorisk nämndindikator			
Antal nya respektive upprustade parklekar.	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd
Andel ideella föreningar som ges möjlighet att behålla sina lokaler genom hyresrabatter och uppskov.	100 %	100 %	100 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen ta fram en rörelsefaktor som ska tillämpas i samband med nyproduktion och analyser av befintlig bebyggelse för att säkerställa en god tillgång till idrotts- och lektyr i alla delar av staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden pröva möjligheten att utlysa	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
arkitektävlingar i syfte att identifiera innovativa platser och sätt att tillskapa ytor för idrott, lek och fysisk aktivitet i exempelvis tätbebyggda områden.		
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utvärdera och föreslå förändringar i gällande rutiner och kostnadsberäkningar för att säkerställa att full kompensation utgår till fastighetsnämnden vid behov av ersättningsinvesteringar i samband med ianspråktagande av idrottsmark för bostadsändamål.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kommunstyrelsen och Stadshus AB utreda möjligheten att bilda ett kommungemensamt idrottsfastighetsbolag i syfte att möjliggöra för kommunerna i länet att dela på investerings- och driftskostnader i nya idrottsanläggningar och genom strategisk lokalisering bidra till fler interaktionsskapande målpunkter i länet.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden och kommunstyrelsen utarbeta en modell för öronmärkning av en andel av budgeten i exploateringsprojekt till ny- och reinvesteringar i ytor för idrott, lek och rörelse på strategiska platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram en långsiktig investeringsplan för re- och nyinvesteringar i stadens parklekar samt utreda möjligheten att tillskapa nya parklekar på strategiska platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda hur stadens modeller för kulturstöd och föreningsbidrag ska förändras för att möta kultur- och föreningslivets behov av ändamålsenliga lokaler och samtidigt säkerställa att nämndens hyresintäkter täcker fastigheternas behov av löpande underhåll och upprustning.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med bostadsbolagen, kommunstyrelsen och Stadshus AB utreda förutsättningar och lämplig organisation för driftcentraler i egen regi för stadens fastighetsägande bolag, förvaltningar och stiftelser i syfte att minska energianvändningen, förbättra driftoptimeringen och utveckla hanteringen av effektoppar i det samlade fastighetsbeståndet.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen ta fram förslag på ett överskottskrav för nämnden som svarar mot nämndens fastighetsbestånd och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning och underhåll av nämndens fastigheter.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utvärdera och föreslå förändringar i gällande rutiner kring ersättning till nämnden för inköp av bostadsrätter för förskol- och socialtjänstämål.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och Stadshus AB utreda en extern försäljning av Hötorgs- och Östermalms hallarna i syfte att frigöra resurser till nödvändiga idrotts- och fastighetsinvesteringar.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, AB Svenska Bostäder/Stadsholmen och Stadshus AB identifiera fastigheter med högt kulturhistoriskt värde som kan överföras från nämnden till Stadsholmen AB i syfte att optimera drift och underhåll av fastigheterna utifrån ett stadsövergripande perspektiv.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, Stockholm Vatten och Avfall AB och Stadshus AB utreda möjligheten att överföra Sturehofs slott från nämnden till bolaget.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och berörda stadsdelsnämnder vidta åtgärder för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten för fotgängare och cyklister vid Järvabadet, planerad idrottsanläggning och övriga Järvafältet.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

16. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Fastighetsnämnden** godkänns.

Idrottsnämnden

Stockholm ska vara en stad där alla har möjlighet att leva ett aktivt och hälsosamt liv. Möjligheten att idrotta och motionera är av stor vikt för folkhälsan och alla ska kunna motionera på sina villkor. Vi ska höja takten i utbyggnaden av idrottsanläggningar så att alla som vill ska kunna delta i idrottsaktiviteter. Vi ser behov av ett utökat regionalt samarbete och ett gemensamt idrottsfastighetsbolag för att kunna klara utbyggnaden, bland annat för specialidrotter på platser med goda kollektivtrafikförbindelser över kommungränserna. Det ska vara lätt att hitta en gratis träningsanläggning utomhus i hela staden där alla känner sig trygga och välkomna. Då stockholmsidrotten har drabbats hårt av coronapandemin är det viktigt att staden följer föreningarnas arbete för att se hur det kan underlättas eller stöttas.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas folkhälsa genom att erbjuda möjligheter till idrott och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skollokaler

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta för att nå de prioriterade grupperna genom att stötta idrottsrörelsen och genom att samverka med andra aktörer.
- samarbeta med idrottsgeneralen i arbetet mellan nämnden och idrottsrörelsen.
- fortsätta öka möjligheterna till ett rörligt friluftsliv samt tillgodose och tillgängliggöra idrotts-, fritids- och friluftsverksamhet i syfte att få fler stockholmare fysiskt aktiva.
- driva samverkan mellan stadens nämnder, bolagsstyrelser och föreningslivet så att ytor för spontanidrott, så som motionsspår och utomhugym, tillgodoses.
- anlägga utegym och andra ytor för spontanidrott i hela staden.
- möjliggöra för föräldrar att träna med barn exempelvis genom att anlägga platser för lek och träning för barn vid utegym eller anlägga utegym vid lekplatser.

- anlägga fler motionsspår liknande det i Sättra som finns inom bebyggt område för att locka fler att motionera utomhus.
- i samarbete med Stockholms löp- och cykelföreningar gå igenom de motionsspår som Stockholm har och hur de kan göras bättre.
- bemanna utomhusanläggningarna vissa tider med syfte att få fler att använda motionsspår och utegym.
- utveckla samverkan med idrottsföreningar och ha stor lyhördhet inför föreningarnas behov och önskemål så att föreningarna får goda förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet.
- genom idrottsbonusen och idrottskoordinatorer stödja föreningar och det lokala föreningslivet som arbetar långsiktigt med att nå personer som tillhör de prioriterade grupperna.
- arbeta för att alla barn kan idrotta med glädje och tidiga elitsatsningar ska motverkas.
- stödja satsningar för att få fler unga att vilja engagera sig ideellt, inte minst som ledare.
- arbeta med att få fler nyanlända att vara aktiva i föreningslivet och bli ledare i föreningar samt stödja föreningar som bedriver verksamhet för att integrera nyanlända.
- fortsätta genomföra särskilda satsningar för ökad simkunnighet med särskilt fokus på ytterstaden.
- verka för att kostnaderna för att utöva idrott i Stockholm hålls så låga som möjligt.
- stödja barn och ungdomar i socioekonomiskt svaga områden genom bland annat så kallade sportotek, öppna idrottshallar under lov, spontanidrott och drop-in-fotboll. Insatserna ska planeras i samverkan med föreningslivet.
- fortsätta erbjuda simskola till rabatterat pris i ytterstaden.
- arbeta med en trygghetsskapande miljö utifrån ett preventivt perspektiv och initiera trygghetsfrämjande åtgärder som exempelvis skyltning, bättre utomhusbelysning och röjning av träd och buskage.
- ha en proaktiv planering för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som ett tidsmässigt perspektiv.
- fortsätta arbetet med ”program supporter” för att nå unga och bidra till ett positivt och långsiktigt förändringsarbete av supporterkultur i staden.
- i samverkan med kulturnämnden, utbildningsnämnden och SISAB tillgängliggöra skolidrottshallar och skollokaler för föreningslivet i idrottsnämndens bokningssystem, med det långsiktiga målet att så många hallar som möjligt tillgängliggörs utifrån ekonomi, resursutnyttjande och genomförandetid.
- arbeta för ett ökat samarbete mellan föreningsliv och skola för att barn ska kunna idrotta i anslutning till skoldagen.
- investera i utrustning och inventarier så att fler idrottshallar kan användas av fler idrotter
- fördela resurser, investeringsmedel såväl som driftmedel så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika oavsett kön, ålder eller bakgrund.
- i samverkan med det nystartade kommungemensamma idrottsfastighetsbolaget peka ut platser med goda kollektivtrafikförbindelser med grannkommuner som skulle vara gynnsamma för idrottsanläggningar.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med fastighetsnämnden fortsatt satsa på att energieffektiviserande åtgärder och satsningar på solenergi i stadens idrottsanläggningar genomförs kontinuerligt.
- utifrån sitt uppdrag bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om en fossilbränslefri stad senast år 2040.
- aktivt verka för att nya idrottsanläggningar lokaliseras i kollektivtrafiknära lägen i syfte att minska behovet av transporter med bil.
- tillsammans med trafiknämnden och fastighetsnämnden säkerställa att både befintliga och nya idrottsanläggningar förses med trygga och säkra gång- och cykelförbindelser.
- verka för att användning av skadliga kemikalier och plast minskar.
- intensifiera insatserna för insamling av matavfall.
- i syfte att minska miljögifterna i stadens vatten fortsätta arbetet med att skapa lämpliga platser för tvättning av båtar och båtborstar.
- tillsammans med fastighetsnämnden sätta in åtgärder för att minska spridningen av mikroplaster på samtliga befintliga konstgräsplaner samt vid anläggning av nya planer.
- utveckla arbetet med granulatfällor, och följa utvecklingen av nya material.
- intensifiera arbetet med att identifiera klimatrelaterade sårbarheter inom nämndens ansvarsområden, såsom effekter av skyfall och värmeböljor samt ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera anläggningar utifrån den långsiktiga investeringsplanen och ett driftkostnadsperspektiv i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad.
- fördela resurser, investeringsmedel såväl som driftmedel så att förutsättningarna för att utöva idrott är jämlika oavsett kön, ålder eller bakgrund.
- tillämpa driftkostnadsperspektiv vid beställningar av fastighetsnämnden, SISAB eller externa parter för tillkommande idrottsytor.
- utreda alternativa strategier vid upprustning av idrottsanläggningar och simhallar, i syfte att säkra en långsiktigt hållbar driftkostnad.
- tillsammans med fastighetsnämnden planera underhåll för att upprätthålla tillgängligheten till anläggningarna.
- i samråd med fastighetsnämnden bistå exploateringsnämnden med underlag för framtagande av kalkyl och behovsanalys vid exploatering av befintlig idrottsmark, i de fall idrottsmarken tas i anspråk ska den ersättas.
- vidareutveckla den, tillsammans med fastighetsnämnden, påbörjade processkartläggningen avseende beställning, planering och genomförande av idrottsinvesteringar samt involvera SISAB i det fortsatta arbetet.
- delta i stadens arbete med att få en bredd av både ekonomiskt- och ekologiskt hållbara evenemang till Stockholm, framförallt evenemang som särskilt inspirerar till ökad idrott och fysisk aktivitet för alla oavsett kön, ålder eller bakgrund.

- i samverkan med bostadsbolagen fortsätta inventera lokaler i allmännyttan för att finna lokaler lämpliga för mindre utrymmeskrävande idrotter.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- kommunicera och anpassa utbudet av idrotts- och fritidsaktiviteter till barn och ungdomar med funktionsnedsättning.
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjandeinsatser för personer med funktionsnedsättningar samt för socialpsykiatrins målgrupp.
- motverka alla typer av diskriminering, trakasserier samt kränkande behandling inom stadens idrottsverksamheter.
- säkerställa att lokaler, omklädningsrum och anläggningar i stort är funktionella för alla och möjliggör användande även för personer med funktionsnedsättning och för transpersoner.
- verka för att det ska finnas tillgång till flexomklädningsrum på alla anläggningar.
- se över hur motionsspår i skogsområden kan göras användarvänliga för äldre, barn och personer med funktionsnedsättning exempelvis genom att placera ut bänkar för pauser och liknande.
- anlägga utegym som är anpassade för olika grupper exempelvis äldre och personer med funktionsnedsättning.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Nyttjandegrad idrottshallar	88 %	88 %	88 %
Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd	Tas fram av nämnd

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Idrottsnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna se över stadens motionsspår i syfte att öka likställigheten och utöka trygghetsarbetet.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska utreda möjligheten att anlägga lekyta för barn bredvid utegym och peka på var detta skulle vara möjligt att genomföra.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med stockholmsidrotten och initiera en kampanj för att få fler barn och unga i rörelse.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska starta ett projekt med bemannade motionsspår och utegym under vissa tider med syfte att få fler att vilja använda dessa även kvällstid.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med utbildningsnämnden utreda möjligheten för staden att tillsammans med föreningslivet införa ”prova på dagar” under skolloven där barn och unga får prova olika idrotter gratis.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden ta fram en plan för att säkerställa att alla större grusplaner ska vara omgjorda till	2021-01-01	2021-12-31

konstgräsplaner till 2023, samt att minst en plan som omvandlas från grus till konstgräs ska ha isidrottsanläggning för att kunna användas till isidrotter.		
Idrottsnämnden ska tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utreda var det skulle kunna anläggas kallbadhus för att möjliggöra bad på fler platser i staden.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska utreda hur Stockholm på bästa sätt skulle kunna införa kostnadsfri simskola för att nå en nollvision gällande drunkningar.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska starta ett sponsorprogram för att se hur nämnden kan underlätta för föreningar som nyttjar stadens hallar att exponera sin sponsring på ett enkelt och hållbart sätt.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska årligen följa upp hur arbetet med de prioriterade målgrupperna fortskrider och rapportera till nämnden.	2021-01-01	2021-12-31
Idrottsnämnden ska utreda hur de kan stötta idrottslivet för att minska konsekvenserna av coronapandemin.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen ta fram en rörelsefaktor som ska tillämpas i samband med nyproduktion och analyser av befintlig bebyggelse för att säkerställa en god tillgång till idrotts- och lektytor i alla delar av staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden pröva möjligheten att utlysa arkitekttävlingar i syfte att identifiera innovativa platser och sätt att tillskapa ytor för idrott, lek och fysisk aktivitet i exempelvis tätbebyggda områden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utvärdera och föreslå förändringar i gällande rutiner och kostnadsberäkningar för att säkerställa att full kompensation utgår till fastighetsnämnden vid behov av ersättningsinvesteringar i samband med ianspråktagande av idrottsmark för bostadsändamål.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, kommunstyrelsen och koncernstyrelsen utreda möjligheten att bilda ett kungämsamt idrottsfastighetsbolag i syfte att möjliggöra för kommunerna i länet att dela på investerings- och driftskostnader i nya idrottsanläggningar och genom strategisk lokalisering bidra till fler interaktionsskapande målpunkter i länet.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och berörda stadsdelsnämnder vidta åtgärder för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten för fotgängare och cyklister vid Järvabadet, planerad idrottsanläggning och övriga Järvafältet.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

17. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm stad ska värna det fria ordet, demokrati och alla människors lika värde. I ett samhälle där dessa grundläggande principer hotas måste den oberoende kulturen och mångfaldsperspektivet inom kulturen försvaras. Kultur ger plats för människor att mötas, uppleva och själva gestalta sina liv. Det är viktigt att kulturlivet ges plats i den växande staden och att stockholmarnas tillgång till kultur och möjligheten för eget skapande ska vara god i så väl ytterstad som innerstad. Särskilt viktigt är det att nå ut till de grupper som idag inte tar del av stadens kulturliv. Biblioteken är centrala mötesplatser i Stockholm och deras demokratiska uppdrag ska värnas och utvecklas. Samarbete mellan biblioteken och stadsdelarnas öppna mötesplatser och medborgarkontor ökar tillgänglighet och service för invånarna. Kulturskolan ska ge fler barn och unga möjligheten att utöva kultur tillsammans med professionella pedagoger. Det fria kulturlivet ska ges goda och långsiktiga förutsättningar att verka i staden och erbjuda stockholmarna kulturupplevelser av många olika slag med hög kvalitet.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmia – forskning och förlag, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall/Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt evenemang
- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds och den konstnärliga friheten värnas
- följa och främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde sköta stadens bidragsgivning till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna och hemgårdarna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa att kulturskolan kan växa genom att öka antalet pedagoger och teaterassistenter samt säkerställa att lokalbeståndet överensstämmer med behovet.
- stärka kulturskolans arbete med att bredda utbudet för att nå de målgrupper som idag är underrepresenterade.
- se över ansökningsystemet till kulturskolan och genomföra nödvändiga förändringar i syfte förbättra tillgängligheten, att nå fler barn och unga och bidra till likställighet i staden.
- arbeta inom ramen för Kulan och annan kulturverksamhet i förskola och skola i nära samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna samt stadens fria kulturaktörer.

- stärka bibliotekens roll genom att ha bemannade bibliotek med generösa öppettider i hela staden.
- värna bibliotekens huvuduppdrag genom att utveckla samarbetet med kulturnämndens och stadsdelsnämndernas övriga verksamheter inklusive medborgarkontoren i syfte att öka såväl service som antalet öppna mötesplatser för stadens invånare.
- fortsätta utveckla det digitala biblioteket så att det bidrar till att böcker och läsande blir tillgängligt för fler.
- utreda avskaffande av reservationsavgifter inom Stockholms stad.
- fortsätta öka tillgängligheten i museernas såväl fysiska som digitala miljöer.
- utveckla stadens stöd till samlingslokaler och ateljéstöd.
- verka för att stadens evenemang, så som We Are Sthlm och Kulturfestivalen, är trygga och fortsätter vara en angelägenhet för fler genom att exempelvis förlägga programpunkter i ytterstaden.
- i samarbete med andra nämnder och civilsamhället utveckla arbetet med aktiviteter för stadens nyanlända.
- i samverkan med stadsbyggnadsnämnden verka för att kulturperspektivet är en integrerad del i stadens utveckling genom att använda kulturytefaktorer i stadsplaneringen.
- i samverkan med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna öka och förenkla närvaron av kultur och offentlig konst i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden.
- fortsätta samarbetet med idrottsnämnden och utbildningsnämnden för att tillgängliggöra skollokaler för föreningsliv via idrottsnämndens bokningssystem.
- stödja utvecklingen av film och tv-produktioner i Stockholm.
- i samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd verka för att ett mångkulturellt arrangemang kan genomföras i Rålambshovsparken i samband med nationaldagsfirandet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta arbetet med energibesparingar när det gäller framförallt transporter, lokaler och elkonsumention.
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.
- verka för att stadens evenemang är hållbara.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalytor och upprustning av befintliga lokaler.
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar i samarbete med Stockholm Business Region AB.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- skapa goda förutsättningar för både stadens institutioner och det fria kulturlivet så att kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd erbjuds.
- stötta och samordna stadsdelsnämndernas kultursekreterare.
- säkra den konstnärliga friheten och främja en mångfald av kulturuttryck.
- verka för att tillgången till konst, kultur och eget skapande inte ska vara beroende av kön, ålder eller ekonomiska förutsättningar.
- verka för låga hyror för lokaler där det utövas kultur.
- arbeta för låga avgifter och ett enhetligt avgiftssystem för Kulturskolan.
- fortsätta arbetet med att synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken samt de stora invandrarspråken i stadens bibliotek.
- säkerställa att stadens föreningsbidrag och kulturstöd går till föreningar och grupper som har en icke-diskriminerande och demokratisk grundsyn.
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta skyltprogrammet som synliggör stadens mångfald och platser där viktiga personer för Stockholm har verkat.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal lån totalt i kommunala bibliotek	4,8	4,8	4,8

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kulturnämnden ska utreda möjligheten att införa kostnadsfri uthyrning av instrument inom kulturskolans verksamhet.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden revidera genomförandebeslutet för upprustningen av stadsbiblioteket, Spelblomskan 16.	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska i samarbete med Spånga-Tensta SDN och Kulturnämnden utreda hur området för Tensta gymnasium och Tensta träff kan utvecklas till en kulturnod med kulturverksamhet som replokaler, dansstudios och konstnärsateljéer.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska besluta om att utveckla verksamheten och renovera lokalerna på stadsbibliotekets huvudbibliotek vid Sveavägen för att kunna värna det kulturminnesskyddade arvet samtidigt som verksamheten ska klara behoven i en växande stad och svara upp mot dagens krav på tillgänglighet.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska utreda hur utställning av konst på elskåp runt om i staden skulle kunna genomföras.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utreda möjligheterna till kulturverksamhet i tullhuset på Blasieholmen.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska ta fram en plan för avskaffandet av reservationsavgifterna inom Stockholms stad för att tillgängliggöra smalare litteratur och litteratur på andra språk utan kostnad.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolag ta fram en lokalstrategi för kulturskolan med en plan för att det ska finnas kulturskola i egna anpassade lokaler i alla stadsdelar.	2021-01-01	2021-12-31

Kulturnämnden ska tillsammans med Utbildningsnämnden utreda möjligheterna att starta Komtek i Stockholms stad samt att utreda den organisatoriska placeringen i staden, samt starta en pilotverksamhet i en eller flera stadsdelar under 2021.	2021-01-01	2021-12-31
Kulturnämnden ska utreda ansökningssystemet till kulturskolan i syfte att ta fram ett förfarande som inte utgör hinder för prioriterade målgrupper samt mäter den reella efterfrågan på kursutbudet.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen utreda hur stadens modeller för kulturstöd och föreningsbidrag ska förändras för att möta kultur- och föreningslivets behov av ändamålsenliga lokaler och samtidigt säkerställa att nämndens hyresintäkter täcker fastigheternas behov av löpande underhåll och upprustning.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden aktivt arbeta med möjligheter att ta tillvara och utveckla de kulturella värdena och det folkliga engagemanget i Snösätra och Rågsved i samklang med arbetet att stärka friluftslivet och naturreservatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

18. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kulturnämnden: kulturförvaltningen** godkänns.

Kulturnämnden: stadsarkivet

Stockholms historia är en del av stockholmarnas gemensamma identitet. Förankring i historien bidrar till stadens sammanhållning. En enkel och jämlik tillgång till information stärker stockholmarnas möjligheter att agera, påverka och vara delaktiga i stadens utveckling. Genom lokalerna i Liljeholmen får stadsbyggnadshistorien en mer framträdande plats.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvar för Stockholms stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning.
- utveckla stadens informationshantering i nära samarbete med stadens övriga nämnder.
- utveckla nämndens publika verksamhet i nära samarbete med Stadsmuseet och stadens bibliotek.
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser.
- fortsätta breddinförandet av ärendehanteringssystemet eDok över hela staden samt utveckla systemet Diabas.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta arbetet med att effektivisera energiförbrukningen inom framförallt transporter och elkonsumention.
- fortsätta nyttja tekniska resurser för att hitta klimatsmarta lösningar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- genomföra noggranna driftkostnadsanalyser utifrån nämndens samlade lokalbehov inför beställning av tillkommande lokalytor och utrustning av befintliga.
- verka för att fler verksamheter levererar sina arkiv, både på papper och digitalt till e-arkivet.
- arbeta för att förvaltningsorganisationen för eDok är kostnadseffektiv i syfte att minimera driftkostnadskonsekvenser för användarna i staden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- publicera allt sitt upphovsrättsskyddade material, som staden själv är legal upphovsman till, under en licens som tillåter vidareanvändning.
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på ett sätt som underlättar tillgången och gör att offentlighetsprincipen upprätthålls.
- fortsätta arbetet med att synliggöra kvinnor och andra underrepresenterade grupper genom historien.
- utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

19. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kulturnämnden: stadsarkivet** godkänns.

Kyrkogårdsnämnden

I Stockholm är begravningsplatserna välskötta och rofyllda miljöer, med plats för eftertanke. De ska ge utrymme för alla oavsett begravningsstradition och livsåskådning. Såväl begravningsplatser som kulturhistoriskt värdefulla byggnader för begravningsändamål är väl underhållna.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften. Nämndens ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen.

Begravningsverksamheten ska i sin helhet finansieras av begravningsavgiften, som fastställs av kommunfullmäktige. Över- och underskott ska i sin helhet balanseras till nästkommande budgetår i en begravningsfond. Begravningsavgiften år 2021 är 7,5 öre.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- erbjuda rofyllda och vackra begravningsplatser.
- ge möjlighet och utrymme för olika begravningsstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler.
- verka för att den konfessionslösa inriktningen ska upprätthållas så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser.
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som trygga och säkra.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utveckla och förvalta park- och naturmiljövärden vid stadens begravningsplatser.
- i större utsträckning köpa in närodlade perenner som är särskilt attraktiva för pollinerare.
- energieffektivisera byggnader och belysning på begravningsplatserna för att minska energiförbrukning, samtidigt som de stämningsfullt ljussatta inom- och utomhusmiljöerna behålls på ett sätt som inte påverkar den biologiska mångfalden. Detta kan ske ex. vid fasadbelysning av kyrkor eller ceremonilokaler genom att endast en sida belyses, inte hela fasaden.
- vara ledande i utvecklingsarbetet för miljöhänsyn vid drift av krematorier.
- ha en säker kemikaliehantering som bidrar till en minskad påverkan på miljö och hälsa.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i sin underhållsplan specificera de åtgärder som behöver utföras på kort och lång sikt, samt redogöra för hur prioritering och optimering sker på kort sikt.
- långsiktigt hålla en god nivå på underhållet vid stadens begravningsplatser.
- stärka underhållsåtgärder där det tidigare varit eftersatt.
- fortsätta arbetet med att tillhandahålla platser för feriearbetare.
- öka besöksnäringen och tillhandahålla fler guidningar på världsarvet Skogskyrkogården.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utreda nya gravtyper och vid behov införa dessa på fler av stadens begravningsplatser.
- utreda möjligheterna för ekologiska begravingar som efterfrågas allt mer.
- tillgänglighetsanpassa stadens begravningsplatser.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

20. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

I Stockholm ska ren luft och rent vatten vara en självklarhet i hela staden. Stockholm har höga ambitioner för att skapa en miljö- och klimatsmart stad. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig del i Stockholms omställning till en fossilfri, giftfri och långsiktigt hållbar stad. Stockholmarens hälsa ska gynnas genom ett långsiktigt arbete med att säkerställa en ren stadsmiljö och en sund inomhusmiljö. Det ska vara lätt för stockholmarna att leva hållbart och invånarnas ekologiska fotavtryck ska minska. Såväl inomhus som utomhus ska vi slippa gifter, buller och avgaser.

Nämndens uppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden. Nämnden ansvarar för:

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen samt lagen om sprängämnesprekursorer
- prövning av tillstånd för vissa av de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- miljö- och luftövervakning samt bullerbekämpning
- planering och samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras miljöarbete
- information om miljö- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera och utveckla myndighetsutövning och tillsynsarbete i syfte att säkerställa stockholmarnas hälsa och säkerhet samt lika och rättvisa regler för företag inom Stockholms stad.
- genomföra kontinuerliga informationskampanjer om boendes rättigheter och möjligheter att anmäla de värddar som brister i bostadsunderhåll.
- delta i stadens samlade arbete med att uppnå målen för bostadsförsörjningen, där en hög genomförandetakt är särskilt prioriterat.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillsammans med kommunstyrelsen inrätta en vetenskaplig klimatpanel vars uppgift är att ge forskningsbaserade råd i frågor om stadens utveckling med hänsyn till både klimatpåverkan och klimatanpassning. Klimatpanelen ska ha god insyn i stadens beslutsprocesser och tillgång till utredningsresurser från Miljöförvaltningens plan- och miljöavdelning.
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser följa och analysera utvecklingen av fossilbränsleanvändningen i Stockholm och därmed stötta

arbetet med att på ett effektivt sätt nå målet om fossilbränslefritt Stockholm 2040

- genom Energicentrum utarbeta arbetsätt för en mer uppsökande och stödjande funktion för att ytterligare intensifiera arbetet med energieffektiviseringar och en fossilbränslefri organisation 2030 i stadens nämnder och bolag samt en utfasning av alla resterande oljepannor i hela staden till år 2025.
- vid behov stödja övriga nämnder och bolagsstyrelser i samband med upprättande, utvärdering samt uppföljning av miljökrav vid upphandling.
- i samarbete med servicenämnden arbeta för att minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter.
- ansvara för kommunkoncernens gemensamma fordonshantering och för inköpskategorin fordon.
- ta fram arbetsätt för att följa, prioritera och minska kemikaliebelastningen för framför allt barn och ungdomar samt fortsätta arbetet med en kemikaliesmart förskola och skola.
- i förebyggande tillsyn och som samtalspartner med näringslivet öka både stadens och privata aktörers arbete för minskad kemikaliepåverkan och bistå berörda nämnder med underlag om biologisk mångfald och ekosystemstjänster i stadsbyggnadsprocessen.
- fortsätta arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för Stockholms vattenförekomster i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB.
- delta i regionala vattensamarbeten och samverka med olika forskningsinstitut som ett led i intensifiering av vattenarbetet.
- fortsätta arbetet med tillsyn av båtclubbarna med inriktning på minskad användning av skadliga båtbottnfärger och vara pådrivande i arbetet med att fasa ut skadliga båtbottnfärger som framförallt måste ske på nationell nivå och i samverkan med branschen.
- säkerställa en förbättrad avfallssortering och ökad insamling av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling.
- fortsätta att tillgängliggöra miljödata för invånarna.
- inrikta informationsprojektet Klimatsmarta stockholmare mot att öka kunskapen om invånarnas egen klimatpåverkan och tillhandahålla verktyg för att reducera den.
- öka energi- och klimatrådgivningens utåtriktade arbete gentemot till exempel fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag.
- skapa fler kommunala naturreservat i skyddsvärda miljöer. Naturreservatet Årstaskogen-Årsta holmar ska utvidgas till att omfatta hela Årstaskogen. Planeringen för naturreservat i Kyrkhamn och Hagsätraskogen ska fortsätta, samt inledas för Fagersjöskogen.
- planlägga en ekodukt som ger både en ekologisk och social koppling över stambanan mellan naturreservaten i Älvsjöskogen och Hagsätraskogen.
- kartlägga och eventuellt föreslå inrättande av så kallade biotopskyddsområden utöver de områden som idag skyddas som naturreservat.
- tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholms Hamn AB utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutvecklingen idag.
- ta fram en modell för intern klimatkompensation för tjänsteresor, där utsläppen som orsakas av arbetsresor med flyg och fossildriven bil debiteras med relevant summa och används till att subventionera tågresor eller andra utsläppsreducerande aktiviteter.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa resurseffektiv verksamhet för att kunna bistå nämnder och bolag med expertkunskaper och samtidigt kunna genomföra den egna kärnverksamheten.
- bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad.
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta arbetet med att förenkla för stadens invånare att ta del av information och beslut om stadens miljö- och hälsoarbete.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel badplatser med bra badvattenkvalitet	92 %	93 %	94 %
Utsläpp per invånare (ton CO ₂ e per invånare)	1,8 CO ₂ e/inv	1,7 CO ₂ e/inv	1,5 CO ₂ e/inv
Antal dygn över normvärdet för PM ₁₀ i luft	35 dygn	35 dygn	35 dygn
Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft	Max 7 dygn	Max 7 dygn	Max 7 dygn

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden aktivt arbeta med möjligheter att ta tillvara och utveckla de kulturella värdena och det folkliga engagemanget i Snösätra och Rågsved i samklang med arbetet att stärka friluftslivet och naturresevatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

21. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Servicenämnden

Stockholm ska vara en jämlik, jämställd och klimatsmart stad som tillhandahåller god service till invånarna, med ett långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens inköps- och upphandlingsverksamhet ska användas som ett medel för att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. Servicenämnden ska värna och säkerställa att stadens avtal innebär goda arbetsvillkor och ställer höga etiska krav på alla avtalsparter.

Nämndens uppgifter

Servicenämndens kärnverksamhet är administrativa tjänster. På uppdrag av kommunstyrelsen och andra nämnder eller bolag ska servicenämnden svara för genomförandet av gemensamma administrativa processer. Nämndens ansvar omfattar:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- upphandlingsstöd, samt genomförande av centralupphandlingar
- stöd för användning av arbetsrättsliga villkor vid upphandling
- e-handelsstöd
- stöd i att lägga egen regi-anbud
- rekryteringsstöd
- kontaktcenter Stockholm
- gemensam växel
- lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för elkraft

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmare och brukare i äldrefrågor.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och arbetsmaskiner.
- fortsätta arbetet med att hitta lösningar för att skapa möjligheter för Stockholms stads verksamheter att lätt kunna återanvända möbler och inventarier genom projektet Stocket.
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta för att minska inköpen av plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillhandahålla utbildning, support och stöd inom upphandling och inköp.
- fortsätta arbetet med att utreda digitaliseringens effekter på uppdrag och personal genom att arbeta långsiktigt med strategi och planering för framtida digitaliseringsarbete inom de verksamhetsområden där det bedöms lämpligt.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillhandahålla konsultativt stöd kring tillämpningen och uppföljningen av arbetsrättsliga villkor och etiska krav i upphandlingar och avtal.
- i samarbete med kommunstyrelsen införa kategoribaserad inköpsstyrning, gemensamma processer samt systemstöd för upphandling, avtalshantering och inköpsanalys (VINST-projektet).
- ansvara för kommunkoncernens inköpskategori el.
- i samarbete med kommunstyrelsen bidra till ökad e-handel med stadens leverantörer.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	50 %	50 %	50 %

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

22. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Service-nämnden** godkänns.

Socialnämnden

Stockholm ska vara en stad där socialtjänsten ska erbjuda insatser av hög kvalitet som är likvärdiga över hela staden och rätten till bistånd värnas. Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare för socialsekreterare och biståndshandläggare och brukarperspektivet ska genomsyra verksamheten. I Stockholm ska alla barn, unga, personer med funktionsnedsättning eller vuxna med beroendeproblematik och/eller psykisk ohälsa garanteras det stöd de har rätt till.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat kommunövergripande frågor rörande:

- stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
- socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
- insatser för barn och unga i öppenvård
- beroendeproblematik
- ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
- hemlöshet
- samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
- drog- och brottsförebyggande arbete
- tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol
- dödsboutredningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillsyn av tobaksförsäljning på försäljningsställen som har serveringstillstånd
- samordning av stadsdelsnämndernas tillsyn av folköls- och tobaksförsäljning

Socialnämnden ansvarar också för:

- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning av personer som anvisas enligt bosättningslagen
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med beroendeproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna daglig verksamhet och bostad med särskild service
- samordning av planering av bostäder inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelberoende
- råd- och stödverksamhet till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning av stadens avtal med SHIS
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

- socialnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen inom området

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden

- fortsätta utveckla och stärka barnperspektivet genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola och stötta stadsdelsnämnderna i att samordna insatser mellan vuxen- och barnhandläggning.
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla anhörigstödet för barn till föräldrar med psykisk ohälsa och/eller beroendeproblem samt anhöriga till gängkriminella.
- arbeta för att få till en märkbar förbättring i samarbetet mellan socialtjänst och sjukvård kring de som både lider av psykisk sjukdom och missbruk, bland annat genom att säkerställa att socialtjänsten alltid tar initiativ till och samverkar till att samordnade individuella planer upprättas.
- fortsätta att utveckla föräldrastödsprogram i förebyggande syfte och anpassa föräldrautbildningen efter olika gruppers förutsättningar och behov, bland annat för föräldrar med barn med funktionsnedsättning, samt utveckla föräldrastödsprogram med fokus på barns utsatthet på nätet.
- öka antalet kommunala familjehem/jourhem samt se över behovet av att utveckla förstärkt familjehemsvård med anställda behandlingsfamiljer för att det ska finnas lösningar för alla barn och unga utifrån deras behov.
- fortsätta utveckla stadens familjehemsvård genom utbildning, kvalitetsuppföljning och information till inspektörer och socialsekreterare. Antalet placerade barn ska minska per familjehem för att trygga närheten till vuxna.
- fortsätta stärka arbetet med SkolFam och stärka samarbetet med utbildningsnämnden.
- utveckla stödet till placerade barn och deras föräldrar samt fortsätta utveckla arbetet med eftervård i öppna former i samarbete med stadsdelsnämnderna.
- inrätta sociala ombud via socialnämnden i syfte att stödja unga ensamkommande i kontakten med myndigheter efter att godmanskap upphör.
- genomföra insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten och möjliggöra för skolan att lägga kraft vid det lärande uppdraget.
- i samarbete med utbildningsnämnden fortsätta utvecklingen av insatser för att bryta omfattande skolfrånvaro så att eleven återgår till en stabil skolsituation.
- tillsammans med utbildningsnämnden fortsätta att stärka samverkan mellan socialtjänsten och förskolan, med fokus på förebyggande insatser, tidig identifiering av barn i riskzonen och uthållig kontakt med hjälpbehövande familjer
- ha en samordnande och stöttande roll i stadsdelsnämndernas arbete med sociala insatsgrupper (SIG) och Skolsociala team med ett särskilt fokus på ytterstaden.
- samla och sprida kunskaper om effektiva metoder bland annat för att nå ungdomar som brukar och/eller säljer narkotika.
- stärka samverkan mellan verksamheterna inom Framtid Stockholm med stadsdelsnämndernas socialt uppsökande och förebyggande arbete samt polisen.

- erbjuda stöd och skydd genom den stadsövergripande avhopparkerksamheten i samverkan med polisen.
- fortsätta stärka ungdomsjourens uppsökande arbete mot unga som utsätts för människohandel och prostitution, vilket även omfattar arbetet mot prostitution på nätet.
- utöka det uppsökande arbetet mot människor som befinner sig i prostitution
- starta ett exit-program för människor som befinner sig i prostitution.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta vidareutveckla stadens mottagande av och stödet till nyanlända kvotflyktingar.
- samordna arbetet med boendepånen och bearbeta stadsdelsnämndernas/regionernas förslag, samt föreslå beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd övergripande bedömning av behov och framtida trender.
- fortsätta den nära samverkan med övriga nämnder och bolag i staden för att möjliggöra lämpliga boendelösningar för nyanlända.
- stödja stadsdelsnämnderna i att utveckla den interna samverkan samt utveckla fler insatser, både icke biståndsbedömda och biståndsbedömda.
- tillsammans med SHIS möta socialnämndens och stadsdelsnämndernas behov av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd.
- fortsätta att utveckla och följa upp SHIS boskola för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas och hyreskontrakt omsätts.
- tillgodose tillgången till försöks- och träningslägenheter samt Bostad Först.
- verka för att SHIS i samarbete med Intro Stockholm bistår de personer som kommer till Stockholm efter anvisning från Migrationsverket med en bostad.
- verka för att SHIS Bostäder utvecklar arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta samt barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden. SHIS bostäder ska tillskjutas de medel som krävs för att kunna tillgodose behovet av tillfälliga bostäder. Socialnämnden ska tillsammans med SHIS utreda frågan om förlängd boendetid som är bättre anpassad till ordinarie bostadsmarknad och öka antalet platser i mellanboende för våldsutsatta.
- ansvara för att samordna de årliga behovsbedömningar som SHIS och stadsdelsnämnderna gör av lägenheter utifrån behov samt vidareförmedla dem till exploateringsnämnden.
- utveckla samverkansformer inom socialtjänsten i syfte att säkerställa att barnperspektivet tillvaratas framförallt i ärenden som rör barn i familjer med osäkra boendeförhållanden.
- starta och driva LSS-boenden för de målgrupper där det idag saknas boenden inom staden.
- tillsammans med SHIS arbeta för att ett förstärkt barnperspektiv ska genomsyra SHIS verksamheter.
- SHIS ska få utökat anslag för att tillgodose stadens växande behov av genomgångsbostäder för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande. Budget- och skuldrådgivning ska utvecklas med fokus på likställighet och ökad tillgänglighet. Socialnämnden ska se över vilka nya rutiner/arbetssätt som kan behövas inom socialtjänsten med anledning av den nya lagen om olovlig andrahandsuthyrning så att vräkningar av barn kan undvikas.
- fortsätta arbetet enligt stadens åtgärdsprogram för att motverka hemlöshet bland äldre och stärka det uppsökande och vräkningsförebyggande arbetet.

- i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla det boendestöd som tillhandahålls personer som beviljas försöks- och träningslägenheter.
- stödja stadsdelsnämnderna att stärka arbetet med så korta placeringar som möjligt på akutboenden för att på sikt fasa ut den boendeformen inom staden.
- fortsätta utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, med eller utan beroende, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa.
- utveckla stödet till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare, där kvinnor i målgruppen särskilt ska prioriteras.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk och neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- fortsätta utveckla samarbetet med brukar- och intresseorganisationer samt de lokala brukarråden.
- anpassa och introducera metoden kollegial observation inom socialpsykiatri och omsorgen om personer med funktionsnedsättning.
- fortsätta implementera insatsen IPS i sysselsättningsverksamheter som arbetar arbetslivsinriktat och särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna personer och personer med sociala/medicinska skäl.
- fortsatt ansvar för förstärkningsteamet samt erbjuda introduktionsutbildningar för nyanställda socialsekreterare inom alla verksamhetsområden.
- samarbeta med stadsdelsnämnderna i det lokala utvecklingsarbetet, särskilt de sju prioriterade stadsdelsområdena.
- förstärka finansieringen för stadens kvinnojourer, kvinnojourer ska inte upphandlas utan staden ska ha IOP-avtal med jourerna för långsiktig finansiering och samverkan.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för en minskad energianvändning.
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds samt sorteras till återvinning.
- minska transporter och resor med bil.
- verka för att ekologiska livsmedel och ekologiska varor köps i så stor utsträckning som möjligt.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta för att socialtjänstens verksamhet ska bli mer innovativ genom att exempelvis utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik för att minska administrationen och ge mer tid för klientarbete.
- samordna de akademiska noderna för att dessa, i samverkan med universitet och högskolor, ska främja utvecklingen av forskning i socialt arbete.
- fortsätta stärka uppföljningen av verksamheterna som tillhandahåller insatser enligt SoL och LSS inom verksamhetsområdet för att säkerställa kvaliteten på insatserna.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsatt stödja berörda nämnder så att arbetet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck blir samordnat, evidensbaserat och av hög kvalitet. Ett särskilt fokus ska ligga på våldspreventiva insatser och arbetet med våldsutövare.
- ansvara för att samordna innehållet i stadens relationsvårdscentrum, avseende målgrupp och insatser i samråd med stadsdelsnämnderna.
- stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att utveckla metoder för att hitta våldsutsatta samt höja kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inom stadens verksamheter.
- fortsätta utveckla stödinsatser vid placering av förälder med medföljande barn på skyddade boenden, liksom stödet till barn, unga och föräldrar efter avslutad placering.
- utreda hur stadsdelsnämndernas arbete med familjer efter att ett barn flyttas hem från placering kan stärkas och utökas samt vara likvärdigt över staden.
- säkerställa skolgången för medföljande barn som bor på skyddat boende, akut- eller utredningsboende och erbjuda förskola eller pedagogisk verksamhet för barn i förskoleålder i samverkan med utbildningsnämnden.
- stödja stadsdelsnämnderna att vid oundvikliga uppbrott från förskola och skola erbjuda kompensatoriska åtgärder för att motverka problem som uppbrottet kan medföra.
- erbjuda stöd och vägledning till ungdomar samt konsultativa samtal och utbildningar till olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer genom *Origo - länsgemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck*.
- erbjuda ett socialt ombud till ensamkommande barn och ungdomar i samband med att de blir av med sin gode man pga. ålder, för stöd i kontakten med myndigheter i samverkan med socialnämnden.
- stödja stadsdelsnämndernas insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism samt samla och sprida kunskaper om effektiva och evidensbaserade metoder inom socialtjänstens område.
- i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar samt för socialpsykiatriens målgrupp.
- stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att utveckla metoder för att arbeta med våldsutövare. Särskilt fokus ska ligga på våld i unga relationer där arbetsätt och rutiner för arbete med dessa behöver tas fram
- fortsatt ansvara för projektet ”Stödinsatser till personer yngre än 65 år med demenssjukdom, deras anhöriga och barn”.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska fortsätta samordna boenden för ensamkommande barn och unga.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska inrätta ett stödcentrum för personer som utsatts för sexuella övergrepp. Förslaget innebär att den som blivit utsatt för ett sexuellt övergrepp kan få stöd och hjälp med bland annat anmälan, rådgivning och stödsamtal på ett och samma ställe genom ett samarbete mellan kommun, region och polis.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden utreda möjligheten att införa skolsociala team i alla stadsdelar.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en långsiktig plan för hur samtliga medarbetare inom stöd och service för personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till kompletterande utbildning för att uppnå kompetenskraven för de nya befattningarna stödassistent och stödpedagog.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samverkan med kommunstyrelsen och äldrenämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan biståndshandläggare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning socialsekreterare ifråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska göra en översyn av avgifterna för boenden för att främja stadigvarande boendialternativ.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öppna fler mötesplatser för hbtq-ungdomar och deras anhöriga.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med äldrenämnden utvärdera arbetet med äldre i hemlöshet.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utveckla dagverksamheterna för utsatta EU-medborgare för att främja sysselsättning och drägliga boendevillkor.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och Region Stockholm verka för att fler familjecentraler kan öppnas för att stärka det tidiga förebyggande arbetet med barn, unga och deras familjer.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utreda möjligheterna att starta en kommunal FOU-enhet som har i uppdrag att samarbeta med berörda högskolor, ha ett övergripande ansvar för metodutveckling samt skapa förutsättningar för erfarna socialarbetare att kombinera sitt arbete med forskning.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna genomföra en pilot med tryggt mottagande i hemmet för socialpsykiatrins målgrupp.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämndens EU-team ska informera och bedriva ett fördjupat uppsökande arbete.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utveckla hemlöshetsarbetet, fasa ut akutboenden till förmån för långsiktiga boendialternativ, se över taköverhuvudet-garantin (TÖG) samt ta fram en ny hemlöshetsplan.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska utreda hur stödet till unga personer som utsätts för våld kan stärkas och hur arbetet med förövare kan utvecklas.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska starta ett skyddat boende för kvinnor med beroendeproblematik och som lever nära gängkriminalitet.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna arbeta fram en modell för socialtjänstens öppenvård som erbjuds barn och unga i syfte att den ska vara likvärdig över staden och fler insatser bli tillgängliga.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna förändra stadens fixartjänst för att även omfatta människor med funktionsvariationer enligt samma regelverk som för äldre.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med koncernstyrelsen, exploateringsnämnden, socialnämnden, bostadsbolagen och bostadsförmedlingen arbeta fram en stadsövergripande handlingsplan i syfte att minska trångboddheten bland företrädesvis barnfamiljer.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, SHIS, kommunstyrelsen och koncernstyrelsen ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas samt tydliga aktiviteter och mätbara indikatorer.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden syftar till att stödja unga ensamkommande i kontakten med myndigheter efter att godmanskap upphör inrätta sociala ombud via socialnämnden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

23. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Socialnämnden** godkänns.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggandet har en central roll för att möta behoven hos en växande befolkning på ett hållbart sätt och nå visionen om ett Stockholm för alla. Stadsbyggnadsnämnden ska tillgodose bostadsförsörjningen i en växande stad på ett sätt som värnar alla de kvaliteter som Stockholm kan erbjuda vad gäller såväl natur- som kulturvärden. Planeringen för nya bostäder och tillhörande utbyggnad av samhällsservice är särskilt prioriterad och arbetet ska präglas av effektivitet, helhetsperspektiv, hög kvalitet och dialog. En tydlig koppling mellan översiktlig planering, områdesanalyser och detaljplaner är nödvändig för att staden ska kunna möta dagens och morgondagens stockholmares behov. Stadsplaneringens möjligheter att främja social hållbarhet och en klimatsmart stad med ett hållbart resande ska särskilt tillvaratas.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mätnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturresevat och djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa bostadsförsörjningen genom ett tillräckligt högt bostadsbyggande samt genom att planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för.
- tillsammans med exploateringsnämnden verka för att en hög bostadsbyggnadstakt ska kunna bibehållas genom konjunkturcykler, bland annat genom ett ökat tillskott av hyresrätter och genom att planera för större stadsutvecklingsprojekt.
- planera för att bygga minst 60 procent hyresrätter med överkomliga hyror, för att ta sitt ansvar för en växande befolkning och minska bostadsjämligheten.
- säkerställa effektiv stadsutveckling genom en samlad produktionsplanering tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser.
- med hjälp av särskild satsning på planerare säkerställa och ytterligare förstärka en hög byggtakt.
- i huvudsak bedriva stadsplanering genom områdesplanering, då staden planerar för helhetsområden, utreder förutsättningarna för området och först efter tidig dialog med invånarna anvisar mark. Genom detta framgångsrika arbetssätt i Skärholmen, Rågsved och Hagsätra har staden fått igång planering av bostäder

i områden där det tidigare inte byggts eller planerats nybyggnation i någon större utsträckning.

- integrera kulturperspektivet i stadens utveckling och planering genom att använda kulturytefaktor i stadsplaneringen.
- beakta målen för allmännyttans nyproduktion, bland annat avseende Stockholmshus.
- tillsammans med exploateringsnämnden pröva och utvärdera nya metoder för effektiva processer.
- tillsammans med exploateringsnämnden utreda möjligheten att styra lägenhetsstorlekar i planprocessen och markanvisningar i syfte att fler större bostäder ska tillskapas.
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av nyanlända samt öka ambitionen och tillskapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper.
- delta i stadens arbete med att säkerställa behovet av bostäder för äldre med rimliga boendekostnader.
- tillsammans med exploateringsnämnden fortsätta det aktiva samarbetet med äldrenämnden för att säkerställa planeringen av vård- och omsorgsboenden och seniorbostäder enligt den stadsövergripande boendeplanen.
- utveckla rutiner och arbetssätt i syfte att säkerställa utbyggnaden av offentlig service och erforderliga och kostnadseffektiva verksamhetslokaler.
- utveckla arbetsformer, rutiner och instrument för områdesplaneringen i syfte att öka insynen och stärka samverkan med ansvariga nämnder och bolagsstyrelser samt säkerställa en hållbar utbyggnad av staden.
- utgå från SAMS planeringsinriktning och i start-PM som rör bostadsbyggande redovisa planering och byggande för förskolor och skolor och särskilt följa upp detta.
- se utemiljön i såväl skola som förskola som en del av det pedagogiska rummet, och ta med utemiljön i byggprocessens tidiga skeden, för att uppnå höga lekvärden. Förskolegårdar ska i huvudsak ha en friyta på 30 kvm per barn samt minst 3 000 kvm, och skolgårdar en friyta på 20 kvm per barn. Detta gäller planeringen av både kommunala och fristående verksamheter. Om dessa krav inte kan uppfyllas behöver kompletterande investeringar göras i närliggande naturområde eller parker för att förskolor och skolor ska kunna vistas där dagligen, exempelvis behövs toaletter, dricksvattenfontäner och vind/solskydd.
- säkerställa att planeringen tar hänsyn till behov av ytor för teknisk infrastruktur och stärka samordningen med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende logistik, infrasystem och infrastruktur i alla skeden av planering och genomförande.
- i de beslut som fattas om stadsutveckling särskilt analysera och redovisa planerade arbetsplatser i förhållande till bedömd arbetsplatspotential samt i större stadsutvecklingsprojekt analysera näringslivets möjligheter i samverkan med kommunstyrelsen, Stockholm Business Region och berörd stadsdelsnämnd.
- intensifiera det strategiska arbetet tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och Stockholm Business Region AB för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i översiktsplanens fokusområden i Stockholms södra delar.
- säkerställa genomförandet av översiktsplanen och kontinuerligt följa upp dess mål och strategier.
- implementera socialt värdeskapande i översiktsplanens fokusområden och strategiska samband liksom i övriga delar av staden.

- fortsätta utveckla metoder för socialt hållbar stadsutveckling inom ramen för Fokus Skärholmen och applicera erfarenheterna i översiktsplanens övriga fokusområden och strategiska samband.
- i analys av lokala behov utgå från stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsarbete.
- i stadsplaneringen arbeta för offentliga miljöer som är trygga och säkra.
- bedriva riktad tillsyn av fastigheter enligt sitt ansvarsområde samt aktivt informera om möjligheter att anmäla brister i fastigheters skick.
- skydda blå- och grönklassade byggnader och miljöer så att de inte förvanskas. Rivningar ska endast godkännas i undantagsfall och nämnden ska utreda hur antalet rivningar kan minskas.

En klimatsmart stad

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt, minska transporter, och bidra till målet om fossilbränslefrihet till år 2040. I detta ska nämnden främja mobilitetstjänster och stimulera miljövänligt byggande, lösningar för förnyelsebar energi samt ekosystemtjänster.
- verka för att möjliggöra utvecklingen av laddinfrastruktur som kräver utrymmesplanering och bygglov.
- beakta effekter av ett förändrat klimat såsom skyfall, havsnivåhöjningar och värmeböljor i planeringen och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning.
- stärka kompetensen kring dagvatten och skyfallshantering i stadsutvecklingen.
- säkerställa att åtgärder för att hantera översvänningsrisker vidtas i planprocessen, att stadens skyfallsmodell beaktas i stadsplaneringen och utgå från riktlinjerna och åtgärds måttet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer.
- i utvecklingen beakta stadens mål för solceller, genom att underlätta bygglovshantering.
- säkerställa att huvuddelen av alla nybyggen ska ha gröna tak som bidrar med fördröjning av dagvatten och/eller har solceller.
- i samarbete med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden inrätta naturreservat i Hagsätraskogen och i Kyrkhamn, påbörja planeringen av en ekodukt mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen för att stärka det viktiga ekologiska sambandet däremellan samt utreda reservatsbildning i Fagersjöskogen, och utvidgning av naturreservatet i Årstaskogen till att omfatta hela skogen. I arbetet beaktas bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur.
- i samarbete med Stockholms Hamn anlägga flexibla kajer som kan användas för person- och godstransporter.

En ekonomiskt hållbar stad

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i mycket tidiga skeden som till exempel i områdesplaneringen utgå från ett hållbart investerings- och driftkostnads perspektiv.
- stärka förmågan att göra tidiga ekonomiska bedömningar, samt att tydliggöra arbetssätt och samarbete med framför allt exploateringsnämnden,

trafiknämnden, fastighetsnämnden och SISAB, med syfte att staden ska utvecklas på ett ekonomiskt hållbart sätt.

- säkra utrymmet för de investeringar som krävs för infrastruktur och samhällsservice samt att möjliggöra en mer jämlik fördelning av investeringar över staden, genom att genomföra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin.
- i planeringen säkerställa att lösningar väljs ur ett driftekonomiskt perspektiv tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser.
- i samarbete med exploateringsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för offentlig service, boenden inom funktionshinderomsorg, äldreomsorg och socialpsykiatri, förskolor, skolor, idrottsanläggningar, omsorg, kultur, föreningsliv, näringsliv och rekreation i hela staden.
- i ett tidigt skede av planeringen behandla byggnation av exempelvis skolor och idrottsplatser så att ändamålsenliga lokaliseringar kan erhållas till rimliga kostnader för mottagande nämnd.
- så långt det är möjligt uppnå full kostnadstäckning för nedlagt arbete i stora infrastrukturprojekt.
- i planeringen beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm.
- tillvarata privata aktörers kunskaper och engagemang för att säkerställa genomförbarhet i planeringen.
- säkerställa förmågan att planera stora och komplexa stadsutvecklingsprojekt.

En demokratiskt hållbar stad

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- tillvarata invånarnas lokalkunskap, åsikter och idéer så att stadens fysiska miljö utvecklas med bästa resultat.
- stärka stockholmarnas inflytande över sin närmiljö genom en utökad dialog på lokal nivå och utvecklade former för dialog med barn och unga, flickor och kvinnor liksom andra grupper som är underrepresenterade i stadsutvecklingsprocesser.
- följa upp och utvärdera dialogerna med särskilt fokus på vilka grupper som deltar samt vilka effekter delaktigheten har. Återkoppling till deltagarna är en viktig del av arbetet.
- i planeringen främja jämställdhet och säkerställa barn- och äldreperspektiv bland annat genom att tillämpa SVA-analys.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen ta fram en rörelsefaktor som ska tillämpas i samband med nyproduktion och analyser av befintlig bebyggelse för att säkerställa en god tillgång till idrotts- och lektytor i alla delar av staden.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden pröva möjligheten att utlysa arkitekttävlingar i syfte att identifiera innovativa platser och sätt att tillskapa ytor för idrott, lek och fysisk aktivitet i exempelvis tätbebyggda områden.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, SHIS, kommunstyrelsen och koncernstyrelsen ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas samt tydliga aktiviteter och mätbara indikatorer.	2021-01-01	201-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnden i Enskede-Årsta-Vantör, kulturnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden aktivt arbeta med möjligheter att ta tillvara och utveckla de kulturella värdena och det folkliga engagemanget i Snösätra och Rågsved i samklang med arbetet att stärka friluftslivet och naturreservatets regionala funktion för den biologiska mångfalden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

24. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Trafiknämnden

Stockholm ska ha ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan. Stockholm ska vara en stad där det är lätt att promenera eller ta sig fram med cykel året om. I Stockholm prioriteras utbyggd kollektivtrafik snarare än dyra motorvägsbyggen. Framtidens transporter kommer att vara kollektiva, fossilfria och planeras kring allas möjlighet att röra sig i staden. Den gemensamma stadsmiljön ska vara attraktiv, välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ge alla stockholmare möjligheter till möten, vistelse och rekreation.

Nämndens uppgifter

Nämnden är huvudman för allmänna platser och väghållare enligt väglagen. Nämndens ansvar omfattar:

- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren, Årstafältet och Järva friområde)
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötseln av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelse
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori tekniska konsulter – bygg och projektledning.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- genomföra åtgärder på gator, platser och torg som leder till ökad trygghet och allmän säkerhet.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för en tryggare och säkrare utemiljö, genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och växtbeskrifningar, med fokus på de mest otrygga platserna.
- arbeta för ökad säkerhet för oskyddade trafikanter, i synnerhet vid skolor, förskolor, olycksdrabbade gång- och cykelstråk och vid gatuarbeten.
- bidra till genomförandet av det lokala utvecklingsarbetet i de sju prioriterade stadsdelsnämnderna i ytterstaden.
- arbeta för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner samt prioritera fokusområdena och de strategiska sambanden som pekas ut i översiktsplanen.
- delta i arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafiken.

- delta från ett tidigt skede i samtliga stora exploateringsprojekt och i mindre exploateringsprojekt som berör platser med större flöden av gång-, cykel-, kollektiv- eller biltrafik för att säkerställa god framkomlighet.
- bistå exploateringsnämnden i samordningen avseende logistik och teknisk infrastruktur i alla skeden av planering och genomförande av stadsutvecklingsprojekt.
- delta i cityförnyelsen och i det arbetet beakta de framtagna principerna för samfinansiering med fastighetsägare som tagits fram gemensamt mellan exploateringsnämnden och trafiknämnden.
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra uppförande av modulhus initialt avsedda som bostäder till nyanlända samt öka ambitionen och tillskapa fler genomgångsbostäder för prioriterade grupper.
- utveckla samordningen och samarbetet med ledningsdragande bolag i staden och andra aktörer för att utveckla verksamheten med inriktning mot en effektivare hantering av tillstånd och minskade störningar i näten.
- inom ramen för Fokus Skärholmen och i dialog med invånare och föreningar i stadsdelen utveckla Vårbergstoppen till en modern stadspark.
- genomföra gång- och cykelinvesteringar på snabba och säkra cykelvägar med utrymme för omkörning såväl som säkra och framkomliga gångbanor samt en tydlig separation dem emellan. Övergångsställen över cykelvägar behöver vara tydligt skyltade och markerade.
- anlägga fler cykelställ och cykelparkeringar i stadsmiljö, för att underlätta för cyklister och öka framkomligheten för fotgängare.
- kartlägga och vid behov åtgärda övergångsställen för att minska riskerna för skador och konflikter mellan fotgängare och övrig trafik.
- åtgärda tre särskilt viktiga trafikknutpunkter. Vid Liljeholmen bör cykelvägen få ett körfält av Södertäljevägen för att undvika konflikt med gående mellan Liljeholmen och Mariehäll. Götgatan mellan Hornsgatan och Medborgarplatsen avlastas om en cykelväg kan dras genom Söderledstunneln, men det finns ändå skäl att markera en särskild cykelväg över puckeln.
- anlägga cykelparkering under tak vid alla viktiga kollektivtrafikknutpunkter, som exempelvis T-centralen, Odenplan, Fridhemsplan, Liljeholmen, Gullmarsplan, Tekniska högskolan och Årstaberget.
- genomföra en informationskampanj riktad till stadens fotgängare, cyklister och motorfordonsförare som syftar till att öka kunskapen om och efterlevnaden av viktiga trafikregler, som att fordon eller gående inte får uppehålla sig på cykelbanor och att cyklister har väjningsplikt för fotgängare vid övergångsställen. utreda möjligheterna att endast tillåta eldrivna mopeder klass II på cykelvägar i innerstan.
- säkerställa att minst 2000 nya låncyklar tillhandahålls i ytterstaden och att det finns lånestationer vid alla kollektivtrafikknutpunkter.
- eftersträva allgrönt för gående och cyklister vid passager över breda vägar.
- förbättra vinterväghållningen genom att bland annat utöka antalet sopsaltade trottoarer och gångbanor i enlighet med jämställd snöröjning.
- inleda dialog för samarbete med region Stockholm kring låncyklar.
- tillämpa medborgarbudget i minst ett projekt i varje stadsdel.
- kontoret ska delta aktivt i lokal samverkan och verka för ett mer områdesbaserat arbete.
- i samarbete med lokala aktörer ta fram en plan för Hästa gårds framtida utveckling och förvaltning för att säkerställa att gården drivs långsiktigt och att det finns stort utrymme för deltagande för lokalbefolkningen, föreningslivet samt skola och barn- och ungdomsverksamhet. Inriktningen bör vara att gården

bedrivs som en hub för urban omställning till ett mer hållbart samhälle exempelvis genom lokal stadsnära livsmedelsproduktion.

- utforma kriterier i tre nivåer för cykelvänliga arbetsplatser, söka partners bland alla arbetsgivare i staden med fler än 10 anställda, särskilt uppmuntra kommunala arbetsplatser att ansluta sig, och årligen utse stadens bästa cykelarbetsplats.
- utreda och föreslå en tillståndsmo­dell för friflytande mobilitetslösningar såsom elsparkcyklar, som vid behov innehåller specifika kravställningar, avgiftsbeläggning och begränsning av antalet fordon så att de inte utgör hinder i eller inkräktar på det offentliga rummet.
- vid tillfälliga öknin­gar av cykel- och gångtrafik genomföra s.k. "Pop-up cykel- och gångbanor" på lämpliga vägvägnitt för att öka utrymmet.
- utveckla torghandels­verksamheten så att torgen upplevs som trivsamma och trygga vistelsemiljöer. i samverkan med exploateringskontoret ta ett samlat grepp om stadens kolonilotter och odlingslotter och löpande uppdatera riktlinjerna för dessa

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utreda hur staden fram till 2030 kan minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå samt minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med 2010, samt vidta de åtgärder som krävs för att nå målen.
- samverka med andra berörda aktörer för att koordinera trafikstörande bygg- och infrastrukturprojekt så att störningarna minimeras.
- i samverkan med godstransportbranschen och andra aktörer genomföra åtgärder som bidrar till att skapa ett effektivare, säkrare och mer miljöanpassat transportsystem, till exempel off-peak-leveranser och samlastningsprojekt.
- arbeta vidare utifrån den genomförda förstudien av samlastning med att stegvis gå mot mer samlastning, med det långsiktiga målet att alla stadens leveranser ska ske via samlastning för att både minska trafikmängden och utsläpp från transporter. Om kommunalt ägda samlastningscentraler bedöms påskynda utvecklingen ska sådana inrättas.
- utreda förutsättningarna för en snabb elektrifiering av den tunga vägtrafiken i Stockholm, med målet att alla godstransporter och all busstrafik i innerstaden ska vara elektrifierade senast 2030.
- erbjuda off peak-leveranser för eldrivna lastfordon i hela kommunen.
- införa möjligheten att låta eldrivna lastfordon utnyttja busskör­fält på infartsleder i kommunen.
- utreda riktlinjer i syfte att öka andelen elbilar i bilpooler som utnyttjar av kommunen godkända särskilda p-platser.
- fortsätta arbetet med framkomlighetspaket för sex busslinjer med egna busskörfiler som prioriterad åtgärd.
- utreda hur fler gator kan göras till permanenta gångfartsgator i innerstan och runt stadsdelscentra i ytterstaden för att minska biltrafiken och göra staden mer levande och vänlig. En lämplig stadsdel att börja med är Södermalm, där "storkvarter" skulle kunna skapas genom att ungefär varannan gata i både nord-sydlig och öst-västlig riktning stängs av för biltrafik med samma regelverk som gäller i Gamla Stan.
- utreda införandet av bilfria zoner.
- verka för en fossilbränslefri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner.

- utveckla laddning i gatumiljö i såväl innerstaden som ytterstaden tillsammans med näringslivet och Stockholm Parkering så att staden kan tillhandahålla laddmöjligheter som svarar mot de ökande behoven och driver på för omställning.
- genomföra en översyn av stadens cykelplan för att öka ambitionen och anpassa planen till förändringar av lagstiftningen kring cykling, stadsutveckling och innovationer på området.
- stärka sambandet och återkopplingen mellan enskilda cykelsatsningar och stadens cykelplan samt tydligt återkoppla resultatet av detta.
- fortsätta arbetet med Grönare Stockholm utveckla åiterrapporteringen av det arbete som bedrivs av samordningsgruppen för Grönare Stockholm.
- väga in klimat- och miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv i bedömningen vid val av material i samband med beslut om investeringar och reinvesteringar.
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden aktivt följa och utvärdera teknikutvecklingen avseende åtgärder för att minska partikelemissionerna vid sidan av minskad dubbdäcksanvändning.
- bedriva påverkansarbete mot Trafikverket för att förbättra luftkvaliteten längs de statliga vägarna och bidra till genomförandet av åtgärderna som anges i det av Länsstyrelsen framtagna åtgärdsprogrammet för att klara miljö kvalitetsnormerna.
- etablera en strategisk funktion för skyfallshantering i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser.
- utveckla arbetet med att tillvarata grönytors möjligheter att motverka och mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser, som intensiva värmeböljor och skyfall.
- tillsammans med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utgå från riktlinjerna och åtgärdsområdet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer.
- i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar.
- utöka dubbdäcksförbudet till fler gator och på sikt införa detta i hela innerstaden och i andra områden med förhöjda partikelhalter.
- utveckla konceptet *I stan utan min bil* som nu sker en gång per år till att inträffa ett flertal gånger per år i större delen av innerstaden. Undantag från den bilfria dagen ska ges åt buss, taxi, färdtjänst, utryckningsfordon samt yrkestrafik.
- utreda förutsättningarna att bekämpa råttor i innerstaden med hjälp av hundar enligt New York-modellen och i nära samarbete med SLU.
- verka för en fossilfri fordonsflotta 2030.
- införa en miljözonsdefinition som förbjuder framförande av fossilbilar tillverkade efter ett visst datum med bred tillämpning och därigenom en starkt styrande funktion på nybilsinköp, som förbättrar luftkvaliteten och samtidigt minskar klimatutsläppen. De nya miljözonerna har tyvärr inte utformats på ett sätt som hjälper klimatomställningen av transportsektorn.
- verka för att staten inrättar möjligheter att införa miljözoner enligt ovanstående och, om så sker, se till att hela innerstaden omfattas från 2022 och hela kommunen från 2025. Därefter får alltså inga nya bensin- eller dieselbilar framföras inom zonerna.
- inom några år efter ovanstående införa förbud mot framförande av alla fossilbilar, förslagsvis från 2030 i innerstaden och 2035 i kommunen.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- förbättra samordningen med exploateringsnämnden för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten.
- tillsammans med exploateringsnämnden tillämpa och utveckla driftsnyckeltal i planeringsprocessen för att möjliggöra långsiktigt hållbara driftsekonomiska prioriteringar samt öka förutsägbarheten i kostnaderna för framtida drift av nya områden.
- följa parkeringsintäkternas utveckling i syfte att förbättra de långsiktiga intäktsprognoserna.
- budgetera vinterväghållning utifrån kunskapen från tidigare års vintrar och planera för en viss flexibilitet inom sitt ansvarsområde så att omställningar kan göras för exempelvis utökat barmarksunderhåll under snöfattiga vintrar.
- utveckla upphandlingsverksamheten genom att arbeta i samverkansformer, utveckla upphandlingsmodellerna, inrätta dynamiska inköpssystem och börja med kategoristyrning.
- i samband med beslut om investering och reinvesteringar lägga ökat fokus på att analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd.
- i samband med löpande underhåll genomföra kostnadseffektiva åtgärder för förbättrad framkomlighet för cykel vid trafikljus, exempelvis att alla trafiksignaler förses med överanmälan från biltrafik, detektering samt tryckknappslåda som enkelt går att nå från cykelbanan.
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.
- digitalt tillgängliggöra relevanta mätdata från stadens mätstationer, som antalet passerande fordon, cyklar eller gående.
- fortsätta satsningen med Stockholmsvärdarna, som samtidigt skapar fler vägar till arbete och håller staden ren.
- utvidga boendeparkering till fler zoner och höjda parkeringsavgifter för att minska bilåkandet i staden samt ta bort avgiften för handikapptillstånd.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta för förbättrad tillgänglighet i stadsmiljön för alla, oavsett funktionsförmåga.
- arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och särskilt beakta behov hos barn och äldre.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Gångflöde på ett urval av gator	Ska öka med 1 % sammanvägt för de gator som mäts	Ska öka med 1 % sammanvägt för de gator som mäts	Ska öka med 1 % sammanvägt för de gator som mäts
Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	85 %	85 %	85 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, idrottsnämnden, fastighetsnämnden och berörda stadsdelsnämnder vidta åtgärder för att öka trafiksäkerheten och framkomligheten för fotgängare och cyklister vid Järvabadet, planerad idrottsanläggning och övriga Järvafältet.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

25. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Trafiknämnden** godkänns.

Utbildningsnämnden

Kunskap är makt – möjligheterna att påverka sitt eget liv och samhället blir större med kunskap och bildning. Förskolan och skolan är helt avgörande för vilka möjligheter en människa har i livet. Därför är bristen på likvärdighet i utbildningen en fråga om demokrati och makt. Skolan ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande genom att se till att alla barn och elever får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential. Alla elever i staden ... Lärarna och rektorer ska ges bättre förutsättningar att fokusera på undervisningen och det pedagogiska ledarskapet. Väl fungerande och tillgängliga elevhälsoteam tillsammans med ett ökat antal fritidslärare - behövs för att skapa en trygg skola, där alla barn och elever får bli sedda och ha en trygg vuxen i närheten att vända sig till. Skolorna ska säkerställa modersmålsundervisningen och underlätta för elever som har rätt till denna undervisning att ta del av den. Staden ska särskilt arbeta för att stärka skolor i områden med låga socioekonomiska förutsättningar och minska barngruppernas storlek i förskolan och på fritidshemmen. Förskolan har långsiktiga positiva effekter på barns lärande och utveckling och ska vara en rättighet och en möjlighet för alla barn. Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb.
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling.
- elevhälsans förebyggande, medicinska respektive behandlande insatser i stadens kommunala skolor.
- skolslussen, det vill säga stöd och vägledning vid skolval.
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet.
- verksamhetsförlagd utbildning i skola och förskola.
- att utöva insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att bevaka och hålla sig informerad om hur den fristående verksamheten utvecklas.
- att i nära samverkan med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för stadens förskolor.
- att i dialog med stadsdelsnämnderna och fristående aktörer samordna gemensamma frågor för förskoleverksamheten i staden, bland annat att vara systemförvaltare för kösystemet.
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor, fristående fritidshem och pedagogisk omsorg enligt skollagen, vilket bland annat innebär att följa upp och säkerställa att fristående förskolor följer ramöppettiderna och har tillgång till gårdar som motsvarar Boverkets allmänna råd om friyta.
- tillståndsprövning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekvämt arbetstid.
- att godkänna och administrera ansökningar om barnomsorg på obekvämt arbetstid från vårdnadshavare.
- att tillhandahålla omsorg på kvällar, nätter och helger för barn från sex år och fram till vårterminen då de fyller tretton år.
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område.
- att i samråd med kommunstyrelsen söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna, exempelvis grundskola och förskola.
- bedriva och utveckla introduktionsförskolor.

- arbeta med och utveckla skolsociala team.
- skolpengens andel av schablonen ska även fortsättningsvis vara 73 %.
- Utbildningsnämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet förskola inklusive en analys av utvecklingen inom området.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- i samarbete med stadsdelsnämnderna minska barngruppernas storlek i förskolan med målsättningen att nå riktmärke om max 12 barn i grupper 1-3 år och max 16 barn i grupper 4-5 år samt höja personaltätheten i förskolan för att stärka upp och garantera kvaliteten.
- fortsätta arbetet med verksamhetsförslagutbildning till förskollärare och barnskötare.
- öka antalet kommunala förskolor och skolor.
- öka likvärdigheten mellan stadens skolor och arbeta för att skolor med lägre resultat förbättras samt att skolor med goda resultat fortsätter sitt framgångsrika arbete.
- främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential.
- utveckla stadens skolgårdar så att de inbjuder till lek, idrott och lärande.
- säkerställa att alla stadens skolor har väl fungerande och tillgängliga elevhälsoteam som har den medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetens som krävs för att säkerställa att den kan samverka i det förebyggande arbetet för att snabbt kunna identifiera elevers behov av stöd och kunna genomföra de insatser som behövs.
- utveckla arbetet med elevhälsoteamen i syfte att stödja skolor i det sociala arbetet.
- samverka med föräldrar, socialtjänst, psykiatri och andra aktörer för att tidigt identifiera och ge barn och elever i behov av stöd rätt insatser.
- säkerställa att alla stadens skolor har väl fungerande rutiner för orosanmälan till socialtjänsten.
- följa upp orosanmälningar från förskola och skola gällande barn som far illa, och i så stor utsträckning som möjligt återkoppla till förskolan eller skolan.
- tillsammans med stadsdelsnämnder att det finns ett egenkontrollsystem för att säkerställa att familjehemsplacerade barn garanteras de besöks de ska få i enlighet med gällande föreskrifter, att hälsoundersökningar görs och bedömning kring vårdnadsöverflyttning görs regelmässigt.
- säkerställa att nämnden har väl fungerande arbetssätt och rutiner för att utreda, åtgärda och följa upp elevers frånvaro, oavsett huvudman, i syfte att öka närvaron och minska antalet elever med upprepad och långre frånvaro.
- säkerställa att nämnden har väl fungerande arbetssätt och rutiner för skolpliktsbevakning oavsett huvudman.
- stärka tillsynen av de fristående utförarna med fler oanmälda besök.
- verka för att den psykiska hälsan bland stadens elever förbättras, med ett särskilt fokus på flickornas psykiska hälsa.
- öka tryggheten i alla stadens skolor generellt och arbeta särskilt för att minska skillnader mellan flickor och pojkar.

- säkerställa att alla stadens skolor har tillgång till professionell studie- och yrkesvägledning.
- utveckla möjligheterna för elever att få stöd i sina studier i stadens skolor, med särskilt fokus på särskilt utsatta områden.
- stärka det trygghetsskapande arbetet i stadens skolor för att öka elevernas trygghet och studiero i alla skolformer och årskurser.
- säkerställa tillgången till särskilda undervisningsgrupper för elever med behov av särskilt stöd i mindre sammanhang och CSI-grupper för elever med omfattande behov av särskilt stöd.
- minska den administrativa bördan för skolledare och lärare, för att öka tiden för förberedelse av undervisning.
- arbeta förebyggande mot kränkningar och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner mot kränkande behandling.
- arbeta för att möta särskilt begåvade elevers behov.
- stärka samverkan mellan skola och stadsdelsnämnd med fokus på tidiga insatser och det förebyggande och uppsökande sociala arbetet. säkerställa att elever i årskurs 4-9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen erbjuds sommarskola.
- säkerställa att alla elever får simundervisning från och med första klass och genom hela sin skolgång. De elever som inte nått målen i grundskolans simundervisning erbjuds simskola under sommarlovet.
- verka för förbättrade betygsresultat i årskurs nio generellt och arbeta särskilt för att minska skillnader mellan flickor och pojkar.
- verka för att öka andelen elever som i årskurs nio får behörighet till gymnasiet.
- verka för att alla stadens grundskolor tar emot nyanlända elever.
- verka för att alla stadens grundskolor har en blandad elevsammansättning avseende klass, kön, bakgrund med mera.
- verka för att fler elever går klart gymnasiet och öka andelen elever som tar ett examensbevis inom tre år efter påbörjade studier.
- säkerställa att yrkesprogrammen är attraktiva, håller hög kvalitet och leder till arbete samt underlätta för elever på yrkesprogram att tillägna sig högskolebehörighet.
- verka för att öka andelen elever som söker och bereds plats på en gymnasieskola i kommunal regi.
- förstärka grundskolan och gymnasiernas elevhälsoteam med en riktad satsning på att förbättra tjejernas psykiska hälsa.
- utöka skolornas och gymnasiernas samarbete med ungdomsmottagningarna.
- verka för att fördela introduktionsprogrammen jämnt i stadens gymnasieskolor i kommunal regi.
- säkerställa att elever i grundsärskolan ges möjlighet, när det är lämpligt för eleven, att delta i undervisning tillsammans med grundskolans elever.
- säkerställa en kontinuerlig uppföljning av undervisning och elevernas kunskapsutveckling i grundsärskolan och gymnasiesärskolan.
- samordna och skapa förutsättningar för god pedagogisk kontinuitet vid övergång från en skolform till en annan i stadens förskolor och skolor.
- säkerställa och följa upp att barn som bor i skyddat-, akut- eller utredningsboende har en väl fungerande skolgång och att de vid behov får rätt stöd för att uppnå målen.
- verka för att skolmältiden i alla stadens skolor är likvärdig samt att maten är näringsriktig och håller hög kvalitet.
- säkerställa att barn och elever får stöd i att använda IT som en resurs i lärandet och vara drivande i digitaliseringsarbetet inom förskolan och i grundskolan.
- verka för en mer likvärdig fritidshemsverksamhet.

- i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att öka andelen inskrivna barn i förskolor där inskrivningsgraden är låg med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma.
- tillgängliggöra skolidrottshallar och andra idrottsytor efter skoltid och öppna upp andra skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle vid sidan av undervisningstiden.
- verka för att idrottshallar som regel byggs fullstora, undantag kan göras av särskilda skäl.
- delta i samordnad skolplanering i Stockholm för både grund- och gymnasieskolan. Gymnasieplaneringen ingår framöver i ordinarie SAMS-arbete och utgår från kommunstyrelsens planeringsinriktning.
- kartlägga regionala noder och knutpunkter i kollektivtrafiknära lägen utifrån den regionala samverkansmodellen för gymnasieskolan vid planering av utbyggnad.
- ge fler anställda som idag saknar adekvat utbildning på fritidshemmen möjligheten att skaffa sig verksamhetsförlagd barnskötar- eller fritidspedagogutbildning.
- i samarbete med SISAB och kommunstyrelsen se över möjligheten att öka riktvärdet för vad en förskoleplats får kosta för att främja förskolelokaler som tillgodoser såväl barnens behov som medarbetarnas arbetsmiljö.
- öka personaltätheten och förbättrad möjligheten till vidareutbildning för fritidshemmens och fritidsklubbarnas personal.
- verka för att det ska finnas minst en legitimerad fritidspedagog på varje fritidshem och fritidsklubb.
- säkerställa att personalen inom skola och fritidshem får planeringstid, reflektionstid och tid för efterarbete i den utsträckning som verksamheten kräver.
- förbättra ljus, ljud och luftmiljön i skolans lokaler.
- säkerställa att alla elever garanteras god tillgång till rena och välskötta toaletter och duschar.
- arbeta strategiskt med kompetensutveckling för personal med specialkompetens.
- fortsätta, utveckla och permanenta arbetet inom projektet Mobila lärarteam och utöka arbetet till fler verksamheter och på sikt alla kommunala skolor.
- utveckla arbetet med skolsociala team.
- arbeta för att få ner sjuknärvaro.
- utöka andelen personal med specialkompetens om barn med särskilda behov.
- fortsatt arbetet med personalutbildning i samarbete med högskolor, såsom exempelvis i framtagande av kurser i normer och strukturer kring bland annat genus, sexualitet, rasism och funktionalitet.
- utveckla arbetet för att främja forskning inom förskolans område, som en del i att synliggöra förskolan och höja förskolans status.
- bistå skolorna i arbetet med att genomföra en analys av sin organisation för att kunna avgöra vilka organisatoriska förändringar och kompletterande kompetenser som behövs för att säkerställa att lärarna ska kunna koncentrera sig på kärnuppdraget. De skolor som kommer fram till att det elevsociala behövs förstärkas ska anställa socialpedagoger.
- bistå med möjlighet för fritidspersonal till verksamhetsförlagd utbildning till fritidspedagog.
- fortsätta projektet med lönetillägg för skolor med högt socioekonomiskt index för att möjliggöra rekrytering av legitimerade lärare.
- säkerställa att placerade barn och barn som bor i skyddat boende erbjuds den undervisning de har rätt till.

- verka för att utveckla skolornas arbete för att öka elevernas delaktighet och inflytande.
- förstärka kraven på kompetens om och planering vad gäller skollokaler tillgänglighet, utveckla samverkan med funktionshindersrådet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för minskad energianvändning i all verksamhet.
- förebygga att avfall och matsvinn uppstår i all verksamhet och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.
- sortera ut mer material och avfall för återvinning i all verksamhet.
- förebygga att avfall och matsvinn uppstår i all verksamhet och verka för att en större andel produkter och material återanvänds samt genom minskad användning av engångsprodukter och onödiga plastprodukter.
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor och skolor med motsvarande Miljöbyggnad lägst silver.
- verka för att skolmältiden ger minskad påverkan på klimat och miljö.
- öka andelen ekologiska livsmedel och vegetabilier i skolmältiden.
- förmedla och förankra strategier för energihushållning, kosthållning och hållbar utveckling i elevernas lärande.
- utbilda och sprida information om hur värmeböljor och annat extremväder ska hanteras i stadens förskolor, skolor och fritidsverksamheter.
- verka för att förskolegårdar i huvudsak ska ha en friyta på minst 30 kvm per barn samt minst 3 000 kvm, och skolgårdar en friyta på minst 20 kvm per barn.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa principen om lika villkor.
- fördela ekonomiska resurser till skolor i kommunal och fristående regi med hänsyn till socioekonomiska förutsättningar.
- stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheten, både i stadens skolor och i central förvaltning, för en ändamålsenlig och effektiv styrning och resursanvändning.
- i samverkan med stadsdelsnämnderna föra dialog kring resultatutvecklingen i förskolans kvalitetsredovisningar i syfte att säkerställa och utveckla stadens systematiska kvalitetsarbete.
- samordna spridning av goda exempel på verksamhetsutveckling mellan stadens skolor.
- stärka samverkan med näringsliv, universitet och högskolor i syfte att stärka sambandet mellan praktik och forskning samt för utveckling av verksamheten.
- verka för att den regionala samverkansmodellen för gymnasiet uppnår bättre kostnadstäckning vid lokalinvesteringar och inhyrningar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för en god tillgång till utbildade barnskötare, legitimerade förskollärare, fritidspedagoger och legitimerade lärare i stadens förskolor och skolor.
- ta fram en handlingsplan för att fasa ut allmän visstidsanställning för barnskötare och elevassistenter genom att fler får tillsvidareanställningar.
- säkerställa att nyutexaminerade lärare får introduktion med mentorsstöd i enlighet med skollagen.
- fortsätta satsningen på riktiga vägar till karriärutveckling för lärare och rektorer som är likvärdig över hela staden.
- säkerställa att den centrala styrningen och stödet bidrar till att ge lärare goda förutsättningar att i första hand förbereda och genomföra undervisning och till att ge rektorer goda förutsättningar att bedriva ett pedagogiskt ledarskap.
- verka för att elever har goda möjligheter att organisera sig och har förutsättningar att vara delaktiga i skolans utveckling och lärande miljö.
- förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar i skolan.
- förmedla och förankra respekt för mänskliga rättigheter generellt och barns rättigheter specifikt i skolan.
- motverka rasism i skolan och då utgå från stadens arbete med ECCARs tiopunktsprogram.
- motverka diskriminering och mobbning och säkerställa att alla skolor har väl fungerande rutiner mot kränkande behandling.
- i ansökningsförfarandet till förskola och skola ska det framgå att de som tillhör någon av de nationella minoriteterna har utökad rätt till modersmålsundervisning och det ska gå att anmäla att man önskar att ens barn får tillgång till det.
- fortsätta det framgångsrika arbetet med Mentorerna i våldsprevention (MVP).
- stärka det våldsförebyggande arbetet i stadens skolor generellt och sprida kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck.
- arbeta särskilt mot våldsbejakande extremism och radikaliserings i stadens skolor i nära samverkan med stadsdelsnämnder och kommunstyrelsens centrala samordnare mot våldsbejakande extremism.
- fortsätta det systematiska arbetet för en jämställd skola.
- kontinuerligt arbeta med att förbättra flickors skolmiljö.
- säkerställa att alla elever har tillgång till fräscha toaletter och att det finns skräpkorgar och handfat på varje toalett för att underlätta för de som har mens samt tillhandahålla mensskydd för de som behöver.
- stärka tillsynen av fristående förskolor med fokus på skollagens skrivningar om demokrati och jämställdhet, Boverkets allmänna råd om fria samt läroplanens skrivningar om icke-konfessionell undervisning.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2020	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2021
Införa max tak för gruppstorlek på fritidshemmen	*	Tas fram av nämnd	
Minst en legitimerad fritidspedagog på varje fritidshem	*	Tas fram av nämnd	

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsnämnden ska permanenta och utveckla arbetet med de skolsociala teamen och i samarbete med stadsdelarna införa dem i alla stadsdelar.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska möjliggöra för fler barnskötare inom fritidsverksamheten att utbilda sig till fritidspedagog och utbildade att läsa till barnskötare.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheterna för att lärare ska kunna vidareutbilda sig till speciallärare på delvis betald arbetstid.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska ta fram tydliga och generella arbetsbeskrivningar för elevassistenter.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utveckla kompetensutveckling för personal i förskola, skola och fritids med fokus på NPF-diagnoser.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska ta fram kompetensutvecklingspaket för elevassistenter.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en kartläggning av elevassistenters arbetsmiljö och komma med förslag på förbättrande åtgärder.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av förskoleverksamhet på meänkieli och samiska i samråd med berörda nationella minoriteter.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda vilka skolor som behöver förstärka kompetensen med ytterligare speciallärare.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att utveckla stödet till barn i behov av särskilt stöd med digitala verktyg, samt utvärdera de insatser som görs idag för att dra lärdom av erfarenheter.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur ljudmiljön i stadens skolor kan förbättras.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur studievägledare skulle kunna stötta de elever som omfattas av den nya gymnasielagen, både inom grundskola och gymnasium, samt om ytterligare platser behöver beredas.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda arbetssituationen för kuratorerna och skapa ett riktvärde för ett eventuellt maxtak för elever per kurator och termin.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda hur övergången mellan förskolan och förskoleklass samt fritidshem kan förbättras.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra fördjupade utredningar vid tillsyn av de privata förskolorna för att se över hur utemiljön i verksamheterna uppfyller de allmänna råden om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska revidera riktlinjer för fristående förskolor i Stockholms stad för att ta fram riktlinjer för förskolegårdars utformning i linje med stadens arbete med lekvärdesfaktor.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska tillsammans med Kulturnämnden utreda möjligheterna att starta Komtek i Stockholms stad samt att utreda den organisatoriska placeringen i staden. Samt starta en pilotverksamhet i en eller flera stadsdelar under 2021.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna får i uppdrag att ta fram olika former av och arbetssätt kring modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken för att säkerställa att alla som önskar får modersmålsundervisning även i de fall det inte går att tillgodose med veckovis undervisning i nuläget.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska utreda möjligheten att införa två- eller trelärarsystem i grundskolan.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Utbildningsförvaltningen ska initiera en informationssatsning för att upplysa om de nationella minoriteternas utökade rätt att få modersmålsundervisning. Samt tornedalska, sverigefinska och samiska minoritetsgrupperna har rätt till förskola helt eller delvis på sitt språk.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsförvaltningen ska utreda en NPF-certifiering av förskolans, grundskolans och gymnasieskolans lärmiljöer.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsförvaltningen ska med avstamp i den nya samtyckeslagen initiera en Sex och samlevnadsundervisningssatsning för att öka kompetensen hos alla lärare. Satsningen ska också inkludera personalen på fritidshems, fritidsklubbar och förskoleklasser.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsförvaltningen ska initiera en kompetensutvecklingssatsning för att öka kunskapen om afrofobi och andra former av rasism och diskriminering på grund av hudfärg.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsförvaltningen ska ta fram ett pilotprojekt med socialpedagoger som mentorer.		
Utbildningsnämnden ska genomföra en stadsövergripande översyn av förskolelokalernas tillgänglighet och kvalitet vad avser ljud, ljus och luft.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska ta fram en ny statistikmodell över barngruppernas storlek samt personaltäthet som är enhetlig oavsett stadsdel och är jämförbar över hela staden. Den ska även inkludera vilka professioner som skall räknas som årsarbetare.	2021-01-01	2021-12-31
Utbildningsnämnden ska genomföra en stadsövergripande kartläggning av de privata förskolornas förskolegårdar. Med hänseende till friyta per barn.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

26. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

Äldrenämnden

Alla stockholmare ska känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till ett tryggt boende efter sitt behov och en vardag med hög livskvalitet. Ofrivillig ensamhet är ett stort hälsoproblem i vårt samhälle. Stadens verksamheter för äldre ska arbeta aktivt för att bryta social isolering och skapa sammanhang för social samvaro för fler genom stadsdelsnämndernas aktivitetscentrum och god samverkan med civilsamhället. Äldreomsorgen ska rustas för att kunna möta framtida kriser och pandemier genom högre bemanning, trygga anställningar, ökad tillgång till medicinsk kompetens samt möjlighet till kompetensutveckling och närvarande ledarskap.

Nämndens uppgifter

Äldrenämndens ansvar omfattar bland annat:

- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen.
- utveckling och samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden.
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden.
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare.
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare.
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen.
- samarbete med Stockholms region i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum.
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling för medarbetarna inom äldreomsorgen.
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning.
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning.
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om valfrihetssystem (LOV).
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende vård- och omsorgsboende, hemtjänst och dagverksamhet inom äldreomsorgen.

Äldrenämnden ska årligen utarbeta en stadsövergripande rapport för verksamhetsområdet inklusive en analys av utvecklingen. Ansvaret för genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden ska återföras till äldrenämnden från kommunstyrelsen. Ansvaret för ungdomsbesök i äldreomsorgen ska föras över till arbetsmarknadsnämnden.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta aktivt för att förstärka läkarnärvaron och höja andelen sjuksköterskor inom särskilda boenden i syfte att höja den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen.

- leda arbetet med att ta fram och implementera en stadsövergripande handlingsplan för att förbättra arbetssituationen och underlätta rekryteringen av sjuksköterskor, arbets- och fysioterapeuter inom äldreomsorgen.
- verka för ett utökat samarbete mellan regionen och länets kommuner i syfte att stärka beredskapen inför kommande pandemier samt förhindra och begränsa smittspridning inom särskilda boenden.
- stärka stadens rådighet och möjlighet att samordna tillgängliga resurser i händelse av en kris eller pandemi genom att bland annat se över samtliga LOU- och LOV-avtal med privata aktörer inom äldreomsorgen i samarbete med kommunstyrelsen.
- stärka stadens beredskap för att hantera bristsituationer eller störningar i leveranser av skyddsutrustning genom att bland annat inrätta ett permanent lager för skyddsutrustning.
- erbjuda utbildningsinsatser, stöd och rådgivning till chefer och medarbetare inom äldreomsorgen i syfte att upprätthålla basala hygienrutiner samt förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning bland omsorgstagare och medarbetare.
- prioritera inspektion och uppföljning av efterlevnaden av basala hygienrutiner och hantering av arbetskläder inom såväl hemtjänst som särskilda boenden.
- aktivt arbeta för att förbättra chefernas arbetssituation och möjlighet att utöva närvarande ledarskap inom äldreomsorgen genom att bland annat ta fram en stadsövergripande handlingsplan tillsammans med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna.
- initiera och driva ett systematiskt utvecklingsarbete för att höja kvaliteten inom särskilda boenden i samarbete med stadsdelsnämnderna.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta implementera och stärka arbetet med ramtid inom hemtjänsten i syfte att öka äldres inflytande över sina egna hemtjänststimmar.
- säkerställa att arbetssättet Tryggt mottagande i hemmet vid utskrivning från sjukhus blir permanent och omfattar samtliga stadsdelar.
- i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten.
- säkerställa att ickevalsalternativet inom hemtjänsten ska utgöras av hemtjänst i egen regi.
- fortsätta driva frågan om en kommunalisering av hemsjukvården och stärka samverkan mellan stadsdelarna, hemtjänstutförarna och regionens funktioner för hemsjukvård, rehabilitering och habilitering.
- fortsätta utveckla ett multiprofessionellt arbetssätt inom stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt.
- fortsätta främja arbetet med att stärka demenskompetensen och utöka kvalitetsmärkningen Stjärnmärkt demens i stadens verksamheter.
- samordna och utveckla stadens långsiktiga äldreboendeplanering till att omfatta såväl biståndsbedömda som icke-biståndsbedömda boenden för äldre.
- verka för att fler öppna träffpunkter etableras i närheten av seniorbostäder som saknar lokalmässiga förutsättningar för ett aktivitetscenter samt i stadsdelar med begränsad tillgång till sociala mötesplatser för äldre.
- stärka samverkan med den idéburna sektorn genom kontinuerlig dialog, partnerskapssamarbeten samt särredovisning av idéburen verksamhet i statistik samt i Hitta och jämför service.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna, lokala brottsförebyggande råd och polismyndighet arbeta för att förebygga våld och andra brott som drabbar äldre personer.

- fortsätta att samarbeta med stadens kvinnojourer i syfte att utbilda personal inom äldreomsorgen i att upptäcka och hjälpa personer som utsätts för våld i nära relationer.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna införa förstärkt rådgivning och stöd i syfte att underlätta och stötta äldre som vill flytta till en mer tillgänglig eller anpassad bostad.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- aktivt verka för en elektrifiering av nödvändiga transporter inom äldreomsorgen i syfte att minska utsläppen från fossildrivna fordon.
- i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta utveckla schemalaggningen inom hemtjänsten i syfte att öka personalkontinuiteten. säkerställa tillräckligt utrymme i schemat för exempelvis förflyttningar, raster, överlämning och reflektion inom arbetsgruppen, samt minska utsläppen från biltransporter.
- utifrån sitt uppdrag kring nutrition öka samordningen och stödet till stadsdelsnämndernas dietister i syfte att förbättra måltidsupplevelsen inom äldreomsorgen samt bidra till god, näringsrik och ekologisk mat med så låga klimatavtryck som möjligt.
- verka för att tillagningskök för äldreomsorgens behov finns i olika delar av staden för att minska behovet av transporter och öka kvaliteten i mathållningen.
- stödja stadsdelarna i att identifiera, förebygga och hantera klimatrelaterade sårbarheter i sina verksamheter, såsom värmeböljor och elavbrott till följd av skyfall och stormar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- aktivt delta i arbetet för en äldrevänlig stad som underlättar för äldre och personer med funktionsnedsättning att leva ett friskt, aktivt och självständigt liv så länge som möjligt.
- tillsammans med kommunstyrelsen, bostadsbolagen, bostadsförmedlingen, servicenämnden och stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att underlätta för äldre att flytta till en mer tillgänglig och anpassad bostad.
- tillsammans med exploateringsnämnden ta fram övergripande bedömningskriterier för markanvisningar av boståndsbedömda eller icke-boståndsbedömda bostäder för äldre samt aktivt bistå exploateringsnämnden med äldre- och verksamhetsspecifik kompetens i bedömningen av inkomna markanvisningsansökningar i syfte att skapa högkvalitativa boendemiljöer för äldre som samtidigt är yt- och kostnadseffektiva för staden på kort och lång sikt.
- samordna de akademiska noderna för att i samverkan med universitet och högskolor främja utveckling och innovation inom äldreomsorgen.
- leda stadens arbete med digitalisering och välfärdsteknik inom äldreomsorgen.
- utreda ersättningssystemet i hemtjänsten i syfte att utforma och införa ett mer användarvänligt system som bygger på tillit samt minskar stadsdelarnas och utförarnas administrativa kostnader.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- i samarbete med servicenämnden och stadsdelsnämnderna kontinuerligt se över kommunikationsvägar, resurser och arbetsätt för att förbättra och förtydliga stadens information till äldre stockholmare och deras anhöriga.
- i samverkan med stadsdelsnämnderna vidareutveckla arbetet med anhörigstöd till närstående i syfte att stödja och vägleda i kontakten med kommunen, regionen eller andra myndigheter.
- fortsätta samverka med socialnämnden och stadsdelsnämnderna för att nå ut till och utveckla insatser till äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre personer som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa, beroendeproblematik eller är socioekonomiskt svaga.
- verka för att höja kompetensen om nya målgrupper inom äldreomsorgen, såsom exempelvis äldre med funktionsnedsättning, posttraumatiskt stressyndrom eller annat modersmål än svenska, i samarbete med akademin, brukar- och anhörigorganisationer samt stadsdelsnämnderna.
- aktivt verka för fler hbtq-certifierade biståndsbedömda och icke-biståndsbedömda boenden för äldre samt höja kompetensen i hbtq-frågor inom äldreomsorgen i sin helhet.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Andelen medarbetare som genomgått utbildning om våld i nära relationer	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden	Tas fram av nämnden

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Äldrenämnden ska ta fram ett förslag på en ny indikator om andel sjuksköterskor inom särskilda boenden i syfte att höja den medicinska kompetensen inom äldreomsorgen.	2021-01-01	2021-07-01
Äldrenämnden ska ta initiativ till en översyn av samverkansöverenskommelsen mellan länets kommuner och regionen om läkarinsatser på särskilda boenden i syfte att stärka läkarnärvaron inom äldreboenden och LSS.	2021-01-01	2021-07-01
Äldrenämnden ska ta initiativ till framtagande av en gemensam beredskapsplan mellan regionen och länets kommuner i syfte att tydligt stärka planeringen inför kommande pandemier samt förhindra och begränsa smittspridning inom särskilda boenden.	2021-01-01	2021-07-01
Äldrenämnden ska inrätta en stadsövergripande introduktionsutbildning för nyanställda med såväl tillsvidare- som tidsbegränsad anställning inom stadens äldreomsorg i samråd med stadsdelsnämnderna.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen utvärdera effekterna av skapandet av seniorboenden med aktivitetscenter.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska revidera stadens värdegrund för äldreomsorgen.	2021-01-01	2021-12-31
Socialnämnden ska i samarbete med äldrenämnden genomföra en utvärdering av arbetet med äldre personer som lever i hemlöshet.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska genomföra en utvärdering av stadens specialiserade hemtjänstgrupper med inriktning mot personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden se över nämndens organisation med målsättning att skapa utförarverksamhet inom vård- och omsorgsboende för dövblinda, profilhemtjänst och trygghetslarm samt överföra verksamheten vid Gamlebo från socialnämnden till äldrenämnden.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden utreda vilken klimatpåverkan hemtjänstens transporter innebär.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen implementera åtgärdsförslagen från kartläggningen av chefers förutsättningar i äldreomsorgen, inledningsvis genom att i pilotform pröva organisationsöversyn via Chefoskopet, mentorprogram och kompetensutveckling i ekonomi och bemanning.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samverkan med äldrenämnden och socialnämnden utreda möjligheterna att öka likställigheten mellan socialsekreterare och biståndshandläggare inom äldreomsorg, socialpsykiatri och stöd och service för personer med funktionsnedsättning i fråga om bland annat titulatur, lön och förutsättningar att ägna sig åt socialt arbete.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska utreda möjligheten att införa krav på arbetsskor för personal inom hela äldreomsorgen, liksom ytterkläder för anställda som rör sig mellan olika arbetsställen.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska starta ett boende för äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk.	2021-01-01	2021-12-31
Äldrenämnden ska utreda hur efterfrågan på äldreomsorg på äldreomsorg på de nationella minoritetsspråken ser ut.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

27. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Äldrenämnden** godkänns.

Överförmyndarnämnden

Nämnden ska bedriva en rättssäker myndighetsutövning. God service och ett brukarperspektiv ska genomsyra verksamheten.

Nämnden uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Överförmyndarnämndens ansvar omfattar bland annat:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- utveckla en väl fungerande ärendehantering och genom förbättrad kommunikation öka tillgängligheten.
- fortsätta prioritera arbetet med att korta handläggningstider.
- i samarbete med socialnämnden fortsätta att genomföra specialutbildningar som riktar sig till gode män och förvaltare som vill och anses lämpade att ta sig an särskilt komplicerade och krävande uppdrag.
- utreda möjligheten att införa anpassade arvodeskostnader för gode män och förvaltare som tar sig an särskilt komplicerade och krävande uppdrag, där det inte varit möjligt att rekrytera gode män och förvaltare till en normal arvodesnivå.
- fortsätta arbetet med att utveckla nischade rekryteringsinsatser mot grupper där det finns personer som har särskilda kunskaper, erfarenheter eller kompetenser som möjliggör att ta sig an mer komplicerade uppdrag.
- samverka med civilsamhället i arbetet med rekrytering av gode män och förvaltare.
- fortsätta med en långsiktig plan för rekrytering och kontroll av gode män, förvaltare och särskilda vårdnadshavare, samt se över hur rekrytering och kontroll kan utvecklas.
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser.
- fortsätta sin kunskapsutveckling till medarbetare och chefer, såväl vuxen- som barnhandläggare samt implementera verktyg och metoder som kan användas i arbetet med att systematiskt pröva barnets bästa.
- arbeta med uppföljning och utvärdering ur ett barnrättsperspektiv. Stadens strategi för barnets rättigheter och inflytande är vägledande i detta arbete.
- nämnden ska bedriva sitt arbete med ett tydligt funktionshinderperspektiv och ge utrymme för att även huvudmännen kommer till tals i utformningen av nya metoder och arbetssätt.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- verka för minskad energianvändning.
- förebygga att avfall uppstår och verka för att en större andel produkter och material återanvänds.
- verka för ökad digitalisering av nämndens arbete.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- under året fortsatt driva ett långsiktigt och hållbart förändringsarbete mot en effektivare och mer ändamålsenlig organisation.
- fortsätta den påbörjade digitaliseringsprocessen.
- fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, rättssäkerhet, effektivitet och brukarnas uppfattning om insatserna.
- fortsätta utveckla prognossäkerhet.
- fortsätta att utveckla samverkan med övriga aktörer, exempelvis Migrationsverket, SKL, Storsthlm, Länsstyrelsen, domstolar samt övriga överförmyndarnämnder för att säkerställa informationsöverföring, en likformig bedömning vid arvodering och ärendehandläggning samt stöd vid budget- och prognosarbete.
- fortsätta utveckla den interna kontrollen i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar.
- säkerställa att den interna kontrollen är aktiv och integrerat i organisationen.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- prioritera fortsatt arbete med att systematiskt förbättra arbetsmiljön.
- möjliggöra att nischade utbildningar för gode män erbjuds, till exempel om demens samt psykiska sjukdomar.
- se över möjligheterna att i samverkan med Stockholms läns gode män och förvaltarenheter starta ett mentorsskapsprogram för gode män och förvaltare.
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet.
- i den mån det är möjligt fortsätta det påbörjade arbetet med att fortbilda stadens biståndshandläggare och socialsekreterare om uppdraget som god man och förvaltare.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Överförmyndarnämnden ska utreda möjligheten att ta fram ett riktvärde/maxtak för hur många uppdrag gode män och dylikt ska ansvara för.	2021-01-01	2021-12-31
Överförmyndarnämnden ska inrätta en förvaltarenhet.	2021-01-01	2021-01-01

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

28. Vänsterpartiets förslag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023 för **Överförmyndarnämnden** godkänns.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. *Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov* reserveras 5,0 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* reserveras 788,5 mnkr främst för följande ändamål (ospecificerat för vissa ändamål):

- Stoppa skjutningarna, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista SDN, 50 mnkr
- Tillfälligt kulturstöd i och med pandemin, 45 mnkr
- Arbetskör till stadens anställda i äldreomsorgen, 5 mnkr
- Särskilda insatser i stadsmiljö
- Ordningsvakter, 25 mnkr varav 20 mnkr kvarstående från 2018
- Introduktionsförskolor, 13 mnkr som KS
- Platssamverkan, 20 mnkr som KS
- Vattenförbättrande åtgärder
- Förvaltarenhet
- Giftfri förskola
- Klimatsamordnare
- Arbete med ställföreträdare
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Sommarkoloniverksamhet inkl. LSS-kollo
- Skötsel av naturreservat
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Särskilda boenden, 20 mnkr som KS
för äldre respektive för personer med funktionsnedsättning
- Biologisk mångfald
- Säkra uppställningsplatser för utsatta EU-medborgare
- Förstärkta insatser ytterstaden, 20 mnkr
- Tech Tensta
- Kulturplats Snösätra
- Feriejobb
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Totalt 137 mnkr omfördelas från centrala driftsmedel, varav 70 mnkr ordningsvakter till stadsdelsnämndernas individ- och familjeomsorg och till socialnämnden, 25 mnkr förstärkta placeringskostnader av unga i utsatta områden till stadsdelsnämndernas individ- och familjeomsorg samt 30 mnkr aktivitetscentra och 12 mnkr tryggt mottagande till stadsdelsnämndernas äldreomsorg.

Vidare reserveras 789,8 mnkr i Central medelsreserv: 3. *Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar* inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, omvux, grund- och gymnasiesärochkola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter* har utgifter om 450 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatinvesteringar
- Vattenförbättrande åtgärder
- Hästa Gård
- Trygghetsfond
- Naturresevat
- Biologisk mångfald
- Stockholm vid vatten

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

29. Till Central medelsreserv reserveras följande belopp för år 2021 med fördelning enligt budgetförslaget i denna titel.
30. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5,0 mnkr.
31. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 788,5 mnkr.
32. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola, Komvux, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden reserveras 789,8 mnkr.
33. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter reserveras 450 mnkr.

Finansförvaltning

Under finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalförsäkringspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen, där vi inte har några avvikelser för exploateringsnämnden jämfört med majoriteten.

Pensioner och arbetsgivaravgifter

Staden redovisar de samlade kostnaderna för pensioner för såväl aktiv som pensionerad personal. Totalt uppgår kostnaderna för pensioner till 3 348,1 mnkr. Vad gäller pensionsskulden för förmånsbestämd ålderspension och avtalspension blir det en förändring av livslängdsantaganden, som ligger till grund för skuldberäkningen. Engångseffekten av förändringen är medtagen 2021.

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalförsäkringspålägg som läggs på lönesumman. Kostnaderna för arbetsgivaravgifterna uppgår totalt till 5 675,0 mnkr. Personalförsäkringspålägget är beräknat till 41,45 procent för arbetstagare födda 1956 och senare respektive beräknat till 16 procent för arbetstagare födda 1955 och tidigare.

Totalt uppgår kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter m.m. till 9 073,1 mnkr och intäkterna till 7 300,0 mnkr, vilket avser ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring. Anslagsfinansierad del är 1 773,1 mnkr.

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2021, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2019, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomståren 2020 och 2021. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regioners bedömning den 1 oktober 2020. Skatteunderlaget beräknas öka med 1,9 procent per år för år 2020 och 1,5 procent för år 2021. Stadens skatteinkomster är i Vänsterpartiets budget beräknad på en skattesats om 18,03 kr, jämfört med majoritetens skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag.

Utjämningsystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämnings 115 procent av medelskattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. garantinivån betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämnings kommer att fastställas under december månad 2020.

År 2019 fattade regeringen beslut om en förändrad kostnadsutjämning. Förändringarna har genomförts från år 2020, med införandebidrag för de kommuner som drabbats av ökade avgifter. Förändringarna innebär generellt att mer fokus ges åt socioekonomi och glesbygdens villkor. Utjämningen mellan olika delar av landet förstärks. Sammantaget har förändringen inneburit att Stockholms stads avgift till kostnadsutjämningen minskat något.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i oktober 2020.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Ägarens krav på utdelning tas huvudsakligen ut i form av obeskattade koncernbidrag. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag.

Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 100 mdkr. I tertialrapport 2 kan beslut fattas om justering av mellanhavanden mellan Stockholm stad och Stockholms Stadshus AB.

Skärpta kriterier för ansvarsfulla investeringar

Stadsledningskontoret ansvarar för upplåning och placeringar. Stockholms stad ska sträva efter att vara en ansvarsfull placerare, såväl för den egna verksamheten som för stadens samförvaltande donationsstiftelser. Placeringar ska endast göras i företag som följer internationella konventioner om mänskliga rättigheter, miljö/klimat, arbetsvillkor och affärsetik. Stockholms stad ska inte göra placeringar i företag där en väsentlig del av omsättningen kommer från tobak eller tobaksprodukter, alkoholvaror, pornografi, kommersiell spelverksamhet, vapen eller fossila bränslen. Placeringspolicyn ska därför skärpas enligt ovan.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2021 till 0,5 procent, (0,5 procent 2020). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent. Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsrentan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2020).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Bolag inom Stockholm Stadshus AB

Förslag till budget och ägardirektiv 2021 och inriktning 2022-2023 för koncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Stadens bolag är en strategisk resurs för att nå målen om en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Under de kommande åren ska investeringar som är nödvändiga för att staden ska leva upp till sitt bostadsförsörjningsansvar särskilt prioriteras, liksom åtgärder som minskar stadens klimatpåverkan och underlättar anpassningen till ett förändrat klimat. De stora investeringsbehoven ställer krav på en välfungerande ekonomisk styrning, förstärkt samverkan mellan stadens nämnder och styrelser samt ett långsiktigt förhållningssätt i förvaltningsstrategier och investeringsplaner. Beslut om investeringar och avyttring av objekt ska utgå från stadens långsiktiga befolkningsprognoser och lokalförsörjningsbehov.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus ABs uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt två intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens utveckling och ekonomi, däribland utvecklingen av Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA), Slussen, större hamninvesteringar som Norvik och stadsutvecklingsprojekt som Söderstaden och Norra Djurgårdsstaden.

Bolagen ska vara öppna för förvärv av fastigheter och pågående projekt i syfte att öka antalet hyresrätter, säkra stadens lokalbehov samt stärka det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i särskilt prioriterade stadsdelar i ytterstaden. Möjligheten att överföra fastigheter mellan bolagen och förvärva fastigheter från stadens nämnder ska kontinuerligt prövas om detta kan förväntas underlätta förvaltningen, sänka stadens kostnader på lång sikt eller utveckla fastighetens användningsområde.

Stockholms Stadshus AB ska särskilt verka för att förestående demografiska förändringar med en ökad andel barn och äldre i befolkningen kan mötas med bibehållen kvalitet och tillgänglighet i välfärden för stadens innevånare. Särskilt prioriterat är att bolagen bidrar till bibehållen kontroll över stadens långsiktiga lokalhyreskostnader genom att tillhandahålla kostnadseffektiva och ändamålsenliga lokaler för nämndernas verksamheter.

Moderbolagets uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för merparten av Stockholms stads aktiebolag. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- säkerställa och stödja effektiva processer för en hög takt i bostadsbyggandet samt för att samhällsservice planeras i ett tidigt skede av planprocessen.
- verka för utvecklad samverkan mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser i syfte att uppnå synergieffekter och underlätta det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i stadsdelarna.
- stödja bolagen i förvärv av centrum- och bostadsfastigheter från privata fastighetsägare om detta kan förväntas förbättra boendemiljön och förvaltningen av fastigheter i särskilt prioriterade områden i ytterstaden.
- tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag, från innerstad till ytterstad.
- aktivt bidra till stadens vision om att bygga 10 000 bostäder anpassade för äldre fram till år 2040, varav hälften hyresbostäder anpassade för äldre i vanliga flerfamiljshus.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- leda arbetet mot målet om en fossilbränslefri bolagskoncern senast 2030.
- aktivt delta i utvecklingsarbetet för en klimatneutral bygg- och anläggningssektor och ett förstärkt livscykel- och hållbarhetsperspektiv i samband med upprustning.
- samordna bolagens arbete för minskad energianvändning, förbättrad driftoptimering och utvecklad hantering av effektoppar i det samlade fastighetsbeståndet.
- aktivt främja bolagsinvesteringar i sol- och vindkraft samt innovativa lösningar för lagring av energi.
- tillsammans med kommunstyrelsen verka för tillskapandet av ett särskilt bolag inom koncernen för produktion och handel med sol- och vindkraft.
- verka för ett stärkt regionalt samarbete kring större klimatinvesteringar såsom en gemensam biokolsanläggning och utredning av potentialen för havsbaserad vindkraft i Stockholms yttre skärgård.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- aktivt verka för minskade kostnader för användning av konsulter och upphandling av externa tjänsteleverantörer inom bolagskoncernen.
- initiera och samordna överföring av fastigheter mellan bolag och från nämnder om detta kan förväntas bidra till större nytta eller sänka förvaltnings- och lokalhyreskostnaderna för staden i sin helhet.
- säkerställa att fastighetsförvaltningen är långsiktigt hållbar och avyttringar inte försämrar stadens möjligheter att leva upp till sitt bostadsförsörjningsansvar, bedriva lokalt utvecklings- och trygghetsarbete eller ökar verksamheternas lokalhyreskostnader på sikt.
- aktivt delta i arbetet för stärkt regional samplanering av exempelvis utbyggnad av skolor, idrottsanläggningar och infartsparkeringar.
- samordna bolagens arbete för att minimera risken för kriminell verksamhet i uthyrda lokaler samt motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- leda arbetet för att utveckla och systematisera bolagens CSR-arbete.
- följa upp och samordna bolagens arbete med hållbarhetsredovisningar.
- säkerställa att framtagna etiska riktlinjer är styrande för bolagskoncernens externa samarbeten, uthyrningar och försäljningar.
- samordna och stödja bolagens arbete med sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar i syfte att skapa arbets- och praktiktillfällen för grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- ansvara för att Kulturhuset Stadsteatern har en hållbar finansiering i form av ett koncernbidrag som säkerställer ett självständigt och mångfaldigt programutbud.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Årlig energiproduktion baserad på solenergi (MWh).	7 000 MWh	10 000 MWh	13 000 MWh
Obligatorisk nämndindikator			
Kostnader för konsulter.	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen
Andel bolag som har en plan för systematisk uppföljning av antal konsulter och konsultkostnaderna.	100 %	100 %	100 %

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadshus AB ska tillsammans med kommunstyrelsen utreda bildandet ett särskilt bolag inom koncernen för produktion och handel med sole och vindkraft.	2021-01-01	2021-12-31
Stadshus AB ska skyndsamt utreda stadens framtida roll och ägande i Mässfastigheter Stockholm AB samt möjligheten att avyttra hotellet och andra kringliggande fastigheter som ägs av bolaget.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB och fastighetsnämnden utreda om SISAB ska ta över innehav av förskolelokaler även i bottenvåningar som för närvarande ägs och förvaltas av fastighetsnämnden och köps som en del i en bostadsrättsförening.	2021-01-01	2021-12-31
Stadshus AB ska ta fram etiska riktlinjer för hela koncernen som ska vara styrande för dotterbolagens externa samarbeten, uthyrningar och försäljningar.	2021-01-01	2021-12-31
Stadshus AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, idrottsnämnden och kommunstyrelsen utreda möjligheten att bilda ett kommungemensamt idrottsfastighetsbolag i syfte att möjliggöra för kommunerna i länet att dela på investerings- och driftskostnader i nya idrottsanläggningar och genom strategisk lokalisering bidra till fler interaktionsskapande målpunkter i länet.	2021-01-01	2021-12-31
Stadshus AB ska i samarbete med SBR utreda förutsättningarna att återstarta en kommunal turistinformation.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, bostadsbolagen och Stadshus AB utreda förutsättningar och lämplig organisation för driftcentraler i egen regi för stadens fastighetsägande bolag, förvaltningar och stiftelser i syfte att minska energianvändningen, förbättra driftoptimeringen och utveckla hanteringen av effektoppar i det samlade fastighetsbeståndet.	2021-01-01	2021-12-31
Fastighetsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och Stadshus AB utreda en extern försäljning av Hötorgs- och Östermalmshallarna i syfte att frigöra resurser till nödvändiga idrotts- och fastighetsinvesteringar.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB, fastighetsnämnden och AB Svenska Bostäder/Stadsholmen identifiera fastigheter med högt kulturhistoriskt värde som kan överföras från nämnden till Stadsholmen AB i syfte att optimera drift och underhåll av fastigheterna utifrån ett stadsövergripande perspektiv.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB, fastighetsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda möjligheten att överföra Sturehofs slott från nämnden till bolaget.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB ta fram en övergripande policy för konsultanvändning.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB, exploateringsnämnden, socialnämnden, bostadsbolagen och bostadsförmedlingen arbeta fram en stadsövergripande handlingsplan i syfte att minska trångboddheten bland företrädesvis barnfamiljer.	2021-01-01	2021-12-31
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, SHIS, kommunstyrelsen och Stadshus AB ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas samt tydliga aktiviteter och mätbara indikatorer.	2021-01-01	2021-12-31
Stadshus AB ska i samarbete med bostadsbolagen och Stockholm Parkering AB utreda om vissa parkeringshus, garage och ytparkeringar inom bostadsbolagens bestånd skulle kunna överföras till Stockholm Parkering AB i syfte att optimera användningen av parkeringsplatserna och underlätta utbyggnaden av laddinfrastruktur för elbilar och elcyklar.	2021-01-01	2021-12-31
Stadshus AB ska i samarbete med bostadsbolagen aktivt söka möjligheter att förvärva centrum- och bostadsfastigheter från privata fastighetsägare om detta kan förväntas underlätta utvecklings- och trygghetsarbetet eller förbättra boendemiljö och förvaltning av fastigheter i särskilt prioriterade områden i ytterstaden.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

34. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB** godkänns.

Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem

Bostadsbolagen är ett av stadens viktigaste verktyg för att säkra bostadsförsörjningen och ska användas strategiskt för att skapa en jämlik, jämställd och klimatsmart stad. Allmännyttan ska ges tillräckliga markanvisningar för att nå nyproduktionsmålen. Bolagen ska arbeta aktivt för att pressa hyrorna i nyproduktionen, tillföra stora lägenheter i områden med trångboddhet och lägenheter med överkomliga hyror i segregerade villaområden. Bostadsbolagen ska vara drivande i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet, stärka hyresgästernas inflytande samt visa största möjliga varsamhet i samband med upprustningar. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion ska allmännyttan bli helt fossilfri senast år 2030.

Gemensamt för de tre bolagen

De allmännyttiga bostadsbolagen är en viktig del av stockholmarnas gemensamma tillgångar och ska skötas på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt. Eventuella vinster ska återinvesteras i bolagen för att stärka förmågan att investera i upprustning och nyproduktion. Bolagen ska öka trivseln och tryggheten bland sina hyresgäster genom att ständigt arbeta för att förbättra både inom- och utomhusmiljön, öka hyresgästernas möjlighet till inflytande över sitt eget boende, utveckla sitt samarbete med andra lokala aktörer samt främja social sammanhållning och grannsamverkan ute i bostadsområdena. Bolagen ska inte avyttra bostads- eller centrumfastigheter till aktörer utanför staden, utan verka för att öka antalet allmännyttiga hyresrätter och stärka sin position som centrumägare i framförallt ytterstaden.

Bostadsbolagen är även ett viktigt verktyg för att säkerställa en hög takt i byggandet av hyresrätter och kan fungera konjunkturdämpande om det ekonomiska läget försämras. Bolagen ska ges tillräckligt många och tillräckligt stora markanvisningar för att kunna leva upp till kommunfullmäktiges mål. Ett särskilt ansvar ska tas för bostäder riktade till grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Under de kommande åren är det särskilt prioriterat att bostadsbolagen verkar för att pressa hyrorna i nyproduktionen, till exempel genom att fortsätta utveckla koncept som Stockholmshusen och Snabba hus. Bolagen ska även aktivt söka markanvisningar i stadsdelar med låg andel allmännytta, samt särskilt prioritera uppförandet av större lägenheter i områden med hög trångboddhet. Upprustning ska utföras med stor varsamhet och hyresgästerna ges avgörande inflytande genom tillval utöver åtgärder för att säkra lägsta godtagbara tekniska standard i fastigheten. Genom återbruk av material och bevarande av tidstypiska arkitektoniska detaljer ska livscykel- och hållbarhetsperspektivet stärkas i samband med upprustning, samtidigt som hyreshöjningar hålls tillbaka och kvaliteter i bostaden som många hyresgäster uppskattar inte går förlorade.

Vidare ska bostadsbolagen vara drivande i det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet i nära samverkan med andra fastighetsägare, stadsdelen, polis, skola och civilsamhälle. Inte minst kan bolagen spela en viktig roll för levande och välskötta centrum även i ytterstaden. Bolagen ska till exempel kontinuerligt verka för att erbjuda lokala handlare professionell vägledning och säkerhetslösningar i syfte att öka tryggheten i centrum och säkerställa en god närservice för innevanarna i stadsdelen. Genom att upplåta lokaler och stödja kultur- och föreningslivet skapas ett livfullt lokalsamhälle som knyter band mellan människor och bidrar till en mer levande och trygg stadsmiljö. I områden där det lokala utvecklings- och trygghetsarbetet hämmas av fastighetsägare som inte sköter

förvaltningen av sina centrum- eller bostadsfastigheter ska bostadsbolagen aktivt verka för att utöka sitt bestånd genom fastighetsförvärv.

Stadens bostadsbolag har stor potential att fungera som en spjutspets i klimatomställningen. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion ska allmännyttan bli helt fossilfri senast år 2030. Fastigheter med samhällskritiska verksamheter ska genom innovativa sätt att lagra sol- och vindkraft i till exempel vätgas bli självförsörjande på el och därigenom mindre sårbara för elavbrott. Ett livscykelperspektiv ska genomsyra nyproduktionen och masshantering, logistiklösningar och materialval ska syfta till så låga utsläpp som möjligt under hela livscykeln. Allmännyttan ska ligga i framkant med att erbjuda sina hyresgäster olika mobilitetslösningar såsom bil- och lådcykelpooler samt möjlighet till laddning av elbil. Matavfallsinsamling ska finnas i alla fastigheter och möjlighet till stadsodling erbjudas hyresgästerna. I samband med att allmännyttan nyproducerar eller bygger om fastigheter ska åtgärder för att bidra till att öka den biologiska mångfalden vidtas, såsom gröna tak, konstgjorda dammar och växtlighet som anpassas till behoven hos pollinerande insekter.

Bolagens uppgift

De kommunala bostadsbolagens huvudsakliga uppgift är att bygga och förvalta bostäder och därmed bidra aktivt till stadens bostadsförsörjning. Bolagen ska arbeta för att minska kostnaderna för nyproduktion av bostäder samt hålla nere hyreskostnaderna.

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- visa stor återhållsamhet i de årliga hyresförhandlingarna rörande bostads- och lokalhyresgäster, mot bakgrund av den rådande pandemins negativa effekter på omsättningen i flertalet branscher och hushållens ekonomi.
- särskilt prioritera nyproduktionsprojekt där det finns förutsättningar att erhålla statliga investeringsstöd genom att pressa produktionskostnader och i förlängningen hyrorna.
- se över direktavkastningskrav och kalkylränta i samband med nyproduktion i syfte att pressa hyreskostnaderna.
- aktivt arbeta för att vidareutveckla konceptet Stockholmshus i syfte att ytterligare sänka hyrorna i de färdiga projekten och samtidigt fortsätta att producera hållbara bostäder med hög arkitektonisk kvalitet.
- i samarbete med koncernstyrelsen aktivt söka möjligheter att förvärva centrum- och bostadsfastigheter från privata fastighetsägare om detta kan förväntas underlätta utvecklings- och trygghetsarbetet eller förbättra boendemiljö och förvaltning av fastigheter i särskilt prioriterade områden i ytterstaden.
- genomföra socioekonomiska konsekvensanalyser vid större upprustningsinvesteringar.
- bolagens förmedlingsregler ska göra det möjligt även för studerande på yrkesinriktad vuxenutbildning och studerande på SFI att få en studentbostad.
- erbjuda möjlighet till så kallade kompiskontrakt för både äldre och ungdomar utan tidsbegränsning.
- aktivt bidra till stadens vision om att bygga 10 000 bostäder anpassade för äldre fram till år 2040, varav hälften hyresbostäder anpassade för äldre i vanliga flerfamiljshus.

- i samarbete med socialnämnden och äldrenämnden ta fram en enhetlig definition av vad en tillgänglig bostad är, tillsammans med Micasa Fastigheter i Stockholm AB inventera bostadsbeståndet utifrån denna definition, och i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB göra resultatet sökbart för bostadssökande.
- löpande pröva möjligheten att tillföra hiss i det befintliga beståndet genom på- eller tillbyggnad i samband med upprustning eller nyproduktion i syfte att bidra till att nå bostadsmålen och att öka antalet tillgängliga lägenheter.
- inventera möjligheten att tillföra grupp- och servicebostäder i befintliga fastigheter samt underlätta byggandet av bostäder för personer med funktionsnedsättning.
- aktivt underlätta för hyresgäster med nedsatt funktionsförmåga att flytta till en mer tillgänglig och anpassad bostad.
- bidra till stadens mål att förmedla försöks- och träningslägenheter samt till stadens arbete med förturslägenheter, lägenheter inom Bostad först och genomgångsbostäder.
- aktivt verka för att minimera antalet vräkningar och stärka barnperspektivet i sitt vräkningsförebyggande arbete oavsett uthyrningens legala status.
- i samarbete med Bostadsförmedlingen, stadsdelsnämnderna och socialnämnden utveckla arbetet mot oriktiga hyresförhållanden och överhyror vid andrahandsuthyrning.
- bidra till att utemiljön på förskolegårdar inom bolagens bestånd har en hög lekvärdesfaktor.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- löpande pröva möjligheten att uppföra solceller inom nyproduktion och befintliga fastigheter.
- genomföra åtgärder som tillför eller vidareutvecklar stadsgrönka och ekosystemtjänster inom eller i anslutning till det egna fastighetsbeståndet samt i förekommande fall söka statliga stöd för detta ändamål.
- intensifiera arbetet med att identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor, samt ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.
- välja resurseffektiva byggmaterial, arbeta för att minska bygg- och rivningsavfallet samt för återbruk av byggnadsmaterial.
- aktivt delta i arbetet med att minska utsläpp och energiåtgång vid byggnad av nya bostäder genom utökad samverkan med stadens förvaltningar och andra aktörer om exempelvis logistiklösningar, transporter och masshantering.
- säkerställa möjlighet till trygg parkering av cyklar i såväl befintligt bestånd som i nyproduktion.
- öka möjligheterna till laddning av elbilar och elcyklar i anslutning till bolagens fastigheter.
- stärka samverkan med Stockholm Parkering AB i syfte att optimera användningen av bolagens parkeringsplatser samt pröva möjligheten att överföra större parkeringsytor till parkeringsbolaget.
- underlätta för hyresgäster att bedriva stadsodling i närheten av den egna bostaden.
- arbeta för att erbjuda alla hyresgäster möjlighet till fastighetsnära matavfallsinsamling.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- aktivt bidra till att öka takten i energieffektiviseringen av bolagens samlade fastighetsbestånd i syfte att skynda på klimatomställningen, minska kostnaderna för drift och underhåll samt för att motverka konjunkturnedgången i bygg- och anläggningssektorn genom att tidigarelägga angelägna upprustnings- och energieffektiviseringsprojekt.
- ha en aktiv upphandlingspolicy där huvudmannen för en entreprenad ansvarar för hela kedjan av underentreprenörer samt följa upp hur kraven på följsamhet till Arbetsmiljölagen upprätthålls vid ny- och ombyggnationer.
- tillsammans med övriga berörda förvaltningar och bolag fortsätta att arbeta proaktivt för att minimera risken för kriminell verksamhet i uthyrda lokaler samt motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser inom ramen för Rättvist byggande.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolagen*

- ge hyresgästerna stärkt inflytande vid renovering och avgörande inflytande när det gäller grad av standardhöjning utöver lägsta godtagbara standard för att säkerställa att alla hyresgäster har råd att bo kvar efter upprustning.
- ge hyresgästerna inflytande över sitt bostadsområde och utemiljö för att öka trivsel och trygghet.
- aktivt använda sysselsättningsfrämjande i upphandlingar i syfte att skapa arbets- och praktiktillfällen för unga och personer som står långt från arbetsmarknaden.
- utöka informationsinsatserna om regelverket för hyresnivåer vid andrahandsuthyrning.
- främja möjligheterna att upplåta källarvåningar i befintliga fastigheter till idrottsföreningar för utövande av exempelvis dans och kampsport.
- aktivt verka för att öka tillgången till samlingslokaler för förenings- och kulturlivet i bolagens bestånd.
- aktivt bidra till att möta bostadsbehovet hos personer som utsätts för våld i nära relationer och säkerställa utbyte av jourlägenheter när skyddsskäl så kräver.
- inleda ett partnerskap med kvinno- och tjejjourerna samt utbilda bovärdar och övriga medarbetare i bolaget om våld i nära relationer.
- löpande inventera tillgängligheten i bostadsbeståndet, utifrån den enhetliga definition som tas fram under ledning av kommunstyrelsen, och klassificera lägenheterna så att tillgängligheten tydliggörs för de bostadssökande.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal påbörjade hyresrätter i stadens tre bostadsbolag.	1 500	1 500	1 500
Obligatorisk nämndindikator			
Antal påbörjade hyresrätter av stadens tre bostadsbolag.	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Bostadsbolagens hyresgästers nöjdhet med bostad, allmänna utrymmen, utemiljö.	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse
Ökning av antal arbetsplatser i staden.	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse	Tas fram av styrelse

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bostadsbolagen ska utöka målgruppen för studentbostäder med studerande på yrkesinriktade Komvuxprogram och annan jämförbar yrkesutbildning samt studerande på SFI.	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsbolagen ska utreda möjligheten att underlätta för hyresgäster med nedsatt funktionsförmåga på grund av till exempel ålder att flytta till en tillgänglig och mer anpassad bostad inom beståndet genom att inrätta en gemensam lotsfunktion för bolagen samt erbjuda stöd vid exempelvis packning, städning och flytt.	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsbolagen ska se över sina strategier för underhåll och upprusning av befintligt bestånd i syfte att minska behovet av totalupprustningar och stärka livscykelperspektivet i samband med upprustning.	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsbolagen ska tillsammans med Hyresgästföreningen utreda hur boinflytandeavtalen kan utvecklas för att öka hyresgästernas trivsel, trygghet och möjlighet att påverka sitt bostadsområde.	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsbolagen ska se över möjligheten att erbjuda hyresgästerna i samtliga av bolagens fastigheter möjlighet till självförvaltning, de vill säga att ta över ansvaret för utemiljön i utbyte mot reducerad hyra.	2021-01-01	2021-12-31
Bostadsbolagen ska i samarbete med fastighetsnämnden, kommunstyrelsen och koncernstyrelsen utreda förutsättningar och lämplig organisation för driftcentraler i egen regi för stadens fastighetsägande bolag, förvaltningar och stiftelser i syfte att minska energianvändningen, förbättra driftoptimeringen och utveckla hanteringen av effektoppar i det samlade fastighetsbeståndet.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med koncernstyrelsen, exploateringsnämnden, socialnämnden, bostadsbolagen och bostadsförmedlingen arbeta fram en stadsövergripande handlingsplan i syfte att minska trångboddheten bland företrädesvis barnfamiljer.	2021-01-01	2021-12-31
Koncernstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och Stockholm Parkering AB utreda om vissa parkeringshus, garage och ytparkeringar inom bostadsbolagens bestånd skulle kunna överföras till Stockholm Parkering AB i syfte att optimera användningen av parkeringsplatserna och underlätta utbyggnaden av laddinfrastruktur för elbilar och elcyklar.	2021-01-01	2021-12-31

AB Svenska Bostäder

Bolagets uppgift

AB Svenska Bostäder har ett särskilt ansvar för produktionen av studentbostäder i staden och ska tillsammans med Micasa Fastigheter i Stockholm AB bidra till nyproduktionen av seniorbostäder och bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik. Bolaget har tillsammans med organisationen Jagvillhabostad.nu utvecklat konceptet Snabba hus som riktar sig till unga och ansvarar för att producera samt förvalta denna typ av bostäder.

AB Svenska Bostäder som ankarbyggherre ska tillsammans med systerbolaget AB Stockholmshem och berörda nämnder aktivt bidra till att utveckla Fokus Skärholmen till profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling.

Dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde. Bolaget ska förena kulturarvet med ett socialt ansvarstagande och med en långsiktig affärsmässighet beräknad på företagsnivå. Avkastnings- och resultatkrav får inte inverka negativt på bolagets uppdrag att förvalta och bevara särskilt skyddsvärda kulturfastigheter.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- avbryta försäljningen av Vällingby Centrum.
- utveckla arbetet med Snabba hus och pröva möjligheten till förlängda kontraktstider och permanenta bygglov.
- tillsammans med Micasa Fastigheter i Stockholm AB arbeta för att bygga fler seniorbostäder samt tillskapa bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik.
- aktivt verka för upprustning och utveckling av Tensta centrum.
- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- tillsammans med fastighetsnämnden identifiera fastigheter med högt kulturhistoriskt värde som kan överföras till AB Stadsholmen i syfte att optimera drift och underhåll utifrån ett stadsövergripande perspektiv.

Ägardirektiv för kommunfullmäktiges övriga inriktningsmål finns under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal tillkomna nyproducerade seniorbostäder med överkomliga hyror.	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska ta del av erfarenheter av socialt och ekologiskt hållbar upprustning i andra kommuner, exempelvis Botkyrka.	2021-01-01	2021-12-31
AB Svenska Bostäder ska utreda möjligheten att uppföra Snabba hus på permanenta bygglov samt erbjuda förlängd boendetid för inflyttade i syfte att öka möjligheten att samla tillräckligt många år i bostadskön för ett tillsvidarekontrakt.	2021-01-01	2021-12-31

AB Svenska Bostäder ska initiera ett samarbete med övriga fastighetsägare i syfte att åstadkomma fysisk upprustning och utveckling av Tensta Centrum.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder/Stadsholmen och Stadshus AB identifiera fastigheter med högt kulturhistoriskt värde som kan överföras från nämnden till Stadsholmen AB i syfte att optimera drift och underhåll av fastigheterna utifrån ett stadsövergripande perspektiv.	2021-01-01	2021-12-31
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda hur bolagen kan utveckla samarbetsformer för att uppföra seniorbostäder med pressade hyror samt tillskapa bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik.	2021-01-01	2021-12-31

AB Familjebostäder

Bolagets uppgift

AB Familjebostäder har ett särskilt ansvar för att aktivt bidra till utvecklingen av Fokus Hagsätra-Rågsved samt för att uppföra, förvalta och utveckla kollektivhusboenden och andra alternativa boendeformer.

Bolaget ska tillsammans med AB Stockholms hem bistå SHIS Bostäder i dess verksamhet och i byggandet av bostäder för stockholmare som av olika skäl inte kan få en bostad på ordinarie bostadsmarknad.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- aktivt verka för att fler kollektivhusboenden skapas i staden.
- aktivt verka för att arbetsplatser och offentlig service lokaliseras till Rinkebystråket i syfte att stärka den ekonomiska bärkraftigheten i affärsgatan.
- skapa permanenta genomgångsbostäder med överkomliga hyror över hela staden i SHIS regi för prioriterade grupper.

Ägardirektiv för kommunfullmäktiges övriga inriktningsmål finns under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i nyproduktion med överkomliga hyror i SHIS regi, med en fördelning över hela staden	175	175	175

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Familjebostäder ska ta del av erfarenheter av socialt och ekologiskt hållbar upprustning i andra kommuner, exempelvis Botkyrka.	2021-01-01	2021-12-31

AB Stockholmshem

Bolagets uppgift

AB Stockholmshem har ett särskilt ansvar för att bistå SHIS Bostäder i dess verksamhet och i byggandet av bostäder för stockholmare som av olika skäl inte kan få en bostad på ordinarie bostadsmarknad.

Tillsammans med systerbolaget AB Svenska Bostäder, som är ankarbygggerre, samt berörda nämnder ska AB Stockholmshem aktivt bidra till att utveckla Fokus Skärholmen till ett profilprojekt för socialt hållbar stadsutveckling.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen.
- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder.
- tillsammans med SHIS skapa permanenta genomgångsbostäder med överkomliga hyror i alla delar av staden för prioriterade grupper.

Gemensamma ägardirektiv för kommunfullmäktiges övriga inriktningsmål finns under de gemensamma ägardirektiven för de tre bostadsbolagen.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal tillkomna permanenta genomgångsbostäder i nyproduktion med pressade hyror i SHIS regi, med en fördelning över hela staden.	175	175	175

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Stockholmshem ska ta del av erfarenheter av socialt och ekologiskt hållbar upprustning i andra kommuner, exempelvis Botkyrka.	2021-01-01	2021-12-31
AB Stockholmshem ska utvärdera systemet med valfritt lägenhetsunderhåll (VLU) utifrån ett hyresgäst- och bolagsperspektiv tillsammans med Hyresgästföreningen.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

35. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **AB Svenska Bostäder**, **AB Familjebostäder** och **AB Stockholmshem** godkänns.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ska tillskapa och förvalta välskötta, trygga och tillgängliga bostäder med överkomliga hyror till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt stadens prioriterade grupper. Bolaget ska ha en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och uppföra huvuddelen av de särskilda boendeplatser som behöver tillkomma fram till 2040 för att möta behovet hos den åldrande befolkningen. Bolaget ska även särskilt prioritera uppförandet av nya seniorbostäder med överkomliga hyror i stadsdelar med en hög grad av otillgänglighet i fastighetsbeståndet.

Bolagets uppgift

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger och förvaltar servicehus, vård- och omsorgsboenden, seniorbostäder, LSS-boenden och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska arbeta för att minska kostnaderna för nyproduktion av bostäder, visa största möjliga varsamhet i samband med upprustning samt hålla nere hyreskostnaderna.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- aktivt arbeta för att höja kvaliteten och kundnöjdheten kopplat till felanmälan, löpande drift och underhåll av fastigheterna med fokus på förbättrad städning samt ökad trygghet och trivsel.
- förstärka den fastighetsnära servicen till hyresgästerna genom att inrätta bovärdar i samtliga fastigheter med särskilt fokus på utökad service till hyresgäster i seniorboenden som saknar lokalmässiga förutsättningar att inrätta aktivitetscenter.
- visa stor återhållsamhet i de årliga hyresförhandlingarna rörande bostads- och lokalhyresgäster mot bakgrund av den rådande pandemins negativa effekter på omsättningen i flertalet branscher och hushållens ekonomi.
- se över direktavkastningskrav och kalkylränta i samband med nyproduktion i syfte att pressa hyreskostnaderna i nyproduktionen.
- särskilt prioritera nyproduktionsprojekt av seniorbostäder där det finns förutsättningar att erhålla statliga investeringsstöd genom att pressa produktionskostnader och i förlängningen hyrorna.
- utveckla samarbetet med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och SHIS i syfte att säkerställa en fungerande förmedling av seniorbostäder och förstärkt boendestöd till personer till äldre med hemlöshetsproblematik.
- stärka samarbetet med stadens äldrelotsar i syfte att underlätta för äldre med hemlöshets- och skuldproblematik att ansöka om en seniorbostad genom bolagets särskilda förmedlingsregler och öronmärkta bostäder.
- aktivt delta i stadens arbete med att ytterligare stärka och påskynda utbyggnaden av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- säkerställa en trivsamt, trygg och varierad utemiljö som främjar rekreation, social interaktion och skapar möjlighet till fysisk aktivitet utifrån målgruppens behov i anslutning till bolagets fastigheter.
- löpande pröva möjligheten att uppföra solceller inom nyproduktion och befintliga fastigheter.
- genomföra åtgärder som tillför eller vidareutvecklar stadsgrönska och ekosystemtjänster inom eller i anslutning till det egna fastighetsbeståndet samt i förekommande fall söka statliga stöd för detta ändamål.
- intensifiera arbetet med att identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor, samt ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.
- välja resurseffektiva byggmaterial, arbeta för att minska bygg- och rivningsavfallet samt för återbruk av byggnadsmaterial.
- aktivt delta i arbetet med att minska utsläpp och energiåtgång vid byggnad av nya bostäder genom utökad samverkan med stadens förvaltningar och andra aktörer om exempelvis logistiklösningar, transporter och masshantering.
- säkerställa möjlighet till trygg cykelparkering samt laddning av elbilar och cyklar för bolagets bostads- och lokalhyresgäster.
- inrätta miljövårdar i syfte att öka trivselen för de boende och öka kvaliteten på skötseln av bostadsfastigheternas miljöstationer.
- arbeta för att erbjuda alla hyresgäster möjlighet till fastighetsnära matavfallsinsamling.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- aktivt bidra till att öka takten i energieffektiviseringen av bolagens samlade fastighetsbestånd i syfte att skynda på klimatomställningen, minska kostnaderna för drift och underhåll samt motverka konjunkturnedgången i bygg- och anläggningssektorn genom att tidigarelägga angelägna upprustnings- och energieffektiviseringsprojekt.
- ha en aktiv upphandlingspolicy där huvudmannen för en entreprenad ansvarar för hela kedjan av underentreprenörer samt följa upp hur kraven på följsamhet till Arbetsmiljölagen upprätthålls vid ny- och ombyggnationer.
- tillsammans med övriga berörda förvaltningar och bolag fortsätta att arbeta proaktivt för att minimera risken för kriminell verksamhet i uthyrda lokaler samt motverka ekonomisk brottslighet, svartarbete och oegentligheter på byggarbetsplatser inom ramen för Rättvist byggande.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- ge hyresgästerna stärkt inflytande vid renovering och avgörande inflytande när det gäller grad av standardhöjning utöver lägsta godtagbara standard för att säkerställa att alla hyresgäster har råd att bo kvar efter upprustning.

- ge hyresgästerna inflytande över sitt bostadsområde och utemiljö för att öka trivsel och trygghet.
- aktivt använda sysselsättningsfrämjande krav i upphandlingar i syfte att skapa arbets- och praktiktillfällen för unga och personer som står långt från arbetsmarknaden.
- aktivt verka för att öka tillgången till samlingslokaler med överkomliga lokalhyror för pensionärsorganisationerna i bolagets bestånd.
- inleda ett partnerskap med kvinno- och tjejjourerna samt utbilda bovärdar och övriga medarbetare i bolaget om våld i nära relationer.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal förmedlade seniorlägenheter till äldre med hemlöshetsproblematik	25	25	25
Obligatorisk nämndindikator			
Antal tillkomna nyproducerade seniorbostäder med överkomliga hyror.	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen	Tas fram av styrelsen

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
AB Svenska Bostäder ska i samarbete med Micasa Fastigheter i Stockholm AB utreda hur bolagen kan utveckla samarbetsformer för att uppföra seniorbostäder med pressade hyror samt tillskapa bostäder för äldre med hemlöshetsproblematik.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

36. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Micasa Fastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsförmedlingen är till för alla stockholmare. En rättvis förmedling av hyresrätter i ett öppet system med en transparent kö bidrar till en stad för alla, oavsett inkomst, bakgrund eller kontakter. Kötiden kortas genom att öka byggtakten av hyresrätter, stoppa ombildningarna och få in fler lägenheter från privata hyresvärdar. Med en stark övergripande styrning av stadens bostadspolitik med fokus på bostadsförsörjningsansvaret kommer fler lägenheter som är möjliga för alla stockholmare att hyra att kunna lämnas till bostadsförmedlingen. Förmedlingsavgiften hålls så låg som möjligt och tas på sikt bort.

Bolagets uppgift

Bostadsförmedlingens främsta uppgift är att rättvist förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid. Utöver detta ska bolaget förmedla evakueringsbostäder, förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, lägenheter till internkön för stadens bostadsbolag samt förmedla kategoribostäder som student- och seniorbostäder.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- aktivt verka för att fler privata fastighetsägare bidrar med bostäder som kan förmedlas som förturs-, försöks- och träningslägenheter, bostäder för nyanlända eller bostäder till Bostad först.
- föra dialog med privata fastighetsägare om vikten av att de sänker inkomstkraven så att deras lägenheter blir tillgängliga även för personer med låga inkomster.
- underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden genom att exempelvis utöka antalet korttidskontrakt som gör det möjligt för yngre stockholmare att samla kötid för att få ett tillsvidarekontrakt.
- aktivt bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad först samt till stadens arbete med förturslägenheter.
- utreda möjligheten att öronmärka en andel av förmedlade bostäder med fyra rum eller fler till trångbodda barnfamiljer.
- utveckla samarbetet med stadsdelsnämnderna, socialnämnden och SHIS i syfte att säkerställa en fungerande förmedling och förstärkt boendestöd till personer till äldre med hemlöshetsproblematik.
- stärka samarbetet med stadens äldreomsorg i syfte att underlätta för äldre med hemlöshets- och skuldproblematik att ansöka om en seniorbostad genom bolagets särskilda förmedlingsregler och öronmärkta bostäder.
- samarbeta med bostadsbolagen, stadsdelsnämnderna och socialnämnden för att utveckla arbetet mot oriktiga hyresförhållanden och överhyror vid andrahandsuthyrning samt tillhandahålla stöd och hjälp för att motverka utsattheten för de som berörs.
- fortsätta arbetet med att samordna och utveckla branschsamarbetet Stockholm Bygger och Stockholmsrummet i Kulturhuset.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- medverka i stadens arbete med att ta fram en strategi för ökad tillgänglighet i bostadsbeståndet samt utveckla förmedlingstjänsten för att tydliggöra informationen om tillgänglighet i lägenheter och närmiljö för de bostads-sökande.
- aktivt bidra till ökad rörlighet inom det befintliga beståndet genom att underlätta för äldre att flytta till mer tillgänglig och anpassad bostad och på så sätt bland annat frigöra större lägenheter för trångbodda barnfamiljer.
- öronmärka bostäder som genomgått större anpassningsåtgärder till förturer för personer med stora behov av en tillgänglig bostad i syfte att minska stadens kostnader för bostadsanpassningar.
- använda eventuellt ekonomiskt överskott från bolaget till att sänka, och på sikt helt ta bort, förmedlingsavgiften.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- utreda möjligheten att skapa ett system av utbyteslägenheter med andra kommuner i länet för kvinnor som på grund av hot inte kan bo kvar i sin hemkommun.
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver.
- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter.
- utforma hela förmedlingsprocessen, från annonsering till kontraktsskrivning, på ett sådant sätt att personer med icke flexibla arbetstider inom exempelvis LO-yrken inte missgynnas.

Kommunfullmäktiges indikatorer (ett urval)

Indikator	KF:s årsmål 2021	KF:s årsmål 2022	KF:s årsmål 2023
Antal förmedlade försöks- och träningslägenheter via Bostadsförmedlingen.	600	600	600

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolaget ska se över förmedlingsprocessen och utreda möjligheten till längre framförhållning, så att även de som inte har flexibel arbetstid kan anmäla sig till och delta i lägenhetsvisningar där så krävs.	2021-01-01	2021-12-31
Kommunstyrelsen ska i samarbete med Stadshus AB, exploateringsnämnden, socialnämnden, bostadsbolagen och bostadsförmedlingen arbeta fram en stadsövergripande handlingsplan i syfte att minska trångboddheten bland företrädesvis barnfamiljer.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

37. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Bostadsförmedlingen i Stockholm AB** godkänns.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Alla förskolor och skolor ska vara välskötta, tillgängliga och anpassade för verksamheterna. Personal och barn från verksamheterna ska vara delaktiga i utformning av lokaler och utemiljöer vid ny- och ombyggnation. För att säkerställa att förskole- och skolgårdar är tillräckligt stora och funktionella för ändamålet ska riktlinjer för lekvärdesfaktor tas fram.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- söka efter fastigheter eller lokaler som kan omvandlas till förskole- och skollokaler, i egen regi eller i samverkan med externa intressenter.
- utveckla och upprusta stadens skolgårdar och utemiljöer där det bedöms nödvändigt utifrån utbildningsnämndens och stadsdelsnämndernas prioriteringar och beställningar.
- i samarbete med idrottsnämnden och utbildningsnämnden verka för att idrottshallar i största möjliga mån ska planeras vid skolor.
- fortsätta att delta i utbildningsnämndens arbete för att Stockholms skolgårdar bättre kan rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata lektytor på skolgårdar på bästa sätt.
- fortsätta samarbeta med utbildningsnämnden och idrottsnämnden för att tillgängliggöra skollokaler för föreningsliv och civilsamhälle i idrottsnämndens eller annat gemensamt bokningssystem.
- tillgängliggöra samtliga nybyggda fullstora skolidrottshallar för idrottslivet via idrottsnämndens bokningssystem.
- arbeta för att tillgodose en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus och luftkvalitet.
- delta i SAMS-arbetet, både för grundskola- och gymnasieskola.
- i samarbete med utbildningsnämnden och kommunstyrelsen se över möjligheten att öka riktvärdet för vad en förskoleplats får kosta för att främja förskolelokaler som såväl tillgodoser barnens behov som medarbetarnas arbetsmiljö.
- ansvara för paviljongetableringar för att säkra behovet av elevplatser.
- utreda möjligheterna att tillföra tillagningskök i samband med renoveringar och att nya förskole- och skollokaler byggs.
- arbeta för att förbättra lärmiljöerna i äldre skolor.
- samverka med stadsdelsnämnderna vid ny- och ombyggnation av förskolor och verka för att verksamheternas behov och önskningar ska vara vägledande snarare än ekonomiska förutsättningar. Vid nybyggnation av förskolor och skolor ska pedagoger involveras i arbetet för placering, utformning och alla aspekter som påverkar deras verksamhet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- arbeta med energieffektivisering och förnybar energi i befintligt bestånd och vid nyproduktion.
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd, såsom effekter av skyfall och värmeböljor, och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.
- verka för en giftfri skolmiljö i samarbete med Kemikaliecentrum.
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall.
- se över möjligheterna att installera solenergi eller plantera grönska på skolbyggnaders tak och fasader.
- vid nybyggnation projektera utifrån krav på att certifiera förskolor med motsvarande Miljöbyggnad, lägst med nivå silver.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- ansvara för inhyrningar gentemot externa aktörer av pedagogiska lokaler och i förekommande fall tillkommande idrottsfunktion.
- bidra till en hållbar fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar, varvid stadens fastighets- och lokalpolicy ska beaktas.
- arbeta för att sänka hyrorna och på sikt införa ett nytt hyressättningsystem.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
SISAB ska i samarbete med Spånga-Tensta SDN och Kulturnämnden utreda hur området för Tensta gymnasium och Tensta träff kan utvecklas till en kulturnod med kulturverksamhet som replokaler, dansstudios och konstnärateljéer.	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska utveckla bolagets kompetens att bygga och tillhandahålla goda lärmiljöer som är tillgängliga för elever med nedsatt hörsel och syn, och för elever som har särskilda behov av en lugn och tyst lärmiljö.	2021-01-01	2021-12-31
SISAB ska kartlägga och utarbeta en plan för att förbättra lärmiljöerna i äldre skolor.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

38. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Skolfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Vatten och Avfall AB

I Stockholm hanteras avfall på ett ekonomiskt, effektivt och långsiktigt hållbart sätt. Vi såväl begränsar som effektivt återvinner det avfall som en stad producerar. Stadens alla verksamheter ska präglas av en insikt om vikten av att skapa ett långsiktigt hållbart samhälle.

Bolagets uppgifter

Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad. Bolagets ansvar omfattar också att äga och sköta ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge. Bolaget ska även driva stadens miljöstationer och ansvara för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- delta i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar utifrån behov av teknisk infrastruktur.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- stärka stödet till nämnder och bolagsstyrelser i syfte att göra matavfallsinsamlingen obligatorisk för samtliga verksamheter och hushåll i staden så fort tillräcklig kapacitet finns för sortering och rötning av avfallet.
- tillsammans med Stockholm Exergi inleda planeringen av en storskalig pyrolysanläggning som producerar både fjärrvärme och biokol av bland annat avloppsslam, eventuellt belägen i Brista.
- förbättra möjligheten att få grovsopor och trädgårdsavfall upphämtade i hemmet till låg kostnad, exempelvis genom en app där av staden upphandlade tjänster kan förmedlas.
- utreda kostnader och miljöeffekter av gratis upphämtning av grovsopor mm. i hemmen.
- arbeta för att minska stadens sårbarhet på kort och lång sikt i ett klimat i förändring och bistå kommunstyrelsens arbete med klimatanpassning.
- arbeta för ökad informationsspridning med syftet att alla stockholmare ska förstå och delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall.
- långsiktigt minska klimatpåverkan genom att effektivisera energikrävande processer och minska utsläpp av klimatgaser från verksamheten.
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status.
- tillsammans med andra myndigheter utveckla och intensifiera arbetet så att stadens mål om lokalt omhändertagande av dagvatten uppnås enligt dagvattenstrategin.
- arbeta förebyggande med att förhindra översvämningar i byggnader vid häftiga skyfall.

- följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet.
- ansvara för övergripande samt riktad information och rådgivning i avfallsfrågor för att öka återvinningsgraden och uppmuntra återbruk.
- etablera kommunala återbruksgallerior.
- uppföra, utveckla och äga infrastrukturen för en sorteringsanläggning för matavfallsinsamling i Högdalen.
- verka för ökad biogasproduktion.
- säkerställa markanvändningen för stadens återvinningscentraler samt undersöka möjligheterna att öppna ytterligare stadsnära sådana.
- informera om möjligheterna till återbruk och återvinning vid de mobila återvinningscentralerna.
- ansvara för driften av GlashusEtt som center för information om stadens miljö- och klimatarbete.
- ansvara för sopsugsanläggningar på stadens mark i nyproduktionsområden.
- intensivifiera ansträngningarna för att nå stadens energieffektiviseringsmål genom att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och andra utsläppsåtgärder.
- bistå kommunstyrelsens arbete med att ta fram förslag och genomföra åtgärder för att möta ett förändrat klimat.
- tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden utgå från riktlinjerna och åtgärdsområdet vid planering och projektering av dagvattenhantering vid nybyggnad och större ombyggnationer.
- i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna klargöra ansvarsfrågan i avtal, för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar.
- installera publika dricksvattenfontäner på lämpliga platser i innerstad och ytterstad, inledningsvis ca 100 stycken.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med Kungliga Tekniska högskolan (KTH).
- bidra till stadens arbete med *En smart och uppkopplad stad*.
- delta i arbetet med Digital Demo inom sitt verksamhetsområde i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.
- undersöka möjligheterna att på sikt återta en del av sophämtningen till kommunal drift.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta med att utveckla kommunikation, service och tillgänglighet gentemot brukare och kund.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Kommunstyrelsen ska i samarbete med koncernstyrelsen, fastighetsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda möjligheten att överföra Sturehofs slott från nämnden till bolaget.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

39. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2020-2022 för **Stockholm Vatten och Avfall AB** godkänns.

Stockholms Hamn AB

Stockholms hamnar utgör ett viktigt gods- och logistiknav för Mälarenregionen. I Stockholm bidrar hamnarna till miljövänliga transporter och en levande stadsmiljö.

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt.

Ägardirektiv 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- arbeta med och leda utveckling och upprustningen av stadens innerstadskajer med målet att dessa ska vara en del av den levande stadsmiljön.
- medverka för att stadens mål om ett ökat bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken värnas.
- arbeta för att Stockholms inre kajer ska kunna användas som tilläggsplatser och för rekreation, men samtidigt säkerställa sjöfartens behov.
- underlätta för småskalig sjöfart genom att anlägga flexibla kajer som kan användas för person- och godstransporter.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa och utveckla goda förutsättningar för en klimatsmart och tillförlitlig varuförsörjning via sjöfarten till regionen.
- arbeta vidare med förslaget att utveckla de miljödifferenterade hamnavgifterna med en differentiering även för koldioxidutsläpp.
- beakta effekter av ett förändrat klimat i utveckling av verksamheten.
- tillsammans med kommunstyrelsen och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda havsnivåhöjningarnas långsiktiga effekter för staden, hur vi bäst skyddar oss och implikationer för stadsutveckling idag.
- identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.
- i möjligaste mån elansluta färjor och kryssningsfartyg i hamn, för att minska luftföroreningar och buller.
- delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar.
- samverka med regionen kring planering för utökad kollektivt resande på stadens vatten.
- verka för kraftigt ökade möjligheter för järnvägstransporter från och till hamnarna.
- utreda vilka åtgärder som bör genomföras för att bidra till en utveckling mot fossilbränslefri sjöfart.

- skapa förutsättningar för utbyggnaden av kollektivtrafik på vatten, i samråd med SL/Waxholmsbolaget. Vanlig SL-taxa ska gälla för dessa resor och cykel ska kunna tas med utan extra kostnad.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen genom att tillsammans med Stockholm Business Region AB bidra till besöksnäringen.
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar.
- samordna och finansiera stadens fortsatta medverkan i ÅF Offshore race, Stockholm Gotland runt.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

40. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholms Hamn AB** godkänns.

AB Stokab

AB Stokab ska fortsätta att utveckla och säkerställa tillgången på passivt fibernät. En robust och säker digital infrastruktur är en förutsättning för en smart och uppkopplad stad med kapacitet att nyttiggöra den mångfald av tillämpningar som väntas medges genom samhällets fortsatta digitalisering och nya utvecklingsfaser för mobilnät. I en bransch där förutsättningarna förändras relativt snabbt är även kapacitet för fortsatt hög förändringsförmåga av stor vikt.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm. Syftet med infrastrukturen och verksamheten är att stimulera en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen.

Ägardirektiv 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- använda det ekonomiska utrymmet från sänkta avkastningskrav för att utveckla verksamheten
- skapa lika förutsättningar till digital delaktighet i hela staden genom utbyggnad av fiberinfrastrukturen i samband med nyproduktion
- främja framkomligheten genom att vara behjälpliga i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag i staden, samt Trafikverket, SL, Fortum och andra aktörer.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- säkerställa förutsättningar för stadens, regionens och näringslivets digitaliseringsarbete, liksom implementering av nya klimatsmarta lösningar, genom fortsatt utbyggd och förstärkt robust fiberinfrastruktur.
- fortsätta samverka med kommunstyrelsen för verkställande av implementeringsplanen för fullmäktiges ”Strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad”.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden*

- fortsätta att möta förändrade förutsättningar inom området med väl anpassade affärsmodeller, service och flexibilitet i förhållande till kunderna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

41. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **AB Stokab** godkänns.

Stockholms Stads Parkerings AB

I Stockholms stad används parkeringar strategiskt för att skapa en levande och klimatsmart stad. Bolagets anläggningar ska leda till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel i bolagets anläggningar.
- verka för att förbättra mobiltäckningen i bolagets parkeringsgarage i syfte att öka den upplevda tryggheten för kunderna.
- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser för in- och utfart, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner.
- företrädesvis tillgodose behovet av parkeringsplatser i samband med större förtätnings- och stadsutvecklingsprojekt med hjälp p-köp i syfte att åstadkomma en mer rättvis finansiering av parkeringsplatser och sänka produktionskostnaderna i nyproduktionen.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- avlasta gatunätet från söktrafik och parkerade fordon genom att finansiera byggandet av nya garage, bidra till hållbar mobilitet och ha en hög beläggning i de anläggningar bolaget förfogar över.
- initiera förslag till nya parkeringsgarage för att möjliggöra en minskning av gatuparkeringarna och stödja framkomligheten i staden.
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del.
- undersöka möjligheten att genomföra en prisdifferentiering av parkeringsavgifter på gata och i garage så att miljöfordon/elfordon får tydligt lägre avgifter än bensin- och dieselfordon.
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt se över möjligheterna att inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafiknämnden.
- skapa fler cykelparkeringsplatser och laddmöjligheter för elcyklar och elmopeder som en integrerad del i en mobilitetslösning.
- ansvara för byggande och drift av cykelgarage i bolagets parkeringsgarage.

- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger.
- stärka samverkan med stadens allmännyttiga bostadsbolag i syfte att optimera användningen av bolagens parkeringsplatser samt pröva möjligheten att överföra större parkeringsytor till parkeringsbolaget.
- på sikt återta driften av parkeringsövervakningen i egen regi.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadshus AB ska i samarbete med bostadsbolagen och Stockholm Parkering AB utreda om vissa parkeringshus, garage och ytparkeringar inom bostadsbolagens bestånd skulle kunna överföras till Stockholm Parkering AB i syfte att optimera användningen av parkeringsplatserna och underlätta utbyggnaden av laddinfrastruktur för elbilar och elcyklar.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

42. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholms Stads Parkering AB** godkänns.

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern ska vara en angelägenhet för alla stockholmare med yttrandefrihet och konstnärlig frihet som grund. Kulturhuset Stadsteatern är dels en central plats vid Sergels torg som ska vara inkluderande, tillgänglig och välkomnande där hela stadens befolkning möts, dels verksamhet över hela staden med scener i Skärholmen, Vällingby och Husby och med parkteatern och kretsteatern. Kulturhuset Stadsteatern har en hållbar finansiering i form av ett koncernbidrag som säkerställer ett programutbud som är oberoende av kommersiell hänsyn.

Bolagets uppgift

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater, litteratur, dans, konst, design, film, musik, debatt och annan kulturell produktion samt ansvara för stadens två platser inom stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- fortsätta arbeta för att verksamheten ska bli angelägen för fler, med särskilt fokus på grupper av människor som idag sällan tar del av verksamheten.
- fortsätta arbeta för att engagera barn och ungdom i bolagets verksamheter.
- fortsätta arbeta för att tillgängliggöra produktionerna för personer med funktionsnedsättning.
- utveckla Kulturhusverksamheten i Skärholmen och Vällingby.
- fortsätta att utveckla bolagets profilbibliotek som självklara arenor för läsfrämjande och läslust för alla åldrar.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- utveckla det nyrenoverade kulturhuset som ett hus med en sammanhållen profil där externa verksamheter är en naturlig del av kulturhuset. Avtal med externa verksamheter ska tecknas efter godkännande från Stadshusets AB.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- fortsatt vidta åtgärder för att nå nya grupper.
- fortsätta utveckla och utöka parkteatern samt stadsteaterns turnerande verksamhet genom kretsteatern.
- utveckla verksamhet i kulturskolans nya lokaler i Husby.
- utveckla lokala samarbeten runt om i staden med särskilt fokus på ytterstaden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

43. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Kulturhuset Stadsteatern AB** godkänns.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Idrotts- och kulturevenemang är viktiga för stadslivet. Bolaget ska arbeta för sina verksamheter utifrån ett jämställdhetsperspektiv och för att minska verksamhetens klimatpåverkan.

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga lokaler och anläggningar för evenemangsverksamhet av högsta kvalitet.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- tillhandahålla och utveckla lokaler och anläggningar för bra evenemangsutbud bestående av bland annat konserter, sport, kultur- och familjeaktiviteter.
- bolaget ska delta i arbetet med Globenområdets utveckling tillsammans med andra intressenter för att öka områdets attraktionskraft.
- fortsätta att tillsammans med evenemangsbolaget Stockholm Live AB arbeta för ökad trygghet och säkerhet.
- bolaget ska delta i utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- arbeta med energieffektivisering och förnybar energi.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- tillsammans med Stockholm Business Region stärka Stockholms attraktionskraft inom evenemang.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- fortsätta arbeta med evenemang på arenorna utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

44. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Globe Arena Fastigheter AB** godkänns.

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholmsregionen ska växa på ett hållbart sätt, såväl ekonomiskt som jämlikt, jämställt och klimatsmart. Ett gynnsamt innovationsklimat i världens mest uppkopplade stad ska få människor och företag att växa. En välfungerande arbetsmarknad, en ledande kunskapsregion, en trygg gemensam välfärd, ett rikt kultur-, idrotts- och nöjesliv och en väl utbyggd kollektivtrafik lägger grunden även för ett bra näringslivsklimat. Besöksnäringen ska utvecklas så att den även är spännande för turister med små plånböcker.

Bolagets uppgift

Stockholm Business Region AB samordnar och utvecklar regionen gentemot näringslivet. En annan viktig uppgift är att stödja berörda nämnder i arbetet med att förbättra samarbetet med stadens företag när det gäller stadens myndighetsutövning.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- bidra till att marknadsföra och befästa Stockholms position som en av Europas mest öppna, hållbara, jämställda och kreativa städer.
- i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla dialogen i samverkan med näringslivet för att ta tillvara engagemang som finns för att bidra till en socialt hållbar utveckling och integration.
- främja idéburna företag och organisationer.
- samarbeta med och stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med det lokala näringslivet, med särskilt fokus på småföretag och företagande bland kvinnor.
- tillsammans med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt på Järva och stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder.
- bidra till att marknadsföra fler attraktioner utanför tullarna, kulturella sevärdheter, nischade besöksmål samt att öka fokus inhemsk turism.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- stärka Stockholms ställning som klimatsmart konferens- och evenemangsstad.
- aktivt stödja företag, organisationer och evenemang att utveckla sitt klimat- och hållbarhetsarbete.
- underlätta möjligheterna till torghandel, lokala marknader samt främja närproducerade produkter och återbruk.
- bidra till Stockholms internationella tillgänglighet genom att verka för att öka tillgängligheten med tåg och öka antalet nattågsdestinationer till och från Stockholm.
- i samarbete med näringslivet och exploateringsnämnden utveckla koncept för ”showroom” för volymhandel. Företag ska istället för ytkrävande varuhus med parkeringar kunna visa varor i centralt, kollektivtrafiknära läge och leverera varor hem till konsumenten från lager.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- marknadsföra Stockholm internationellt för att attrahera investeringar, specialister, forskare och studenter till regionen.
- leda, stödja, samordna och utveckla stadens näringslivsarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser.
- tillhandahålla lots- och servicefunktion gentemot företag samt tillsammans med berörda nämnder följa upp och utveckla stadens bemötande och tillgänglighet.
- i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna genom en lokal näringslivsanalys kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom varje stadsdels geografiska område.
- tillsammans med kommunstyrelsen bistå i arbetet med att ta fram handlingsplaner där det finns behov av extra samordningsinsatser för att nå stadens målsättningar inom näringslivsuppdraget.
- utveckla turist- och besöksdestinationen Stockholm tillsammans med näringslivet och idéburna organisationer.
- stärka samarbetet med övriga kommuner i regionen om näringslivsfrågor och om besöksnäringens utveckling.
- verka för att underlätta filmproduktion i Stockholmsregionen för svenska och utländska filmare och produktionsbolag.
- stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar, i samarbete med kulturnämnden.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- löpande analysera den egna verksamheten ur ett genusperspektiv och säkerställa att insatser kommer både kvinnor och män till del.
- aktivt främja sund konkurrens och ett socialt hållbart närings- och arbetsliv genom att verka för att fler företag tecknar kollektivavtal.
- verka för att fler företag tillhandahåller platser för feriearbeten, praktik- och traineeplatser för unga och personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- främja socialt företagande.
- i samarbete med näringslivet och stadens egna bolag verka för att minimera risken för kriminell verksamhet i uthyrda lokaler samt motverka ekonomisk brottslighet, skatteflykt, social dumping och svartarbete.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Bolaget ska i samarbete med Stadshus AB utreda förutsättningarna att återstarta en kommunal turistinformation.	2021-01-01	2021-12-31
Bolaget ska utvärdera införandet av kundvalssystemet i samarbete med Stadshus AB.	2021-01-01	2021-12-31
Bolaget ska initiera en årlig uppföljning av inhemska turisternas och EU-turisternas nöjdhet med turistinformationen i Stockholm.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

45. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Business Region AB** godkänns.

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskhantering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Riskhanteringen ska förbättras för alla berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkring AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Bolagets verksamhet ska vara socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart och drivas av tydliga etiska principer.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnader och förbättra riskhanteringen inom kommunkoncernen.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor.
- informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolagsstyrelser.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- beakta effekter av ett klimat i förändring.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- medverka och teckna alla sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser behöver.
- optimera den försäkringsrisk som bolaget självt tar i förhållande till fastslagen risknivå.
- med premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

46. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **S:t Erik Försäkring AB** godkänns.

S:t Erik Livförsäkring AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskhantering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Riskhanteringen ska förbättras för alla berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkring AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser. Bolagets verksamhet ska vara socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart och drivas av tydliga etiska principer.

Bolagets uppgift

Bolaget har till uppgift att förmedla försäkringslösningar, minimera försäkringskostnader och förbättra riskhanteringen inom kommunkoncernen.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor.
- informera om sin verksamhet gentemot nämnder och bolagsstyrelser.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- beakta effekter av ett klimat i förändring.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- medverka och teckna alla sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser behöver.
- optimera den försäkringsrisk som bolaget självt tar i förhållande till fastslagen risknivå.
- med premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

47. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **S:t Erik Livförsäkring AB** godkänns.

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska löpande pröva förslag till köp av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga bostadsförsörjning, bryta boendesegregationen och förbättra villkoren för stockholmarna. Särskilt angeläget är att bidra till att staden kan möta kommande demografiska förändringar och de ökande behovet av nya förskolor, skolor, äldreboenden och idrottsanläggningar.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder, arbetsplatser och offentliga samhällsfunktioner.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- i ökad utsträckning pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms långsiktiga bostadsförsörjning och övriga utveckling.
- i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov.
- i samarbete med exploateringsnämnden pröva möjligheter till strategiska markinköp i de villaområden som kan vara aktuella, särskilt i kollektivtrafikhöga lägen och i stadsdelar som i övrigt har låg andel hyresrätter.
- i samarbete med närliggande kommuner pröva möjligheter till strategiska markköp för att möjliggöra utbyggnaden av idrottsanläggningar.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

48. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **S:t Erik Markutveckling AB** godkänns.

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att stärka Stockholms ställning som en av norra Europas främsta mötesplatser, utifrån målsättningen att bedriva en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar verksamhet som genomsyras av tydliga etiska principer. Bolaget ska tillsammans med Stockholm Business Region (SBR) bidra till att främja besöks- och turistnäringen samt särskilt underlätta småföretagande och kreativa näringar.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB. Stockholms Stadshus AB äger 50,4 procent av aktierna i Mässfastigheter i Stockholm AB och Stockholms Handelskammare äger 49,6 procent av aktierna.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- tillsammans med Stockholm Business Region (SBR) bidra till att särskilt underlätta småföretagande, idéburna företag och organisationer samt socialt företagande genom mäss- och utställningsverksamheten.
- verka för att mässan blir en naturlig mötesplats för näringsliv, akademi, idéburen sektor, politik och allmänhet.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- aktivt verka för att stärka klimat- och hållbarhetsperspektivet i samband med arrangerandet av mässor, utställningar, konferenser och kongresser.
- öka möjligheterna till trygg parkering av cyklar samt laddning av elbilar och elcyklar i anslutning till bolagets fastigheter.
- uppmuntra och underlätta för besökare till mässan att resa inom staden med kollektivtrafik, gång eller cykel.
- bidra till att nå stadens mål för hantering av matavfall.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget

- tillsammans med Stadshus AB skyndsamt utreda stadens framtida roll och ägande i bolaget.

- fortsätta arbetet med en strategisk plan för verksamheten så att den är väl anpassad för genomförandet av marknadsledande mässor, internationella kongresser, konferenser, evenemang samt kringtjänster.
- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region.
- stärka bolagets arbete med digitalisering och utvecklandet av innovativa arbetssätt inom mäss- och konferensverksamheten.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- säkerställa att bolagets verksamhet är socialt och ekologiskt hållbar, i vilket ingår att inte upplåta lokaler åt arrangemang från företag eller organisationer som bryter mot stadens etiska riktlinjer avseende mänskliga rättigheter, miljö- och klimat, arbetsrätt, antikorruption, sexhandel, prostitution, pornografi och vapen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

49. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Mässfastigheter i Stockholm AB** godkänns.

Stockholm Exergi Holding AB

I Stockholm produceras energi på ett långsiktigt hållbart vis genom att ligga i framkant av den klimatpositiva tekniken. Genom exempelvis investeringar i utbyggd vindkraft, en storskalig biokolsanläggning och solceller på stadens fastigheter, ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker.

Bolagets uppgifter

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolaget till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Ägardirektiv för 2021-2023

Ett Stockholm som håller samman

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme.
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm.

Ett klimatsmart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- intensifiera minskningen av användandet av fossila bränslen till förmån för andra, förnybara bränslen.
- arbeta efter målsättningen att KVV6 ska avvecklas senast år 2022 och oljeanvändningen senast år 2025.
- arbeta för att förverkliga planerna för ett nytt värmeverk i Lövsta.
- i samarbete med Stockholm Vatten och avfall, utreda om värmebehovet, helt eller delvis, kan utvinnas genom investering i en storskalig pyrolysanläggning som producerar både fjärrvärme och biokol av bland annat avloppsslam.
- fortsätta driva projektet Öppen fjärrvärme och etablera världens första öppna fjärrvärmenät, i syfte att återvinna energi i stor skala och bidra till en mer hållbar stad.
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall samarbeta om hur produktionen av biokol kan skalas upp, genom att inleda planeringen av en storskalig pyrolysanläggning, eventuellt i Brista.
- fördjupa den egna utredningen om biogen koldioxidavskiljning och lagring, med sikte på en pilotanläggning i drift senast år 2025.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bolaget*

- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden.

- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonominyttan.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

50. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Stockholm Exergi Holding AB** godkänns.

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom lagstiftningarna:

- lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
- lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och sotningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret.

Medel för avgiften till Storstockholms brandförsvaret finns inom Kommunstyrelsen m.m. anslag för "Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar". Medlemsavgiften för år 2019 beräknas till 396,4 mnkr. Långsiktigt ska kostnaderna i förbundet sänkas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

51. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **Storstockholms brandförsvaret** godkänns.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder – Stiftelsen hotellhem i Stockholm

Det är en mänsklig rättighet att ha någonstans att bo. För de som behöver ska SHIS bland annat tillhandahålla genomgångsbostäder, försöks- och träningslägenheter och bostäder för nyanlända. Alla i behov av bostadshjälp från SHIS ska få bo i trygga och välskötta bostäder och målet ska vara att boende erbjuds tills det är möjligt att hitta boende på den ordinarie bostadsmarknaden.

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. SHIS Bostäder har kommunfullmäktiges uppdrag att tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden. Lägenheterna förmedlas som genomgångsbostad med korttidskontrakt, dels via stadens socialtjänst, dels via Bostadsförmedlingen i Stockholm. SHIS Bostäder har även stadens uppdrag att tillhandahålla tillfälliga bostäder åt nyanlända stockholmare. SHIS grundades 1963 och verksamheten utgår ifrån den stadga som kommunfullmäktige fastställde år 1970 (Kfs. 1970:43). Efter en genomgripande utredning om SHIS verksamhet gav kommunfullmäktige 1996 SHIS sitt nuvarande uppdrag som lyder:

"Stiftelsen har till ändamål att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. För fullgörande av detta bostadssociala uppdrag förhyr och äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. Vid urval av hyresgästerna till ungdomsbostäder förutsätts att bostadssökande ungdom under 25 år prioriteras."

SHIS fortsätter samarbetet med Micasa Fastigheter i Stockholm AB om förhyrning av upp till 25 seniorlägenheter per år för andrahandsuthyrning till äldre med hemlöshetsproblematik, med möjlighet till förstärkt boendestöd och möjlighet att sedermera ta över hyreskontraktet. SHIS ska även verka för att möjliggöra en tillräckligt lång boendetid i genomgångsbostäder för att det ska vara möjligt för hyresgästerna att erhålla en bostad genom den ordinarie bostadsförmedlingen.

SHIS angelägenheter handhas av en styrelse bestående av fem ledamöter och tre suppleanter. Styrelsen utses av kommunfullmäktige och har det yttersta ansvaret för SHIS verksamhet.

Kommunfullmäktiges aktiviteter (ett urval)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Exploateringsnämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, SHIS, kommunstyrelsen och Stadshus AB ta fram en plan för hur SHIS ökade behov av genomgångsbostäder kan säkerställas samt tydliga aktiviteter och mätbara indikatorer.	2021-01-01	2021-12-31

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

52. Vänsterpartiets förslag till mål och ägardirektiv för 2021-2023 för **SHIS Bostäder** godkänns.

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Finansförvaltning: Skatter och övriga finansiella intäkter

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Netto
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, skatter	51 406,7
Förändring av skattesats (17:74) :	
0,29 kr	846,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	
Skatter	52 252,7
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, begravningsavgifter	189,6
Förändring av skattesats (0:065) :	
0,000 kr	0,0
(-) = ökade kostnader/minskade intäkter	
Skatter	189,6
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021, Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	58,8
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	
Finansiellt resultat (exkl. utdelning)	58,8
Kommunstyrelsens förslag till budget 2020, övriga finansiella intäkter (utdelning).	1 100,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	
Övr. finansiella intäkter	1 100,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Central medelsreserv

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Kostnader
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	Oförutsedda behov	Prestationsreserv
	-825,5	-788,9
<i>Minskade kostnader</i>		
Aktivitetscentra i äldreomsorgen, flytt tillbaka till SDN	30,0	
Tryggt mottagande, flytt till SDN	12,0	
Omfördelning direkt till SDN, Individ- och familjeomsorg, av Förstärkta placeringskostnader av unga i utsatta områden	25,0	
Omfördelning direkt till SDN, Individ- och familjeomsorg samt Barn, kultur och fritid, samt till SoN av Ordningssvakter (25 mnkr kvar i CM)	70,0	
<i>Ökade kostnader</i>		
Stoppa skjutningarna - Spånga-Tensta SDN och Rinkeby-Kista SDN	-50,0	
Arbetskor till stadens anställda inom äldreomsorgen	-5,0	
Tillfälligt kulturstöd i och med pandemin	-45,0	
Höjda schabloner pedagogiska verksamheter		-0,9
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-788,5	-789,8
		Utgifter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021		-450,0
Vänsterpartiets förslag till budget 2021		-450,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

NETTOKOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 394,4	-1 349,1	45,3
Revisorskollegiet	-29,9	-29,9	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-6,6	-6,6	0,0
Stadsdelsnämnderna	-22 183,9	-22 638,9	-455,0
Arbetsmarknadsnämnden	-888,5	-947,2	-58,7
Exploateringsnämnden	2 723,2	2 723,2	0,0
Fastighetsnämnden	831,5	828,0	-3,5
Idrottsnämnden	-746,6	-762,6	-16,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-988,9	-1 022,6	-33,7
stadsarkivet	-71,5	-72,5	-1,0
Kyrkogårdsnämnden	-148,7	-148,7	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-130,3	-132,3	-2,0
Socialnämnden	-1 259,2	-1 328,0	-68,8
Stadsbyggnadsnämnden	-152,7	-159,4	-6,7
Trafiknämnden	66,4	66,4	0,0
Utbildningsnämnden	-20 296,5	-20 413,3	-116,7
Äldrenämnden	-218,2	-231,7	-13,5
Överförmyndarnämnden	-63,4	-65,2	-1,8
SUMMA	-44 958,2	-45 690,4	-732,2
Avskrivningar (-)	-1 724,8	-1 724,8	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-825,5	-788,5	37,0
Prestationsreserv	-788,9	-789,8	-0,9
Pensionsavgifter (-)	-1 773,1	-1 773,1	0,0
TOTALT	-50 070,5	-50 766,6	-696,1

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

KOSTNADER (exkl. kapitalkostnader)

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 442,0	-1 396,7	45,3
Revisorskollegiet	-32,5	-32,5	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-6,6	-6,6	0,0
Stadsdelsnämnderna	-22 918,4	-23 373,4	-455,0
Arbetsmarknadsnämnden	-1 082,1	-1 140,8	-58,7
Exploateringsnämnden	-125,8	-125,8	0,0
Fastighetsnämnden	-587,2	-590,7	-3,5
Idrottsnämnden	-1 034,6	-1 050,6	-16,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 085,3	-1 112,5	-27,2
stadsarkivet	-104,7	-105,7	-1,0
Kyrkogårdsnämnden	-177,2	-177,2	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-226,4	-228,4	-2,0
Socialnämnden	-1 658,7	-1 727,5	-68,8
Stadsbyggnadsnämnden	-422,7	-429,4	-6,7
Trafiknämnden	-1 619,9	-1 619,9	0,0
Utbildningsnämnden	-20 824,0	-20 935,5	-111,4
Äldrenämnden	-223,2	-236,7	-13,5
Överförmyndarnämnden	-63,4	-65,2	-1,8
SUMMA	-53 634,7	-54 355,1	-720,4

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INTÄKTER

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	47,6	47,6	0,0
Revisorskollegiet	2,6	2,6	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	734,5	734,5	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	193,6	193,6	0,0
Exploateringsnämnden	2 849,0	2 849,0	0,0
Fastighetsnämnden	1 418,7	1 418,7	0,0
Idrottsnämnden	288,0	288,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	96,4	89,9	-6,5
stadsarkivet	33,2	33,2	0,0
Kyrkogårdsnämnden	28,5	28,5	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	96,1	96,1	0,0
Socialnämnden	399,5	399,5	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	270,0	270,0	0,0
Trafiknämnden	1 686,3	1 686,3	0,0
Utbildningsnämnden	527,5	522,2	-5,3
Äldrenämnden	5,0	5,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	8 676,5	8 664,7	-11,8

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INVESTERINGSUTGIFTER

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-2,0	-2,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	-1,0	-1,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	-230,0	-270,0	-40,0
Arbetsmarknadsnämnden	-4,0	-4,0	0,0
Exploateringsnämnden	-3 750,0	-3 750,0	0,0
Fastighetsnämnden	-1 466,5	-1 576,5	-110,0
Idrottsnämnden	-48,1	-48,1	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-11,3	-11,3	0,0
stadsarkivet	-1,0	-1,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	-132,0	-132,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-1,3	-1,3	0,0
Socialnämnden	-4,0	-4,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	-3,0	-3,0	0,0
Trafiknämnden	-1 081,0	-1 081,0	0,0
Utbildningsnämnden	-127,0	-127,0	0,0
Äldrenämnden	-3,7	-3,7	0,0
Överförmyndarnämnden	-0,1	-0,1	0,0
SUMMA	-6 866,0	-7 016,0	-150,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Vänsterpartiets förslag till budget

INVESTERINGSINKOMSTER

Mnkr	Förslag till budget 2021 KS	Förslag till budget 2021 (V)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	0,0	0,0	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna	0,0	0,0	0,0
Arbetsmarknadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Exploateringsnämnden	950,0	950,0	0,0
Fastighetsnämnden	0,0	0,0	0,0
Idrottsnämnden	0,0	0,0	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	0,0	0,0	0,0
stadsarkivet	0,0	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	0,0	0,0	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	0,0	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden	0,0	0,0	0,0
Trafiknämnden	70,0	70,0	0,0
Utbildningsnämnden	0,0	0,0	0,0
Äldrenämnden	0,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	0,0	0,0	0,0
SUMMA	1 020,0	1 020,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kommunstyrelsen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 442,0	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskad användning av konsulter	35,0	
Sänkta arvoden borgarråd och gruppledare	17,3	
Ersättning Handelshögskolan	2,0	
Central upphandling av vård- och omsorgsboenden flyttas till Äldrenämnden	1,0	
Samordning mot det dödliga våldet	1,0	
Utöka operativa trygghetsinsatser	1,5	
Trygghetspilot	1,0	
Regional samling mot gängkriminalitet osv	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Central krisledning mot organiserad brottslighet och skjutningar	-8,0	
Vetenskaplig klimatpanel och samordning klimatfond	-2,0	
Samordning förstärkt arbetsmiljöarbete och utökat stöd till chefer	-2,0	
Administration av SL-årskort med nettolöneavdrag till medarbetare	-1,0	
Utredning och utveckling av personalpolitiska insatser	-1,0	
Idrottsgeneral	-1,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 396,7	47,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kommunstyrelsen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-2,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-2,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-32,5	2,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-32,5	2,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	0,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Servicenämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-6,6	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-6,6	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 082,1	193,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stockholmsvärdar	14,8	
Feriejobb i näringslivet	3,0	
Lokal närvaro i ytterstaden och extern regi	10,0	
Stadsdelsmammor i ordinarie verksamhet	1,0	
Integrationspakten - förstärkt arbete med fokus på unga	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-10,5	
Centrum för omställning och karriärväxling vid Campus Åsö	-15,0	
Förstärkning Jobbtorg	-15,0	
Fler Stockholmsjobb och värdar	-26,0	
Förstärkta insatser till unga som varken arbetar eller studerar	-10,0	
Lokal närvaro i ytterstaden och samverkan med civilsamhället	-10,0	
Samordning insatser till kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 140,8	193,6

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Arbetsmarknadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-4,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-125,8	2 849,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-125,8	2 849,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Exploateringsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-3 750,0	950,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-3 750,0	950,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-587,2	1 418,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Samordning utökade klimat- och idrottsinvesteringar	-1,5	
Inventering av stadens parklekar och framtagande av ny konceptfastighet	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-590,7	1 418,7

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Fastighetsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
------	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021

-1 466,5

0,0

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för:

Utveckling av stadsbiblioteket	-20,0
Förstärkning upprustning brandstationer	-10,0
Utökning långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-50,0
Förstärkta klimatåtgärder och energieffektivisering	-20,0
Upprustning av stadens parklekar	-10,0

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

-1 576,5

0,0

Plan 2022

Ökade kostnader för:

Utveckling av Stadsbiblioteket	-10
Upprustning av brandstationer	-5
Utökning långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-25
Förstärkta klimatåtgärder och energieffektivisering	-10
Upprustning av stadens parklekar	-5

Plan 2023

Ökade kostnader för:

Utökning långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-25
--	-----

Minskade kostnader för:

Upprustning av brandstationer	-10
-------------------------------	-----

Plan 2024

Minskade kostnader för:

Upprustning av stadens parklekar	-10
----------------------------------	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 034,6	288,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ökad bemanning ökad trygghet	8,5	
Hyreskostnad idrottshallen Rinkeby Ungdomens hus, flyttas till SDN, Barn, kultur och fritid	2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-10,0	
Förstärkning drift och bemanning	-8,5	
Förstärkning av arbetet med Fritid för alla	-1,0	
Pilot med bemannade löparspår och utomhusgym kvällstid	-2,0	
Framtagande av strategi för en rörelserik stad	-1,0	
Utökad simskola sommartid	-4,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 050,6	288,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-48,1	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-48,1	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 085,3	96,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Uppstartsarbete Repotell genom partnerskapsmodell IOP	0,5	
Stärkt kulturstöd för att lindra pandemins effekter	10,0	
Innovativa, tillgängliga och trygga bibliotek	21,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-10,2	
Ökad bemanning och kursutbud i kulturskolan	-20,0	
Stärkt kulturstöd	-10,0	
Förstärkning bibliotek i ytterstaden inklusive nytt bibliotek i Rågsved	-25,0	
<i>45 mnkr reserverade i CM för tillfälligt kulturstöd i och med pandemin</i>		
<i>Minskade kostnader och intäkter för:</i>		
Oförändrat intäktskrav, ej höjda avgifter för att finansiera ambitionshöjning Kulturskolan	6,5	-6,5
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 112,5	89,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-11,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-11,3	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-104,7	33,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-105,7	33,2

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kulturnämnden: stadsarkivet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1,0	0,0
<i>Minskade utgifter för (-):</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-177,2	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-177,2	28,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Kyrkogårdsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-132,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-132,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-226,4	96,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utredningsgrupp för riktad tillsyn av fastighetsägare	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkning av riktad tillsyn av fastighetsägare i ytterstaden	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-228,4	96,1

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1,3	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1,3	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Socialnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 658,7	399,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-16,8	
Samordning arbete handlingsplan för förbättrad arbetssituation	-1,5	
Utökat förstärkningsteam för socialtjänsten	-5,0	
Pilotprojekt med "Sluta skjut"	-8,0	
Förstärkt arbete mot hemlöshet	-10,0	
Ökat stöd till kvinnojourer	-10,0	
Samordning av införande av enhetlig yrkestitulatur inom LSS	-1,5	
Nytt stödcentrum vid sexuella övergrepp, halvårseffekt	-8,0	
Skyddat boende för kvinnor i gängmiljö, halvårseffekt	-6,0	
HBTQ-mötesplatser för unga	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 727,5	399,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Socialnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-4,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-422,7	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkning av riktad tillsyn av fastighetsägare i ytterstaden	-1,5	
Fler handläggare och fördjupad områdesplanering inför markanvisning	-4,0	
Påbörja planarbete för bostäder på Bromma flygplats	-1,2	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-429,4	270,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsbyggnadsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-3,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-3,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Trafiknämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 619,9	1 686,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 619,9	1 686,3

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 081,0	70,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 081,0	70,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-20 824,0	527,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ej majoritetens schablonhöjningar/sänkningar som efter generella effektiviseringar 201,9 mnkr minskade till 395 mnkr.	596,9	
Ersätts enligt nedan av reella schablonhöjningar om 498,15 mnkr, utöver borttagande av generella effektiviseringar		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-201,9	
Ej minskad schablon fritidsklubb	-5,3	
Höjd schablon förskola 3% - 1,5 % mer än KS	-96,0	
Höjd schablon grundskola 2,5%	-277,5	
Höjd schablon grundsärskola 2,5 %	-14,75	
Höjd schablon fritidshem 2 % - 1 % mer än KS	-42,1	
Höjd schablon fritidsklubb 2 % - ej sänkt 4,2 % som KS	-2,0	
Höjd schablon gymnasieskola 2 % - 1% mer än KS	-62,6	
Höjd schablon gymnasiesärskola 2% - 1% mer än KS	-3,2	
Stärkt Elevhälsa (5 mnkr totalt inkl 2 mnkr KS)	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Ej ökade intäkter pga höjd taxa fritidsklubb och sänkt schablon		-5,3
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-20 935,5	522,2

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Utbildningsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-127,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade utgifter för:</i>		
 <i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-127,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-223,2	5,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-2,0	
Tryggt mottagande - inga minskade kostnader som KS föreslår	-1,5	
Förstärkt inspektion och uppföljning av utförare	-1,0	
Inrättande av central funktion för vård- och omsorgshygien	-2,0	
Samordning av nollvision för hemlöshet bland äldre	-1,0	
Förstärkt rådgivning och stöd till äldre inför flytt	-3,0	
Central upphandling vård- och omsorgsboenden flyttas från KS	-1,0	
Handlingsplan för förbättrad arbetssituation för sjuksköterskor m.fl.	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-236,7	5,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Investeringar

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-3,7	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-3,7	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-63,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Ingen generell effektivisering	-0,8	
Förstärkt och digitalisering 2 mnkr totalt, 1 mnkr utöver KS	-1,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-65,2	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Överförmyndarnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-0,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-0,1	0,0

Stadsdelsnämnder

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Mkr	KS förslag 2021		(V) förslag 2021		Avvikelse		Avvikelse
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Netto
Förskoleverksamhet	-5 687,0	375,2	-5 729,7	375,2	-42,7	0,0	-42,7
Verksamhet för barn, kultur och fritid	-412,1	0,0	-480,6	0,0	-68,5	0,0	-68,5
Äldreomsorg	-8 430,6	235,5	-8 562,1	235,5	-131,5	0,0	-131,5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-4 257,0	27,5	-4 277,0	27,5	-20,0	0,0	-20,0
Individ- och familjeomsorg (exkl. ekonomiskt bistånd)	-2 439,0	36,9	-2 579,0	36,9	-140,0	0,0	-140,0
Stadsmiljöverksamhet	-221,1	0,0	-223,2	0,0	-2,1	0,0	-2,1
Ekonomiskt bistånd	-1 252,8	32,0	-1 280,8	32,0	-28,0	0,0	-28,0
Arbetsmarknadsåtgärder	-218,8	27,4	-241,0	27,4	-22,2	0,0	-22,2
Summa stadsdelsnämnd	-22 918,4	734,5	-23 373,4	734,5	-455,0	0,0	-455,0

Mkr	KS förslag 2021		(V) förslag 2021		Avvikelse		Avvikelse
	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Utgifter	Inkomster	Netto
Investeringsplan							
Inventarier och maskiner	-30,0	0,0	-30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsmiljöverksamhet	-200,0	0,0	-240,0	0,0	-40,0	0,0	-40,0
totalt	-230,0	0,0	-270,0	0,0	-40,0	0,0	-40,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-5 687,0	375,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ej majoritetens schablonhöjning som efter generell effektivisering 55,9 mnkr minskade till 82,7 mnkr.	138,6	
Ersätts enligt nedan av reella schablonhöjningar om 165 mnkr utöver borttagande av generella effektiviseringar.		
Öppen förskola kvar inom Barn, kultur och fritid	39,6	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ingen generell effektivisering	-55,9	
Höjd schablon förskola, 3% - 1,5 % mer än KS	-165,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-5 729,7	375,2

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Verksamhet för barn, fritid och kultur

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-412,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Utveckling fritidsverksamhet	8,0	
Förstärkning lokala kulturhus	2,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ingen generell effektivisering	-4,9	
Öppen förskola kvar under Barn, kultur och fritid	-39,6	
Bibehållen kommunövergripande verksamhet i Rinkeby Ungdomens hus, hyreskostnad idrottshallen flyttas från Idrottsnämnden	-2,0	
Förstärkning parklekar, fritidsgårdar och lokal kulturverksamhet	-15,0	
Medborgarkontor, vårdar och lokalt demokratiarbete	-10,0	
Förstärkning öppen förskola och tidigt föräldrastöd	-5,0	
Förstärkt fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsvariation	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-480,6	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-8 430,6	235,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Höjd peng för avlösning och ledsagning 2,7%	0,8	
Höjd peng för dagverksamhet 2,7%	3,8	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Satsning på fler sjuksköterskor, fysio- och arbetsterapeuter	-50,0	
Förstärkt arbete handlingsplanen för förbättrad arbetssituation	-15,0	
Höjd peng för avlösning och ledsagning 3%	-0,9	
Höjd peng för dagverksamhet 3%	-4,2	
Utveckling och etablering av aktivitetscentra - ökning med 6 mnkr jämfört med 30 mnkr KS som flyttas från CM	-36,0	
Tryggt mottagande - ökning med 8 mnkr jämfört med 12 mnkr KS som flyttas från CM	-20,0	
Förstärkta insatser mot vräkningar och hemlöshet bland äldre	-10,0	
<i>Arbetskor till stadens anställda inom äldreomsorgen, 5 mnkr reserverade i CM</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-8 562,1	235,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-4 257,0	27,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Införande av enhetlig yrkestitulering inom LSS	-5,0	
Förstärkt arbete handlingsplanen för förbättrad arbetssituation	-15,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-4 277,0	27,5

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-2 439,0	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärkt arbete handlingsplan för förbättrad arbetssituation	-25,0	
Utökat förebyggande arbete gentemot unga lagöverträdare	-20,0	
Säkerställa placeringar av barn och unga	-45,0	
Förstärkning sociala insatsgrupper	-10,0	
Stärkt anhörigstöd	-5,0	
Stärkt arbete mot våld i nära relation	-20,0	
Förstärkta insatser mot vräkningar och hemlöshet	-15,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-2 579,0	36,9

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-221,1	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ingen generell effektivisering	-2,1	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-223,2	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-200,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
Utökade investeringar i park- och gatumiljö	-40,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-240,0	0,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Inventarier och maskiner

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
-----	----------	-----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2021

-30,0	0,0
-------	-----

Minskade utgifter för:

Ökade utgifter för (-):

Ökade/minskade inkomster för:

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

-30,0	0,0
-------	-----

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Ekonomiskt bistånd

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-1 252,8	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Förstärkt arbete korrekta utbetalningar	7,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärkt arbete handlingsplanen för förbättrad arbetssituation	-5,0	
Fler handläggare och utökat administrativt stöd	-20,0	
Förstärkt försörjningsstöd till barnfamiljer inför sommar och jul	-10,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-1 280,8	32,0

Vänsterpartiets förslag till budget 2021

Stadsdelsnämnderna: Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2021	-218,8	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Ingen generell effektivisering	-2,2	
Fler feriejobb och högre kvalitet, ökning från 9000 till 10000 i årsmål	-10,0	
Stadsdelsmammor och insatser till kvinnor utanför arbetsmarknaden	-10,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Vänsterpartiets förslag till budget 2021	-241,0	27,4

